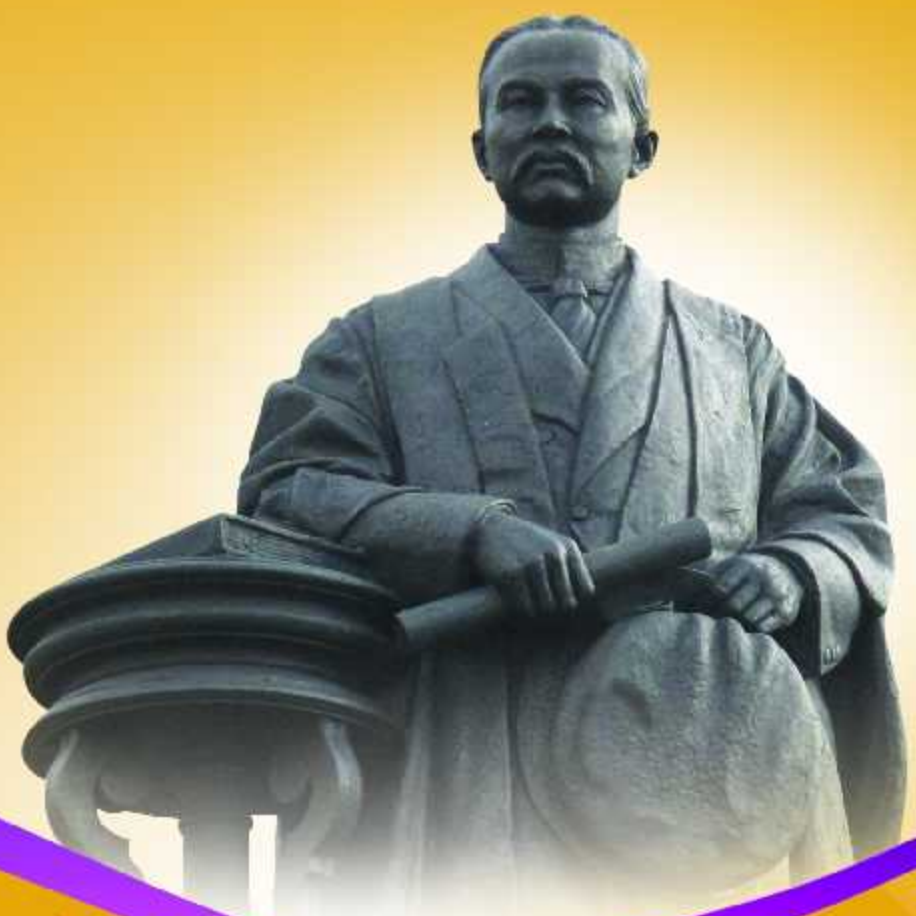
วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ACADEMIC JOURNAL
PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ Humanities and Social Sciences

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 Vol.10 No.1 January - June 2019

ISSN : 2228-8473 (Print) ISSN : 2651-236X (Online)

วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ACADEMIC JOURNAL
PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ Humanities and Social Sciences

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 **Vol.10 No.1 January - June 2019**

ISSN : 2228-8473 (Print) ISSN : 2651-236X (Online)

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ACADEMIC JOURNAL PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 Vol.10 No.1 January - June 2019

ISSN : 2228-8473 (Print) ISSN : 2651-236X (Online)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำเป็นวารสาร ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ พัฒนาชุมชน การบริหารและพัฒนาเมือง ประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ นาฏศิลป์และการละคร ดนตรี นิติศาสตร์ ศิลปกรรม บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การจัดการทั่วไป/คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การตลาด การท่องเที่ยวและการโรงแรม นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บัญชี บริหารการศึกษา การศึกษาปฐมวัย หลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีการศึกษา จิตวิทยาการศึกษา และสาขาวิชาอื่น ๆ ตามการพิจารณาของกองบรรณาธิการ

2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสาร สาระสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยแก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสาร

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ หรือบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งอาจเขียนเป็นทั้งภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ

2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบของ วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และต้องผ่านกระบวนการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรือระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ

3. บทความที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านพิจารณาเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewed) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งทั้งผู้ประเมินบทความและผู้แต่งจะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่าน หรือสองในสามท่าน

คณะที่ปรึกษา

ดร.ถนอม อินทรกำเนิด	อุปนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ศาสตราจารย์ ดร.สนิท อักษรแก้ว	กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์	กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์	กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เปรื่อง กิจรัตน์กร	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ์	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบวงศ์ กาฬวงศ์	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เดือน คำดี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ตั้งธรรม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิลันธนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ศรีณัฐ ไทรชมภู	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ล.จิราภา อาภากร	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย มงคลเกียรติศรี	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดี เกษมสุขพิพัฒน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พสชนัน นิรมิตไชยนนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน ทองทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภกาญจน์ วิชานาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณกมล ปุณชเขตต์ทิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติเมธี หงษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญภัทร นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นาวาโท ดร.กำพล ภิญโญกุล	บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
ดร.พิกุล เอกวรางกูร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.อุดมลักษม์ กูลศรีโรจน์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.บุญศุภภะ ตัณฑัยย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร.สันติ ป่าหวาย	กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา
ดร.กฤษกร ดวงสว่าง	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ดร.นิสิต อินทมาโน	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.ปิยะดา จุลวรรณา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ภาณุพงศ์ สามารถ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.อรุณ ไชยนิตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ณัฐดนัย สุภัทรากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ธัชทฤต เทียมธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.สุไม บิลไบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
อาจารย์นนทนันท์ แย้มวงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางเดือนเพ็ญ สุขทอง	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นางสาวมัธนา เกตุโพธิ์ทอง	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นางสาวศุภราพร เกตุกลม	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นางสาวทัศนา ปิ่นทอง	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นางสาวนวกมล พลบุญ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นางสาวสุธารัตน์ จุ้ยเจริญ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นายรัชตะ อนวัชกุล	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
นายจักรพันธ์ ก้อนมณี	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

โทรศัพท์/โทรสาร 0 - 2521 - 2288, 0 - 2521 - 1234

E-mail: editor_academic@pnru.ac.th

และ https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/login

กำหนดออก

2 ฉบับ ต่อปี (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/issue/archive

พิมพ์ที่

หจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์

44/132 ถนนกำนันแม้น แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150

โทรศัพท์ 0-2802-0377, 0-2802-0379, 08-1566-2540

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เชาวกีรติพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ระพีพรรณ พิริยะกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรองชน พูลสวัสดิ์	เกษียณอายุราชการ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันทน์ พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ อินทพรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีร์ธนิกษ์ ศิริโวหาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณพัฐอร บัวฉุน	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัญชิดาดุษฎี ทูลศิริ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี ลี้มิ่งสวัสดิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุจ กิจนันทวิวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร ปัจฉิมม์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบวงศ์ กาฬวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วณิฎา ศิริวรสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารถนา ผดุงพจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวริน แสงอาวุธ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน ทองทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.วัลลภ พิริยะวรรธนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.บดี ตรีสุคนธ์	บริษัทจัดฝึกอบรม iPlus (อาจารย์พิเศษ)
ดร.ปิยลักษณ์ เพชรแอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ดร.ชนิดา มิตรานันท์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.อโณทัย ผาสุข	โรงพยาบาลบางละมุง
ดร.ธานี ชูกำเนิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ประสานตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.จันทนา อุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ขวัญมิ่ง คำประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ธัชทฤต เทียมธรรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.อรุณ ไชยนิตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการและการวิจัย ของนักวิชาการ นักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่การขยายวงแห่งการประยุกต์การใช้ผลงานวิชาการเพื่อการพัฒนาสังคมในวงกว้าง โดยกำกับคุณภาพและกระบวนการของการจัดทำวารสารให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ

วารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิจัย และบทความวิชาการของนักวิชาการ นักศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 เรื่อง ครอบคลุมประเด็นความรู้สำคัญทั้งด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอขอบคุณผู้เขียนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความ ที่ปรึกษาภายในและภายนอกทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ตลอดจนผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนทรัพยากร และให้คำแนะนำ จนทำให้วารสารฉบับนี้ มีบทความที่น่าสนใจ และได้มาตรฐานมีคุณค่าทางวิชาการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่สนใจ และเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการได้เป็นอย่างดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบวงศ์ กาฬวงศ์
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

- การศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาอาจารย์ เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 1
  จิตราภา กุณฑลบุตร ฉันทนา สุรัสวดี สุบัน บัวขาว สุไม บิลไบ อนันตกุล อินทรผดุง กาญจนา จินดานิล อุมาพร ยุวชิต ศรุดา นิติวรการ และ อะเคื้อ กุลประสูติดิลก
- การบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 13
  สมจิตร ดวงจันทร์ วณิฎา ศิริวรสกุล และ ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์
- ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 29
  วันวิสา จิตต์ธุรารักษ์
- ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพคของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 43
  สุกัญญา จำนิล
- รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพ ของผู้สูงอายุ ในจังหวัดนนทบุรี 59
  ชินวงศ์ ศรีงาม เศรษฐภูมิ เถาชารี ทิพาพรรณ พิมพาพันธุ์ และ สุภกฤษ บุตรจันทร์
- รูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว 74
  เจนศึก โพธิศาสตร์ พัดชา ดอกไม้ ไพบูลย์ วิริยะวัฒนะ และ ณัฐกานต์ เรือนคำ
- รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ ในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 91
  เศรษฐภูมิ เถาชารี เบญจพร รัตนะ นพวรรณ์ พรศิริ กุลนันทน์ จงนิมิตไพบูลย์ และ มรกต บุญศิริชัย
- การพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัย เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองและการควบคุมตนเอง ของผู้สูงอายุ ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 109
  กุลิสรา เผ่าพันธ์ สุภกฤษ บุตรจันทร์ จิรวัฒน์ ตั้งจิตรโสมนัส กุสุมา ปัดภัย และ วัลภา จันดาเบ้า

หน้า

- IMPACT OF COLLABORATIVE STRATEGIC READING ON THE ESL READING COMPREHENSION OF GRADE SEVEN STUDENTS IN ENGLISH 126
  Kuenzang Wangchuk & Nipaporn Chalermnirudorn
- IMPLEMENTING ENGLISH GAME-BASED LEARNING APPLICATIONS IN CLASSROOMS TO IMPROVE PRIMARY SCHOOL STUDENTS' ENGLISH VOCABULARY SKILLS 143
  Papob Puttimanoradeekul & Satha Phongsatha
- การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร 162
  ปริญญา วงษ์เชิดขวัญ สุทธิวรรณ ต้นติรจนาวงศ์ และ ศศิธร บัวทอง
- รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 178
  สมบัติ ปัญญาคง ณรงค์ พิมสาร และ กาญจนา บุญภักดิ์
- การสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการสอน วิชา ภาษาอังกฤษ 2 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 194
  สุวรรณา ยุทธภิรัตน์
- การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขาย ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 204
  นราเศรษฐ์ ธนพัฒน์พูลเดช วันชัย ปานจันทร์ และ อรไท ชั้วเจริญ
- การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ 221
  คฑาวุฒิ สังฆมาศ
- การศึกษาการผลิตและการแปรรูปข้าว เพื่อการบริโภค ในตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี 238
  พัฒนพงษ์ จันทร์ควง และ กัลยา นาคลังกา

หน้า

- การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดี
ในการผลิตกล้วยตากชุมชน 249
วรนุช แจ้งสว่าง อวยชัย วงศ์รัตน์ อดิศักดิ์ ทองช่วย สมบูรณ์ สารสิทธิ์ พิชัย สิริรัตนพลกุล พิมล จันทร์ขำ และ ประกาศิต โสไกร

- รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพ
ผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 261
ภัควรรณร์ เชาว์ดีธิรัชกุล และ สุมามาลย์ ปานคำ

- รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION)
ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 276
วลัยรัตนา บุญสุทธิ วันชัย ปานจันทร์ และ วรนุช แหยมแสง

- รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง 293
ธัญชนก รมยานนท์ วันชัย ปานจันทร์ อรไท ชั้วเจริญ และ เอกสิทธิ์ สนามทอง

- การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุก
อุทยานแห่งชาติสิรินาถ ตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 310
สุจิตร จันทร์สว่าง และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

- การพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยตามความคาดหวัง และต้องการของประชาชน
กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 323
ณัฏฐ์วารัณ สุขวงศ์ วัชรินทร์ อินทพรหม และ วณิฎา ศิริวรสกุล

- Wow! Service พิชิตเป้าหมาย: การพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุน
และอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัย
โดยบุคลากรสายสนับสนุน วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี 339
ชมพู เนินหาด ยศพล เหลืองโสมนภา ชดช้อย วัฒนะ และ ดาราวรรณ รองเมือง

- การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงของไทย 356
ทำนอง ชิดชอบ พรรณราย เพราะคำ ภัทรารัตน์ ชิดชอบ และ ประทีป ดวงแว่ว

หน้า

บทความวิชาการ

- การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 369
  ปรียา บุญญสิริ

การเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อตีพิมพ์

- แนวทางการเตรียมต้นฉบับและการส่งต้นฉบับ
  วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 387
- จริยธรรมในการตีพิมพ์ 399

บทความวิจัย

การศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

A STUDY OF PROBLEMS AND GUIDELINES FOR ACADEMIC STAFF PROMOTION OF PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

จิตราภา กุณฑลบุตร[1*] ฉันทนา สุรัสวดี[2] สุบัน บัวขาว[3] สุไม บิลไบ[4] อนันตกุล อินทรผดุง[5]
กาญจนา จินดานิล[6] อุมาพร ยุวชิต[7] ศรุดา นิติวรการ[8] และ อะเคื้อ กุลประสูติดิลก[9]

Chittrapa Kundalaputra[1*], Chantana surasawadee[2], Suban Buakhao[3], Sumai Binbai[4],
Anantakul Intarapadung[5], Kanchana jindanil[6], Umaporn Yuvajita[7],
Saruda Nitiworakarn[8] and Akua Kulprasutidilok[9]

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1, 4]
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[2, 7]
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[3, 6]
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[5]
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[8, 9]

College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[1, 4]
Faculty of Humanities and Social Sciences Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[2, 7]
Faculty of Management Science Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[3, 6]
Faculty of Industrial Technology Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[2]
Faculty of Science and Technology Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[2]

Email: akuakaew@gmail.com

Received: 2018-08-23
Revised: 2019-01-14
Accepted: 2019-03-11

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และ 2) เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ บุคลากรสายวิชาการ ผู้รับผิดชอบงานการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ และผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 167 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของอาจารย์ในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการคือ อาจารย์ส่วนใหญ่มีภาระงานสอนมาก รวมถึงงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะและสาขาวิชา และภาระทางครอบครัว ปัญหาด้านอาคารสถานที่ขาดห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพ ปัญหาด้านการไม่เข้าใจกฎระเบียบและเกณฑ์ต่าง ๆ ปัญหาเรื่องแรงจูงใจ ปัญหาจากการบริหารงานคณะและมหาวิทยาลัย ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารกำลังคนที่ขาดบุคลากรตรงสาขา ปัญหาเรื่องการประสานงานระหว่างหลักสูตร และปัญหาที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยคือ ปัญหาด้านธรรมาภิบาล ปัญหาด้านการสนับสนุนบุคลากรในการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการที่ยังไม่ดีพอ

แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ด้านสถานที่ควรจัดให้มีระบบคอมพิวเตอร์และไวไฟ (Wi-Fi) ด้านการบริหารผู้บริหารระดับคณะและมหาวิทยาลัยควรให้ผลักดันให้อาจารย์ทำผลงานวิชาการอย่างเต็มที่ด้วยการให้กำลังใจ มีธรรมาภิบาลแบบเสมอภาค ด้านการแผนงานและงบประมาณควรมีระบบงานที่ให้อาจารย์สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบและคล่องตัว รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุนให้อาจารย์สามารถปรับปรุงรายวิชาที่สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทีมงานและผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการโดยกระจายให้ชัดเจน

ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีโครงการจัดอบรมส่งเสริมวิชาการและอบรมด้านจริยธรรมอย่างจริงจัง ควรมีการทำระบบ KPI ที่ตามความต้องการของแต่ละรายบุคคล การกำหนดภารกิจนโยบายต่าง ๆ ของอาจารย์ให้สอดคล้องกับการทำผลงานวิชาการของอาจารย์ การสร้างระบบพี่เลี้ยงที่ชัดเจนและต่อเนื่อง มีระบบประชาสัมพันธ์การขอตำแหน่งวิชาการเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่ชัดเจนและถูกต้อง

คำสำคัญ: การพัฒนาอาจารย์ ตำแหน่งทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ABSTRACT

This research aimed to study 1) conditions and problems related to academic promotion of Phranakhon Rajabhat University's instructors and 2) find the solution to develop and implementation of procedures for further professional pathways. The research was conducted using both quantitative and qualitative methods. In qualitative approach, the data was collected by interviewing 10 people who were academic personnel, officers who were responsible for academic promotion procedures, and university administrators. Additionally, the questionnaires were used in quantitative approach to collected data from 167 lecturers of PNRU. The findings were analyzed and described through frequency, percentage, mean, standard deviation. Also, content analysis was applied in the part of qualitative approach.

The results of problems related to academic promotion were separated into two categories: individual problems and administrative problems. For the individual problems, there were four main problems: the responsibilities of their duties or workload; a lack of motivation to produce their work as they had taken on more responsibilities by looking after their parents and families; a lack of a professional workplace that could not lead to the problem of developing their academic work; and a failure to understand rules, criteria, and procedures which was difficult to submit their work to the right track. The following issues were stated about the administrative problems: faculty and university. The faculty faced a shortage of instructors in some areas. Moreover, they still had a problem of inactive work coordinate systems among major courses. At the university level, some instructors indicated that the good governance brought them unfair circumstances related to academic promotion.

The solution to develop and implementing approaches were mentioned in several ways. The instructors needed convenient workplaces with computer systems and wifi to help them work effectively. Additionally, the university administrators should consider questions and implement good governance concepts into practice. This could lead to fair opportunities. As for policy and budget, the data revealed that instructors wanted to see good plans to help them work systematically. They also thought that the budget should be equally allocated to each major course. Therefore, the university should appoint supervisors to closely monitor the project.

Finally, staff development, it was also important for all. They said that the university

should support instructors both in academic knowledge and morals. The university should provide good KPI and determine KPI performance that harmonizes with its staff. They still needed a practical and continual mentor system. Moreover, effective distribution of good quality information and criteria in academic ranks were very necessary.

Keywords: academic staff development, academic ranks, Phranakhon Rajabhat University

บทนำ

การส่งเสริมคณาจารย์ให้เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเป็นตัวบ่งชี้ประการหนึ่งของความเป็นเลิศทางวิชาการ จำนวนคณาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์และศาสตราจารย์ เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (Chanita Rukspollmuang et.al., 2013) ผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของมหาวิทยาลัยและคุณภาพของผู้สอนมหาวิทยาลัยของประเทศต่าง ๆ พบว่า ตัวชี้วัดหนึ่งในการจัดลำดับการพัฒนาทางด้านวิชาการของแต่ละประเทศได้แก่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้น ๆ (Cashmore, 2018; Hayden, 2017; London: Mochizuki, 2017) การดำรงตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์จึงเป็นตัวชี้วัดคุณภาพที่สำคัญประการหนึ่งของผู้เป็นอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ที่สร้างสรรค์งานวิชาการอย่างเข้มแข็งมีคุณภาพจะมีความรู้ในเชิงวิชาการสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากตำแหน่งทางวิชาการ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของอาจารย์เช่นเดียวกัน โดยคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ได้ออกประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 และได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อให้มีความเหมาะสมและมีความคล่องตัวมากขึ้น โดยได้ออกประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 9) ประกาศ ณ วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2556 (Office of the Higher Education Commission, 2014)

การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ วัฒนธรรมองค์การ ค่านิยมในการทำงานของผู้บริหาร การส่งเสริมสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และปัจจัยด้านตัวอาจารย์ได้แก่ แรงจูงใจ เจตคติต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ (Chaisuwan et. al., 2007) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คณาจารย์ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ คือ เจตนาเข้าสู่ตำแหน่ง

ทางวิชาการ ส่วนปัญหาและอุปสรรค มีประเด็นเกี่ยวกับประกาศ ก.พ.อ. กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และการดำเนินการของผู้เกี่ยวข้อง (Rukspollmuang, & et.al., 2013) ส่วนการศึกษาของ จันทนันท์ จารุโณปถัมภ์ และ สัญญา เคณาภูมิ (Jarunopatham & Kenaphoom, 2015) พบว่า แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ ด้านผู้ขอตำแหน่ง เช่น แรงบันดาลใจ ความเข้าใจกลไกการกำหนดตำแหน่ง ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ด้านหน่วยงานสนับสนุน เช่น ระบบพี่เลี้ยง ระบบเสริมแรง และมาตรการการกดดัน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีบุคลากรสายวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 420 คน แบ่งเป็นอาจารย์จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 77.14 มีผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 27.47 และดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ประกันคุณภาพภายใน (Personnel Division of Phranakhon Rajabhat University, 2016) จากข้อมูลเหล่านี้จะเห็นได้ว่าการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาอาจารย์ทั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาและพนักงานมหาวิทยาลัยที่จะต้องรับผิดชอบมหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้อยู่ต่อไปอย่างมีศักยภาพ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นสาเหตุให้มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการและหาแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. ได้แนวทางในการพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประกอบด้วย บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ ได้แก่ 1) บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครทุกคณะ / วิทยาลัย ที่มีสิทธิ์ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พ.ศ. 2556

ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2559 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ อาจารย์ที่ไม่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทาง อาจารย์ที่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการแล้ว 2) ผู้รับผิดชอบงานการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ 3) ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 420 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

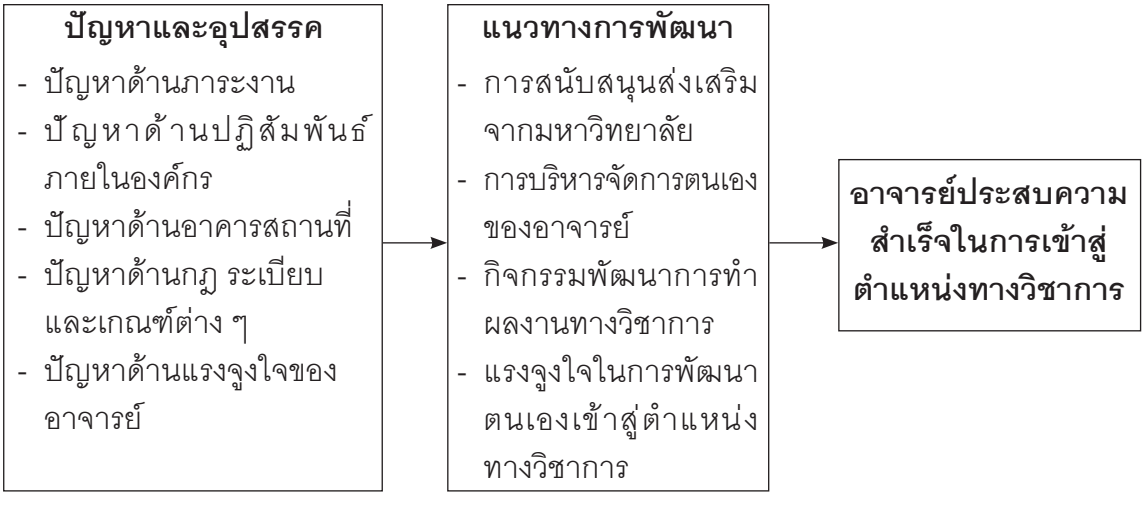
ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิดการพัฒนาอาจารย์ระดับอุดมศึกษา หลักเกณฑ์และข้อบังคับของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เรื่อง การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้คือ ปัญหาอุปสรรค การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งหมายถึง ข้อขัดข้องต่าง ๆ หรือเหตุที่มาขัดขวางทำให้อาจารย์ที่ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการไม่ประสบความสำเร็จและแนวทางการพัฒนาอาจารย์เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งหมายถึง กระบวนการส่งเสริมอาจารย์เพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมในรูปแบบต่าง ๆ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย ในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ได้แก่ การสนับสนุนส่งเสริมจากมหาวิทยาลัย ค่านิยมในการทำงานของผู้บริหาร การบริหารจัดการตนเองของอาจารย์ ภาระงาน อายุงาน และประสบการณ์สอนเจตคติต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครทุกคณะ / วิทยาลัย ที่มีสิทธิ์ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พ.ศ. 2556 ระหว่างปี พ.ศ. 2557 - 2559 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) อาจารย์ที่ไม่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ 2) อาจารย์ที่ยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ 3) อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการแล้ว จำนวน 420 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือและการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ วารสาร และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนามาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และนำแบบสอบถามที่ได้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเนื้อหาและโครงสร้างของข้อคำถามที่ต้องนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำไปทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อนำผลไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.945 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแจกบุคลากรสายวิชาการทุกคณะ/วิทยาลัย จำนวน 420 คน และสามารถเก็บแบบสอบถามได้กลับคืน จำนวน 167 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการ ผู้รับผิดชอบงานการกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ผู้บริหารระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับ การประเมินสภาพและคุณภาพของการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรในหน่วยงานมหาวิทยาลัยในภาพรวม โดยประเมินสถานการณ์ว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือนโยบายมากน้อยเพียงไร และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางแนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหานำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์และแปลผลตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัญหาของการทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเรื่องภาระงานของอาจารย์ที่ไม่สอดคล้องกับการทำผลงานวิชาการ เนื่องจากอาจารย์ต้องรับผิดชอบภาระงานสอน ทำเอกสารประกอบหรือเอกสารคำสอน การดำเนินการวิจัยที่มีขั้นตอนยุ่งยาก และมีภาระทางครอบครัวและการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก การขาดขวัญกำลังใจในการทำผลงาน และนโยบาย กฎ ระเบียบที่ไม่ชัดเจนของการขอกำหนดตำแหน่งวิชาการ

ปัญหาที่พบ คือ มาจากปัญหาเกี่ยวกับรายบุคล ได้แก่ ปัญหาด้านอาคารสถานที่ขาดห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพ ส่งผลให้การผลิตผลงานวิชาการไม่ได้ ปัญหาด้านการไม่เข้าใจกฎระเบียบและเกณฑ์ต่าง ๆ เพราะไม่ทราบทิศทางที่ชัดเจนในเรื่อง กฎ ระเบียบที่เปลี่ยนไปของเกณฑ์ใหม่ จึงทำให้การยื่นเอกสารขอผลงานเป็นไปด้วยความยากลำบากเพราะไม่มีผู้ที่ให้คำแนะนำที่ถูกต้องได้ ปัญหาเรื่องแรงจูงใจ เหตุเพราะความไม่พร้อมส่วนตัว ต้องมีความผิดชอบทางครอบครัว และที่สำคัญคือภาระที่ต้องรับชอบในหน้าที่การงาน และการเรียนต่อในระดับปริญญาเอก

ปัญหาขาดความกระตือรือร้นและปัญหาเฉพาะตัวเองและปัญหาจากภายนอก เนื่องจากระบบมีการปรับเปลี่ยนบ่อยและไม่ชัดเจนทำให้อาจารย์สับสน ขาดระบบพี่เลี้ยงที่ให้คำปรึกษาอาจารย์ในการทำผลงานวิชาการและเห็นปัญหาจากรุ่นพี่ที่เคยปฏิบัติ ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำผลงานวิชาการ

ปัญหาจากการบริหารงานคณะและมหาวิทยาลัย ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับคณะ ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารกำลังคนที่ขาดบุคลากรตรงสาขาจึงทำให้การทำผลงานวิชาการเป็นไปได้ยากลำบาก ปัญหาเรื่องการประสานงานระหว่างหลักสูตร และปัญหาที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยคือ ปัญหาด้านธรรมาภิบาล เพราะมีอาจารย์บางส่วนยังไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่อง ความโปร่งใสในการแต่ละขั้นตอนการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ เช่นความล่าช้าในการได้รับการประเมินจากผู้ทรงทั้งภายในและภายนอก และการเอื้อต่อการเสนอตำแหน่งวิชาการ ปัญหาด้านการสนับสนุนบุคลากรในการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการที่ยังไม่ดีพอ เช่น การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ดูแลงานด้านนี้

ผลการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมวิชาการพบว่าปัญหาเรื่องแบบฟอร์ม กพอ.03 มีรายละเอียดไม่ตรงกับสาขาที่อาจารย์ต้องการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ทำให้มีการทำผิดบ่อยและต้องแก้ไขกลับไปกลับมาบ่อย คณะอนุกรรมการประเมินไม่ประชุมกันทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกัน ผู้ทรงคุณวุฒิติดต่อยากส่งผลล่าช้า รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในทำเนียบของ สกอ.ไม่เป็นไปตามปัจจุบันและถูกต้อง ดังนั้นแนวทางแก้ไขควรเสนอให้มีการปรับปรุงแบบ กพอ. 03 ให้มีรายละเอียดครอบคลุมทุกสาขาวิชาและควรเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยเพิ่มชื่อในระบบของเว็บของ สกอ. ด้วย

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับคณะและมหาวิทยาลัยพบว่า สภาพจำนวนตัวเลข

ของอาจารย์ควรได้รับตำแหน่งวิชาการไม่เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายของประกันคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากมีการเพิ่มเติมอาจารย์ใหม่เข้ามาในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนอาจารย์และนักศึกษาทำให้อาจารย์ใหม่ที่เพิ่งเข้ามาขาดประสบการณ์ในการทำ และเวลาที่เอื้อต่อการทำผลงานวิชาเนื่องจากอาจารย์ต้องมีภาระงานสอนที่ต้องสร้างสื่อการสอนใหม่ขึ้นมา การเดินทางไปนิเทศนักศึกษา การรับภาระดำเนินงานตามคำสั่งมหาวิทยาลัย และภาระส่วนตัวของอาจารย์เอง

ส่วนในแนวทางแก้ไขสามารถสรุปได้ตามประเด็นดังนี้ ด้านสถานที่ควรจัดให้มีระบบคอมพิวเตอร์และไวไฟ (Wi-Fi) ให้พร้อมที่อาจารย์สามารถทำผลงานได้ดี ด้านการบริหารผู้บริหารระดับคณะและมหาวิทยาลัยควรให้ผลักดันให้อาจารย์ทำผลงานวิชาการอย่างเต็มที่ด้วยการให้กำลังใจ มีธรรมาภิบาลแบบเสมอภาค และให้ความสำคัญต่อการทำผลงานของอาจารย์อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

ด้านการแผนงานและงบประมาณควรมีการระบบงานที่ให้อาจารย์สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบและคล่องตัว วางแผนและปรับลดกิจกรรมที่สอดคล้องให้อาจารย์มีเวลาผลงานวิชาการรวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุนให้อาจารย์สามารถปรับปรุงรายวิชาที่สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทีมงานและผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการโดยกระจายให้ชัดเจน

ด้านการพัฒนาบุคลากรควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้พัฒนาผลงานตัวเองอย่างจริงจังและมีโครงการจัดอบรมส่งเสริมวิชาการและอบรมด้านจริยธรรมอย่างจริงจัง ควรมีการทำระบบ KPI ที่ตามความต้องการของแต่ละรายบุคคล และที่สำคัญคือการสร้างแรงจูงใจของนโยบายมหาวิทยาลัยต้องให้มีการสนับสนุนเป็นรูปธรรม และมีธรรมาภิบาลตั้งแต่การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ และการกำหนดภารกิจนโยบายต่าง ๆ ของอาจารย์ให้สอดคล้องกับการทำผลงานวิชาการของอาจารย์ การสร้างระบบพี่เลี้ยงที่ชัดเจนและต่อเนื่อง จัดระบบพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์และจัดอบรมร่วมกับสถาบันอื่น ๆ ที่เน้นตามศาสตร์และสาขา มีนโยบายที่สนับสนุนทั้งงบประมาณและระบบติดตามที่เสริมกำลังใจให้อาจารย์ได้ทำผลงานวิชากรได้อย่างชัดเจนมีระบบประชาสัมพันธ์การขอตำแหน่งวิชาการเกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่ชัดเจนและถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาของการทำงานผลงานของอาจารย์ ภาระงานของอาจารย์ไม่สอดคล้องการทำผลงานวิชาการเนื่องจาก อาจารย์ต้องรับผิดชอบภาระงานสอน ทำเอกสารประกอบหรือเอกสารคำสอน การดำเนินการวิจัยที่มีขั้นตอนยุ่งยากและมีภาระทางครอบครัวและการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก การขาดขวัญกำลังใจในการทำผลงาน และนโยบาย กฎ ระเบียบที่ไม่ชัดเจนของการขอกำหนดตำแหน่งวิชาการสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ (Rukspollmuang et.al., 2013) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการขอตำแหน่งทางวิชาการ คือ ภาระงานบริหาร และภาระงาน

ธุรการ ส่วนปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับประกาศ ก.พ.อ คือ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในบัญชีรายชื่อของ ก.พ.อ ไม่เป็นปัจจุบันและไม่ครอบคลุม ส่วนปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้อง ในส่วนของผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการบางส่วนไม่ศึกษาระเบียบข้อบังคับ ส่วนประเด็นที่สำคัญ คือ การขาดระบบธรรมาภิบาลในการขอตำแหน่งวิชาการ ซึ่งการดำเนินงานการขอตำแหน่งวิชาการควรยึดหลักการบริหารงานที่สร้างความโปร่งใส สร้างความเป็นธรรม การมีส่วนร่วม ความมีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ตลอดจนรับผิดชอบต่อผลการกระทำ เพราะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้อาจารย์ประสบผลสำเร็จในการเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ

2. แนวทางแก้ไขมหาวิทยาลัยควรมีการประกาศ กฎ ระเบียบการขอตำแหน่งวิชาการ รวมถึงการแบบ กพอ.03 ที่ถูกต้องชัดเจน และครอบคลุมทุกเนื้อหาและทุกสาขาวิชา มีระบบกลไกที่สนับสนุนการทำผลงานวิชาการในเรื่องสถานที่ ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบไวไฟเพื่อใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นการทำเอกสารวิชาการ มีงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์ที่ทั่วถึง รวมถึงการสร้างระบบติดตามและระบบพี่เลี้ยงที่เชื่อถือได้และต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทนันท์ จารุโณปถัมย์ และสัญญา เคนาภูมิ (Jarunopatham & Kenaphoom, 2015) แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรสายวิชาการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในระดับที่สูงขึ้นมี 2 ปัจจัยหลัก ดังนี้ (1) ด้านผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการ มูลเหตุที่สำคัญที่จะผลักดันบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ได้แก่ แรงบันดาลใจของบุคลากร ความเข้าใจถึงกลไกการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ความกล้าที่จะยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ และการวางกลยุทธ์การก้าวเดินเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของตนเอง (2) ด้านหน่วยงานสนับสนุน ควรดำเนินการ โดยการกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมและสนับสนุนที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ และพัฒนาระบบกลไกสนับสนุน เช่น ระบบพี่เลี้ยง ระบบการเสริมแรง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขนั้น งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 2 ระดับดังนี้

1. ระดับมหาวิทยาลัย

1) ควรให้การสนับสนุนทั้งด้านอาคาร สถานที่ งบประมาณให้ความสำคัญการทำผลงานวิชาการของอาจารย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2) มีระบบธรรมาภิบาลในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในการอ่านผลงานและพิจารณาผลงานวิชาการของอาจารย์ที่เท่าเทียมกัน เหมาะสมและตรงกับสาขาวิชา อีกทั้งผู้ทรง-คุณวุฒิควรเป็นผู้ที่เป็นกัลยาณมิตรเพราะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จ

3) มีระบบพี่เลี้ยงอาจารย์ที่ดีด้วยการจัดหาพี่เลี้ยงที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญเพื่อเป็นที่ปรึกษา

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ สามารถที่จะให้คำปรึกษาที่ชัดเจน ตั้งแต่การเตรียมตัวขอตำแหน่งทางวิชาการ ระเบียบกฎเกณฑ์ในการยื่นเสนอขอตำแหน่งทางวิชาการ กระบวนการยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานควรมีจิตบริการ (service mind)

5) มีโครงการอบรมที่สอดคล้องเสริมสร้างการทำผลงานวิชาการของอาจารย์ และควรมีการติดตามผู้ที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง

2. ระดับคณะ

1) ควรมีการจัดระบบงานโดยการกระจายภาระงานให้ทั่วถึงอาจารย์ทุกคน

2) มีระบบช่วยการสนับสนุนการยื่นขอกำหนดตำแหน่งวิชาการ

3) มีระบบกระตุ้นขวัญกำลังใจของอาจารย์ในการทำผลงานวิชาการของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการกระตุ้นให้กลุ่มของอาจารย์ที่ไม่ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ เห็นความสำคัญและขอตำแหน่งทางวิชาการ

2. ควรมีการศึกษาเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลงานทางวิชาการ (Readers)

REFERENCES

Cashmore, A. et al. (2018). **Rebalancing promotion in the HE sector: is teaching Excellence being rewarded?** Retrieved June7, 2018, from https://www.heacademy.ac.uk

Chaisuwan. S., Wongyai. W., Wisalaporn. S. & Thapsuwan. S. 2006. Factors Conducing to academic promotion of instructors in private university. **Journal of Education Burapha University.** 18(2), 85-98. (in Thai)

Hayden, M. (2017). **Academic staff promotion in Australia. In Recalibrating Careers in Academia: Professional Advancement Policies and Practices in Asia-Pacific.** Bangkok: The United Nations Educational. Scientific and Cultural Organization.

Jarunopatham. J. & Kenaphoom. S. (2015). Factors influencing the academic positions accession of the academic personnel, Rajabhat Maha Sara Kham University. **Governace Journal of Kalasin University.** 4(2), 208-231. (in Thai)

London: Mochizuki, T. (2017). **Academic Promotion of Higher Education Teaching Personnel in Japan. In Recalibrating Careers in Academia: Professional Advancement Policies and Practices in Asia-Pacific.** Bangkok: The United Nations Educational. Scientific and Cultural Organization.

Office of the Higher Education Commission. (2014). Lecturer **development scholarship project.** Retrieved June 18, 2017, from http://www.research.mua.go.th (in Thai)

Personnel Division of Phranakhon Rajabhat University. (2016). **academic position document of academic personnel,** Phranakhon Rajabhat University. (in Thai)

Rukspollmuang. C., Lawthong. N., Tangdhanakanond. K., Preededilok. F. & Suwan. S. (2013). The development of the appointment process for academic titles of faculty members in higher education institutions. **Journal of Research Methodology.** 26(3), 301-321. (in Thai)

บทความวิจัย

การบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

MANAGEMENT ON THE ACQUISITION OF ACADEMIC POSITION IN PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

สมจิตร ดวงจันทร์[1*] วณิฎา ศิริวรสกุล[2] และ ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์[3]

Somchit Duangchan[1*] Wanida Siriwarasakul[2] and Nattanan Wiriyawit[3]

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2]

หลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[3]

Master of Public Administration Phranakhon Rajabhat University Bangkok Thailand[1*, 2]

Communication Arts Phranakhon Rajabhat University Bangkok Thailand[3]

Email: somchit@pnru.ac.th[1*]

Received: 2019-02-22

Revised: 2019-03-08

Accepted: 2019-03-11

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และ 3) รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ รองอธิการบดี ที่รับผิดชอบงานการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ประเมินผลงานของการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการทั้งภายใน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก บุคลากรสายวิชาการที่ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และบุคลากรผู้รับผิดชอบการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการรวมสองมหาวิทยาลัยเป็นทั้งหมด 30 คน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยวิธีการแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการในการจัดทำผลงาน 2) ด้านการทัศนคติ ที่มีต่อ

การทำผลงาน 3) ด้านสิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกสบาย 4) ด้านแรงจูงใจ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ และ 5) ด้านการมีส่วนร่วม ในกระบวนการทุกขั้นตอนเพื่อให้ผลงานมีคุณภาพ 2. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการ คือ มีกระบวนการ ที่มีความชัดเจน กระชับทุกขั้นตอน และข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการทัศนคติ คือ การกระตุ้นให้อาจารย์สร้างความรู้ใหม่แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการทำผลงาน 3) ด้านสิ่งแวดล้อม คือ มีสถานที่เหมาะสมในการทำผลงาน มีระบบฐานข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้าที่สะดวกและทันสมัย 4) ด้านแรงจูงใจ คือ เกิดความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติเป็นศรีตลอดจนมีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลงานให้ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ คุณภาพ และเทคนิควิธีการทำผลงาน และ 3. รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) มีกระบวนการที่กะทัดรัดและชัดเจน 2) สร้างความรู้สึกที่ดีในการทำผลงานให้กับบุคลากร 3) มีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม 4) สร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร 5) สร้างการมีส่วนร่วมให้กับบุคลากร

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ตำแหน่งทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) factors concerning on academic promotion management of lecturers in Phranakhon Rajabhat University (PNRU) and Valaya Alongkorn Rajabhat University (VARU), 2) effectiveness of academic promotion management, and 3) suitable model of academic promotion management in Phranakhorn Rajabhat University. The instrument of qualitative research was in-depth interview with 30 key informants in PNRU and VARU who were academic promotion responsibility; vice-president, internal and external evaluators, external experts, lectures who submitted their academic papers, and academic staffs. Content analysis was used for collecting data and validity was assured by using triangulation method.

The findings revealed that 1) factors concerning on the academic promotion management consisted of 5 aspects including; (1) academic work procedures, (2) attitude towards academic work, (3) facilitating environment, (4) motivation, and (5) participation in academic work procedures. 2) effectiveness of the academic promotion management consisted of 5 aspects; (1) academic work procedures should

be clear and concise, (2) attitude toward academic work should motivate lectures to develop the academic work by creating new knowledge, (3) suitable environment should have suitable workplace and up-to-date the provided database, (4) motivation for the sense of pride, honor and career paths should be supported, and (5) participation in academic work procedures should encourage lectures develop their academic work to meet the criteria, process, quality, and technique effectively. 3) suitable model of the academic promotion management in Phranakhorn Rajabhat University consisted of 5 steps including; (1) clear and concise procedures, (2) enhance positive attitude toward academic work, (3) provide suitable workplace, (4) motivate with the sense of pride, and (5) encourage participation for creating academic work with new knowledge.

Keywords: management, academic promotion, Phranakhon Rajabhat University

บทนำ

รัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดดำเนินการปฏิรูปการศึกษาและยกระดับพัฒนาประเทศเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสิ่งที่สำคัญในการที่จะขับเคลื่อนคือ “การพัฒนาคน” การศึกษาต้องสร้างและพัฒนาให้คนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ มีทักษะ ความถนัด ความชำนาญ พร้อมที่จะขับเคลื่อนและยกระดับการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาในระดับสูงขึ้น (Ministry of Education, 2013) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นภารกิจหลักของสถาบันการศึกษาทุกระดับ

สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจสำคัญ 4 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต การพัฒนางานวิจัยและสร้างสรรค์ การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เนื่องจากการอุดมศึกษาจึงเป็นความหวังของชาติในการขับเคลื่อนการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษายังมีภารกิจที่สำคัญคือภารกิจในด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เพื่อให้เป็นฐานความรู้ใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรสายวิชาการต้องเร่งพัฒนาผลงานทางวิชาการเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มีจำนวนที่สูงที่สุด

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และศึกษารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ว่ารูปแบบใดเหมาะสม ผลการ

ศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการเพื่อการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการ อันจะนำไปสู่การสร้างนักวิชาการที่มีคุณภาพ และนำมาเป็นกรอบกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัย นำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่เหมาะสม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2. ทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

3. ได้รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นการศึกษา 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลอลงกรณ์ 3) รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสมโดยใช้แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น 1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ 2) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ 3) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์หรือประสิทธิผล 4) ประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 จนถึงฉบับที่ 10 พ.ศ. 2556 และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นการศึกษาดังนี้

1) ปัจจัยที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการ 2) การมีส่วนร่วม 3) ทัศนคติ 4) สภาพแวดล้อม และ 5) แรงจูงใจ

2) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบรรลุเป้าหมาย 2) คุณภาพการเข้าสู่ตำแหน่ง 3) ความคุ้มค่า และ 4) ระยะเวลา

3) รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่เหมาะสม

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. พื้นที่วิจัย คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

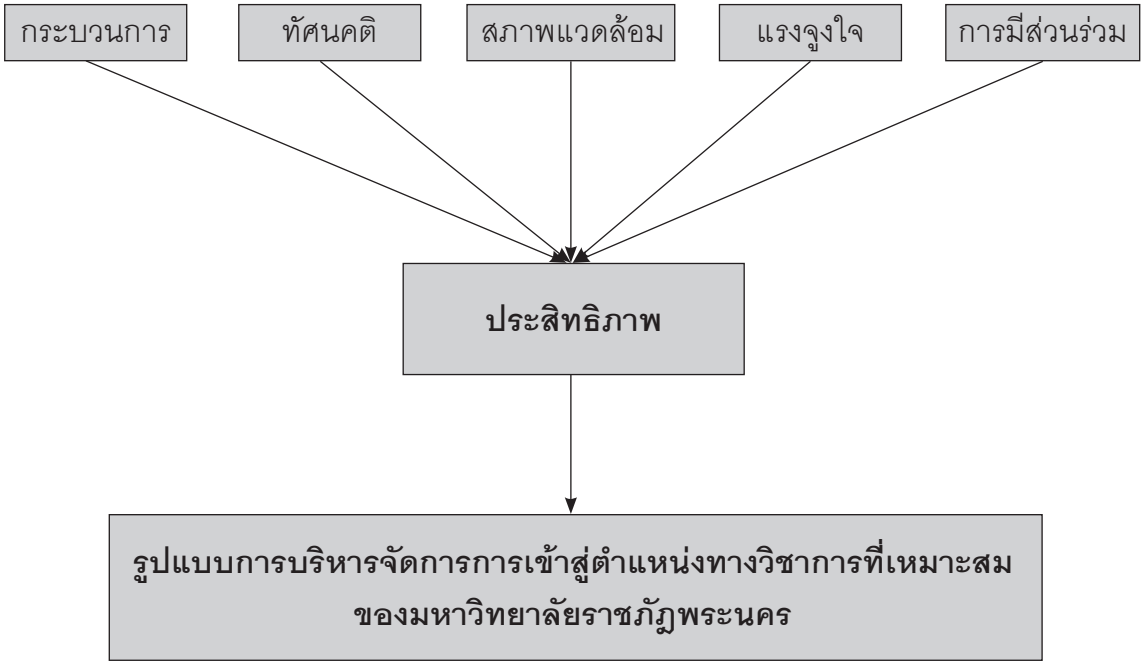
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีดังนี้ 1) รองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ 2) บุคลากรผู้รับผิดชอบการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ 4) ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ คือ อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองศาสตราจารย์

ขอบเขตด้านเวลา

ตุลาคม พ.ศ. 2557 - มิถุนายน พ.ศ. 2558

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. พื้นที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและมหาวิทยาลัยวไลอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีในการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ 1) รองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ 2) ผู้ประเมินของการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการทั้งภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 3) บุคลากรสายวิชาการที่ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ 4) บุคลากรผู้รับผิดชอบการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้มีโครงสร้างประกอบด้วย 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามลักษณะปลายเปิดและประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามลักษณะ

ปลายเปิดและประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสม และเกิดผลสัมฤทธิ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการจดบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและหรือการบันทึกเสียงข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ รองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ประเมินของการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการทั้งภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก บุคลากรสายวิชาการที่ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ และบุคลากรผู้รับผิดชอบการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องและนำมาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยใช้วิธีการแบบสามเส้า (Triangulation) คือตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นเนื้อหาที่มีผู้เห็นสอดคล้องกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปและนำมาสรุปเพื่อนำเสนอต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัยจึงได้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้ 1) รองอธิการบดีที่รับผิดชอบงานการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ 2) ผู้ประเมินของการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการทั้งภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 3) บุคลากรสายวิชาการที่ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ 4) บุคลากรผู้รับผิดชอบการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ กล่าวไว้ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

1.1 การบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กระบวนการในการขอตำแหน่งทางวิชาการจากการสัมภาษณ์พบว่ากระบวนการหรือขั้นตอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การขอตำแหน่งทางวิชาการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จะต้องให้อาจารย์ผู้ขอกำหนดได้วางแผนระยะเวลาและรายวิชาที่สอน เอกสารตำรา หนังสือ หรืองานวิจัยต้องวางแผนในการดำเนินงานการขอตำแหน่งทางวิชาการ และต้องการให้ทราบผลการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ การติดตามผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญ เพราะขั้นตอนนี้ใช้เวลานานมาก ยังเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการทำผลงานทางวิชาการที่ถูกต้องและดำเนินการต่อเนื่องได้อย่างเป็นระบบ และยังกล่าวว่าปัจจัยสำคัญอีกอย่างคือขั้นตอนต้องมีความชัดเจน กระชับทุกขั้นตอนทำให้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการมีความได้ถูกต้อง รวดเร็ว และผลงานมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

1.2 ทัศนคติต่อการขอตำแหน่งทางวิชาการ จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ผู้ที่ขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำผลงานทางวิชาการและเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้เกิดความต้องการในการพัฒนา และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอย่างชัดเจน จึงทำให้มีการทำผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

1.3 สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการขอตำแหน่งทางวิชาการ จากการสัมภาษณ์พบว่า มหาวิทยาลัยมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำผลงานทางวิชาการ หากสถานที่เงียบ มีห้องจัดทำผลงานเฉพาะ มีห้องที่ปรึกษาพร้อมให้คำปรึกษา มีระบบอินเทอร์เน็ต เครื่องมืออุปกรณ์ การสืบค้นข้อมูลที่สมบูรณ์ มีการจัดอบรมให้ความรู้นอกสถานที่ที่มีบรรยากาศที่ดี มีประกาศเกียรติคุณให้ผู้ได้รับตำแหน่งผลงานทางวิชาการ มีฝ่ายติดตามความก้าวหน้าตลอด มีฐานข้อมูล มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องตลอดเวลาจะเป็นตัวกระตุ้นให้คณาจารย์ทำผลงานทางวิชาการที่ดีมีคุณภาพจำนวนมาก

1.4 แรงจูงใจในการขอตำแหน่งทางวิชาการ จากการสัมภาษณ์พบว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การขอตำแหน่งทางวิชาการมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล การกระตุ้น การส่งเสริม การสนับสนุน และการประชาสัมพันธ์จากมหาวิทยาลัย คณะ หน่วยงาน และหัวหน้างาน ให้บุคลากรเข้าใจถึงขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ และในเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ ประเภทคุณภาพของผลงานทางวิชาการในการขอตำแหน่งทางวิชาการ และแก้ข้อสงสัยที่ยังไม่เข้าใจที่ตรงกันให้การวางแผนในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการไปตามระยะเวลาที่กำหนด จากการกระตุ้นโดยคณบดีต้นสังกัด จะช่วยให้ทำผลงานทางวิชาการได้มีประสิทธิภาพและมีผู้ติดตามอย่างใกล้ชิดเกิดประสิทธิภาพเนื่องจากผู้ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการต้องการทราบว่าผลงานของตนอยู่ขั้นตอนไหน แก้ไขหรือปรับปรุงอย่างไร เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการได้

1.5 การมีส่วนร่วมในการขอตำแหน่งทางวิชาการ จากการสัมภาษณ์พบว่าการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจและลดความผิดพลาดในขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ คณะและมหาวิทยาลัยเป็นผู้ช่วยกันดำเนินการ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลงานทางวิชาการของผู้ที่รู้และชำนาญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการคุณภาพ และเทคนิควิธีการทำผลงานทางวิชาการให้มีคุณภาพ และความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผลงานทางวิชาการมีส่วนร่วมในการวางแผน การประเมิน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปรับปรุง เสนอแนะต่าง ๆ ให้พัฒนาขึ้น มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน เราได้ผลงานวิชาการเป็นความภาคภูมิมหาวิทยาลัยได้คุณภาพในการผ่านตัวชี้วัดการประเมินคุณภาพ

2. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและมหาวิทยาลัย

ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

จากการสัมภาษณ์พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ มหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการที่ดีทุกขั้นตอนการทำงานเป็นความลับ บุคคลอื่นไม่สามารถล่วงรู้ได้ กระบวนการและขั้นตอนมีความชัดเจน กระชับทุกขั้นตอน มีประสิทธิภาพก็จะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการมีประสิทธิภาพ คือ ทำได้ถูกต้อง รวดเร็ว และผลงานมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	มหาวิทยาลัยวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
1. ด้านกระบวนการ	**1. ด้านกระบวนการ**
1.1 มีกระบวนการและขั้นตอนมีความชัดเจน กระชับทุกขั้นตอน มีประสิทธิภาพ 1.2 ทำตามกระบวนการได้ถูกต้อง รวดเร็ว และผลงานมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการอย่างชัดเจน 1.4 มีกระบวนการในการติดตาม ตรวจสอบ 1.5 มีการอบรมให้ความรู้ในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างถูกต้อง 1.6 ทำให้ผู้ที่ทำผลงานได้รับความสะดวก รวดเร็ว และเกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน	1.1 มีกระบวนการเป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อน และอาศัยความถูกต้องของข้อมูล 1.2 มีการบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจนและง่ายต่อการขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 1.3 สร้างความรู้ความเข้าใจในระบบและขั้นตอนอย่างถูกต้องและชัดเจน 1.4 กระบวนการในการทำงานต้องมีความกะทัดรัดและชัดเจน 1.5 มีกระบวนการสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจน และมีการติดตาม ตรวจสอบ 1.6 ต้องปฏิบัติตามกระบวนการที่หน่วยงานกำหนด
2. ด้านทัศนคติ	**2. ด้านทัศนคติ**
2.1 มีทัศนคติที่ดีจิตสำนึกและมีความกระตือรือร้นในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อการพัฒนาที่ดีในการทำผลงาน 2.2 ยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนอย่างเคร่งครัด 2.3 มีการวางแผนในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการได้ตามระยะเวลาที่กำหนด 2.4 การสร้างความรู้ความเข้าใจในการมุ่งมั่นการทำผลงานให้มีคุณภาพที่สุด	2.1 สร้างทัศนคติที่ดีให้มีความรู้สึกที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ และมีความกระตือรือร้นในการทำผลงาน 2.2 มีความต้องการให้ผลงานมีคุณภาพ 2.3 มีผู้ทรงคุณวุฒิที่ดีมีคุณภาพ มีเกณฑ์มาตรฐานการประเมินเดียวกัน 2.4 มีการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในบางเรื่องต้องชัดเจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	มหาวิทยาลัยไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	**3. ด้านสิ่งแวดล้อม**
3.1 สภาพแวดล้อมบรรยากาศมีส่วนสร้างเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสร้างสมาธิ 3.2 มีห้องปรึกษา จัดให้มีพี่เลี้ยง มีฐานข้อมูล ห้องสมุดมีทรัพยากรที่เป็นแหล่งสนับสนุนต่าง ๆ ใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า 3.3 มีการจัดอบรม หรือการจัดเข้าค่ายเขียนตำราต้องมีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบและมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำผลงาน	3.1 มีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการทำผลงาน มีระบบฐานข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า 3.2 สภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดี มีสมาธิในการทำงานอย่างดี 3.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย เป็นบรรยากาศที่ผู้ทำผลงานพึงพอใจมากที่สุด
4. ด้านแรงจูงใจ	**4. ด้านแรงจูงใจ**
4.1 แรงจูงใจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี 4.2 แรงจูงใจเป็นเหมือนพลังกระตุ้นให้ผู้ที่ต้องการทำผลงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 4.3 หน่วยงานต้องสนับสนุนและผลักดันบุคลากรให้มีกำลังใจทำงานให้เกิดผลงานวิชาการเพิ่มขึ้น	4.1 ความต้องการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการทำผลงานให้ได้คุณภาพและประสบความสำเร็จ 4.2 ความต้องการรางวัลหรือค่าตอบแทนเป็นตัวช่วยกระตุ้นและสนับสนุนในการขอกำหนดตำแหน่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น 4.3 สร้างแรงจูงใจให้ผู้ที่ทำผลงานให้มีกำลังใจและเกิดความต้องการให้ผลงานออกมามีประสิทธิภาพ
5. ด้านการมีส่วนร่วม	**5. ด้านการมีส่วนร่วม**
5.1 การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำผลงานวิชาการ 5.2 มีส่วนร่วมในการดำเนินการ 5.3 มีการวางแผนร่วมกัน สร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน 5.4 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน 5.5 มีประโยชน์และได้รับความภาคภูมิใจร่วมกัน	5.1 มีส่วนร่วมในการเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าสู่ตำแหน่ง 5.2 มีส่วนร่วมในการกระบวนการทุกขั้นตอน 5.3 มีส่วนร่วมในการพัฒนาผลงานทางวิชาการของผู้ที่รู้และชำนาญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการคุณภาพ และเทคนิควิธีการทำผลงานให้มีคุณภาพ 5.4 มีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ 5.5 สร้างความรู้ความเข้าใจและเทคนิคในการทำผลงานร่วมกันระหว่างผู้ทำผลงานและคณะกรรมการ

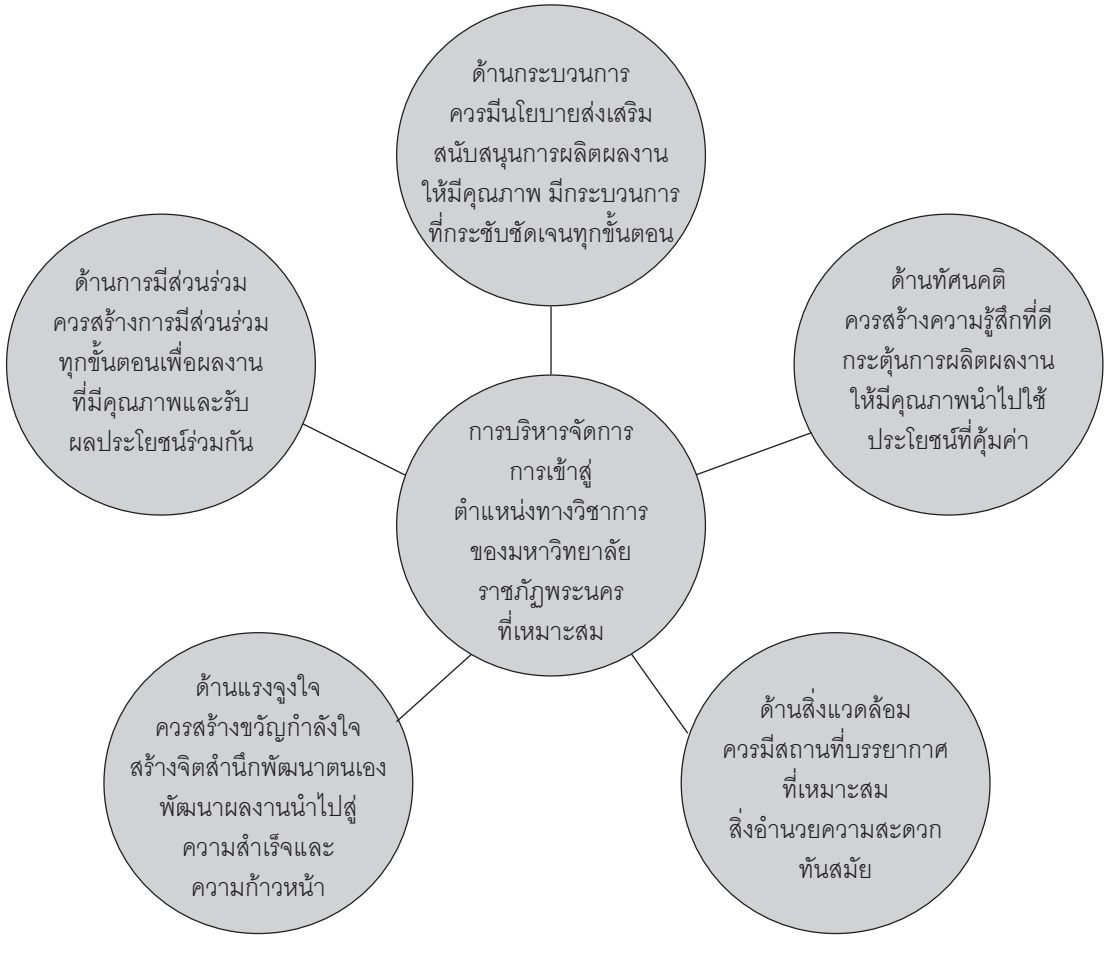
4. รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสม

ที่มาของรูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสม ได้มาจากการสังเคราะห์เอกสารและผลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาสรุปเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสม ดังภาพที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำผลการวิจัยที่ค้นพบข้อเท็จจริงแล้วนำอธิบายผลที่สนับสนุนด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของบุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ประกอบด้วย 5 ด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

1.1 ด้านกระบวนการ จากผลการศึกษาพบว่า มีระบบและขั้นตอนในการทำผลงานที่กระชับและมีความชัดเจน มีให้คำปรึกษาในแนวทางของการจัดทำผลงานและมีการกระตุ้นให้อาจารย์สร้างความรู้ใหม่แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในทำผลงาน ทำให้บุคลากรมีความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานและทำให้ได้ผลงานมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามกระบวนการการจัดทำผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุลธิรัตน์ ด้วงเงิน (Dongngean, 2010) ได้กล่าวว่าการบริหารจัดการในกระบวนการคือการเป็นผู้บริหารต้องมีหน้าที่ในการจัดองค์การและควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามกฎระเบียบและขั้นตอนเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

1.2 ด้านทัศคติ จากผลการศึกษาพบว่า มีการสร้างทัศนคติที่ดีโดยการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในระบบและขั้นตอนการจัดทำผลงานให้ตรงกันอย่างชัดเจนมีการผลักดันให้เกิดความพึงพอใจและความต้องการในการพัฒนา มีผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาไปในทางที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (Ua-amnoey, 2010) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะเกิดความรู้สึกได้โดยสมบูรณ์ได้ต้องเกิดขึ้นได้จากพื้นฐานของความคิดหลังจากประเมินมาสนับสนุน รวมทั้งวิธีการเรียนรู้เกิดการค้นคว้าหาความรู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานมีสถานที่เอื้ออำนวยความสะดวกสบาย มีบรรยากาศที่ดี เหมาะสำหรับการจัดอบรมในการทำผลงานให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพมีห้องจัดทำผลงานเฉพาะ มีระบบอินเทอร์เน็ต เครื่องมืออุปกรณ์ในการสืบค้นข้อมูลที่สมบูรณ์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิด วรินธร แก้วคล้าย (Keawkai, 2006) กล่าวไว้ว่า สิ่งแวดล้อมของการทำงาน ที่มีบรรยากาศที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนมีเครื่องมืออุปกรณ์ข่าวสารข้อมูล ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพอใจที่จะทำงาน สิ่งแวดล้อมที่ทำงานเป็นส่วนสำคัญมากในการทำงานให้ได้คุณภาพอย่างสูงสุด

1.4 ด้านแรงจูงใจ จากผลการศึกษาพบว่า มีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณตลอดจนกระตุ้นให้เห็นความสำคัญต่อการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์จัดให้มีพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา มีรางวัลกระตุ้นเพื่อให้ทำผลงานได้คุณภาพมีประกาศเกียรติคุณเพื่อเป็นเกียรติและศักดิ์ศรี ตลอดจนความก้าวหน้าในอาชีพเป็นสิ่งที่สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการมีความกระตือรือร้นในการทำผลงานซึ่งสอดคล้องกับจารุวรรณ กมลสินธุ์ (Kamolsin, 2005) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างยิ่งเพราะการทำงานจะให้ได้ประสิทธิภาพและการจูงใจมีความสำคัญเนื่องจากความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและเต็มใจทำงานสูงจะเกิดประสิทธิภาพได้ประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1.5 ด้านการมีส่วนร่วม จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการการทำงานอย่างเป็นระบบและชัดเจนทุกขั้นตอน มีส่วนร่วมในการวางแผน การตรวจสอบการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และมีการประเมินผลมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลงานของผู้ที่รู้และชำนาญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการ คุณภาพและเทคนิควิธีการทำผลงาน และมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน ได้ผลงานวิชาการเป็นความภาคภูมิใจ มหาวิทยาลัยได้คุณภาพในการผ่านตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเทียม อังสวัสดิ์ (Angsawat,1999) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่าหมายถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงานมีการกำหนดความต้องการการตัดสินใจและปฏิบัติตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครกับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ประกอบด้วย 5 ด้าน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการ จากผลการศึกษาพบว่า มีกระบวนการเป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อนและอาศัยความถูกต้องของข้อมูล มีการให้ความรู้และรับรู้มีความเข้าใจในหลักเกณฑ์และวิธีการตามกระบวนการได้กระจ่างขึ้นทำให้ผู้ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการได้รับความสะดวก รวดเร็ว และเกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สาคร สุขศรีวงศ์ (Suksiwong, 2010) ให้ความหมายของการบริหารการจัดการหมายถึงการทำงานตามกระบวนการมีการวางแผน มีการติดตามประเมินผล มีการแก้ไขตามข้อเสนอแนะและมีการควบคุมให้สำเร็จและมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์

2.2 ด้านทัศนคติ จากผลการศึกษาพบว่า สร้างทัศนคติที่ดีจิตสำนึกและมีความกระตือรือร้นในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อเกิดการพัฒนาที่ดีในการทำผลงาน มีการวางแผนในการขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการได้ตามระยะเวลาที่กำหนดยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนอย่างเคร่งครัดเพื่อต้องการให้ผลงานมีคุณภาพและที่สำคัญต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิที่ดีมีคุณภาพมีเกณฑ์มาตรฐานการประเมินเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ใจชนก ภาคอัต (Phakath, 2012) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้สึกความพึงพอใจในการทำงานจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานและเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และในการตัดสินใจทั้งในด้านการป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพนักงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม จากผลการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมเป็นบรรยากาศที่มีส่วนสร้างเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างสมาธิมีห้องปรึกษา จัดให้มีพี่เลี้ยงมีฐานข้อมูล ห้องสมุดมีทรัพยากรที่เป็นแหล่งสนับสนุนต่างๆใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ามีการจัดอบรมและจัดเข้าค่ายเขียนตำราในสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบและมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำผลงานซึ่งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ คฑาวุธ พรหมยน (Phomyom, 2002) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ แนวคิดสร้างสรรค์ สภาพทางร่างกาย จิตใจ ความถนัดต่าง ๆ การสร้างขวัญและแรงจูงใจ ด้วยการให้สวัสดิการหรือรางวัลตอบแทน เพื่อให้ผลของงานเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดตามเป้าหมายที่วางไว้

2.4 ด้านแรงจูงใจ จากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการทำผลงานให้ได้คุณภาพและประสบความสำเร็จ ซึ่งแรงจูงใจเป็นเหมือนพลังกระตุ้นให้ผู้ทำผลงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล หน่วยงานต้องสนับสนุนและผลักดันบุคลากรให้มีกำลังใจทำงานให้เกิดผลงานวิชาการเพิ่มขึ้น และความต้องการรางวัลหรือค่าตอบแทนเป็นตัวช่วยกระตุ้นและสนับสนุนในการขอกำหนดตำแหน่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (Viratniphawan, 2012) กล่าวว่าการจูงใจเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจูงใจบุคคลให้มุ่งมั่นทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ด้วยการสนองความต้องการของบุคคล มอบงานที่มีความหมายท้าทายความสามารถและให้รางวัลที่มีผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า และคู่ควรกับผลงานและได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.5 ด้านการมีส่วนร่วม จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำผลงานวิชาการ มีการวางแผนร่วมกัน สร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาผลงานทางวิชาการของผู้ที่รู้และชำนาญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ คุณภาพ และเทคนิควิธีการทำผลงานให้มีคุณภาพ สร้างความรู้ความเข้าใจและเทคนิคในการทำผลงานร่วมกันระหว่างผู้ทำผลงานและคณะกรรมการ มีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ และได้รับประโยชน์และความภาคภูมิใจร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วุฒิสาร ตันไชย (Tanchai, 2009) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมที่จะควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนเข้าไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

3. รูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่เหมาะสมประกอบด้วย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้เป็นรูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งสรุปการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ควรมีการจัดสรรเวลาในการสร้างผลงาน มีติดตามความก้าวหน้าของเอกสารที่รับผิดชอบ ผู้บริหารควรจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัยให้เพียงพอ ซึ่งการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายด้าน คือ ด้าน

กระบวนการ ด้านทัศนคติ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านแรงจูงใจ และด้านการมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและรูปแบบการบริหารจัดการการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกณฑ์ในการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการในการพิจารณาการขอเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อจะทำผู้ขอตำแหน่งจะได้ข้อเสนอแนะที่ชัดเจนและเป็นแนวเดียวกันและง่ายต่อการปรับปรุงแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

2. บุคลากรคิดว่าการทำผลงานจะมีคุณภาพและสัมฤทธิ์ผลได้ต้องเกิดจากความต้องการให้งานมีคุณภาพ มหาวิทยาลัยควรสร้างทัศนคติที่ดีให้กับบุคลากรให้มีความรู้สึกที่ดีต่อกระบวนการและขั้นตอนการทำผลงาน ควรมีการจัดอบรมและสร้างทัศนคติที่ดีให้กับผู้ที่ทำผลงาน เพื่อให้พนักงานในมหาวิทยาลัยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะบุคลากรมีพื้นฐานระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกระบวนการการจัดทำผลงานไม่เท่าเทียมกันจึงทำให้บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกกระตือรือร้นต่อการทำผลงาน เพื่อให้การจัดทำผลงานมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างแท้จริง

3. ต้องการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกสบาย มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีสิ่งที่อำนวยความสะดวกที่ทันสมัย ในการจัดทำผลงานทางวิชาการ รวมทั้งต้องการให้มีการประชุมอบรมปฏิบัติการในการจัดทำผลงานอย่างจริงจังในรูปแบบต่าง ๆ เหมาะสม เพื่อที่จะได้ผลงานที่มีคุณภาพอย่างจริงจัง

4. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานกว้างขึ้นโดยมีหน้าที่การงานสูงขึ้น อันเป็นโอกาสที่พนักงานจะก้าวไปสู่ความสำเร็จ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานให้เกิดคุณภาพมากที่สุด

5. มีส่วนร่วมในกระบวนการการจัดทำผลงานในทุกขั้นตอนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ คุณภาพ และเทคนิค เพื่อที่จะได้แนวคิดและนำไปปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการทำผลงานทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ในการศึกษาการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มของอาจารย์ที่ไม่ขอตำแหน่งทางวิชาการ และกลุ่มของอาจารย์ที่อาวุโส เห็นความสำคัญและขอตำแหน่งทางวิชาการ

2.2 ในการศึกษาการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ ให้ได้เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น

REFERENCES

Angsawat, B. (1999). **Community participation in operation of pre-child training centers in prachuap khiri khan province**. Master of Education Thesis Education Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

Dongngean, K. (2010). **Project management : a case study of cashew nut processing, sungnoen sub-district, tak province, muang district, trat province**. Bangkok: Phranakhon Rajabhat University. (in Thai)

Kamolsin, J. (2005). **Motivation of employees in Nava Nakorn Industrial Promotion Zone. Master of Business Administration Business Administration Dhurakit Business School**. Bangkok: Phranakhon Rajabhat University (in Thai)

Kasbunchu, P. (2007). **Performance of Naval Officials: A Case Study of the First Division of the Royal Thai Navy.** (Online). Master of Public Health Program. General Management College of Public Administration. Burapa university. Retrieved on November 13, 2014. (in Thai)

Keawkai (2006). **Motivation in the operation of employees of Dhipaya Insurance Public Company Limited**. Bangkok (in Thai)

Laksana, S. (2003). **Efficiency Development**. Bangkok: Rajabhat Institute Suan Sunandha. (in Thai)

Phomyom, K. (2002). **Performance of Police Officers in Immigration Bureau 2. Thesis Master of Arts (Political Science).** Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Phakath, J. (2012). **Recognition and Participation of NIDA Staff in Institutional Quality Improvement for Excellence National Quality Award criteria**. Bangkok: National Institute of Development Administration. (in Thai)

Suksiwong, S. (2010). **Management from an executive perspective**. Bangkok: Gp Printing Office. Cyberprint co.

Tanchai, V. (2009). **Local government strategy**. Bangkok: EXPLORE NETWORK CO., LTD. (in Thai)

Ua-amnoey, J. (2010). **Social Psychology.** 4th edition Bangkok: Chulalongkorn University Press (in Thai)

Viratniphawan, V. (2012). **Management of government agencies.** Books: Comparative Analysis of Indicators June 15, 2012 (in Thai)

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

THE EFFECTS OF FACTORS ON UNDERGRADUATES AT PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY IN ADOPTING FEDERATED SEARCH TECHNOLOGY IN ACCESSING ELECTRONIC DATABASES

วันวิสา จิตต์ธุรารักษ์

Wanwisa Jitdrurarux

สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Library and Information Science, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University,

Bangkok, Thailand

Email: wanwisa@pnru.ac.th

Received: 2019-03-25

Revised: 2019-04-15

Accepted: 2019-05-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete Science Direct และ EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 11,542 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 398 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีของครอนบาค ด้านการรับรู้การใช้งานง่ายเท่ากับ 0.85 และด้านการรับรู้ถึงประโยชน์เท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยมีดังนี้ คือ ความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete Science Direct และ EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text เท่ากับ 2.70 2.91 และ 2.49 ครั้งต่อสัปดาห์ตามลำดับ การรับรู้การใช้งานง่ายเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 หรืออยู่ในระดับมาก การรับรู้ถึงประโยชน์เฉลี่ยเท่ากับ 3.81 หรืออยู่ในระดับมาก โดยการรับรู้การใช้งานง่ายและการรับรู้ถึงประโยชน์มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete Science Direct และ EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งสนับสนุนและสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: เทคโนโลยี ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ Federated Search

ABSTRCT

In this thesis, the researcher examines the effects of factors on selected undergraduates at Phranakhon Rajabhat University in accessing the electronic databases Academic Search Complete, ScienceDirect, and EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text by adopting federated search technology.

The research population consisted of 11,542 undergraduates enrolled at Phranakhon Rajabhat University. The samples were 398 undergraduates by utilizing the stratified random sampling method.

The research instrument was a questionnaire with Cronbach's α (alpha) standard reliability in the easy usage perception aspect at 0.85 and in the usefulness perception aspect at 0.83. Descriptive Statistics were used to analyze data including frequency, percentage, mean (M), standard deviation (S.D.), and stepwise multiple regression analysis method.

Findings were as follows: Frequency of accessing to the Academic Search Complete, ScienceDirect, and EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text databases was at 2.70, 2.91, and 2.49 times per week respectively. The M for perceived ease of use was at 3.80 or at a high level. Mean of usefulness perception was at 3.81 or at high level. Perception of easy usage and usefulness effected to federated search technology adoption for accessing the Academic Search Complete, Science Direct, and EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text databases at the statistically significant .05 level which conform and support the research hypothesis.

Keywords: Technology, Electronic Database, Federated Search

บทนำ

ปัจจุบันฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทต่อการให้บริการของห้องสมุดและต่อผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น บริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นอีกหนทางหนึ่งในการเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ครอบคลุมเนื้อหาในสาขาวิชาต่าง ๆ มากขึ้น เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีระบบการค้นคืนที่ช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถเก็บสารสนเทศได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังช่วยประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศอีกด้วย ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นับเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อห้องสมุดทุกประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมการเรียนการสอน การค้นคว้า และวิจัย ของนักศึกษา อาจารย์ รวมทั้งบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา เป็นคลังข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้ผลิตและแหล่งผลิตได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่มุมใดของโลก โดยการเชื่อมตรงไปยังแหล่งให้บริการ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จำนวนหลายฐานที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ดังนั้น สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงต้องมีระบบการค้นคืนสารสนเทศที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ค้นสารสนเทศมือใหม่ ซึ่งการค้นคืนสารสนเทศของห้องสมุดโดยทั่วไป เป็นการค้นที่ใช้เวลามากและไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้การค้นคืนสารสนเทศแบบ Federated Search เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจและกำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีลักษณะเป็นห้องสมุดแบบผสม (Hybrid Library) ซึ่งมีทรัพยากรสารสนเทศทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และถูกมองว่าเป็นเครื่องมือการค้นคืนสารสนเทศสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่ทันสมัย ปัจจุบันห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจำนวนมากได้นำระบบการค้นคืนดังกล่าวมาใช้ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ให้มีความรวดเร็วขึ้นด้วยการค้นข้อมูลข้ามโปรแกรมค้นหาและข้ามฐานข้อมูล (Search Across Search Engines and Databases) เช่น ฐานข้อมูลของห้องสมุดและฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก เป็นต้น (Xu, 2009) ด้วยเหตุนี้ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงเกิดแนวคิดเกี่ยวกับการค้นเพียงครั้งเดียว แต่สามารถค้นข้อมูล ได้จากแหล่งสารสนเทศหลาย ๆ แหล่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ ที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนไป กล่าวคือ ต้องการค้นหา

และได้รับสิ่งที่ต้องการโดยเร็ว ผู้ใช้ไม่ต้องการใช้เวลามากในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ผู้ใช้ส่วนหนึ่งต้องการระบบการค้นคืนที่ค้นพบสารสนเทศที่ต้องการทั้งหมด ด้วยการค้นเพียงครั้งเดียว ขณะเดียวกันผู้ใช้ก็ต้องการระบบการค้นที่ง่ายต่อการใช้จริง และเป็นระบบการค้นที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และต้องการระบบการค้นที่ค้นข้ามฐานข้อมูลได้ และยังมีผู้ใช้ส่วนหนึ่งที่ต้องการค้นสารสนเทศโดยใช้ความพยายามในการค้นเพียงเล็กน้อย และต้องการได้รับข้อมูลทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งความต้องการดังกล่าว สามารถตอบสนองได้โดยการใช้ Federated Search

การสืบค้นแบบ Federated Search เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลจากหลาย ๆ แห่ง ในเวลาเดียวกัน ได้ด้วยการใส่คำค้นเพียงครั้งเดียวผ่านหน้าจอหรืออินเทอร์เฟสการค้นเพียงหนึ่งเดียว และแสดงผลการสืบค้นที่ได้เป็นชุดเดียว ผู้ใช้สามารถได้รับข้อมูลทั้งจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือแม้แต่ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศบอกรับ ทำให้ Federated Search ถือว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการค้นคืนสารสนเทศสำหรับผู้ใช้ ซึ่งการค้นคืนรูปแบบนี้น่าจะมีผลต่อผู้ใช้บริการ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบทำให้เป็นแนวคิดที่ บรรณารักษ์ นักศึกษา และผู้ใช้อื่น ๆ กำลังให้ความสนใจเป็นทางเลือกหนึ่งที่สนองความต้องการในการค้นคืนสารสนเทศของผู้ใช้ โดยเฉพาะผู้ค้นสารสนเทศมือใหม่ (Loyfar, 2010) นอกจากนี้ Federated Search ยังเป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างผู้ใช้ที่ยังไม่ชำนาญการค้นคืนกับสารสนเทศและฐานข้อมูลที่มีอย่างมากมายในห้องสมุดอีกด้วย (Curtis & Dorner, 2005) และ Cox (2006) ยังกล่าวว่าเครื่องมือการค้นคืนสารสนเทศนี้ไม่ได้ทำให้ผู้ใช้เป็นผู้รู้สารสนเทศมากขึ้นหรือน้อยลง แต่ถ้ามีเครื่องมือนี้จะช่วยขยายความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดมีให้บริการให้กับนักศึกษา และส่งเสริมให้มีการใช้คอลเลคชั่นของห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรมการยอมรับและการปฏิเสธการใช้งาน Federated Search จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ทำให้การศึกษา การยอมรับเทคโนโลยี Federated Search จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการค้นคืนอย่างยิ่ง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยเน้นการสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยเลือกศึกษาวิจัยฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด 3 ฐาน ซึ่งประกอบด้วยฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1. ฐานข้อมูล Academic Search Complete
2. ฐานข้อมูล Science Direct
3. ฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search กับความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขอบเขตของการวิจัย

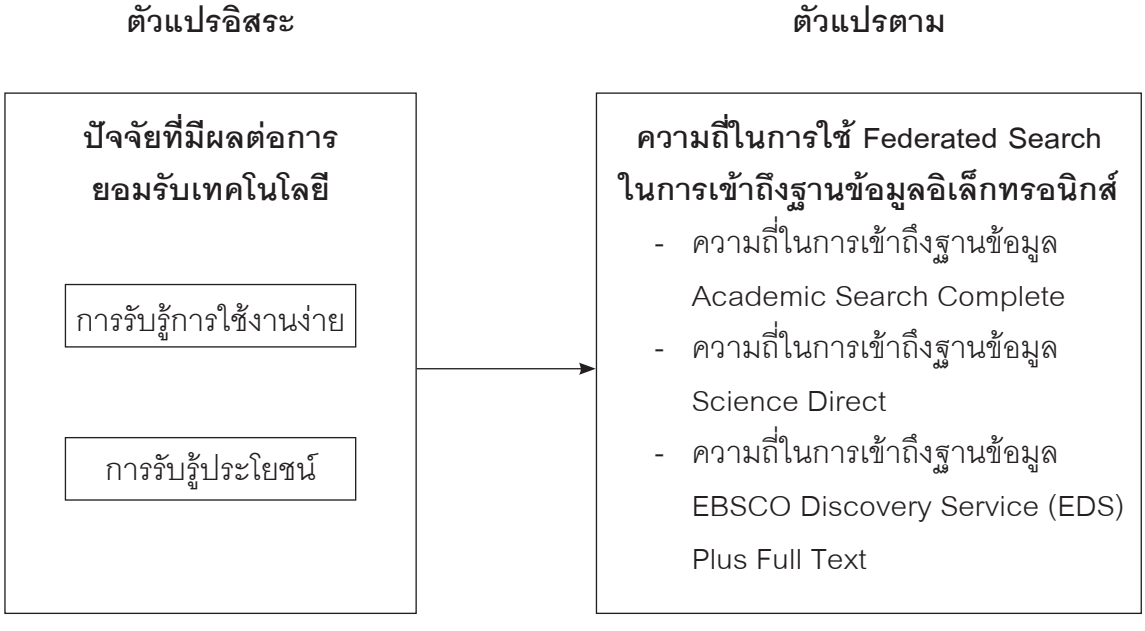
นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2561

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search กับความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการ Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียน ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 11,542 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2561 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน ตารางสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 จากประชากรทั้งหมด 11,542 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ประโยชน์

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย Academic Search Complete, Science Direct และ EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของ Federated Search เป็นปัจจัยมีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของ Federated Search เป็นปัจจัยมีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล Science Direct

3. นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของ Federated Search เป็นปัจจัยมีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	ความถี่ ครั้ง/สัปดาห์	
	$\bar{X}$	S.D.
ฐานข้อมูล Academic Search Complete	2.70	1.03
ฐานข้อมูล Science Direct	2.91	0.90
ฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text	2.49	0.99

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากตารางที่ 1 ภาพรวมของค่าเฉลี่ยของความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แต่ละฐาน พบว่า ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีค่าเฉลี่ยของความถี่ในการใช้งานฯ สูงสุด คือ ฐานข้อมูล Science Direct ($\overline{X}$ = 2.91) รองลงมาคือ ฐานข้อมูล Academic Search Complete ($\overline{X}$ = 2.70) และฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text ($\overline{X}$ = 2.49) ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นการรับรู้การใช้งานง่ายมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการรับรู้การใช้งานง่าย อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก คือ การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผ่าน Federated Search สามารถสืบค้นได้ด้วยตนเอง ทำให้ลดการพึ่งพาและลดการขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ ($\overline{X}$ = 4.01)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของระดับการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้านการรับรู้การใช้งานง่าย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ความคิดเห็นการรับรู้การใช้งานง่าย	ระดับการยอมรับ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search สามารถทำความเข้าใจและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เพราะขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน และเข้าใจง่าย	3.84	0.77	มาก
การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าสืบค้นจากเว็บไซต์ฐานข้อมูลโดยตรง	3.89	0.86	มาก
การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search สามารถสืบค้นได้ง่าย โดยที่ไม่ต้องผ่านการฝึกอบรม	3.81	0.87	มาก
การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผ่าน Federated Search สามารถสืบค้นได้ด้วยตนเอง ทำให้ลดการพึ่งพา และลดการขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์	4.01	0.89	มาก
การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search ได้ง่าย สะดวก ทุกที่ ทุกเวลา ที่ต้องการ	3.51	0.85	มาก
รวม	**3.80**	**0.64**	**มาก**

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของระดับการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ความคิดเห็นการรับรู้ถึงประโยชน์	ระดับการยอมรับ		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
การเข้าถึง ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search มีประโยชน์	4.07	0.73	มาก
การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจ และได้รับข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ	3.80	0.72	มาก
การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผลลัพธ์ที่ได้เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ	3.70	0.83	มาก
ท่านจะกลับมาเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search ทุกครั้งที่ต้องการค้นหาสารสนเทศ	3.84	0.71	มาก
ท่านคิดว่าการใช้เทคโนโลยี Federated Search มีประโยชน์ ท่านสามารถเผยแพร่ความรู้ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ด้วย Federated Search ให้คนอื่น ๆ ได้	3.83	0.95	มาก
ท่านยอมรับการใช้เทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search เพราะมีประโยชน์	3.66	1.04	มาก
รวม	**3.81**	**0.64**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นการรับรู้ถึงประโยชน์ มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการรับรู้การใช้งานง่าย อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก คือ การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search มีประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.07)

ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สรุปตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของ Federated Search เป็นปัจจัยมีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเมื่อให้แนวโน้มความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete เป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย	Sig.	*Sr*	Sr^2	R^2	*F*
การรับรู้การใช้งานง่าย	1.54	0.00*	0.39	0.15	0.66	0.00*
การรับรู้ถึงประโยชน์	1.61	0.00*	0.50	0.25		

*ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รับรู้การใช้งานง่าย และรับรู้ถึงประโยชน์ของ Federated Search เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ตัวแปรอิสระ ทั้ง 2 ตัวแปร ของสมการถดถอยพหุสามารถพยากรณ์ความถี่ของการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete ได้ถึง 66% โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้ให้เหมาะสม เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นแต่ละตัวในสมการถดถอยพหุพบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีความสำคัญต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงความถี่ของการเข้าถึงฐานข้อมูล Academic Search Complete อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาในการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของ Federated Search เป็นปัจจัยมีผลกระทบต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล Science Direct

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเมื่อให้แนวโน้มความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูล Science Direct เป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย	Sig.	*Sr*	Sr^2	R^2	*F*
การรับรู้การใช้งานง่าย	1.66	0.38	0.38	0.14	0.81	0.00*
การรับรู้ถึงประโยชน์	1.80	0.54	0.54	0.29		

*ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รับรู้การใช้งานง่าย และรับรู้ถึงประโยชน์ของ Federated Search เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล Science Direct ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรของสมการถดถอยพหุสามารถพยากรณ์ความถี่ของการเข้าถึงฐานข้อมูล Science Direct ได้ถึง 81% โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้ให้เหมาะสม เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นแต่ละตัวในสมการถดถอยพหุพบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีความสำคัญต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงความถี่ของการเข้าถึงฐานข้อมูล Science Direct อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาในการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของ Federated Search เป็นปัจจัยมีผลกระทบต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเมื่อให้แนวโน้มความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text เป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย	Sig.	*Sr*	Sr^2	R^2	*F*
การรับรู้การใช้งานง่าย	1.01	0.00*	0.50	0.25	0.41	0.00*
การรับรู้ถึงประโยชน์	1.70	0.00*	0.24	0.06		

*ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รับรู้การใช้งานง่าย และรับรู้ถึงประโยชน์ของ Federated Search เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ตัวแปรอิสระ ทั้ง 2 ตัวแปรของสมการถดถอยพหุสามารถพยากรณ์ความถี่ของการเข้าถึงฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text ได้ถึง 41% โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแก้ให้เหมาะสม เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้นแต่ละตัวในสมการถดถอยพหุ พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีความสำคัญต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงความถี่ของการเข้าถึงฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาในการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พบประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายผล ดังนี้

การรับรู้การใช้งานง่าย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งการรับรู้การใช้งานง่ายเป็นตัวแปรมีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 3 ฐาน ได้แก่ ฐานข้อมูล Academic Search Complete ฐานข้อมูล Science Direct และ ฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text ตามลำดับ

ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ตระหนักถึงการรับรู้การใช้งานง่ายในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผ่าน Federated Search

สามารถสืบค้นได้ด้วยตนเอง ทำให้ลดการพึ่งพา และลดการขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search สามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าสืบค้นจากเว็บไซต์ฐานข้อมูลโดยตรง การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search สามารถทำความเข้าใจและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เพราะขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน และเข้าใจง่าย การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search สามารถสืบค้นได้ง่าย โดยที่ไม่ต้องผ่านการฝึกอบรม และการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search ได้ง่าย สะดวก ทุกที่ทุกเวลา ที่ต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาของ นพมาศ เสียมไหม (Siemmai, 2011) ศึกษาเรื่อง การยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ e-Government (G2E) ของข้าราชการระดับปฏิบัติการ กรณีศึกษา สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย กับสำนักปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย กับสำนักปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 557 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ e-Government (G2E) อยู่ในระดับสูง และพบว่า การรับรู้การใช้งานง่ายส่งผลถึงการรับรู้ต่อประโยชน์ แต่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคลว่าเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นใช้งานง่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen (2008) ศึกษา A Model of Consumer Acceptance of Mobile Payment ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่มีต่อการยอมรับระบบการจ่ายเงินของโทรศัพท์มือถือ ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การรับรู้การใช้งานง่ายนั้นก่อให้เกิดความตั้งใจในการที่จะใช้ระบบการจ่ายเงินของสมาร์ทโฟน ซึ่งอยู่ในระดับมากด้วยการออกแบบเทคโนโลยีที่สามารถใช้งานง่ายและสะดวก

การรับรู้ถึงประโยชน์

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยี Federated Search ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งการรับรู้ถึงประโยชน์เป็นตัวแปรมีผลต่อการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 3 ฐาน ได้แก่ ฐานข้อมูล Science Direct ฐานข้อมูล EBSCO Discovery Service (EDS) Plus Full Text และ ฐานข้อมูล Academic Search Complete ตามลำดับ

ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ตระหนักถึงการรับรู้ถึงประโยชน์ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search มีประโยชน์ จะกลับมาเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search ทุกครั้งที่ต้องการค้นหาสารสนเทศ คิดว่าการใช้เทคโนโลยี Federated Search มีประโยชน์ สามารถเผยแพร่ความรู้ในการเข้าถึงฐานข้อมูลฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วย Federated Search ให้คนอื่น ๆ ได้ การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจและได้รับข้อมูลที่ตรงกับ

ความต้องการ การเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ผลลัพธ์ที่ได้เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ และยอมรับการใช้เทคโนโลยี Federated Searchในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Federated Search เพราะมีประโยชน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Chen and Barnes (2007) ศึกษา Initial Trust and Online Buyer Behavior ศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้ใช้บริการ ผลการศึกษา วิจัยพบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ในการซื้อสินค้านั้นทำให้เกิดความไว้วางใจที่จะซื้อสินค้า เกิดความถี่ในการใช้งานที่บ่อยครั้งขึ้น เป็นการกระตุ้นให้เกิดการซื้อสินค้าเพราะเชื่อมั่นในระบบการซื้อสินค้าทำให้เกิดทัศนคติด้านบวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศรา มีมาก (Memak, 2009) ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีไบโอเมตริกสำหรับการดำเนินธุรกรรมในอุตสาหกรรมธนาคาร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ พนักงานเพศหญิงอายุ 21 - 30 ปี จบการศึกษาปริญญาตรีมีรายได้ระหว่าง 20,000 - 30,000 บาท ทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารมากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน จำนวน 269 ครั้ง จากการวิจัยพบว่า เจตนาที่จะใช้เทคโนโลยีเป็นผลมาจากการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยีไบโอเมตริก เมื่อพนักงานตระหนักถึงประโยชน์จะก่อให้เกิดเจตนาที่จะใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดและยังไม่ครอบคลุมทั้งหมดจึงมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้จำกัดขอบเขตของการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาวิจัยให้มากขึ้น คือ ศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ควรขยายขอบเขตการวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงศึกษาเปรียบเทียบ โดยศึกษา คือ กลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีประสบการณ์ และไม่มีประสบการณ์ในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยอาศัยโมเดล Technology Acceptance Model (TAM) การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ทฤษฎี Technology Acceptance Model (TAM 2)

REFERENCES

Loyfar, S. (2010). Retrieve information with the Federated Search System. **Journal of Information Science.** 28(2), 73-84. (in Thai)

Chen, L.D. (2008). A model of consumer acceptance of mobile payment. **International Journal of Mobile Communications.** 6(1), 32-52.

Chen, Y.H. & Barnes, S. (2007). Initial trust and online buyer behavior. **Industrial Management & Data Systems.** 107(1), 21-36.

Cox, C. (2006). An analysis of the impact of Federated Search Products on Library Instruction Using the ACRL Standards. **Library and Academy.** 6(3), 253-267.

Curtis, A.M. & Dorner, D. G. (2005). Why Federated Search. **Knowledge Quest.** 33(3), 35-37.

Memak, W. (2009). **Adoption of biometric technology for transaction processing in the banking industry.** Independent research- Master of Science, Thammasat University. (in Thai)

Siemmai, N. (2011). **Adoption of Information Technology e-Government (G2E) of Government Officials in Educational Situation at the Office of the Permanent Secretary of the Ministry of Interior and the Office of the Permanent Secretary for Information and Communication Technology.** Independent research- Master of Science, Thammasat University. (in Thai)

Xu, F. (2009). Implementation of a Federated Search System: resource accessibility issues. **Serial Reviews.** 35(4), 235-241.

Yamane, T. (1973). **Statistics an introductory analysis 3th edition.** NY: Harper & Row.

บทความวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค (OPAC) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

THE AFFECTED FACTORS TOWARD THE OPAC ADOPTION OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

สุกัญญา จำนิล

Sukanya Jamnil

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Master of Arts Field of Study Library and Information Science Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

Email: Jam_sukanya@live.com

Received: 2019-03-26

Revised: 2019-04-15

Accepted: 2019-05-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค (OPAC) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 11,542 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความถี่ในการเข้าใช้โอแพค (OPAC) ส่วนใหญ่ผู้ใช้งานเข้าใช้โอแพคด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และหัวเรื่อง มีค่าเฉลี่ย 2.85 2.62 และ 2.74 ครั้งต่อสัปดาห์ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับโอแพค คือ ด้านการใช้งานง่าย มีค่าเฉลี่ย 3.82 ซึ่งมีการยอมรับอยู่ในระดับมาก และด้านการรับรู้ประโยชน์ของโอแพค (OPAC) มีค่าเฉลี่ย 3.76 ซึ่งมีการยอมรับอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ โดยด้านการใช้งานง่ายและด้านรู้ถึงประโยชน์มีผลต่อการยอมรับโอแพค (OPAC) สืบค้นด้วยชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และ หัวเรื่อง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สมการถดถอยสำหรับการสืบค้นด้วยชื่อเรื่องคือ 0.878 + 2.547 การใช้งานง่าย + 2.370 รู้ถึงประโยชน์ สมการถดถอยสำหรับ

สืบค้นด้วย ชื่อผู้แต่ง คือ 1.588 + 1.829 การใช้งานง่าย + 1.623 รู้ถึงประโยชน์ และ สมการถดถอยสำหรับสืบค้นด้วยหัวเรื่อง คือ 4.910 + 1.463 การใช้งานง่าย + 0.713 รู้ถึงประโยชน์

คำสำคัญ: ห้องสมุด โอแพค การค้นคืน

ABSTRCT

The purpose of this research was to find the affected factors toward OPAC adoption of undergraduate students at Phranakhon Rajabhat University. The populations were 11,542 undergraduate students at Phranakhon Rajabhat University. The samples were 398 people using stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire which was reliable of the Cronbach's alpha coefficient at 0.85. The statistics were used in this study such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows: 1. Frequencies of OPAC accessing with tittle, author and subject heading were average of 2.85, 2.62, and 2.74 times per week respectively. 2. The affected factors toward OPAC adoption were easy usage perception and usefulness perception at high level with average of 3.82 and 3.76 respectively. The easy usage perception and usefulness affected to OPAC adoption at .o5 level of statistical significantly. The Regression equation of title search was .0878 + 2.547, easy usage perception was +2.370, the regression equation of author search and usefulness perception were 1.588 + 1.829, easy usage perception +1.623, usefulness and the regression equation of subject headings search was 4.910 + 1.463 easy usage + 0.713 usefulness perception

Keywords: library, OPAC, retrieval

บทนำ

ห้องสมุดเป็นแหล่งจัดเก็บและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทั้งสิ่งตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ มีการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรอย่างเป็นระบบโดยมีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบบรรณานุกรมตามมาตรฐานการลงรายการเพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการให้บริการ (Phattarakorn, 2011) การจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศเป็นกระบวนการในการคัดแยกสารสนเทศ

ที่มีเนื้อหาเหมือนกันไว้ด้วยกัน และสารสนเทศที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน หรือเป็นเรื่องย่อยไว้ในกลุ่มที่ใกล้เคียงต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และคัดเลือกเนื้อหาที่มีความแตกต่างกันออกไป และมีการกำหนดสัญลักษณ์หรือรหัสเฉพาะตามกระบวนการจัดหมวดหมู่สารสนเทศ ที่มุ่งจัดโครงสร้างสารสนเทศและการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อใช้ระบุตำแหน่งการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศการอ้างอิง และการค้นคืนสารสนเทศกลับมาใช้ได้อย่างตรงความต้องการ สะดวก และรวดเร็ว

ปัจจุบันสารสนเทศมีจำนวนมากทั้งในด้านปริมาณและเนื้อหาสาระ ห้องสมุดจึงจำเป็น ต้องมีระบบการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศที่ดีและทันสมัย ดังนั้นห้องสมุดจึงได้นำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดการ ทั้งด้านงานคัดและเลือกจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหนังสือ วารสาร รวมถึงการลงรายการทางบรรณานุกรม การสืบค้น การยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่จะอยู่ในระบบของห้องสมุดดิจิทัล หรือระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Phutthaphithakphol, 2011) กล่าวว่าห้องสมุดดิจิทัล ส่วนใหญ่มุ่งเน้นทรัพยากรสารสนเทศที่มีการจัดโครงสร้างรวมทั้งการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยทรัพยากรเหล่านี้ล้วนอยู่ในระบบดิจิทัล และอาจเป็นภาพ ข้อความ เสียง แบบจำลอง 3 มิติ หากพิจารณาห้องสมุดดิจิทัลจากแง่ของการจัดโครงสร้างสารสนเทศและการค้นคืน สามารถแบ่งองค์ประกอบที่สำคัญของห้อง สมุดดิจิทัลออกมาได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) คอลเล็กชันดิจิทัล คือ เอกสารหรือสารสนเทศที่ได้รวบรวมและสะสมไว้เป็นสารสนเทศที่ผู้ใช้ต้องการค้นคืน ซึ่งเอกสารนี้โดยทั่วไปหมายถึง เอกสารฉบับเต็มและตัวแทนเอกสาร โดยอาจอยู่ในรูปแฟ้มข้อมูลข้อความ แฟ้มข้อมูลเสียง แฟ้มข้อมูลภาพลักษณ์ และเว็บเพจ 2) กระบวนการจัดเก็บสารสนเทศ 3) บริการสารสนเทศ 4) ผู้ใช้ และ 5) เทคโนโลยี

การค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศ (Yenbamrung, 2011) คือการคัดเลือกสารสนเทศจากแหล่งที่จัดเก็บเพื่อให้ได้สารสนเทศตรงตามความต้องการ ประเภทของระบบค้นคืนสารสนเทศจำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) ฐานข้อมูลบรรณานุกรม เป็นฐานข้อมูลที่จัดเก็บและให้บริการทางบรรณานุกรมทุกประเภท 2) ฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม เป็นฐานข้อมูลที่จัดเก็บและบริการเนื้อหาสาระทั้งฉบับของเอกสาร 3) ฐานข้อมูลตัวเลข เป็นฐานข้อมูลที่จัดเก็บและให้บริการสารสนเทศที่เป็นเพียงตัวเลขอย่างเดียวและมักจะแสดงในรูปตาราง 4) ฐานข้อมูลภาพเป็นฐานข้อมูลที่จัดเก็บและให้บริการสารสนเทศที่เป็นภาพกราฟฟิก ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว 5) ฐานข้อมูลมัลติมีเดีย เป็นฐานข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม กล่าวคือ จัดเก็บและให้บริการเนื้อหาสาระทั้งฉบับของเอกสารแต่เน้นการจัดเก็บและให้บริการเอกสารมัลติมีเดียซึ่งประกอบด้วยข้อความ เสียง ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวรวมอยู่ด้วยกัน การพัฒนาการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ของห้องสมุด (Online Public Access Catalog:

OPAC) ช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาทรัพยากรได้ง่าย สะดวกรวดเร็วและตรงตามความต้องการมากยิ่งขึ้น

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า วิจัย มีบริการช่วยค้นคว้าและบริการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ แต่เดิมใช้บัตรรายการเป็นเครื่องมือสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศภายในห้องสมุด บัตรรายการ มีขนาด 3 x 5 นิ้ว ใช้บันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับหนังสือ ได้แก่ เลขเรียกหนังสือ รายการทางบรรณานุกรมและรายการแนวสืบค้นเป็นต้น

ปัจจุบันทรัพยากรสารสนเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้การสืบค้นจากบัตรรายการนั้นไม่สะดวกเกิดความล่าช้า และบัตรรายการของหนังสือบางเล่มเกิดการสูญหาย ไม่พบทรัพยาสารสนเทศที่ต้องการค้นหา ดังนั้นห้องสมุดจึงได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ที่เรียกว่าระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้สะดวกรวดเร็วและตรงกับความต้องการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้วย ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ KOHA มีโมดูลหลักที่สำคัญ ได้แก่ 1) ระบบงานพัฒนาทรัพยากร (acquisiton module) ได้แก่ การเตรียมข้อมูลก่อนการสั่งซื้อทรัพยากรจนถึงการชำระเงินพร้อมทั้งมีระบบการลงรายการทรัพยากรเบื้องต้น เป็นการป้องกันการสั่งซื้อทรัพยากรซ้ำ นอกจากนั้นแล้วยังมีระบบการคำนวณอัตราการแลกเปลี่ยนเงินจากสกุลหนึ่งไปอีกสกุลหนึ่ง 2) ระบบงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ (cataloging module) เป็นการวิเคราะห์ทรัพยากรที่เข้าห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นทรัพยากรภายในห้องสมุดได้ เป็นระบบทำรายการระเบียนบรรณานุกรมของทรัพยากรสารสนเทศ สามารถบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบได้ เช่น บันทึกเข้าสู่ระบบโดยตรง สามารถถ่ายข้อมูลทางระบบออนไลน์โดยตรงจากข่ายงานทางบรรณานุกรม 3) ระบบงานยืม-คืน (circulation module) มีการยืม-คืนทรัพยากร และยืมต่อออนไลน์ มีระบบการทวงการจอง และการสำรองทรัพยากรภายในห้องสมุด มีระบบการพิมพ์ การคิดอัตราค่าปรับในกรณีค้างส่ง และมีการออกใบเสร็จรับเงิน 4) ระบบงานควบคุมสิ่งพิมพ์ ต่อเนื่อง (serial control module) เป็นระบบการลงทะเบียนวารสาร ตลอดจนถึงการสั่งซื้อและเย็บเล่มวารสาร 5) ระบบงานสืบค้นออนไลน์ (Online Public Access Catalog : OPAC Module) เป็นระบบงานที่ใช้ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ผู้ใช้สามารถค้นได้จากชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่องและ ตรรกบูลีน

จากการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้เพื่อให้บริการด้านการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และตรงตามความต้องการของผู้ใช้ สังเกตได้ว่าผู้ใช้บางส่วนมักมีปัญหาในเรื่องของความไม่เข้าใจ ความไม่รู้ และมีความไม่แน่ใจในระบบการสืบค้นด้วยโอแพค (OPAC) ส่งผลให้ผู้ใช้บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในแต่ละครั้งยังไม่ตรงกับความต้องการเท่าที่ควร และผู้ใช้มักคิดว่ารูปแบบหน้าจอ

การสืบค้นโอแพคดูซับซ้อนเข้าถึงยาก ทำให้ผู้ใช้บริการยังเข้าไม่ถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้

ผู้วิจัยในฐานะบรรณารักษ์จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพการใช้งานและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้งานระบบโอแพค เพื่อให้การบริการภายในห้องสมุดได้รับความสะดวก รวดเร็วและเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงทรัพยากรที่ต้องการ โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับโอแพค (OPAC) ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ด้วยการสืบค้นจากชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง และศึกษาในด้านการรับรู้การใช้งานของโอแพค (OPAC) ได้แก่ ขั้นตอนการใช้งาน ความซับซ้อน ความสะดวกและความสามารถในการเข้าถึงทรพยากรสารสนเทศ การรับรู้ถึงประโยชน์ของโอแพค (OPAC) ได้แก่ สามารถนำทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน งานวิจัยตลอดจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ และด้านความถี่ในการเข้าใช้งานโอแพค เพื่อจะนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการสืบค้นทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค และความถี่ในการเข้าถึงข้อมูลทรัพยากร สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค ด้านการรับรู้การใช้งานง่ายและด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค ด้านการรับรู้การใช้งานง่ายและด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ กับความถี่ในการสืบค้นทรัพยากร สารสนเทศ

3. สามารถนำผลการวิจัย ไปเป็นแนวเพื่อสร้างแนวทางในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ และเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้บริการสืบค้นโอแพคของห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา พ.ศ.2561 จำนวน 6 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาลัยการฝึกหัดครู คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม วิทยาลัยนานาชาติ จำนวนประชากรทั้งหมด 11,542 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2561 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ตารางสูตร ของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05

4. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค ในด้านการรับรู้การใช้งานง่าย การรับรู้ประโยชน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

5. ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ การรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ประโยชน์ ตัวแปรตาม คือ ความถี่ในการเข้าถึงฐานข้อมูลโอแพค ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง

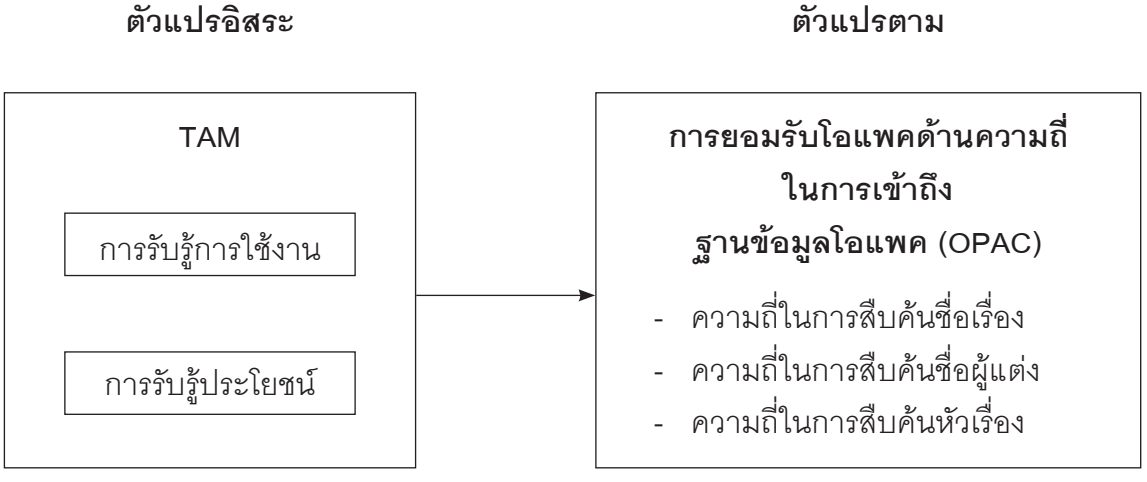
สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และรับรู้ถึงประโยชน์ของโอแพค เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสืบค้นชื่อเรื่อง

2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และรับรู้ถึงประโยชน์ของโอแพค เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสืบค้นชื่อผู้แต่ง

3. นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และรับรู้ถึงประโยชน์ ของโอแพค เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสืบค้นหัวเรื่อง

กรอบแนวคิดของการทำวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2561 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน ตารางสูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.125) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 จากประชากรทั้งหมด 11,542 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวนหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล คือ

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ความถี่

1.3 ค่าเฉลี่ย

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

(n = 392)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	115	29.30
หญิง	277	70.70

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามชั้นปีที่กำลังศึกษา

(n = 392)

ชั้นปี	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	41	10.50
ชั้นปีที่ 2	193	49.20
ชั้นปีที่ 3	128	32.70
ชั้นปีที่ 4	30	7.70

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากตารางที่ 1 นักศึกษาที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 และเพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30

จากตารางที่ 2 นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมาคือชั้นปีที่ 3 จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการสืบค้นโอแพค (OPAC)

(n = 392)

วัตถุประสงค์ในการสืบค้นโอแพค / (OPAC)	จำนวน	ร้อยละ
ประกอบการเรียน	320	81.60
ทำวิทยานิพนธ์/ภาคนิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ/วิจัย	67	17.10
อื่น ๆ โปรดระบุ	5	1.30

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเข้าห้องสมุดบ่อยเพียงใด

(n = 392)

เข้าห้องสมุดบ่อยเพียงใด	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	65	16.60
1 - 2 ครั้ง/สัปดาห์	267	68.10
3 - 4 ครั้ง/สัปดาห์	44	11.20
มากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์	16	4.10

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ในการสืบค้นโอแพค (OPAC)

ประเภทการสืบค้น	ความถี่ ครั้ง/สัปดาห์	
	$\bar{X}$	S.D.
ชื่อเรื่อง (Title)	2.85	1.09
ชื่อผู้แต่ง (Author)	2.63	0.94
หัวเรื่อง (Subject Heading)	2.74	0.98

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้โอแพคเพื่อประกอบการเรียนจำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 81.60 รองลงมาคือ ทำวิทยานิพนธ์/ภาคนิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ/วิจัย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 และอื่น ๆ ได้แก่ทำงาน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุด 1 - 2 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 68.10 รองลงมาคือ ทุกวัน จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 3 - 4 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 และมากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10

จากตารางที่ 5 นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 392 คน พบว่าความถี่ในการสืบค้นโอแพคที่มีค่าเฉลี่ยของความถี่ในการใช้งานมีจำนวน สูงสุดคือ ชื่อเรื่อง ($\overline{X}$ = 2.85) รองลงมาคือ ประเภทของการสืบค้นด้วยหัวเรื่อง ($\overline{X}$ = 2.74) และชื่อผู้แต่ง ($\overline{X}$ = 2.63) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของระดับการยอมรับโอแพค (OPAC) ด้านการรับรู้การใช้งานง่าย

ความคิดเห็นการรับรู้การใช้งานง่าย	ระดับการยอมรับ		
	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
วิธีการสืบค้นโอแพคใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน	3.89	0.67	มาก
การสืบค้นแต่ครั้งมีความสะดวกรวดเร็ว	3.88	0.88	มาก
แสดงผลตามที่ต้องการ	3.82	0.89	มาก
ผลการสืบค้นเข้าใจง่าย	3.76	0.87	มาก
โอแพคมีการจัดวางเมนูการใช้งานต่าง ๆ ช่วยให้เข้าใจง่าย	3.81	0.72	มาก
การสืบค้นโอแพคไม่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการค้นหาทรัพยากร	3.89	0.78	มาก
สามารถสืบค้นโอแพคได้ง่าย สะดวก ทุกที ทุกเวลาที่ต้องการการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ	3.73	0.96	มาก
รวม	**3.82**	**0.64**	**มาก**

จากตารางที่ 6 การรับรู้การใช้งานง่ายของโอแพคนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 392 คน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการรับรู้การใช้งานง่ายมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการรับรู้การใช้งานง่าย อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก คือ วิธีการสืบค้นโอแพค ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน ($\overline{X}$ = 3.89) รองลงมา คือ การสืบค้นโอแพคไม่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการค้นหาทรัพยากร ($\overline{X}$ = 3.89) การสืบค้นแต่ละครั้งมีความสะดวกรวดเร็ว ($\overline{X}$ = 3.88) แสดงผลตามที่ต้องการ ($\overline{X}$ = 3.82) โอแพคมีการจัดวางเมนูการใช้งานต่าง ๆ ช่วยให้เข้าใจง่าย ($\overline{X}$ = 3.81) ผลการสืบค้นเข้าใจง่าย ($\overline{X}$ = 3.76) และสามารถสืบค้นโอแพคได้ง่าย สะดวกทุกที่ ทุกเวลา ที่ต้องการการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 3.73)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของระดับการยอมรับโอแพค (OPAC) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์

ความคิดเห็นการรับรู้ถึงประโยชน์	ระดับการยอมรับ		
	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
การสืบค้นโอแพคมีประโยชน์	4.07	0.72	มาก
สารสนเทศที่ได้จากการสืบค้นเป็นข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ	3.80	0.72	มาก
สารสนเทศที่ได้จากการสืบค้นถึงแม้ไม่ได้ตรงกับความต้องการแต่ก็ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง	3.69	0.84	มาก
สารสนเทศที่ได้รับความน่าเชื่อถือ	3.83	0.72	มาก
การสืบค้นด้วยโอแพคช่วยประหยัดเวลาในการสืบค้น	3.82	0.95	มาก
ท่านจะกลับมาสืบค้นโอแพคทุกครั้งที่ต้องการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ	3.65	1.04	มาก
ท่านยอมรับโอแพค เพราะมีประโยชน์	3.52	1.09	มาก
รวม	**3.76**	**0.66**	**มาก**

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นการรับรู้ถึงประโยชน์มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรก คือ การสืบค้นโอแพคมีประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.07) รองลงมา คือ สารสนเทศที่ได้รับความน่าเชื่อถือ ($\overline{X}$ = 3.83) การสืบค้นด้วยโอแพคช่วยประหยัดเวลาในการสืบค้น ($\overline{X}$ = 3.82) สารสนเทศที่ได้จากการสืบค้นเป็นข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ ($\overline{X}$ = 3.80) สารสนเทศที่ได้จากการสืบค้นถึงแม้ไม่ได้ตรงกับความต้องการ แต่ก็ได้สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ($\overline{X}$ = 3.69) ท่านจะกลับมาสืบค้นโอแพคทุกครั้งที่ต้องการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 3.65) และท่านยอมรับโอแพคเพราะมีประโยชน์ ($\overline{X}$ = 3.52)

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และรับรู้ถึงประโยชน์ของโอแพค เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสืบค้นชื่อเรื่อง

จากตารางที่ 8 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว สามารถอธิบายแนวโน้มปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค ในการสืบค้นชื่อเรื่องได้ถึง 90% เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรมีความสำคัญตาม ลำดับ คือ การรับรู้การใช้งานง่ายและการรับรู้ถึงประโยชน์ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัย

ขณะเดียวกันการวิเคราะห์ถดถอยเชิงหพุคูณต้องพิจารณาค่าสหสัมพันธ์บางส่วน (Sr^2) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นค่าที่อธิบายความแปรปรวนตัวแปรตาม ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรอิสระการรับรู้การใช้งานง่ายเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากกว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ การพยากรณ์แนว โน้มความถี่ในการสืบค้นด้วยชื่อเรื่อง สามารถอธิบายได้ 32% และ 18 % ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของโอแพค เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสืบค้นด้วยชื่อผู้แต่ง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเมื่อให้แนวโน้มความถี่ในการสืบค้นโอแพค (OPAC) ด้วยชื่อเรื่องเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย	Sig.	Sr	Sr^2	R^2	F
การรับรู้การใช้งานง่าย	0.88	0.01*	0.57	0.32	0.90	0.00*
การรับรู้ถึงประโยชน์	0.51	0.01*	0.42	0.18		

*ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเมื่อให้แนวโน้มความถี่ในการสืบค้นโอแพค (OPAC) ด้วยชื่อผู้แต่ง เป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย	Sig.	Sr	Sr^2	R^2	F
การรับรู้การใช้งานง่าย	0.63	0.00*	0.47	0.232	0.59	0.00*
การรับรู้ถึงประโยชน์	0.56	0.00*	0.46	0.21		

*ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 9 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว สามารถอธิบายแนวโน้มปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค ในการสืบค้นชื่อผู้แต่งได้ถึง 59% เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรมีความสำคัญตาม ลำดับ คือ การรับรู้การใช้งานง่าย การรับรู้ถึงประโยชน์ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยขณะ เดียวกันการวิเคราะห์ถดถอยเชิงหพุคูณต้องพิจารณาค่าสหสัมพันธ์บางส่วน (Sr^2) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นค่าที่อธิบายความแปรปรวนตัวแปรตาม ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรอิสระการรับรู้การใช้งานง่ายเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากกว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ ในการพยากรณ์ แนวโน้มความถี่ในการสืบค้นด้วยชื่อผู้แต่ง สามารถอธิบายได้ 22% และ 21% ตามลำดับ

สมมติฐานข้อที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรีรับรู้การใช้งานง่าย และการรับรู้ถึงประโยชน์ ของโอแพค เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสืบค้นด้วยชื่อผู้แต่ง

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเมื่อให้แนวโน้มความถี่ในการสืบค้นโอแพค (OPAC) ด้วยหัวเรื่องเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์การถดถอย	Sig.	Sr	Sr^2	R^2	F
การรับรู้การใช้งานง่าย	0.69	0.00*	0.59	0.34	0.69	0.00*
การรับรู้ถึงประโยชน์	0.56	0.00*	0.46	0.21		

*ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว สามารถอธิบายแนวโน้มปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพค ในการสืบค้นหัวเรื่องได้ถึง 69% เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรมีความสำคัญตามลำดับ คือ การรับรู้การใช้งานง่าย การรับรู้ถึงประโยชน์ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยขณะเดียวกันการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณต้องพิจารณาค่าสหสัมพันธ์บางส่วน (Sr^2) ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นค่าที่อธิบายความแปรปรวนตัวแปรตาม ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรอิสระการรับรู้การใช้งานง่ายเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากกว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ ในการพยากรณ์ แนวโน้มความถี่ในการสืบค้นด้วยหัวเรื่อง สามารถอธิบายได้ 34% และ 21% ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโอแพคของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอภิปรายผลดังนี้

จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เข้าสืบค้นโอแพค เป็นเพศหญิง จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ70.70 และเพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 เป็นนักศึกษาจากคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 28.10 รองลงมาคือ วิทยาลัยฝึกหัดครู จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 มีวัตถุประสงค์ในการสืบค้นเพื่อประกอบการเรียน จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 81.60 รองลงมาคือ ทำวิทยานิพนธ์/ภาคนิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ/วิจัย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 และอื่น ๆ ได้แก่ทำงาน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.30 ส่วนใหญ่นักศึกษาจะเข้าใช้ห้องสมุด 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 68.10 รองลงมาคือ ทุกวัน จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 3 - 4 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 และมากกว่า 5 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 สถานที่สืบค้นโอแพคนักศึกษาส่วนใหญ่สืบค้นภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 ภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 161 คิดเป็นร้อยละ 41.1 ส่วนใหญ่นักศึกษาจะสืบค้นด้วยชื่อเรื่องมีค่าเฉลี่ยของความถี่เท่ากับ ($\overline{X} = 2.85$) รองลงมาคือสืบค้นด้วยหัวเรื่อง ($\overline{X} = 2.74$) และสืบค้นด้วยชื่อผู้แต่ง ($\overline{X} = 2.63$) ตามลำดับ จากการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการยอมรับการใช้งานโอแพคด้านการรับรู้การใช้งานง่ายและด้านการรับรู้ถึงประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านการรับรู้การใช้งานง่าย

ด้านการรับรู้การใช้งานง่ายประกอบด้วย ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นโอแพคได้ง่าย ขั้นตอนการใช้งานไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน มีความสะดวกและสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้รวดเร็ว ระดับความคิดเป็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรกคือ ระดับความคิดเห็นของวิธีการสืบค้นโอแพคใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน รองลงมาคือการสืบค้นโอแพคไม่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการค้นหาทรัพยากร และการสืบค้นแต่ละครั้งมีความสะดวกรวดเร็วตามลำดับ

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้การใช้งานง่ายเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงความถี่ของการใช้งานโอแพคของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในด้านวิธีการสืบค้นโอแพค (OPAC) ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ ขาวพุ่ม (Khawphum, 2014) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับโซเชียลโอแพค สำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา งานวิจัยของ กฤษณะ สมควร (Somkuan, 2013) การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านงานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศและการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ งานวิจัยของ สุวิกรานต์ ไตรวิทยาศิลป์ (Traiwittayasin, 2014) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยี Web Mobile ในการเข้าถึงฐานข้อมูล e-Thesis งานวิจัยของ อัลมินทร์ แก้วดี (Kaewdee, 2017) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีอุปกรณ์การอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของพระนิสิต ระดับบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ประกอบ ด้วยผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงโอแพคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำทรัพยากรสารสนเทศที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน งานวิจัยตลอดจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้ ระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับแรกคือ การสืบค้นโอแพคมีประโยชน์ รองลงมาคือสารสนเทศที่ได้รับความน่าเชื่อถือ และการสืบค้นด้วยโอแพคช่วยประหยัดเวลาในการสืบค้นตามลำดับ

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงความถี่ของการสืบค้นโอแพคของห้องสมุด สารสนเทศที่ได้จากการสืบค้นเป็นข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ มีความน่าเชื่อถือ ช่วยประหยัดเวลาในการสืบค้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อัครพล จีนาคม (Ginakom, 2014) เรื่องอิทธิพลของคุณภาพสารสนเทศต่อการใช้งาน ความงาม พึงพอใจ และประโยชน์ที่ได้รับของผู้ใช้งานเว็บ OPAC ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล งานวิจัยของ ธีรพงษ์ คมแปลงยศ (Khompaengyot, 2016) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การยอมรับเทคโนโลยีในการจัดทำดิจิทัลแมกกาซีน “ยัวส์” และ งานวิจัยของ จิรัสย์ สิรินิวัฒน์กุล (Siriniwatkul, 2015) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้งานระบบ SAP ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษาสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต โดยการเปรียบเทียบการสืบค้นด้วยโอแพคและการสืบค้นโดยใช้เสิร์ชเอ็นจิ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการสืบค้นของห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของผู้ใช้

2. ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่น มาประกอบด้วย เช่น การสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ใช้ได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้มากขึ้น

REFERENCES

Ginakom, A (2014). **The influence the information quality on use, user satisfaction, and benefit of using the library web opac of the private higher education institutions in bangkok and its vicinity.** Master of Business Administration Program, Bangkok University. (in Thai)

Kaewdee, U. (2017). **Factors Affecting the Acceptance of Applications Used in Electronic Book Reading by Graduate Student Monks at Mahachulalongkornrajavidyalaya University.** Master of Arts, Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Khawphum. P (2017). **Factors affecting the adoption of social opac for academic libraries.** Degree Sought Master of Arts, Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Khompaengyot, T. (2016). **Technology Acceptance Analysis in "Yours" Digital Magazine Production.** Master Degree of Science, Chiang Mai University. (in Thai)

Phattarakorn, S. (2011). **Information organization and retrieval.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

Phutthaphithakphol, S. (2011). **Information organization and retrieval.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

Siriniwatkul, J. (2015). **Determinants Influencing the SAP system adoption of state enterprises: A cade study of Thailand institute of scientific and technological research.** Master of Business Administration Program, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)

Somkuan. K (2013). **Development of an information system for Catalog and OPAC.** Degrce: Master of Science, Chiang Rai Rajabhat University. (in Thai)

Traiwittayasin. S (2014). **Factors affecting Web Mobile technology adoption behaviors in accessing the e-Thesis database.** Degree Sought Master of Arts, Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Yamane, T. (1973). **Statistics an introductory analysis 3th edition.** NY: Harper & Row.

Yenbamrung, P. (2011). **Information organization and retrieval.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

บทความวิจัย

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

MODEL OF THE COMMUNITY PARTICIPATION FOR HEALTH PROMOTION OF THE ELDERLY, NONTHABURI PROVINCE

ชินวงศ์ ศรีงาม[1*] เศรษฐภูมิ เถาชารี[2] ทิพาพรรณ พิมพาพันธุ์[3]
และ สุภกฤษ บุตรจันทร์[4]

Chinawong Sringam[1*], Sedthapoom Thoucharee[2], Tiphaphan Pimphaphan[3]
and Supakrit Budchan[4]

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพฯ ประเทศไทย[1*, 2]
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจสายการบินวิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพฯ ประเทศไทย[3]
สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพฯ ประเทศไทย[4]

Logistics Management Program Phranakhon International College,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand [1*, 2]
Airlines Business Management Program Phranakhon International College,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[3]
Applied Thai Traditional Medicine ProgramPhranakhon International College,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[4]

Email: chinawong@pnru.ac.th

Received: 2018-08-06
Revised: 2019-05-06
Accepted: 2019-05-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกาย สร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ สร้างโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับทฤษฎีการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ และนำเสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ ในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 35 คน ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2560 - พฤษภาคม 2561 โดยใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลองในการตรวจสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมและรูปแบบฯ ของ 3 กิจกรรมหลัก มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกาย รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ และโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับทฤษฎีการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ มีประสิทธิภาพดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี และชุมชนผู้สูงอายุอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ และมีการนำเสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีในรูปแบบกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบด้วย

คำสำคัญ: รูปแบบ การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The study on model of the Community Participation for health promotion of the elderly, Nonthaburi Province, aimed to develop an exercise program to improve self-efficacy and self-control of the elderly, Nonthaburi Province; to create a model for relationship building and to develop a health promotion program based on self – efficacy and self –care behaviors on Nutrition of the elderly with family participation and to propose health promotion guidelines for the elderly in Nonthaburi Province. Samples of the study consisted of 35 elderly people purposively selected in Pracha Niwet Community 2, Phase 3, Pak Kret District, Nonthaburi Province. The study was conducted from November 2017 – May 2018 by employing Participatory Action Research (PAR) technique. Quasi-experiments of the three major activities were also used to determine the efficacy of the programs and the model.Qualitative and quantitative data were

collected and analyzed. It was found that the mentioned exercise program, the model for relationship building of the elderly as well as the health promotion program based on self – efficacy and self –care behaviors on nutrition of the elderly had significant efficacy in health promotion of the elderly in Nonthaburi Province and these programs / model could be applied and properly used in health promotion for the elderly in other communities of elderly people with similar contexts. Systematic guidelines on effective community participation for the elderly health promotion were also proposed.

Keywords: Model, Community participation, Health promotion, The elderly

บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐ ราชการ โดยเฉพาะกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ให้ความสำคัญกับการรับใช้ แก้ไขปัญหาแก่ชุมชน สังคม เพื่อมุ่งสร้างคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการในระดับชุมชนหรือพื้นที่เพื่อสกัดความต้องการอันหลากหลายของชุมชนออกมาเป็นงานในระดับที่คณะทำงานมีศักยภาพเพียงพอที่จะตอบสนองได้ และต้องอาศัยการชี้นำให้ชุมชนตั้งอยู่ในวิถีอันควรนั้นเป็นจุดร่วมระหว่างคณะทำงานที่จะต้องตกลงกับประชาชนให้เข้าใจว่า คณะผู้วิจัยมิได้สามารถให้ได้ทุกอย่างดังที่ประชาชนร้องขอ แต่คณะผู้วิจัยจะให้ได้ในสิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากชาวชุมชนมาร่วมกันก่อให้เกิดสร้างให้มีขึ้นและรักษาให้ยั่งยืนโดยคนในชุมชนนั่นเอง ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีพันธกิจที่สำคัญ คือการรับใช้ชุมชนสังคมโดยหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายที่สำคัญคือจังหวัด นนทบุรี ประกอบกับในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญคือ การเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งเป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมักจะประสบกับปัญหาด้านสุขภาพทางกาย ด้านการบริโภคอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ และการสื่อสารระหว่างวัย ซึ่งการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อความสุขและความเข้มแข็งของครอบครัว การสื่อสารที่สร้างสรรค์ (constructive communication) ในครอบครัวจะทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความเข้าใจกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น เข้าใจความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของกันและกัน แล้วนำมาซึ่งความรู้สึกดี ๆ ความปลาบปลื้มยินดี สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (Prasertsuk, 2015)

ประกอบกับชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นชุมชนที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งจากการพบปะและรับฟังปัญหากับผู้นำชุมชน ประชาชน ในวันอังคารที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ทำให้คณะผู้วิจัย

ได้พบปัญหาของชุมชนผู้สูงอายุที่สำคัญคือ 1) ปัญหาด้านสุขภาพทางกาย เช่น ข้อเข่าเสื่อม ความดันโลหิตสูง-ต่ำ เบาหวาน โรคประจำตัว โรคหัวใจ 2) ชุมชนยังขาดการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อส่งเสริมให้คนที่ดูแลคนไข้ติดเตียง หรือคนที่ไม่อยากออกกำลังกายมาร่วมออกกำลังกายด้วย และ 3) ปัญหาด้านการบริโภคอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องจัดโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพทางร่างกายแบบกายานามัย การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ และการจัดโปรแกรมเรื่องอาหารและโภชนาการเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และการเสริมสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายและการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

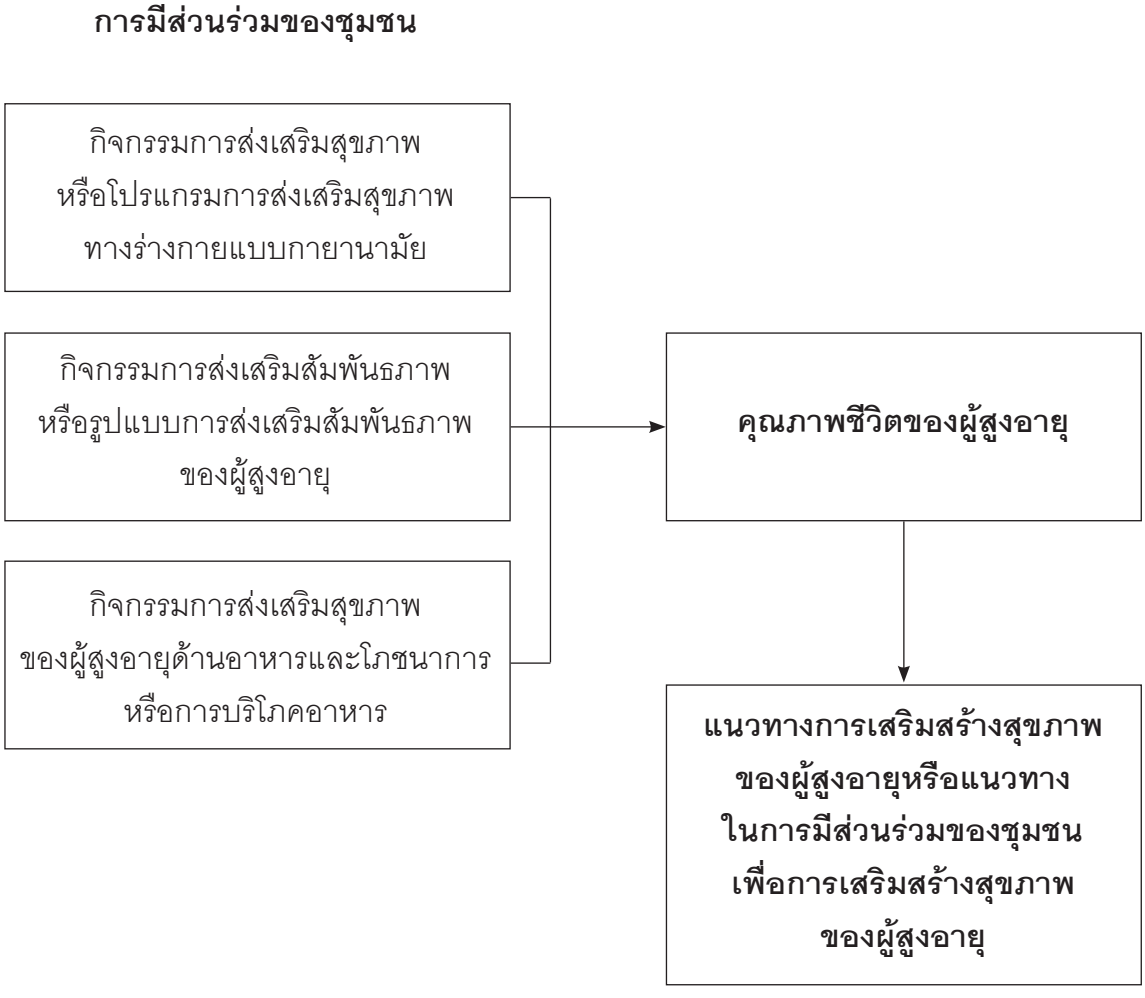
3. เพื่อสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านการออกกำลังกายแบบกายานามัยเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ ด้านการเสริมสร้างสัมพันธภาพและความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุ และด้านอาหารและโภชนาการเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยใช้จำนวนประชากรเป็นผู้สูงอายุจำนวน 30 คน โดยวิธีการเจาะจงในเขตชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการวิจัยในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2560 - เดือนพฤษภาคม 2561

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

1) การศึกษาข้อมูลทั่วไป สภาพปัจจุบันและปัญหาของผู้สูงอายุในชุมชน โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เช่น การสอบถาม การสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ เช่น จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ข้อมูลในหน่วยงานราชการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และมีการจัดประชุมชาวบ้านในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกอบด้วยผู้นำชุมชน ประชาชน (กลุ่มผู้สูงอายุ) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในชุมชน

2) การศึกษาเอกสารและงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบและแผนงานวิจัยตามโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ดังนี้

จรัญญา วงษ์พรหม และคณะ (Wangpom and others, 2015) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบริบทและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3) เพื่อประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ 4) เสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยใช้การเก็บข้อมูลแบบวิธีผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุมีความสุขความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สามารถสนองตอบต่อคุณภาพชีวิตใน 4 มิติ คือ กาย ใจ สังคม และปัญญา/การเรียนรู้

2. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านการจัดกิจกรรมสัญจรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและกิจกรรมสานวัยใส่ใจผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยและกลุ่มปฏิบัติการหลักร่วมดำเนินการกับชุมชน

3. เกิดการบูรณาการความรู้และกิจกรรมในชุมชนผ่านการสรุปบทเรียนจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

4. เกิดความยั่งยืนของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนโดยการดำเนินการต่อเนื่องของชุมชนที่ประกอบด้วย แกนนำผู้สูงอายุ คนวัยอื่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน

เกวลี เครือจักร และสุนทรี สุรัตน์ (Kruachak and Surat, 2015) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาคประชาสังคมและชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อเก็บข้อมูลบริบท สถานการณ์ ผู้สูงอายุและการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน การวิเคราะห์ SWOT โดยกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายภาคประชาสังคมมีความเหมาะสม สอดคล้อง เพียงพอและสามารถดำเนินการได้มากที่สุด

จากรายงานผลการวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมชองชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ นับว่ามีความสำคัญอย่างมากทั้งในการวางแผน การจัดกิจกรรม และการติดตามประเมินการจัดกิจกรรม กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

เกิดจากการเข้าร่วม (Participation) ในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การบูรณาการความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

3) ดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ประกอบด้วย

(1) การวางแผน (Planning) มีการประชุมคณะผู้วิจัย และผู้แทนจากชุมชนฯ ในการระบุปัญหาและความต้องการจำเป็น มีการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการออกกำลังกาย ด้านการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ด้านอาหารและโภชนาการ รวมทั้งการเตรียมการในเรื่องบุคลากร ทั้งในส่วนของคณะผู้วิจัย/ที่มวิทยากร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม และผู้สูงอายุที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ การบริหารจัดการและการติดต่อประสานงาน การออกแบบกิจกรรม การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs) รวมทั้งวิธีการในการวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ

ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุของชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทำให้ได้ตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการดำเนินงานวิจัยทั้งก่อนและหลัง จะใช้ทั้งการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการวัดความเป็นปรนัย และวัดความตรงจากค่า (Index of Item - Objective Congruence (IOC)) ซึ่งจะมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ เช่น ผลรวม ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) การดำเนินการ คณะผู้วิจัยแต่ละกลุ่ม ดำเนินการวิจัยตามแบบของการวิจัย (Research Design) ตามระเบียบวิธีวิจัย กรอบเวลา และกิจกรรมที่วางแผนร่วมกับชุมชน ซึ่งกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามแบบของการวิจัยของแต่ละกิจกรรม ที่มีแนวทางการวิจัย ขั้นตอนและรายละเอียดของกิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยมีข้อสรุปในการจัดโครงการ/กิจกรรมย่อย ๆ แบ่งออกเป็น 3 โครงการ/กิจกรรม ประกอบด้วย

1. กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายแบบกายานามัยในผู้สูงอายุ

คณะผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยร่วมกับชุมชนเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองและการควบคุมตนเองของผู้สูงอายุใน อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กิจกรรมการออกกำลังกาย ประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์การออกกำลังกายแบบกายานามัย การสร้างการรับรู้ความสามารถตนเอง การสร้างความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกาย ด้วยวิธีการบรรยาย การสาธิตท่าการออกกำลังกายแบบกายานามัย การอภิปรายกลุ่ม การใช้ตัวแบบจริงจากผู้สอน ตัวแบบจากเพื่อนในกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ

และตัวแบบจากคู่มือ การใช้คำพูดชักจูง การกระตุ้นทางอารมณ์และการฝึกปฏิบัติตามคู่มือการออกกำลังกายแบบกายานามัย กิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการทดสอบสมรรถภาพทางกายและจิตใจ มีการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการทดลองการใช้โปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัย

2. กิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยร่วมกับชุมชนโดยจะเริ่มจากการประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้สูงอายุจำนวน 30 คน ในเขตชุมชนประชา-นิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยผู้สูงอายุที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยจะต้องแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย เป็นลายลักษณ์ที่ชัดเจน ซึ่งกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมลีลาศ กิจกรรมนวด และกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร โดยกิจกรรมลีลาศและกิจกรรมนวด จะทำกิจกรรมที่ชุมชนในตอนเย็นทุกวันจันทร์ของสัปดาห์ ช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2561 ใช้เวลาในการทำกิจกรรมประมาณ 8 ครั้ง ๆ ละประมาณ 2-3 ชั่วโมง/กิจกรรม โดยเริ่มจากกิจกรรมลีลาศ ตามจังหวะต่าง ๆ ที่เหมาะกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยจังหวะบีกิน จังหวะตลุง จังหวะชะชะช่า กิจกรรมนวด ประกอบด้วย การนวดบ่า การนวดต้นคอ การนวดหลัง การนวดแขน และการนวดขา และกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร ใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 ครั้งระยะเวลา 3-5 ชั่วโมง โดยจะทำกิจกรรมที่ชุมชนในตอนเย็น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นหลังจากการดำเนินกิจกรรมลีลาศ และกิจกรรมนวดเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งเป็นช่องทางในการหารายได้เสริมและนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอีกด้วย ในการวัดผลการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุใน ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน (Input) ด้านการจัดกิจกรรม (Process) และด้านผลการดำเนินงาน (Output) และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรีใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านโปรแกรม ด้านบุคลากร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร และด้านสถานที่การจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน การเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรมใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านการสื่อสาร ด้านความผูกพันรักใคร่ ด้านการให้กำลังใจและการช่วยเหลือ ด้านการเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน และด้านพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ และสังคม

3. กิจกรรมการใช้โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยร่วมกับชุมชน ในการออกแบบโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ มี 4 กิจกรรม ได้แก่ การบรรยาย

ประกอบสื่อสไลด์ให้การรับรู้และความคาดหวังความสามารถของตนเอง การดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วมของครอบครัว กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนระหว่างผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัวผู้ที่ดูแลการจัดการเรื่องอาหารที่ให้ผู้สูงอายุรับประทาน วิเคราะห์ปัญหา หาแนวทางแก้ไข พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กิจกรรมเสริมความรู้แผ่นพับเรื่องการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ กิจกรรมโทรศัพท์กระตุ้นเตือนให้กำลังใจ สาธิตและฝึกปฏิบัติ จัดกิจกรรมทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ รวม 4 ครั้ง หลังจัดกิจกรรมทั้ง 4 ครั้ง คณะผู้วิจัยโทรศัพท์ติดตามสอบถามผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัวผู้ที่ดูแลการจัดการเรื่องอาหารที่ให้ผู้สูงอายุรับประทาน ตอบข้อสงสัยและให้คำแนะนำในการดำเนินการทดลอง สำหรับกลุ่มทดลองมีการดำเนินกิจกรรมของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน 4 สัปดาห์ การจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1- 4 ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การบรรยายประกอบสื่อสไลด์ให้ความรู้เรื่องการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ “รู้จัก การเปลี่ยนแปลงระบบทางเดินอาหารของผู้สูงอายุและอาหารแลกเปลี่ยน” “รู้จัก ลดหวานมันเค็มและฉลากโภชนาการของผู้สูงอายุสูงอายุ” “รู้จัก โรคที่เกิดจากโภชนาการของผู้สูงอายุ” และ “รู้จักการคำนวณอาหาร และการเลือกอาหารแลกเปลี่ยน”

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนโดยการอภิปรายกลุ่ม พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น ระหว่างผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัวผู้ที่ดูแลการจัดการเรื่องอาหารที่ให้ผู้สูงอายุรับประทาน ให้กำลังใจ สนับสนุนช่วยเหลือกัน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนจะดำเนินการหลังจากกิจกรรมที่ 1 ทั้ง 4 สัปดาห์ โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มกลุ่มละ 10 คน โดยมีพยาบาลวิชาชีพ 3 คน ดำเนินการอภิปรายและสรุปข้อคิดเห็น

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมเสริมความรู้แผ่นพับเรื่องการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ โดยการอธิบาย เนื้อหาความรู้ วิธีการปฏิบัติตัวการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ หลังจากกิจกรรมที่ 2 ทั้ง 4 สัปดาห์

กิจกรรมที่4กิจกรรมโทรศัพท์กระตุ้นเตือน ให้กำลังใจ หลังจากเสร็จ 4 กิจกรรมแล้ว คณะผู้วิจัยโทรศัพท์ติดตามสอบถามผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัวผู้ที่ดูแลการจัดการเรื่องอาหารที่ให้ผู้สูงอายุรับประทาน ตอบข้อสงสัยและให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล มีการเปรียบเทียบการรับรู้ และความคาดหวังความสามารถของการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ

(3) การวัดผลและประเมินผลการจัดโครงการ/กิจกรรม ทั้ง 3 โครงการ/กิจกรรม ดำเนินการร่วมกับชุมชน มีการวัดผลทั้งก่อนการดำเนินจัดกิจกรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม และหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลคุณภาพ เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามแบบของการวิจัยของแต่ละโครงการ/กิจกรรม

ขั้นที่ 2 การสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ

1) การสังเคราะห์องค์ความรู้จากการดำเนินการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสุขภาพของผู้อายุ ตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้จากการจัดโครงการ/กิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม คือกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายแบบกายานามัยในผู้สูงอายุ กิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ และกิจกรรมการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพในการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ

2) การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในรูปแบบของกระบวนการหลัก เริ่มตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การวัดผล และการประยุกต์ใช้ อันจะเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทที่ใกล้เคียงกัน

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิจัยในส่วนของโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพและรูปแบบการสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

1.1 โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่าผู้สูงอายุผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกายแบบกายานามัย ตามท่าการออกกำลังกายต่าง ๆ มีการรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย และมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายแบบกายานามัยได้ดีขึ้น ทำให้สมรรถภาพทางกายความยืดหยุ่นและความอ่อนตัวของกล้ามเนื้อไหล่และหลังส่วนล่างเพิ่มขึ้น ในด้านความเครียดพบว่า ผู้สูงอายุมีความเครียดลดลงหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมฯ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยนี้มีประสิทธิภาพดี สามารถเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองและการควบคุมตนเองของผู้สูงอายุ ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนอื่น ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.2 รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยกระบวนการและขั้นตอน โดยเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยอาศัยข้อมูลจากประชาชนและข้อมูลสารสนเทศชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ SWOT จะนำมาใช้ในการสร้าง/กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ

นโยบายดังกล่าวจะถูกนำมาสร้างและพัฒนาหลักสูตร/กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด “พฤฒพลัง” (พลังของการเป็นผู้สูงอายุ) ซึ่งจะต้องมีการคำนึงถึงปัจจัยทางด้านสุขภาพ ด้านหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม (ศรีสุดา วงศ์วิเศษกุล พิไลพร สุขเจริญ และสมจิตร์ พะยอมยงค์ (Wongwisetkhun, Sukchareon & Payomyong (2017) และเมื่อมีการกำหนดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุในชุมชนแล้ว ก็มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม ให้มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนเป็นอย่างดี โดยจะต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีด้วย หลังจากนั้นจึงจะจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ และชุมชนเครือข่าย/องค์กรภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งทางร่ายกายและจิตใจอย่างยั่งยืน จากผลการวิจัยโดยมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม และการเปรียบเทียบสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรม พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจมากที่สุด สัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุดีขึ้น ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ มีส่วนช่วยในการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ โดยสามารถนำกระบวนการและขั้นตอนไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพและความพร้อมของชุมชนผู้สูงอายุได้

1.3 โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับทฤษฎีการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตามโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับทฤษฎีการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรีมีการรับรู้ความสามารถการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพ และมีความคาดหวังความสามารถดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ หลังการใช้โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้กิจกรรมสื่อสไลด์ประกอบการบรรยายให้ความรู้เรื่องการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ การเสริมความรู้ด้วยแผ่นพับ การทำกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีการอภิปรายกลุ่มย่อย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้สูงอายุ และกิจกรรมโทรศัพท์กระตุ้นเตือนให้กำลังใจ หลังจากเสร็จกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ช่วยให้ผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัวผู้ที่ดูแลการจัดการเรื่อง

อาหารให้ผู้สูงอายุรับประทาน เกิดการพัฒนาความรู้การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุดีขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นวิถีชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอต่อไป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับทฤษฎีการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุนี้มีประสิทธิภาพดีมาก นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้

2. แนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ หรือวงจรคุณภาพ PDCA หรือ Deming Cycle ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงการดำเนินงาน (Act) โดยในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงคุณภาพ หรือการบริหารกิจกรรมภายในองค์กร การวางแผนงานอย่างเหมาะสมจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผน จะนำไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยต้องมีการตรวจสอบความคืบหน้า หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระยะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ และเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง หากได้มีการนำมาทบทวนและสรุปข้อดี ข้อด้อย หรือ หาจุดที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานในรอบต่อไปทำได้ง่ายขึ้น ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น ถือได้ว่าเป็นการดำเนินงานอย่างครบถ้วนตามแนวคิดของวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Thailand Productivity Institute, 2015)

จากแนวคิดทฤษฎีเรื่องกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ PDCA และจากสังเคราะห์กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรม รวมทั้งการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้ที่เกี่ยวข้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงขอนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ในรูปแบบกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

การกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้สูงอายุในชุมชน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศจากชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและความต้องการจำเป็นของชุมชน จากประชาชนและชุมชน ร่วมทั้งหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อ ๆ ไป ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมที่สนองต่อปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้สูงอายุในชุมชน มีการวางแผนทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ และ

การบริหารจัดการ รวมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (Key Performance Indicators: KPIs) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลสำเร็จของการดำเนินการจัดกิจกรรม

2. การดำเนินการ (Do) การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ตามที่ได้วางแผนไว้ กิจกรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพทางร่างกาย อาหารและโภชนาการ และการสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุในชุมชน (ด้านจิตใจ) โดยในการดำเนินการจัดกิจกรรมดังกล่าว ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และใช้องค์ความรู้เชิงวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย

3. การประเมิน (Check) ในการประเมินต้องประเมินตาม KPI ที่กำหนดไว้ โดยวิธีการและเครื่องมือการประเมินที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในกรณีที่ไม่ผ่านเกณฑ์ KPI ต้องกลับไปทบทวนการวางแผนอีกครั้ง และดำเนินการในวงจรใหม่อีกครั้ง

4. การปรับปรุง (Act) ในกรณีที่ผ่านเกณฑ์ KPI จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน และเป็นการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เป็นแบบอย่างให้กับชุมชนผู้สูงอายุอื่น ๆ สามารถจะนำไปปฏิบัติได้

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ในรูปแบบกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนต่าง ๆ ได้ โดยต้องคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของชุมชน ประเภทของการกิจกรรมทั้งในด้านสุขภาพทางกาย อาหารและโภชนาการ และการเสริมสร้างสัมพันธภาพ (ด้านจิตใจ) ของผู้สูงอายุ อาจมีความแตกต่างกันไปได้ ซึ่งผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุในชุมชน และทุกภาคส่วนในชุมชน ตลอดจนภาควิชาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการวางแผนดำเนินการ และติดตามประเมินผลร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการผลการวิจัยและการตรวจสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมการออกกำลังกาย รูปแบบการสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ และโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับทฤษฎีการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ พบว่าโปรแกรมและรูปแบบทั้งสามกิจกรรมมีประสิทธิภาพดีในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัญญา วงษ์พรหม และคณะ (Wangpom & others, 2015) เกวลี เครือจักร และสุนทรี สุรัตน์ Kruachak & Surat (2015) และวัชรินทร์ เสมามอญ (Samamon, 2013) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการบูรณาการองค์ความรู้ที่จะนำไป

ประยุกต์ใช้ และก่อให้เกิดการพัฒนาการสู่ความยั่งยืน

สำหรับแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จำเป็นต้องยึดหลักสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) และดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน การดำเนินงาน ติดตามตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางหรือวงจรคุณภาพ PDCA ของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (Thailand Productivity Institute, 2015) อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำโปรแกรมการออก-กำลังกายฯ รูปแบบการสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ และโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพโดยการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับทฤษฎีการดูแลตนเองในการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ ไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ควรมีการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานจากชุมชน และคำนึงถึงสภาพความพร้อม ศักยภาพของชุมชน รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน ในลักษณะของการทำงานแบบมีส่วนร่วม

2. กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม/ท่าทางการออกกำลังกาย กิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ และโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในการบริโภคอาหาร สามารถปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมหรือปรับลดลงได้ กิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลาย และควรดำเนินการควบคู่กันไปในลักษณะของการเสริมสร้างสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของผู้สูงอายุในชุมชนเป็นสำคัญ

3. ในการดำเนินงานตามแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุนั้น ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน รวมทั้งผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเชิงวิชาการ จะต้องร่วมมือกันในการดำเนินการตามขั้นตอน PDCA อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานคิด และเติมเต็มสาระความรู้ที่สำคัญในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

REFFERENCES

Kruachak, K. & Surat, S. (2015). Model of the Elderly Health Promotion by the Participation of Local Authorities, Social Networks and the Elderly Club in Mae Chan Sub-district, Mae Chan District, Chiangrai Province. **Journal of Community Development and Quality of Life.** 3(2),161-171.

Wangpom, C. & others. (2015). **Community Participation for the Elderly Health Promotion.** Nakhon Patom : Silpakorn University. (in thai)

Prasertsuk, N. (2015). Creative Communication for Happiness Building in Family. Veridian E-Journal, Silpakorn University. **Humanities, Social Sciences and Arts. Thai Edition.** 8(2), 737-747.

Wongwisetkhun, S., Sukchareon, P. & Payomyong, S. (2017). Model for the Elderly Health Promotion by Community Participation. Bang Prat, Bangkok. **Suan Dusit University Research Journal.** 10(2), 153 - 174.

Thailand Productivity Institute. (2015). **PDCA Important Keys to Continuous Improvement.** Retrieved June 7, 2018 from http:www.ftpi.or.th/2015/2125, [2561, 20 June].

บทความวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว

A MODEL FOR ENHANCING THE QUALITY OF CITIZENSHIP IN THE 21ST CENTURY CITIZENSHIP FOR CHILDREN AND YOUTH ALONG THE LADPRAO WATERSIDE'S COMMUNITY

เจนศึก โพธิศาสตร์[1*] พัดชา ดอกไม้[2] ไพบูลย์ วิริยะวัฒนะ[3] และ ณัฐกานต์ เรือนคำ[4]

Janesuk Potisart[1*], Patcha Dokmai[2], Paiboon Viriyavathana[3] and Nutakarn Ruankum[4]

หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตสาขาฟิสิกส์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2, 3]

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[4]

Physics Education, College of Education, Phranakhon Rajabhat University.

Bangkok, Thailand[1*, 2, 3]

Elementary Education Program, College of Education, Phranakhon Rajabhat University.

Bangkok, Thailand[4]

Email: Drjanesuk@gmail.com[1*]

Received: 2018-08-06

Revised: 2018-08-15

Accepted: 2018-09-13

บทคัดย่อ

การเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าว มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 และรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยถอดบทเรียนจากการทำงานเชิงพื้นที่ในการเข้าศึกษาหาสาเหตุ ปัญหาของชุมชน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนระหว่างกลุ่มคณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัย (RMU) - คณะการ

ทำงานเชิงพื้นที่ (PARU) - นักศึกษา - ชุมชน อย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยถอดบทเรียนจากการทำงานเชิงพื้นที่ด้วยรูปแบบวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผนระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม (Plan) ขั้นลงพื้นที่ปฏิบัติงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและนักศึกษา (Act) ขั้นติดตาม/เก็บรวบรวมข้อมูล (Observe) และขั้นสะท้อนผลการดำเนินงาน (Reflect) และ (2) รูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาให้สอดคล้องตามเกณฑ์คุณภาพงานบริการวิชาการและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม ได้แก่ การร่วมคิดร่วมทำเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน เน้นการเกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพันธกิจมหาวิทยาลัยกับสังคมสู่การเรียนการสอนบูรณาการบริการวิชาการ มี 7 กลุ่มกิจกรรม ประกอบด้วย กลุ่มสะเต็ม กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มภาษาไทย กลุ่มภาษาต่างประเทศ กลุ่มกีฬา ดนตรีและนาฏศิลป์ กลุ่มปฐมวัย/ประถมศึกษา และกลุ่มศาสนา สังคม และวัฒนธรรม ตามศาสตร์สาขาวิชาเฉพาะ งานวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้สถาบันการผลิตครูอื่น ๆ นำแนวปฏิบัติที่ดีนี้ไปใช้ในการเสริมสร้างชุมชนในพื้นที่ของตนเอง

คำสำคัญ: วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ความเป็นพลเมือง ทักษะในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

Enhancing 21st century citizenship's quality for Children and Youth along the Ladprao Waterside's Community aimed to synthesize the model of enhancing the 21st century citizenship quality and the best practice of the college of teacher education in order to develop knowledge and learning innovation into the local communities and societies. This study was conducted by participation action research by generating the lesson learned through area-based working for studying the cause and problem's community. Research management unit (RMU), participatory action research unit (PARU), students, and community collaboratively worked starting from analysis, plan, and solve the community's problems.

The findings revealed that 1) Through the area-based lesson learned, the model for enhancing 21st century citizenship quality consists of four steps; a) Planning the management of University engagement, b) Action by field working with community and students through Participatory Action Research (PAR), c) Observing and monitoring, and d) Reflection all steps throughout the area-based working. 2) The best practice model of the College of Teacher Education for developing according to the University's

criteria, service and engagement were collaboration and partnership which emphasize on the stakeholders' advantages such as building of integrative services with university engagement in instruction, especially, the seven specified subject activities; STEM, Science, Thai Language, Foreign Language, Sport Music and Dance, Early Childhood and Elementary, and Religious, Social and Cultural Studies. This studies also suggested that other faculties of education should further continue and utilize this best practice to their community.

Keywords: Participatory Action Research-PAR, The quality of citizenship, Skill of 21st century

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ทั้งนี้วิทยาลัยการฝึกหัดครูมีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สอดคล้องในด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนทางการศึกษาให้มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม และให้มีมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ให้สามารถนำไปใช้ในการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนทางการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และพัฒนาภูมิปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาคุณภาพชีวิต และสังคม เป็นแหล่งบริการและศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้ทางด้านการศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำการวิจัยและพัฒนาการทดสอบ และการฝึกอบรมตลอดจนอนุรักษ์สืบทอดประเพณี และวัฒนธรรมอันเป็นจารีตประเพณีที่ดีงาม

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของคลองลาดพร้าวที่มีความยาวทั้งหมด 31.9 กิโลเมตร เริ่มจากบริเวณอุโมงค์เขื่อนพระราม 9 เชื่อมกับคลองแสนแสบ (เขตวังทองหลาง) มายังวัดลาดพร้าว-วังหิน-บางบัว (เขตจตุจักร)-คลองถนน (เขตดอนเมือง)-สะพานใหม่ และคลองสอง (เขตสายไหม) มี 50 ชุมชน รวม 7,069 ครัวเรือน ประชากรเกือบ 30,000 คน (Suvetwethin, 2018) ซึ่งประชากรในแต่ละชุมชนต่างมีบทบาททางสังคมที่แต่ละบุคคลดำรงอยู่ หน้าที่จึงเป็นภารกิจที่จะต้องกระทำเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งอาจเป็นหน้าที่ตามหลักศีลธรรม กฎหมาย หรือจิตสำนึกที่ถูกต้องเหมาะสม ตามความ

เป็นพลเมือง ซึ่งตามพันธกิจและศาสตร์ของวิทยาลัยการฝึกหัดครูมีความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ เพราะเป็นทรัพยากรที่สามารถเรียนรู้และรับการฝึกอบรมสั่งสอนให้มีความเป็นพลเมืองดี ได้แก่ จริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม ในวิถีชีวิตประชาธิปไตย (The Thai Association of University Women, 2018) จากการประชุมร่วมกับตัวแทนชาวชุมชนริมคลองคลองลาดพร้าวเพื่อมุ่งเน้นการวิจัยชุมชนและท้องถิ่นรอบ ๆ สถาบันตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรมและการสร้างการรับรู้หรือเสริมสร้างจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับส่วนรวมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมไทย (Wasi, 1992) การพัฒนา “คน” ซึ่งรวมถึงการพัฒนาจิตสำนึกที่มีต่อส่วนรวมของคนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์โดยละเอียด และกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างเร่งด่วน (Phra Dhamapidok, 1999) อีกทั้งความรู้บูรณาการทักษะการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชนไทยมีผลสัมฤทธิ์การเรียนต่ำอยู่ในระดับรั้งท้ายของการจัดอันดับนานาชาติ อีกทั้งยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามโลกาภิวัตน์ (Inprasitha, 2018) ฉะนั้น ผู้นำชุมชนตลอดจนเด็กและเยาวชนจึงมีความต้องการให้วิทยาลัยการฝึกหัดครูจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าวให้มีความรู้คู่คุณธรรม

การพัฒนากับคนในชุมชน มีช่องว่างทางสังคมระหว่างกันทั้งสองฝ่ายไม่เข้าใจกัน พัฒนากรเข้าไม่ถึงชุมชนอย่างแท้จริง ปัญหาการสื่อสาร พัฒนากรกับคนในชุมชนมีความแตกต่างกันมากทั้งในแง่ความรู้ ความคิดและสถานภาพ ทำให้ยากแก่การสื่อสารระหว่างกัน ผู้ที่ไม่ได้ต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริง (Patanaponasa, 2004, Korkaewthongdee & Kathikul, 2001) ที่มาจากระบบของพัฒนากร ปัญหาจากระบบของราษฎร และปัญหาอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างสองระบบนั้น (Sunyawiwat, 1997) นักวิจัยหรือนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยท้องถิ่นจำเป็นต้องริเริ่มโครงการวิจัยก่อนแล้วดึงประชาชนในพื้นที่ให้มีส่วนร่วมในฐานะเป็นหุ้นส่วน (PARTNER) โดยตลอดทั้งกระบวนการทำวิจัยที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น มีลักษณะยืดหยุ่นและคำนึงถึงสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นเทคนิคที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้าศึกษาหาสาเหตุปัญหาของชุมชน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ วางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชนให้เบาบางลง ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันของชุมชนและนักวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จึงเป็นเทคนิคที่เหมาะสมต่อในสมัยปัจจุบันที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัย

จึงมีวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชนชุมชนริมคลองลาดพร้าวและนำผลการวิจัยดังกล่าวมาสร้างรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครู อันจะนำไปสู่กลไกสำหรับการการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกที่จะทำให้การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการในวิทยาลัยการฝึกหัดครูให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อสถาบันที่มีบริบทคล้ายคลึงกันในระดับภูมิภาค และระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว

2. เพื่อสร้างรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์ในระดับปฏิบัติ การศึกษาครั้งนี้จะได้สารสนเทศเป็นแนวทางจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนและสถานศึกษาเป็นฐาน จะได้นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา และแก้ปัญหาในปัจจุบัน

2. ประโยชน์ในเชิงนโยบาย การวิจัยครั้งนี้จะได้สารสนเทศเป็นข้อมูลที่จะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนและพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ด้านการยกคุณภาพและมาตรฐานงานวิจัย สร้างองค์ความรู้ และสร้างนวัตกรรม สู่ระดับนานาชาติและการพัฒนามหาวิทยาลัยและท้องถิ่นยั่งยืน ในกลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพในการวิจัยการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมสู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม

3. ประโยชน์ในทางวิชาการ การวิจัยครั้งนี้จะได้สารสนเทศเป็นข้อมูลให้สถาบันการศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและปรับบทบาทของหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการและประชากรกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) คือ

1. ด้านกลุ่มประชากรและกลุ่มที่ศึกษา ได้แก่ผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ชุมชนริมคลองลาดพร้าว มีจำนวน 36 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนริมคลองลาดพร้าวช่วงคลองสองพื้นที่เขตสายไหม รวม 9 ชุมชน, ชุมชนริมคลองลาดพร้าวช่วงบางบัว พื้นที่เขตบางเขน หลักสี่ รวม 13 ชุมชน และ ชุมชนริมคลองลาดพร้าวช่วงลาดพร้าว พื้นที่เขตห้วยขวาง จตุจักร รวม 14 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 36 ชุมชน และจากการประชุมเวทีชาวบ้านดำเนินการรับสมัครและคัดเลือกกลุ่มที่ศึกษา

จากประชากร โดยเลือกกลุ่มที่ศึกษาจากความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการของชุมชน จำแนกได้ดังนี้

1.1 กลุ่มที่ศึกษาในขั้นสำรวจสภาพปัญหาและบริบทของการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว ได้แก่

1) คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 14 ท่าน

2) อาจารย์ผู้สอนของวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 20 ท่าน โดยเลือกจากอาจารย์ผู้สอนที่สมัครใจร่วมสร้างและพัฒนารูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครู

3) ตัวแทนชุมชน ได้มาจากความพร้อมของชุมชนที่จะร่วมการวิจัยจำนวน 100 ท่านโดยสมัครใจ จาก 36 ชุมชน โดยเลือกจากความมุ่งหมายกระทำต่อชุมชนที่ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแข็งขัน (Boontanuttanapong, 2006)

1.2 กลุ่มที่ศึกษาในขั้นการสร้างและพัฒนารูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูด้านการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม ได้แก่

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์/การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 13 ท่าน

2) คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 14 ท่าน

3) อาจารย์ผู้สอนของวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 20 ท่าน โดยเลือกจากอาจารย์ผู้สอนที่สมัครใจร่วมสร้างและพัฒนารูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครู

1.3 กลุ่มที่ศึกษาในขั้นตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูที่มีผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม ได้แก่

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 5 ท่าน

2) คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 14 ท่าน

3) อาจารย์ผู้สอนของวิทยาลัยการฝึกหัดครู จำนวน 20 ท่าน โดยเลือกจากอาจารย์ผู้สอนที่สมัครใจร่วมสร้างและพัฒนารูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครู

4) ผู้นำในเขตพื้นที่ชุมชนริมคลองลาดพร้าว จำนวน 7 ชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

2. ด้านเนื้อหา มีประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

1) การพัฒนาคุณภาพของความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ในชุมชนริมคลองลาดพร้าว โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู

2) วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม

3. ด้านตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

รูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ กระบวนการที่ได้จากการถอดบทเรียนในการทำงานเชิงพื้นที่ด้วยรูปแบบวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผนระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม (Plan) ขั้นลงพื้นที่ปฏิบัติงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและนักศึกษา (Act) ขั้นติดตาม/เก็บรวบรวมข้อมูล (Observe) และขั้นสะท้อนผลการดำเนินงาน(Reflect) เพื่อให้เด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าวมีความเป็นพลเมืองดี ได้แก่ จริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม ในวิถีชีวิตประชาธิปไตย และความรู้บูรณาการทักษะการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21

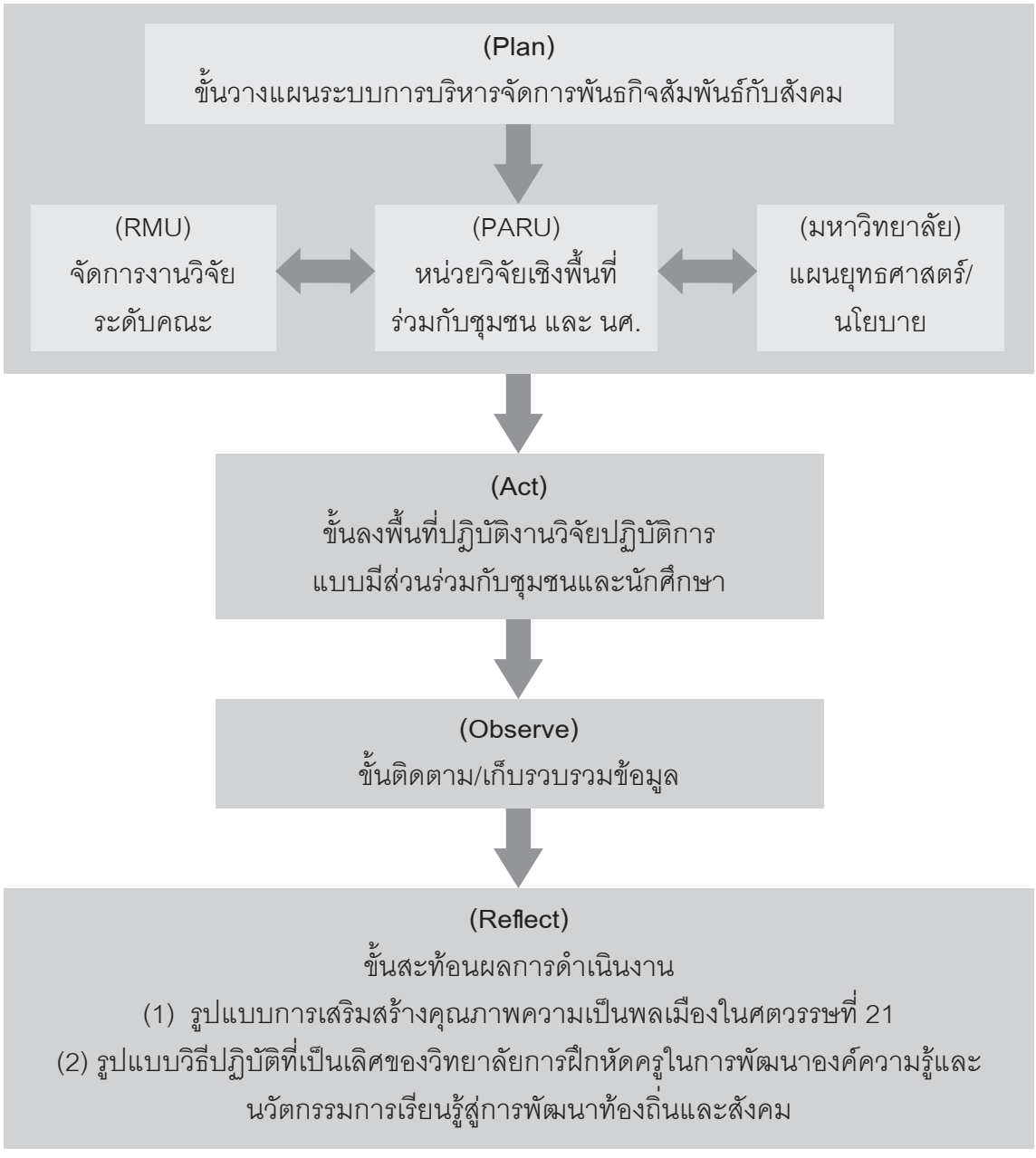
ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง การบูรณาการระหว่างความรู้เรื่องโลก การเงินเศรษฐกิจธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นพลเมือง สุขภาพและสิ่งแวดล้อม กับ ความรู้สาระวิชาหลัก ได้แก่ ภาษา การอ่าน ศิลปะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์

รูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ หมายถึง การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมสู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม และรูปแบบการพัฒนานักศึกษาครูสู่การปฏิบัติการในชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู 7 ด้าน คือ

ด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการบริการวิชาการ ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู ด้านนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม และด้านปัจจัยเกื้อหนุน

4. ด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ คือ เดือน เมษายน 2561 - สิงหาคม 2561

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย พัฒนาจาก Janssen (2013)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เป็นการร่วมกันดำเนินกระบวนการวิจัยโดยผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทั้งที่เป็นผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน กับผู้วิจัย เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพความจริงของสังคมนั้น และเพื่อให้เห็นรูปแบบลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เด่นชัด (Kindon, Pain & Kesby, 2007) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยมีกระบวนการวิจัยเป็น 4ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม เพื่อสร้างเครือข่ายของวิทยาลัยการฝึกหัดครูกับชุมชนริมคลองลาดพร้าวที่เหมาะสมกับทุนทางสังคม (Social capital) ได้แก่ เด็ก เยาวชน ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนริมคลองลาดพร้าว ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนวิทยาลัยการฝึกหัดครู วัฒนธรรมทางสังคม และ องค์ความรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และใช้รวบรวมข้อมูลในเดือนเมษายนถึงมิถุนายน 2561

การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดสนทนากลุ่มร่วมกับมหาวิทยาลัยเพื่อหาสภาพปัญหาและความต้องการ จากนั้นคลุกคลีอยู่กับชุมชนก่อนเพื่อแนะนำตัวเอง สร้างความสัมพันธ์ ความไว้เนื้อเชื่อใจกันจนเกิดความคุ้นเคยจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึกไปจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ไม่ว่าได้จากบุคคลกลุ่มใดก็ได้ประเด็นของข้อมูลที่ตรงกัน และในระหว่างการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จัดระบบ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม และ การเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างกิจกรรมตามศาสตร์สาขาวิชาที่จะลงพื้นที่ปฏิบัติงานวิจัยปฏิบัติการตามความเหมาะสมกับชุมชนและนักศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชนจำนวน 7 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่ กลุ่มสะเต็ม กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มภาษาไทย กลุ่มภาษาต่างประเทศ กลุ่มกีฬา ดนตรีและนาฏศิลป์ กลุ่มปฐมวัย/ประถมศึกษา และ กลุ่มศาสนา สังคม และวัฒนธรรมตามศาสตร์สาขาวิชาเฉพาะตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน 2561 ถึง 6 สิงหาคม 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เทปบันทึกเสียง สมุดบันทึกและแบบบันทึกสิ่งที่ได้จากการสังเกตกระบวนการลงพื้นที่ปฏิบัติงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัย (RMU) และคณะการทำงานเชิงพื้นที่ (PARU) ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วมไปพร้อมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จัดระบบ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม และการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยแบบผสม ติดตาม/เก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่วันที่ 20 มิถุนายน 2561 ถึง 8 สิงหาคม 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 แบบมีโครงสร้างมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.60 - 1.00 และทดสอบความเชื่อมั่นโดยการทดลองใช้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 ตัวอย่าง ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.97 และ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นการสนทนากลุ่มและการบันทึกเสียงของคณะการทำงานเชิงพื้นที่ (PARU) เกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการการลงพื้นที่ปฏิบัติงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและนักศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะการทำงานเชิงพื้นที่ ทำการประเมินคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชนท้ายกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม และ คณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัย สัมภาษณ์คณะการทำงานเชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล แบบประเมินคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนแบบสัมภาษณ์เชิงลึกใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดระบบการจำแนก การจัดหมวดหมู่ และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

ระยะที่ 4 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นเกี่ยวกับการสะท้อนผลการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคมและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม ในวันที่ 8 สิงหาคม 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและนักศึกษา ทั้งนี้มีการใช้เทปบันทึกเสียงและสมุดบันทึกร่วมกับแบบบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัย สัมภาษณ์คณะการทำงานเชิงพื้นที่ โดยใช้แนวคำถามในการสะท้อนคิดแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จัดระบบ การจำแนก การจัดหมวดหมู่ และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคมและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้

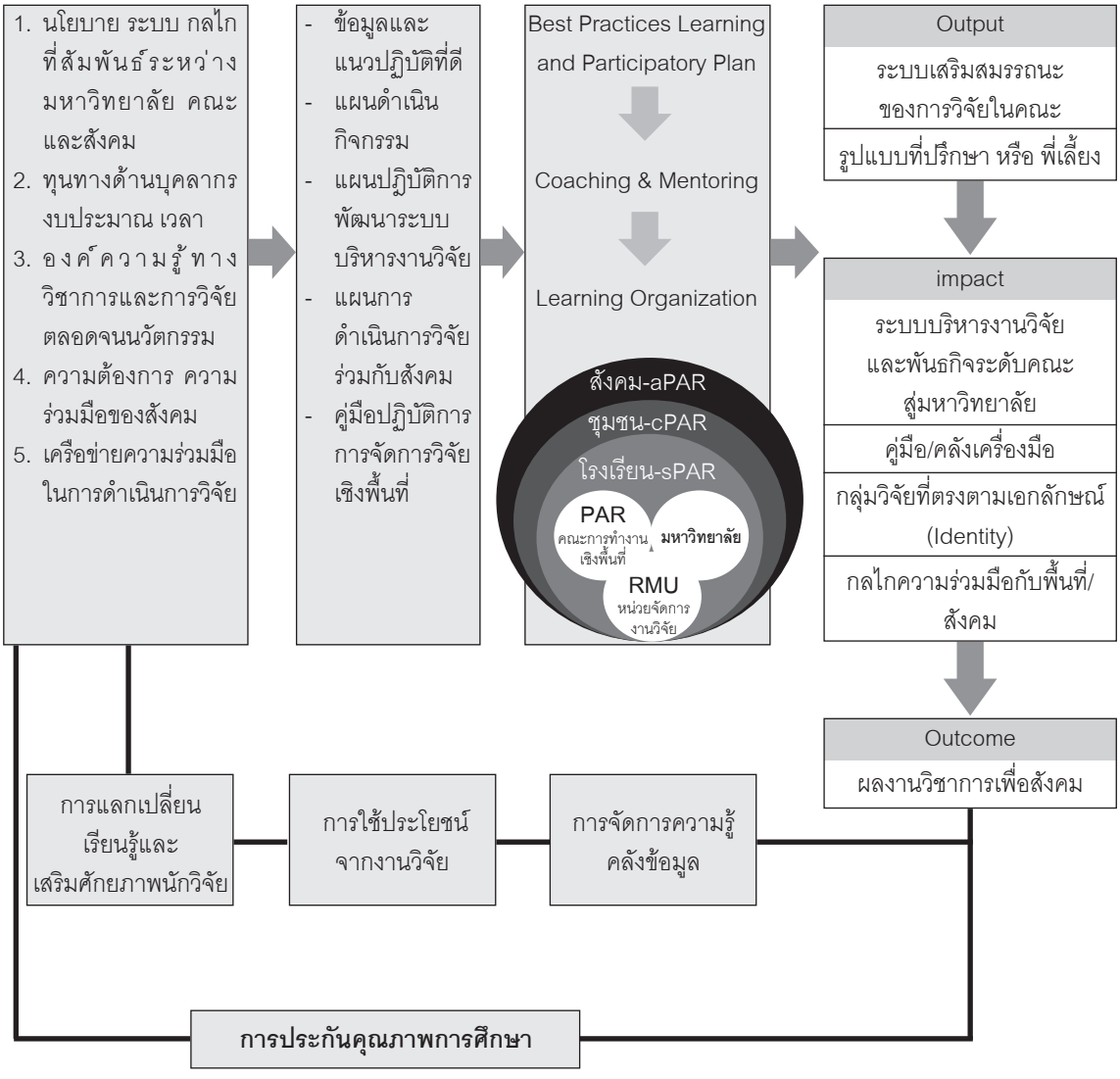
และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว พบว่าจากการทำงานเชิงพื้นที่ด้วยรูปแบบวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผนระบบการบริหารจัดการพันธกิจสัมพันธ์กับสังคม (Plan) ขั้นลงพื้นที่ปฏิบัติงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและนักศึกษา (Act) ขั้นติดตาม/เก็บรวบรวมข้อมูล (Observe) และ ขั้นสะท้อนผลการดำเนินงาน(Reflect) และมีกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 มี 7 กลุ่มกิจกรรมแบ่งตามศาสตร์วิชาเฉพาะตามหลักสูตรในวิทยาลัยการฝึกหัดครู ได้แก่ กลุ่มสะเต็ม กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มภาษาไทย กลุ่มภาษาต่างประเทศ กลุ่มกีฬา ดนตรีและนาฏศิลป์ กลุ่มปฐมวัย/ประถมศึกษา และกลุ่มศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ผลจากการใช้แบบประเมินคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองที่ 4.52 และ ค่าเฉลี่ยทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ 4.78 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3 และ 0.25 ตามลำดับ

2. รูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคมให้สอดคล้องตามเกณฑ์คุณภาพงานบริการวิชาการและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคมได้แก่ การร่วมคิดร่วมทำเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน เน้นการเกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเกิดการบูรณาการงานบริการวิชาการและพันธกิจมหาวิทยาลัยกับสังคม ในการเรียนการสอน การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (Professional Learning Community-PLC) ควบคู่กับการพัฒนานักศึกษา/บัณฑิต ชุมชนท้องถิ่นและมีระบบพัฒนาต่อเนื่องที่เกิดผลกระทบต่อสังคมที่สามารถประเมินได้จากการถอดบทเรียน 1 คณะ 1 พื้นที่วิจัย ร่วมกับ 7 คณะในมหาวิทยาลัย มีรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม 4 ขั้นตอน สรุปได้ดังภาพ

ภาพที่ 2 รูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม

1. การตรวจทานข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นร่วมเพื่อการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและความต้องการรวมถึงความร่วมมือของสังคม ด้านการบริหาร นโยบาย ระบบ กลไก เครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยที่สัมพันธ์ระหว่าง มหาวิทยาลัย คณะ สังคม ทุนทางด้านศักยภาพบุคลากรและปัจจัยเกื้อหนุน เช่น งบประมาณ เวลาทั้งกลุ่มคณะการทำงาน หน่วยจัดการงานวิจัย คณะการทำงานเชิงพื้นที่ และชุมชนสู่การกำหนดประเด็นร่วม ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริการวิชาการที่การเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชนโดยเน้นองค์ความรู้

ทางวิชาการและการวิจัย ตลอดจนนวัตกรรมวิชาการในด้านการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสาขาวิชาเป็นหลัก

2. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและศักยภาพเพื่อกำหนดลำดับในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาในพื้นที่ โดยเชื่อมโยงสู่โจทย์การวิจัยและกิจกรรมในแต่ละศาสตร์ ข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดี แผนดำเนินกิจกรรม แผนปฏิบัติการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัย แผนการดำเนินการวิจัยร่วมกับสังคม สู่การจัดทำคู่มือปฏิบัติการการจัดการวิจัยเชิงพื้นที่

3. จัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยเน้นบทบาทของคณะการทำงานเชิงพื้นที่ทั้ง 7 กลุ่ม เพื่อจัดการข้อมูลออกแบบและดำเนินกิจกรรม และ

4. องค์ความรู้และนวัตกรรมจากระบบการจัดการความรู้และวิจัยชุมชนจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และถอดบทเรียนตามกิจกรรมถอดบทเรียน 1F1A – 7SEA (ความร่วมมือระหว่าง 1 คณะ 1 พื้นที่และร่วมกับ 7 คณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร) เกี่ยวกับการพัฒนากลไกและระบบขับเคลื่อนแผนบูรณาการงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นบนฐานยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สรุปเป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม โดยกลุ่มคณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัยและกลุ่มคณะทำงานเชิงพื้นที่ และชุมชนสู่การกำหนดประเด็นร่วมกัน เกิดระบบเสริมสมรรถนะของการวิจัยในคณะ รูปแบบที่ปรึกษา หรือ พี่เลี้ยง ระบบบริหารงานวิจัยและพันธกิจระดับคณะสู่มหาวิทยาลัย กลุ่มคณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัยมีบทบาทในการขับเคลื่อนให้อาจารย์ในคณะมีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สร้างนักวิจัยและงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย พัฒนาหน่วยจัดการวิจัยระดับคณะ และร่วมมือกับสถาบันวิจัยและพัฒนาขับเคลื่อนงานวิจัยให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่มคณะการทำงานเชิงพื้นที่มีบทบาทในออกแบบกิจกรรมและลงพื้นที่ในชุมชน ทำการจัดทำคู่มือ/คลังเครื่องมือเพื่อการวิจัยและการบริการวิชาการ ด้านการวัดผลกระทบและการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมสู่ความยั่งยืน วิทยาลัยการฝึกหัดครูมีองค์ความรู้และนวัตกรรมจากระบบการจัดการความรู้และวิจัยชุมชนจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่สามารถเป็นรูปแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยการฝึกหัดครูในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม คือ การพัฒนากลุ่มวิจัยรับใช้สังคมที่ตรงตามเอกลักษณ์ ส่วนกลไกความร่วมมือกับพื้นที่/สังคมต้องมีการร่วมมือกันสามฝ่ายได้แก่ มหาวิทยาลัย คณะ และสาขาวิชา และสร้างสรรค์ผลงานวิชาการเพื่อสังคม เพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดการความรู้ คลังข้อมูล การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ตลอดจน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมศักยภาพนักวิจัย ส่วนคนในชุมชนควรให้ข้อมูลสนับสนุนการทำวิจัยทุกขั้นตอน

ร่วมกำหนดปัญหาของชุมชนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา กระบวนการวิจัยจึงดำเนินไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างชุมชนกับผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นขั้น ๆ ส่วนกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในเชิงการวิภาษ

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าวโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่าหลังจากการทำงานเชิงพื้นที่ทั้ง 7 กิจกรรม ส่งผลให้มีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมือง ที่ 4.52 และค่าเฉลี่ยทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ 4.78 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.3 และ 0.25 ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงความสามารถและประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความรู้ที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Stringer, 1999) ในองค์ประกอบของคุณภาพความเป็นพลเมืองนั้น กิจกรรมทั้งกลุ่ม 7 กิจกรรม ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มสะเต็ม กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มภาษาต่างประเทศ กลุ่มกีฬา เป็นต้น สามารถเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ได้อาจเนื่องมาจากลักษณะของกิจกรรมในแต่ละกลุ่มนั้นมุ่งส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้จักสร้างสำนึกพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือสังคมซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการวิจัยชุมชนในยุคการมองชุมชนแบบมีคุณค่าซึ่งทำให้เกิดกระบวนการการศึกษาวิจัยอัตลักษณ์ของชุมชน (Adiwattanasitt. 2015) นอกจากนี้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาการสร้างความเป็นพลเมืองได้ (Siridhrungsri, 2017)

สำหรับในด้านของทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยของทักษะอยู่ที่ 4.78 อาจเป็นเพราะกิจกรรมทั้ง 7 กลุ่มช่วยเสริมสร้างความรู้พื้นฐานในสาระวิชาหลักต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น ภาษา การอ่าน วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้เด็กและเยาวชนสามารถเตรียมความพร้อม นอกจากนี้กลุ่มกิจกรรมในกลุ่มของสะเต็มยังช่วยส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 (Pitiporntapin., 2015 ; Khalil & Osman, 2017; Plangklang, 2018) จากการถอดบทเรียน พบว่าแนวทางปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาองค์ความรู้ลงสู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคมคือ การร่วมคิดร่วมทำเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน เน้นการเกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างงานบริการวิชาการ การเรียนการสอน ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และพันธกิจมหาวิทยาลัยกับสังคม ร่วมกับการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในกลุ่มผู้วิจัยแต่ละกลุ่มในการลงพื้นที่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดกลุ่มคณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัย และกลุ่มคณะทำงานเชิงพื้นที่ และชุมชนสู่การกำหนดประเด็นร่วมกัน (Phalasuek, R., Thanomchayathawatch, B. & Songloed, D. 2018) โดยกลุ่มคณะการทำงานหน่วยจัดการงานวิจัยมีบทบาทในการขับเคลื่อนให้อาจารย์ในคณะมีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สร้างนักวิจัยและงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย พัฒนาหน่วยจัดการวิจัยระดับ

คณะ และร่วมมือกับสถาบันวิจัยและพัฒนาขับเคลื่อนงานวิจัยให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่มคณะการทำงานเชิงพื้นที่มีบทบาทในออกแบบกิจกรรมและลงพื้นที่ในชุมชน

นอกจากนี้ยังพบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนในชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 7 กลุ่มซึ่งอาจส่งผลในระยะยาวถึงเด็กและเยาวชนอันเนื่องมาจากผู้ปกครองตระหนักและเห็นความสำคัญของกิจกรรมทั้ง 7 กลุ่มสาขาวิชา ทั้งนี้ผลที่เกิดขึ้นไม่เพียงแค่เกิดกับเด็กและเยาวชนเพียงเท่านั้นยังส่งผลต่อนักศึกษาครูที่ได้ลงพื้นที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม และการลงพื้นที่ดังกล่าวยังส่งผลถึงความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาครูมีความประสงค์ที่จะลงพื้นที่เพื่อไปพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน ทั้งนี้กิจกรรมการลงพื้นที่ในแต่ละกลุ่มกิจกรรมทั้ง 7 กลุ่มนั้นสามารถเชื่อมโยงและบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ยกตัวอย่างเช่น รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งตอบโจทย์ของวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการฝึกหัดครูแสดงให้เห็นว่าการทำงานเชิงพื้นที่ร่วมกันระหว่างกลุ่มคณะกรรมการจัดการวิจัย คณะกรรมการเชิงพื้นที่นักศึกษา และชุมชน ในการร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ ปัญหา ตลอดจนร่วมกันวางแผนและแก้ไขปัญหาของชุมชนสามารถเสริมสร้างคุณภาพความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นตัวขับเคลื่อน ยกตัวอย่างเช่น ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีความรับผิดชอบ สามารถแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้ในการช่วยเหลือสังคมและผู้อื่น นอกจากนี้ยังสามารถเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านของความรู้สาระวิชาหลัก และความสามารถในการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ความรู้ด้านการเงิน สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เป็นต้นดังนั้นลักษณะของกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมที่ใช้ควรมีความครอบคลุมในทุก ๆ ด้านของความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้รูปแบบของกิจกรรมที่จัดเพื่อลงพื้นที่นั้นพบว่าเนื่องจากกิจกรรมมีความหลากหลายและมีความจำเพาะในแต่ละด้านของศาสตร์สาขาวิชาจึงทำให้สามารถเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครอบคลุม ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มกิจกรรมสะเต็มสามารถเสริมสร้างด้านความรู้วิทยาศาสตร์ที่จะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทักษะที่จำเป็นพื้นฐานต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในชุมชนและสังคม อย่างไรก็ตามความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่นที่กิจกรรมสะเต็มไม่สามารถเข้าถึงได้จึงจำเป็นต้องมีกลุ่มของกิจกรรมศาสนา สังคมและวัฒนธรรมมาเป็นส่วนเติมเต็มในการเสริมสร้าง

ทางด้าน การไม่ละเมิดกฎหมาย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังนั้นการจัดกิจกรรมทั้ง 7 กลุ่มกิจกรรม จึงสามารถเสริมสร้างความเป็นพลเมืองศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์แบบ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นอกจากนี้คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ที่มีบริบทที่คล้ายกันสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้พัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคมให้สอดคล้องตามเกณฑ์คุณภาพงานบริการวิชาการและพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม ได้แก่ การร่วมคิดร่วมทำเป็นพันธมิตรและหุ้นส่วน เน้นการเกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเกิดการบูรณาการงานบริการวิชาการและพันธกิจมหาวิทยาลัยกับสังคม ในการเรียนการสอน การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ควบคู่กับการพัฒนานักศึกษา/บัณฑิต ชุมชนท้องถิ่นและมีระบบพัฒนาต่อเนื่องที่เกิดผลกระทบต่อสังคมที่สามารถประเมินได้เพื่อพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากระยะเวลาในการทำการวิจัยตั้งแต่ขั้นสำรวจความต้องการ การศึกษาสภาพปัญหาไปจนถึงการลงพื้นที่ของของชุมชนในเด็กและเยาวชน ชุมชนริมคลองลาดพร้าว มีระยะเวลาจำกัด เมษายน 2561 - สิงหาคม 2561

REFERENCES

Adiwattanasitt. C., (2015). Community Research By the community and the community. In the integration era, the ASEAN Economic Community. **Research Journal Phranakhon Rajabhat.** 6(2), 1-8.

Boontanuttanapong, A., (2006). Not easy to Particiaptory Action Research. **Research Journal Phranakhon Rajabhat.** 1(1), 19-26.

Donnaya Suvetwethin, D (2018). **Colorful house, Prachatipat, Ladprao. Thai Health Promotion Foundation.** Retrieved June 7, 2018, http://www.thaihealth.or.th

Inprasitha, M. (2018). **The turning point of Thai Education: The answer is a classroom.** Retrieved June 7, 2018, from https://www.tkpark.or.th/tha/articles_detail/342.

Kindon, S., Pain, R. & Kesby, M. (2007). **"Participatory Action Research: origins, approaches and methods."** In Kindon, S., Pain, R. & Kesby, M. (eds.). Particiaptory Action Research Approaches and Methods: Conecting people, participation and place. Routledge, 9-18

Korkaewthongdee, N. & Kathikul, P. (2001). **The manual of anti-corruption for people: People project and community relationship.** Bangkok: Srimueang Printing. (in Thai)

Plangklang, P., (2017). Develop 10th grade students' 21st century skills and concept of solutions by project-based learning using information and communication technology. **Journal of Research Unit on Science, Technology and Environment for Learning Environ. Learning, JSTEL.** 8(1).

Patanaponasa, N., (2004). **Participation, Fundamental Principle, and Case Study. Bangkok: Chulalongkorn University Press.** (in Thai)

Phalasuek, R., Thanomchayathawatch, B. & Songloed, D. (2018). **Participatory Action Research: Development of a Participatory Process for Health Promotion in the Community.** Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

Phra Dhamapidok (1999). **The case study of Dhammakaya.** 4th edition. Bangkok: Sahathammic. (in Thai)

Pitiporntapin, S., (2015). Development of Grade 10th Students' Argumentation Skills in Natural Resources Unit Using Socioscienctific Issues - Based Teaching. **KKU Institutional Research Journal.** 3(2).

Siridhrungsri, P. (2017). Management model of organization management in community management. **Suthiparithat.** 31(1).

Stringer, T.E., (1999). **Action Research. 2nd Edition CA: Sage Publication.** The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health. (in Thai)

Sunyawiwat, S. (1997). **Sociology Theory.** Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

The Thai Association of University Women. (2018). **Thai citizens and culture.** Retrieved June 7, 2018, https://sites.google.com/site/tauw2491

บทความวิจัย

รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ ในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

MODEL FOR RELATIONSHIP BUILDING OF ELDERLY IN PRACHA NIWET COMMUNITY 2, PHASE 3, KLONG PRAPA, PAK KRET, NONTHABURI

เศรษฐภูมิ เถาชารี[1*] เบญจพร รัตนะ[2] นพวรรณ์ พรศิริ[3]
กุลนันทน์ จงนิมิตไพบูลย์[4] และ มรกต บุญศิริชัย[5]

Sedthapoom Thoucharee[1*] Benjapron Rattana[2] Nopphawan Pornsiri[3]
Kullanan Jongnimitphaiboon[4] and Morakot Boonsirichai[5]

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย[1*]
สาขาวิชาการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย[2*]
สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย[3, 4]
สาขาวิชาการการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย[5]

Program in Logistics Management Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[1*]
Program in New Media Communication Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[2]
Program in Applied Thai Traditional Medicine Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[3, 4]
Program in Hotel and Tourism, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[5]

Email: sedthapoom@pnru.ac.th

Received: 2018-08-04
Revised: 2019-01-11
Accepted: 2019-02-05

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จึงมุ่งจะที่สร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ ในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยใช้กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ คือ กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ กิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพ และการทำลูกประคบจากสมุนไพร ทำให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ที่จะต้องเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำผลที่ได้ไปสร้าง/กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ สร้างและพัฒนาหลักสูตร/กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดพฤฒพลัง พัฒนาทักษะบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม ให้มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนเป็นอย่างดี และจะต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีด้วย จัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ และชุมชน/ผู้รู้/เครือข่าย/องค์กรภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งผลจากการประยุกต์ใช้รูปแบบดังกล่าว ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งทางร่ายกายและจิตใจ

คำสำคัญ: เสริมสร้างสัมพันธภาพ การวิเคราะห์ SWOT ชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ABSTRACT

This research aims to create a model for relationship building of elderly in Pracha Niwet Community 2, Phase 3, Klong Prapa, Pak Kret, Nonthaburi province to improve the quality of life of the elderly. Activities for relationship building are a healthy dance, health massage, and herbal compress. The model of relationship building in the elderly community in Nonthaburi Province begins with the SWOT analysis then take the results to create/ define facilitated policies for relationship building in the elderly community. Create and develop curriculum/ activities for relationship building by applying the active ageing concept. Improve staff skills of activities performance and processes and procedures comprehension for community relations building. They must get direct and indirect experience in community relations activities. Moreover, a problem solving skills must be improved as well. In addition, activities performance to

create a relationship building of elderly, environment improving to facilitate and engage the elderly relationship building of community members/ experts/networks/organization parties, public sector, academic sector, and public private partnership participation. The results of this model application show that the elderly get improved well both physical and mental in their quality of life.

Keywords: relationship building, SWOT analysis, Pracha Niwet Community 2, Phase 3, Klong Prapa, Pak Kret, Nonthaburi

บทนำ

จากข้อมูลของมูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ (Foundation for Older Persons' Development) ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2556 มีประชากรจำนวน 64.6 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุ 9.6 ล้านคน คาดว่าในปี พ.ศ. 2573 จะมีจำนวนผู้สูงอายุ 17.6 ล้านคน (ร้อยละ 26.3) และปี พ.ศ. 2583 จะมีจำนวนถึง 20.5 ล้านคน (ร้อยละ 32.1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญครั้งนี้คือการเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง และการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อความสุขและความเข้มแข็งของครอบครัว การสื่อสารที่สร้างสรรค์ (constructive communication) ในครอบครัวจะทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความเข้าใจกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น เข้าใจความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของกันและกัน แล้วนำมาซึ่งความรู้สึกดี ๆ ความปลาบปลื้มยินดี สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (Prasertsuk, 2015)

คนเรามีความแก่ตัวขึ้นเป็นผู้สูงอายุก็มักจะมีความกังวลที่จะต้องเผชิญกับช่วงวัยการเปลี่ยนผ่านของชีวิตที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงมากมาย เป็นสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต หรือต้องมีการปรับระบบวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทั้งความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพหรือร่างกาย (Physiological) ด้านอารมณ์ (Emotional) ด้านการเรียนรู้ สติปัญญา (Cognitive) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) และสถานภาพทางสังคม (Social Status) สิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ประกอบกับระบบครอบครัว เครือญาติ และเพื่อนบ้านในชุมชนขาดปัจจัยหลักใน 3 ประการ คือ 1) การให้ความสำคัญของบทบาทผู้สูงอายุและการตระหนักถึงบทบาทครอบครัวและชุมชนต่อการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องปรับเงื่อนไขของวิธีคิด ปรับจิตใจ และปรับเวลาให้สามารถพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น 2) การขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการดูแล ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มีสุขภาวะกาย ใจ สังคมและปัญญาที่เข้มแข็ง สามารถ

ปรับวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับการอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างสมดุลและมีความสุข 3) การตระหนักว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณค่าและผ่านประสบการณ์มามากมาย ทำอย่างไรครอบครัวและชุมชนจะนาสิ่งที่ผู้สูงอายุมีถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจที่สามารถทำประโยชน์ให้กับลูกหลานมากกว่ารู้สึกว่าเป็นภาระที่ลูกหลานต้องเลี้ยงดู (Boonchalaksi, & Vorasiriamorn, 1996) และเนื่องจากชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นชุมชนผู้สูงอายุซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและในชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งจะประยุกต์ใช้กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน คือ กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ กิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพ และการทำลูกประคบจากสมุนไพร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวัชรินทร์ เสมามอญ (Semamon, 2014) ได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ แบบสอบถามความพึงพอใจการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง และแบบสอบถามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทองจากผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่รับผิดชอบผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ที่รับผิดชอบผู้สูงอายุ พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทองผู้สูงอายุมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ธีรนันท์ วรรณศิริ และสมบัติ ประทักษ์กุลวงศา (Wannasiri, & Pratakkulvongsa, 2016) ได้พัฒนาสัมพันธภาพวัยรุ่นและผู้สูงอายุในครอบครัวของชุมชนโพรงมะเดื่อ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นและผู้สูงอายุ โดยวัดตามกรอบแนวคิด การศึกษาองค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัวระหว่างผู้สูงอายุและนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) การมีกิจกรรมด้วยกัน 2) การสื่อสาร 3) ความผูกพันรักใคร่ 4) การให้กำลังใจและการช่วยเหลือ 5) การเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นและผู้สูงอายุภายหลังได้รับการพัฒนาพบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้น เกวลี เครือจักรและสุนทรี สุรัตน์ (Kruejak, & Suratana, 2015) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาคประชาสังคมและชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อเก็บข้อมูลบริบท สถานการณ์ ผู้สูงอายุและการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน การวิเคราะห์ SWOT โดยกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายภาคประชาสังคมมีความเหมาะสม สอดคล้อง เพียงพอและสามารถดำเนินการได้มากที่สุด ศรีสุดา วงศ์วิเศษกุล พิไลพร สุขเจริญ และสมจิตร์ พะยอมยงค์ (Wongwiseskul, Sukcharoen, & Payomyong, 2017) ได้สร้างรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบควรจะประกอบด้วย การเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการดูแลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ การจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและคัดกรองความเสี่ยง การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการพัฒนาผู้สูงอายุสู่ภาวะพฤฒพลังและสำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย (Bureau of Technical Advisors, 2012) กล่าวว่า การสร้างเสริมสุขภาพคนทำงานในสถานประกอบการ ควรใช้กลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพในกฎบัตรออตตาวา ซึ่งจะประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ 5 ประการคือ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Build Healthy Public Policy) กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (Create Supportive Environments) กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างกิจกรรมชุมชนที่เข้มแข็ง (Strengthen Community Action) กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Develop Personal Skills) และกลยุทธ์ที่ 5 ปรับเปลี่ยนบริการสุขภาพ (Reorient Health Services) และต้องอาศัยการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้คนในชุมชนอย่างกว้างขวาง จะก่อให้เกิดการสนับสนุน การมีส่วนร่วมจากชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของความยั่งยืนในการส่งเสริมสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
3. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. ทราบถึงกิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. ทราบถึงรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุในชุมชนประชา

นิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ใช้จำนวนตัวอย่างเป็นจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำนวน 30 คนในเขตชุมชนประชานิเวศน์2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

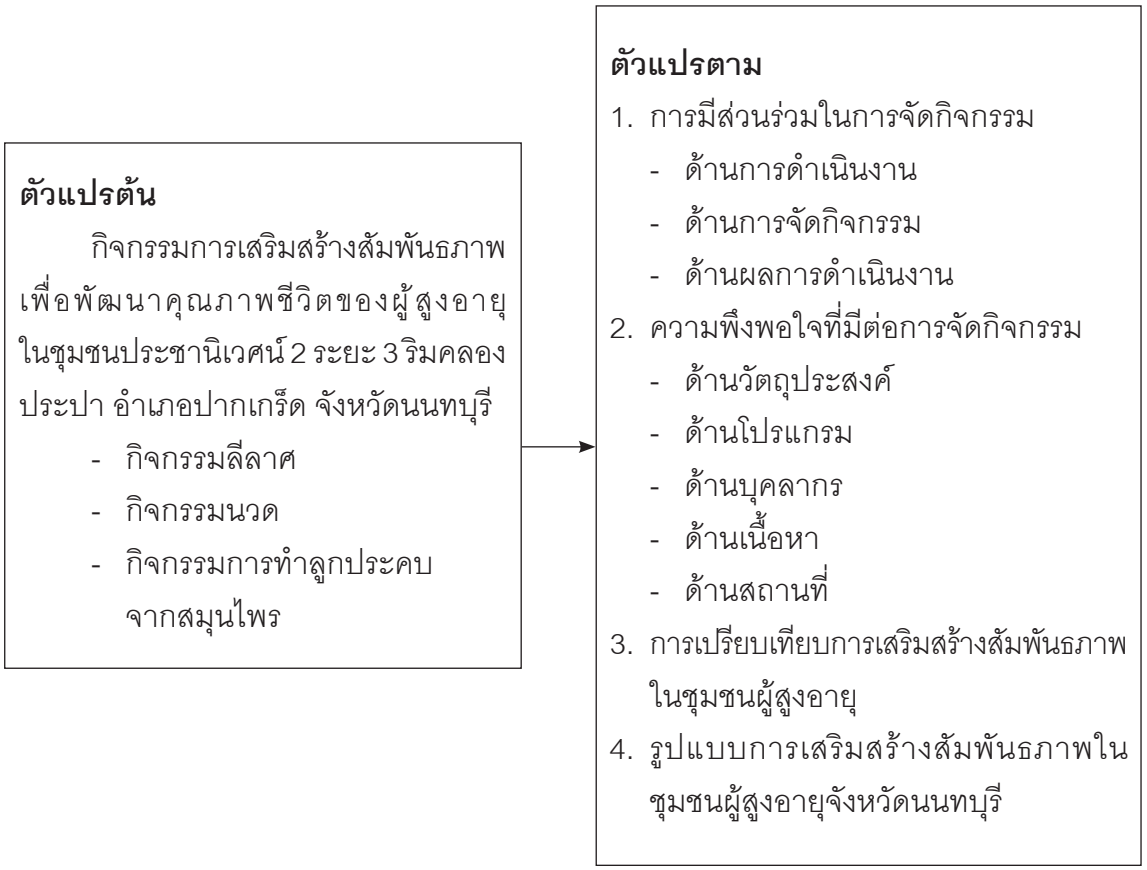
กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพการเสริมสร้างสัมพันธภาพภายในชุมชน โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิประกอบกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) ร่วมกับตัวแทนของชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ การเสริมสร้างสัมพันธภาพภายในชุมชน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2. ประยุกต์ใช้กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยจะเริ่มจากการประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้สูงอายุจำนวน 30 คนในเขตชุมชนประชานิเวศน์2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยคนที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยจะต้องแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย เป็นลายลักษณ์ที่ชัดเจน ซึ่งกิจกรรมจะประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมลีลาศ กิจกรรมนวด และกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร โดยกิจกรรมลีลาศและกิจกรรมนวด จะทำกิจกรรมที่ชุมชนในตอนเย็นทุกวันจันทร์ของสัปดาห์ ช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2561 ใช้เวลาในการทำกิจกรรมประมาณ 8 ครั้ง ๆ ละประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง/กิจกรรม โดยทำกิจกรรมลีลาศเสร็จก่อนแล้วค่อยต่อด้วยกิจกรรมนวด ซึ่งกิจกรรมลีลาศจะประกอบด้วยจังหวะบีกิน (เบสิค วอล์ค) จังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง) จังหวะตลุง (แบบออกด้านข้าง) และจังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง + แบบออกด้านข้าง) กิจกรรมนวดจะประกอบด้วย การนวดบ่า การนวดต้นคอ การนวดหลัง การนวดแขน และการนวดขา ส่วนกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพรใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 ครั้งประมาณ 3-5 ชั่วโมง โดยจะทำกิจกรรมที่ชุมชนในตอนเย็น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นหลังจากการดำเนินกิจกรรมลีลาศและกิจกรรมนวดเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อสร้างสัมพันธภาพ เป็นช่องทางในการหารายได้เสริมและนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในท้ายที่สุด

3. วัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี โดยจะมุ่งเน้นวัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะประกอบด้วย สอบถามข้อมูลพื้นฐาน คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และโรคประจำตัว การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุใน 3 ด้านคือ ด้านการดำเนินงาน (Input) ด้านการจัดกิจกรรม (Process) และด้านผลการดำเนินงาน (Output) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรีใน 5 ด้านคือ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านโปรแกรม ด้านบุคลากร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร และด้านสถานที่ การจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน การเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรมใน 6 ด้าน คือ ด้านการมีกิจกรรมร่วมกัน ด้านการสื่อสาร ด้านความผูกพันรักใคร่ ด้านการให้กำลังใจและการช่วยเหลือ ด้านการเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน และด้านพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี โดยได้จัดกิจกรรมวิพากษ์ เพื่อวัดผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการวิจัย ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดกิจกรรมของโครงการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ การเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน ทำให้ทราบว่าชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง สมาชิกให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยกัน แต่เป็นชุมชนที่ขาดการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและในชุมชน ประกอบไปด้วยผู้สูงอายุที่มีอายุมากแล้ว ซึ่งปัจจุบันภาครัฐกำลังให้การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่ลักษณะกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมสัมพันธภาพ สุขภาพภายในชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐยังขาดความต่อเนื่องและไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน

2. ผลการวัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน มีผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรีและผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

2.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุที่เป็นหญิงจำนวน 28 คน (93.33%) อายุมากกว่า 60 ปีจำนวน 27 คน (90.00%) สถานภาพ แต่งงานจำนวน 17 คน (56.67%) ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 16 คน (46.67%) อาชีพ ข้าราชการบำนาญ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 13 คน (43.33%) และโรคประจำตัว ไม่มี จำนวน 19 คน (63.33%)

2.2 ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ

ตารางที่ 1 ผลการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ

การมีส่วนร่วมต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการดำเนินงาน		
1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.39	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.37	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับการมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.41	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.59	มากที่สุด
5. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.53	มากที่สุด
6. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.28	มาก
7. การกำหนดแผนการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.43	มาก
8. การประสานงานการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.33	มาก
9. การติดตามผลการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.35	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.41**	**มาก**
ด้านการจัดกิจกรรม		
1. การเตรียมการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.48	มาก
2. ความน่าสนใจของกิจกรรม	4.53	มากที่สุด
3. กิจกรรมเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ	4.87	มากที่สุด
4. กิจกรรมกระตุ้นให้ผู้สูงอายุแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม	4.69	มากที่สุด
5. กิจกรรมมีกระบวนการขั้นตอนที่เหมาะสม	4.49	มาก
6. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.83	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.65**	**มากที่สุด**
ด้านผลการดำเนินงาน		
1. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้	4.47	มาก
2. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.65	มากที่สุด
3. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ	4.91	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับการมีส่วนร่วม
4. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตใจของผู้สูงอายุ	4.76	มากที่สุด
5. การมีส่วนร่วมระหว่างผู้สูงอายุกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.31	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.62**	**มากที่สุด**
รวมเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	**4.56**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุโดยรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านการดำเนินงาน (Input) มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.41 อยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.28 อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรม (Process) มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ กิจกรรมเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.87 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ การเตรียมการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.48 อยู่ในระดับมาก ด้านผลการดำเนินงาน (Output) มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุด คือ กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.91 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมระหว่างผู้สูงอายุกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.31 อยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 2 ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ความพึงพอใจต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับความพึงพอใจ
วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม		
1. เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม	4.89	มากที่สุด
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับผู้สูงอายุ	4.73	มากที่สุด
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทย ผ่านกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน	4.42	มาก
4. เพื่อให้เกิดความร่วมมือของชุมชน ครอบครัว เพื่อดูแลและร่วมกันพัฒนาผู้สูงอายุ	4.48	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.63**	**มากที่สุด**
โปรแกรมการจัดกิจกรรม		
1. กิจกรรมลีลาศ	4.85	มากที่สุด
1.1 จังหวะบีกิน (เบสิค วอล์ค)		
1.2 จังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง)		
1.3 จังหวะตลุง (แบบออกด้านข้าง)		
1.4 จังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง + แบบออกด้านข้าง)		
2. กิจกรรมนวด	4.77	มากที่สุด
2.1 การนวดบ่า		
2.2 การนวดต้นคอ		
2.3 การนวดหลัง		
2.4 การนวดแขน		
2.5 การนวดขา		
3. กิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร	4.83	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.82**	**มากที่สุด**

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความพึงพอใจต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับความพึงพอใจ
บุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม		
1. มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน	4.45	มาก
2. มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.43	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.44**	**มาก**
เนื้อหาของหลักสูตร		
1. ช่วยรักษาสุขภาพร่างกายและความสมบูรณ์ของจิตใจ	4.82	มากที่สุด
2. เป็นแรงจูงใจในการเข้าสังคม	4.73	มากที่สุด
3. ผ่อนคลายความว้าเหว่ ช่วยสร้างความสนุกสนาน	4.71	มากที่สุด
4. ให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน	4.63	มากที่สุด
5. เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	4.38	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.65**	**มากที่สุด**
สถานที่จัดกิจกรรม		
1. แหล่งชุมชน เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	4.67	มากที่สุด
2. เดินทางสะดวก	4.72	มากที่สุด
3. กว้างขวาง มีสิ่งอานวยความสะดวกครบถ้วน	4.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	**4.65**	**มากที่สุด**
รวมเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน	**4.64**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.63 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.89 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทยผ่านกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับมาก ด้านโปรแกรมการจัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.82 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ กิจกรรมลีลาศ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.85 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ กิจกรรมนวด มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.77 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.44 อยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.45 อยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลายรวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.43 อยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อหาของหลักสูตร มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ ช่วยรักษาสุขภาพร่างกายและความสมบูรณ์ของจิตใจ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.82 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมาก ด้านสถานที่จัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายข้อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ เดินทางสะดวก มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ กว้างขวาง มีสิ่งอานวยความสะดวกครบถ้วน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

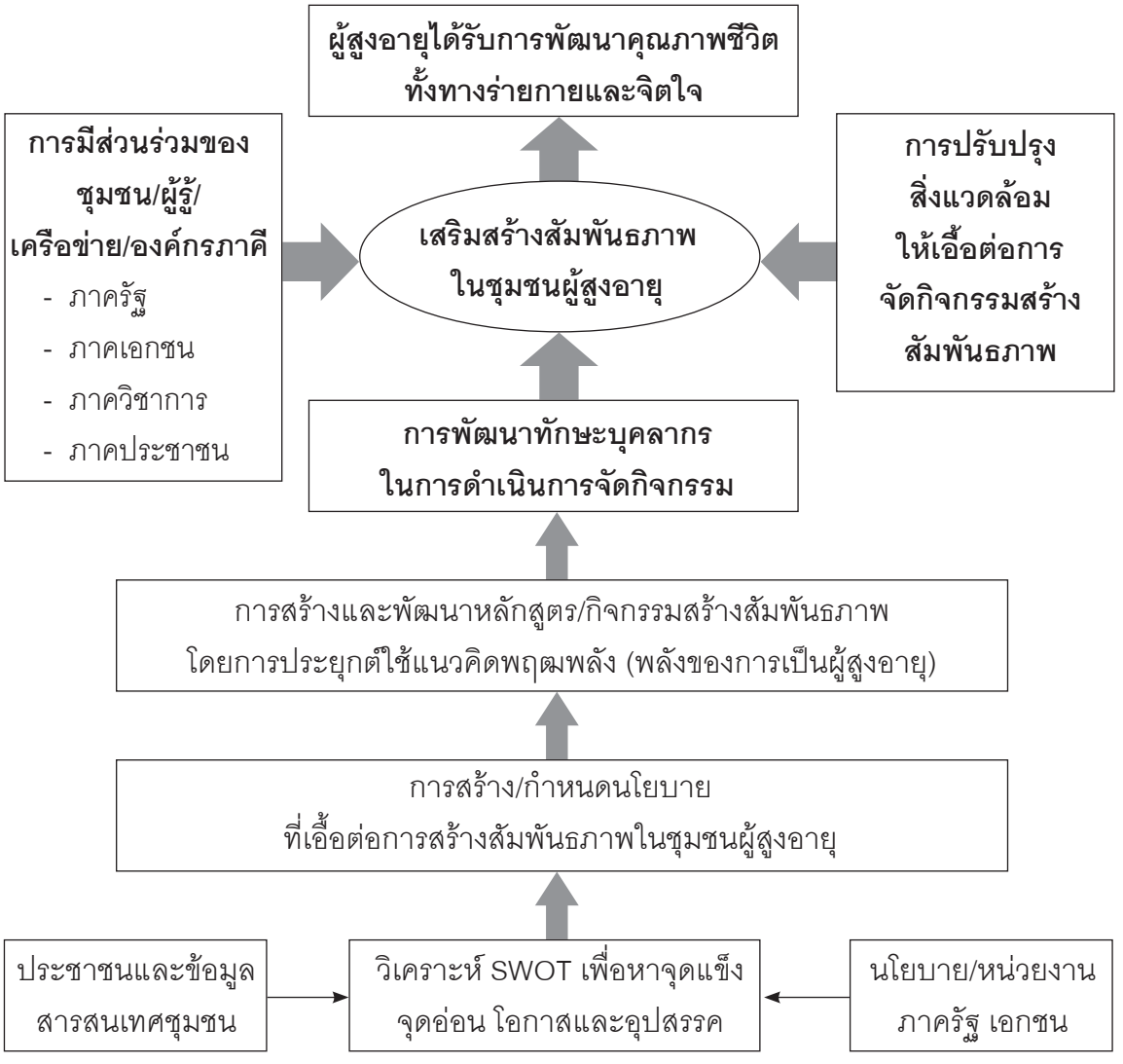
ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

สัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ	ก่อน	หลัง	ความแตกต่าง
1. ด้านการมีกิจกรรมร่วมกัน	4.34	4.63	0.29
2. ด้านการสื่อสาร	4.36	4.61	0.25
3. ด้านความผูกพันรักใคร่	4.33	4.47	0.14
4. ด้านการให้กำลังใจและการช่วยเหลือ	4.44	4.59	0.15
5. ด้านการเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน	4.45	4.58	0.13
6. ด้านพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม	4.33	4.65	0.32
สัมพันธภาพรวมทุกด้าน	**4.38**	**4.59**	**0.21**

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยรวมมีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย 0.21 ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย 0.32 ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย 0.13

3. ผลการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพ จากผลการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบสัมพันธภาพ โดยการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยของเกวลี เครือจักร และสุนทรี สุรัตน์ (Kruejak & Suratana, 2015) ที่กล่าวว่า การสร้างรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วม จะต้องอาศัยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานผลงานวิจัยของ ศรีสุดา วงศ์วิเศษกุล พิไลพร สุขเจริญ และสมจิตร์ พะยอมยงค์ (Wongwiseskul, Sukcharoen & Payomyong, 2017) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรจะประกอบด้วย การเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการดูแลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ การจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและคัดกรองความเสี่ยง การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการพัฒนาผู้สูงอายุสู่ภาวะพฤฒพลัง และผลการศึกษาของสำนักที่ปรึกษา กล่าวว่า การสร้างเสริมสุขภาพคนทำงานในสถานประกอบการ ควรใช้กลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพในกฎบัตรออตตาวา ซึ่งจะประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ 5 ประการคือ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Build Healthy Public Policy) กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (Create Supportive Environments)

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างกิจกรรมชุมชนที่เข้มแข็ง (Strengthen Community Action) กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Develop Personal Skills) และกลยุทธ์ที่ 5 ปรับเปลี่ยนบริการสุขภาพ (Reorient Health Services) และต้องอาศัยการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้คนในชุมชนอย่างกว้างขวาง จะก่อให้เกิดการสนับสนุน การมีส่วนร่วมจากชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของความยั่งยืนในการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบกับจากผลประยุกต์ใช้กิจกรรม กระบวนการเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมลีลาศ กิจกรรมนวดและกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร ผลจากการวัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะประกอบด้วยผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี และผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรม และผลจากการร่วมระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะจากชุมชน ทำให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ดังแสดงในรูปภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

จากรูปภาพที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนประชานิเวศน์2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จะเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยอาศัยข้อมูลจากประชาชนและข้อมูลสารสนเทศชุมชนเพื่อมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน และนโยบาย/หน่วยงานภาครัฐ เอกชนเพื่อมาวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค ซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ SWOT จะถูกนำมาใช้ในการสร้าง/กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ หลังจากนั้นนโยบายดังกล่าวจะถูกนำมาสร้างและพัฒนาหลักสูตร/กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดพฤฒพลัง (พลังของการเป็นผู้สูงอายุ) ซึ่งจะต้องมีการคำนึงถึง

ปัจจัยทางด้านสุขภาพ ด้านหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต และด้านการมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งเมื่อได้กิจกรรมแล้วก็มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม ให้มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนเป็นอย่างดี และจะต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีด้วย หลังจากนั้นจึงจะจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ และชุมชนหรือผู้รู้หรือเครือข่ายหรือองค์กรภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งทางร่ายกายและจิตใจในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการนำผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ไปประยุกต์ใช้ขยายผลในชุมชนอื่น ๆ คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการศึกษาและทำวิจัยที่จะทำในอนาคตเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาบริบท สภาพ-แวดล้อมของชุมชนนั้น ๆ ประกอบการประยุกต์ใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

2. ควรมีการศึกษาความต้องการที่แท้จริงของชุมชนก่อนที่จะจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ เพื่อให้การจัดกิจกรรมตรงกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3. ลักษณะการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ชุมชนหรือผู้รู้หรือเครือข่ายหรือองค์กรภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน ควรจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพ ตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นจัดกิจกรรมจนกระทั่งเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม เพราะเมื่อนักวิจัยถอนตัวออกจากพื้นที่ ชุมชน/ผู้รู้/เครือข่าย/องค์กรภาคี จะต้องสามารถดำเนินการให้การดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่องสู่ชุมชนแห่งความยั่งยืนในท้ายที่สุด

4. บุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม จะต้องมีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนเป็นอย่างดี และจะต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีด้วย

5. ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นแกนนำในการสร้าง/กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน

6. ลักษณะการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน ควรเป็นลักษณะการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ด้านทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่ง (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2560 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ คุณลุง คุณป้า คุณย่า คุณยาย ทุกท่านที่อาศัยอยู่ในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่เข้ากิจกรรม ให้ความช่วยเหลือด้วยดีในทุก ๆ ด้าน และขอขอบพระคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดลบันดาลให้วิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

REFERENCES

Boonchalaksi, W. & Vorasiriamorn, Y. (1996). **The elderly in Thailand**. Bangkok : The Thailand Research Fund. (in Thai)

Kruejak, K. & Suratana, S. (2015). Model of Elderly Health Promotion by Participation Process of Local Administrative Organization Civil Society Network and Elderly Association in Mae Chan Sub-district Municipality Area, Mae Chan District, Chiang Rai Province. **Journal of Community Development and Life Quality**. 3(2), 161 - 171. (in Thai)

Prasertsuk, N. (2015). Constructive Communication for Family Happiness. Academic Journal Veridian E-Journal Silpakorn University: Thai Issue Humanitys. **Social Sciences and Arts**. 8(2), 737 - 747. (in Thai)

Semamon, W. (2014). **Study format recreational elderly Ayutthaya and Angthong**. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. (in Thai)

Wannasiri, T. & Pratakkulvongsa, S. (2016). The development of relationship between adolescent and elders in their families in Prongmadeur community. **Area Based Development Research Journal**. 8(1), 101 - 115. (in Thai)

Wongwiseskul, S., Sukcharoen, P. & Payomyong, S. (2017). Community Participation Model of Health Promotion for the Elderly in Bangphlat District, Bangkok Metropolis. **SDU Res. J.** 10(2), 153 - 174.

บทความวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัย เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเอง และการควบคุมตนเองของผู้สูงอายุ ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

DEVELOPMENT OF THE EXERCISE PROGRAM TO IMPROVE SELF - EFFICACY AND SELF - CONTROL OF THE ELDERLY IN PAK KRET DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

กุลิสรา เผ่าพันธ์[1*] สุภกฤษ บุตรจันทร์[2] จิรวัฒน์ ตั้งจิตรโสมนัส[3]

กุสุมา ปัดภัย[4] และ วัลภา จันดาเบ้า[5]

Kurisara Paopan[1*], Suphakrit Butchant[2], Jirawat Tongchitsommanas[3],

Kusuma Pattpai[4] and Wanlapa Jandaboue[5]

สาขาวิชาการการแพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรุงเทพฯ ประเทศไทย[1*, 2]

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรุงเทพฯ ประเทศไทย[3]

สาขาวิชาธุรกิจการบิน วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรุงเทพฯ ประเทศไทย[4, 5]

Program in Applied Thai Traditional, Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University,

Bangkok, Thailand[1*, 2]

Program in Logistics Management, Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University,

Bangkok, Thailand[3]

Program Airline Business Management, Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University,

Bangkok, Thailand[4, 5]

Email: Kurisara@pnru.ac.th[1*]

Received: 2018-08-07

Revised: 2019-01-11

Accepted: 2019-05-22

บทคัดย่อ

วิจัยกึ่งทดลองนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการพัฒนาการออกกำลังกายแบบกายานามัยเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองและการควบคุมตนเองของผู้สูงอายุในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยส่วนกลุ่มเปรียบเทียบไม่ได้รับโปรแกรม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยโปรแกรม การให้ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์การออกกำลังกายแบบกายานามัย การสร้างการรับรู้ความสามารถตนเอง การสร้างความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกาย ใช้วิธีการบรรยาย การสาธิตท่าออกกำลังกายแบบกายานามัย การอภิปรายกลุ่ม การใช้ตัวแบบจริงจากผู้สอน ตัวแบบจากเพื่อนในกลุ่มที่ประสบความสำเร็จและตัวแบบจากคู่มือ การใช้คำพูดชักจูง การกระตุ้นทางอารมณ์และการฝึกปฏิบัติตามคู่มือการออกกำลังกายแบบกายานามัยกิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นสัปดาห์ละ 1 ครั้งจำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและ แบบประเมินของกรมสุขภาพจิตวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Paired samples t-test และIndependent ' s t-test

ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัย การคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย การปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่ถูกต้องได้ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และในด้านความเครียดพบว่าลดลงกว่าก่อนการทดลองและลดลงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.045$) จากผลการศึกษานี้การจัดโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถตนเองและการควบคุมตนเองของผู้สูงอายุ ควรนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนอื่น ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: โปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัย การรับรู้ความสามารถตนเอง การควบคุมตนเอง ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The purpose of this quasi-experimental research was to study the effectiveness of the Kayanamai Exercise Development Program to enhance self-efficacy and self-control of the elderly in Pak kret Nonthaburi. 70 samples were divided into 35

experimental groups and 35 comparison groups. The Kayanamai practice program comprised of the provision of knowledge of the science of exercise. Creating Self-efficacy created a positive expectation of exercise. Methods used were the lecture, a demonstration of a gymnastics exercise. group discussion with the use of a real model from the instructor, models from successful friends, handmade models and the use of persuasive words . This activity was held once a week for 6 sessions of 90 minutes each. The data was collected by using questionnaires and physical and mental fitness tests. Paired samples t-test and in the results showed that after the experiment. that in the experienced group Self-efficacy expectations of good exercise. There was a better change in exercise performance than in the experimental group.and was significantly higher than the comparison group ($p < 0.001$). Dependent S terms of stress was significantly lower than before the experiment and significantly lower than the comparison group ($p = 0.045$). sample t-test the results of this study suggest that the implementation of the Kayanamai Exercise Program enhanced self-efficacy and self-control of the elderly. It should be applied to enhance the exercise behavior of the elderly people in the community or other agencies related to health promotion for the elderly to provide good physical and mental health.to have a better quality of life.

Keywords: kayanamai Exercise Program, self-efficacy, self-control, elderly

บทนำ

ความเจริญทางด้านเทคโนโลยียุคไทยแลนด์ 4.0 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ประชาชนมีชีวิตยืนยาวมากขึ้นและประชาชนที่อยู่ในวัยเจริญพันธ์แต่งงานช้าลง ส่งผลให้อัตราการเกิดของเด็กและเยาวชนน้อยลง จากสถิติรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ประชากรผู้สูงอายุมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มพบว่าอนาคตประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” นอกจากนี้ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีมากถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 หรือในอีกเพียง 4 ปีข้างหน้า และอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้านี้เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมดอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรของผู้สูงอายุส่งผลให้ปัญหาสุขภาพเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเป็นโรคเรื้อรังและมีความรุนแรงของโรคมากกว่ากลุ่มวัยอื่น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมสุขภาพและการดูแลควบคุมโรคเรื้อรังในอดีต โรคเรื้อรังที่สำคัญได้แก่ โรคเบาหวานและ

ความดันโลหิตสูง ซึ่งเมื่อป่วยค่าใช้จ่ายจะสูง โรคเบาหวานค่าใช้จ่าย/คน/ปี 15,865 (บาท/คน/ปี) และความดันโลหิตสูง 7,900 (บาท/คน/ปี) และมีแนวโน้มโรคเรื้อรังเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น จากรายงานของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุขพบว่าค่าใช้จ่ายโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูงมากกว่าการส่งเสริมป้องกันโรค สอดคล้องกับการศึกษาของศราวัลย์ อิมอุดม ที่พบว่าการประยุกต์รูปแบบพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ถูกต้องในผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้สูงอายุมีความรู้ มีการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายและการปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายสูงขึ้นและจากการศึกษาของยุวลักษณ์ เลิศพุทธิพงศ์ (Yuwalak, 2010) การพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองบางศรีเมือง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีพบว่าการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุมีด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างเครือข่ายการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และการส่งเสริมการให้บริการเชิงรุกมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมและมิติทางสังคมมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรีมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.1 ในปี พ.ศ 2557เป็นร้อยละ 16.1 ในปี 2559 เป็นชุมชนเมืองที่ประชากรจะต่างคนต่างอยู่การมีกิจกรรมที่จะปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันจะสร้างเสริมสุขภาพได้ยากกว่าชุมชนชนบท จึงทำให้ประชากรในมีโรคประจำตัวสูงที่สุดโดยเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด พบอัตราร้อยละ 37.3 โรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 24.16 และจากข้อมูลสถิติ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า สถานการณ์ป่วยและเข้ารับการรักษาในสถานบริการสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุขด้วยโรคความดันโลหิตสูงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกภาคเมื่อเปรียบเทียบจากข้อมูล 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2543 -พ.ศ.2553) พบว่า อัตราป่วยต่อประชากรแสนคนจะมีผู้ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงจาก 259 คนเป็น 1,349 คน ซึ่งถือว่ามีอัตราการเพิ่มที่สูงขึ้นกว่า 5 เท่า ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวถือเป็นกลุ่มโรคเรื้อรังเมื่อเป็นแล้วจะต้องคอยดูแลและควบคุมรักษาเป็นระยะเวลานาน

ผู้วิจัยได้ศึกษานำร่อง (Pilot Study) ในผู้สูงอายุ จำนวน 20 คน อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้สูงอายุเป็นเบาหวานร้อยละ 40 ความดันโลหิตสูงร้อยละ 50 ปวดตามตัว และปวดเข่าร้อยละ 70 ซึ่งผู้สูงอายุบอกว่าอยากทราบการปฏิบัติตัวในเรื่องออกกำลังกาย อาหาร อารมณ์ดี การป้องกันข้อเข่าเสื่อมบรรเทาอาการปวดเมื่อยดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญ การศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายที่เสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองและการควบคุมตนเองโดย ใช้การรับรู้ความสามารถของตนเองเพราะมีความเชื่อว่าถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าตนเอง

มีความสามารถในการทำสิ่งใดและใช้การควบคุมตนเองโดยใช้การตั้งเป้าหมายการกำกับตนจะมีผลต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ และถ้าผู้สูงอายุในชุมชนมีการส่งเสริมสุขภาพของตนเองเมื่ออยู่ในชุมชนก็จะมีสุขภาพที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาผลของโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยโดยประยุกต์รูปแบบการพัฒนาการรับรู้ความสามารถตนเองและการควบคุมตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ภายหลังการทดลองกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับกิจกรรมโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่ผู้วิจัยจัดขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงดีกว่าก่อนการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย

1.2 การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัย

1.3 ความคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติการออกกำลังกายแบบกายานามัย

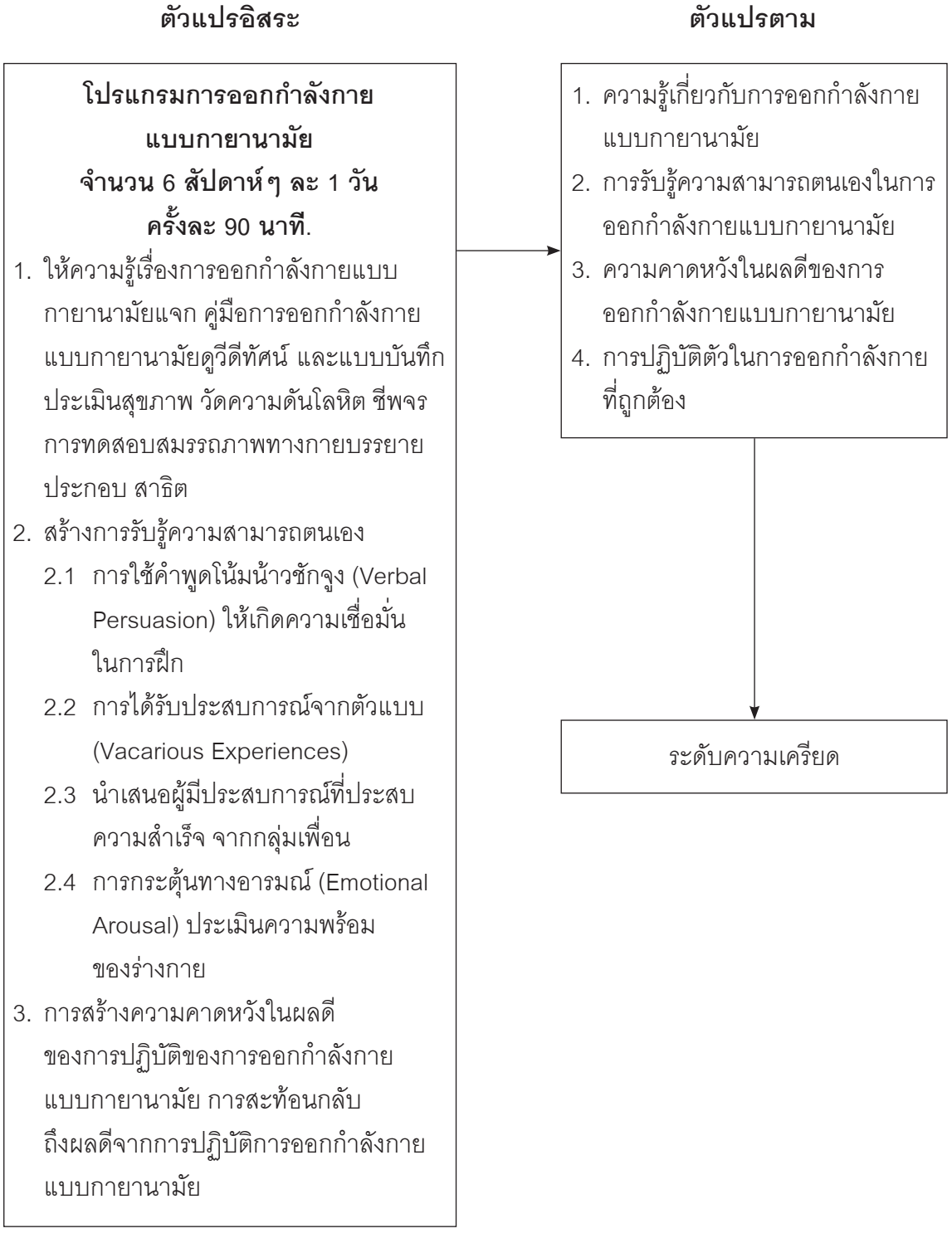
1.4 การปฏิบัติการออกกำลังกายแบบกายานามัยของผู้สูงอายุ

1.5 สมรรถภาพทางจิตใจ ได้แก่ ระดับความเครียด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลของโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัย กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 - 75 ปี ทั้งเพศชาย และเพศหญิงในชุมชนประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research Design) โดยใช้การวิจัยแบบวัดก่อนและหลังการทดลอง (Pretest–Posttest Two Group Design) แบ่งกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental group) และกลุ่มเปรียบเทียบ (Comparison group) สำหรับกลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังแผนภูมิรูปแบบการวิจัยและแผนการทดลองดังนี้

รูปแบบการวิจัยและแผนภูมิการทดลอง

กลุ่มทดลอง

O_1 ——— X ——— O_2

กลุ่มเปรียบเทียบ

O_3 ——————————— O_4

โดยกำหนดให้

X หมายถึง โปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่จัดขึ้นโดยผู้วิจัย

O_1 O_3 หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

O_2 O_4 หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง

O_2 O_4 หมายถึง การรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองในสัปดาห์ที่ 6 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ด้วยแบบสอบถามชุดเดียวกันกับที่ใช้ก่อนการทดลองและใช้เครื่องมือทดสอบสมรรถภาพทางกายและแบบประเมินความเครียด ชุดเดียวกับก่อนทดลอง

โปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 6 สัปดาห์ๆ ละ 1 วันๆ ละ 90 นาที รวม 6 ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังนี้ การจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 1 ในการจัดกิจกรรม 1วัน ครั้งละ 90 นาที ประกอบไปด้วยกิจกรรมการสาธิตชมวีซีดีการออกกำลังกายแบบกายานามัย การให้ความรู้และแนวคิดประโยชน์ ข้อควรระวัง พูดคุยกับวิทยากร ชี้แจงข้อควรปฏิบัติก่อนการเริ่มออกกำลังกายแบบกายานามัยแจกคู่มือ และการฝึกปฏิบัติตามคู่มือการออกกำลังกายแบบกายานามัย นำเสนอตัวแบบดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม1 วัน ครั้งละ 90 นาที ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม การพูดชักจูงและให้กำลังใจในการฝึก การเสนอตัวแบบบุคคลจริงครูสอนและจากเพื่อนในกลุ่ม ผู้มีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จจากการออกกำลังกาย การฝึกปฏิบัติตามคู่มือการสังเกตกลุ่มตัวอย่างขณะฝึกให้คำชม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถฝึกการออกกำลังกายแบบกายานามัยได้อย่างถูกต้องเกิดประสบการณ์เกิดความสำเร็จกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 3 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 1 วัน ครั้งละ 90 นาที ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม เหมือนสัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 1 วัน ครั้งละ 90 นาที กิจกรรมผลดีของการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การประเมินความพร้อมของร่างกาย จับชีพจรวัดความดันโลหิต ใช้คำพูดโน้มน้าวให้กำลังใจ ฝึกปฏิบัติตามคู่มือการออกกำลังกายแบบกายานามัย สัปดาห์ที่ 5 ใช้เวลาในการ

จัดกิจกรรม 1 วัน ครั้งละ 90 นาที ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมเหมือนสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 6 กิจกรรมการประเมินความพร้อมของร่างกาย จับชีพจร วัดความดันโลหิตโลหิต ใช้คำพูดโน้มน้าวให้กำลังใจ ฝึกปฏิบัติตามคู่มือการออกกำลังกายแบบกายานามัย การสะท้อนกลับถึงผลดีของการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายด้วยการฝึกแบบกายานามัย ทบทวนท่าการออกกำลังกายตามโปรแกรมที่สามรถทำได้อย่างถูกต้องและตอบแบบสอบถามทดสอบสมรรถภาพทางกาย และแบบประเมินความเครียดในแบบสอบถามชุดเดียวกับจัดกิจกรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 - 75 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงในชุมชนประชา-นิเวศน์ 2 ระยะ 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 70 คน คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 35 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่างและการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเปิดรับสมัครผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 - 75 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิงเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัย

การคำนวณขนาดกลุ่มของตัวอย่าง ใช้สูตรการทดสอบสองทางอ้างใน ธวัชชัย วรพงษธร (Two-Sided Test) (Thawatchai, 1997) โดยนำผลการศึกษาของ จุฑารัตน์ ค่าแพง (Jutarat, K 2007) ค่าเฉลี่ยคะแนนความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ของผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่างที่ได้รับการฝึกการบริหารร่างกายแบบโยคะ จากสูตร

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

$Z_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานภายใต้โค้งปกติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (1.96)

Z_{β} = ค่าอำนาจการทดสอบที่ 80% (0.84)

$\mu_1 - \mu 2$ = ค่าความแตกต่างของความอ่อนตัวระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ

σ^2 = ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเปรียบเทียบ ใน งานวิจัยจุฑารัตน์ ค่าแพง (Jutarat, K 2007) คือ (7.702)

แทนค่าในสูตร

$$n = 1.96 + \frac{0.84(2 \text{ x}2\text{x}7.70)2}{(16.35. - 11.01)2}$$

n = 32.60

n = 33 คน

เมื่อคำนวณขนาดตัวอย่างแล้ว จึงได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 32.60 ราย เพราะฉะนั้นขนาดของหน่วยตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ต้องมีอย่างน้อยกลุ่มละ 35 รายรวมเป็น 70 ราย

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมในการวิจัย

1. สมัครใจเข้าร่วมและยินดีเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายตามระยะเวลาที่กำหนด

2. ไม่เคยออกำลังกายแบบกายานามัยมาก่อน หรือมีการฝึกแต่ไม่ต่อเนื่อง

3. ไม่มีโรคประจำตัวเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อข้อต่อ และระบบประสาท

4. ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุ หรือการผ่าตัดในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา

5. มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง นอนพักผ่อนเพียงพอ

6. ต้องเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการโดยขาดไม่เกิน 2 ครั้ง กิจกรรมจัดทั้งหมด 6 ครั้ง

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างออกจากโครงการวิจัย

1. ในระหว่างดำเนินโปรแกรมการวิจัยผู้สมัครใจเข้าร่วมมีปัญหาทางด้านสุขภาพหรือมีภาวะเจ็บป่วยกะทันหันทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมที่กำหนดได้

2. ผู้สมัครใจเข้าร่วมต้องการออกจากโปรแกรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสุขภาพ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และข้อมูลสุขภาพได้แก่ โรคประจำตัว ประวัติการผ่าตัด (เข่า หลัง ข้อต่อสะโพก) การดูแลตนเองด้วยการออกกำลังกาย

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย 15 ข้อมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือกคือ ใช่ ไม่ใช่ และไม่ทราบ โดยให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้ ตอบว่าใช่ให้ 1คะแนน ตอบว่าไม่ใช่และไม่ทราบให้ 0 คะแนนโดยคะแนนรวมแบบสอบถาม ทั้งฉบับเท่ากับ 15 คะแนน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์การประเมินตามระดับคะแนนแบบอิงเกณฑ์โดยประยุกต์ตามหลักและวิธีการประเมินของบลูม

ส่วนที่ 3 การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยมีข้อคำถาม 20 ข้อประกอบด้วยลักษณะคำถามด้านบวกและด้านลบ

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย มีข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ ลักษณะคำถามมีทั้ง ด้านบวกและด้านลบเกณฑ์การให้คะแนนมี 3 ระดับโดยประยุกต์มาตรวัดรวมการประมาณค่าของลิเคิร์ทจาก 5 ระดับเป็น 3 ระดับ

ส่วนที่ 5 การปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่ถูกต้องมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ สร้างข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่ากำหนดให้ผู้ตอบเลือกได้ 3 ตัวเลือก

ส่วนที่ 6 แบบประเมิน ความเครียดตนเองของกรมสุขภาพจิตมีข้อคำถาม 20 ข้อ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การจัดการความเครียดของกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข โปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 4 ระยะ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำไปคำนวณ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นทางนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของข้อมูลให้คะแนนและลงรหัสเตรียมข้อมูล เพื่อสถิติที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 เป็นเกณฑ์ในการยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสถิติที่ใช้มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ข้อมูลประชากรวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistics)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการทดลอง และแบบสอบถาม 2. การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษามากที่สุด ในส่วนของแบบสอบถามประกอบด้วย ส่วนที่ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัย แบบวัดความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการคำนวณผลการทดสอบเครื่องมือแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ มีรายละเอียดดังนี้ 60 ข้อ

ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย = 0.8479

การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัย = 0.8079

ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย = 0.73869

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของข้อมูลให้คะแนน และลงรหัสเตรียมข้อมูล เพื่อนำไปคำนวณ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 เป็นเกณฑ์ในการยอมรับสมมติฐาน

จริยธรรมในการวิจัย

การศึกษาวิจัยให้ความสำคัญต่อจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ดังนั้น ก่อนเริ่มการทดลองผู้วิจัยได้ขออนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และผู้วิจัยได้รับการพิจารณาและอนุมัติตามเอกสารรับรองเลขที่โครงการ 61 - 03 วันที่ 26 เมษายน 2561

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสุขภาพ

กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่เป็นหญิงที่เข้าร่วมกิจกรรมมีอายุระหว่าง 65 - 69 ปี ตามลำดับข้อมูลสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 80.0 ไม่มีประวัติได้รับการผ่าตัด เข่า หลัง และข้อต่อสะโพก คิดเป็นร้อยละ91.4

ส่วนที่ 2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกระดับความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยการความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย การปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายแบบกายานามัยที่ถูกต้องและสมรรถภาพทางด้านจิตใจ ระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

เปรียบเทียบความแตกต่างของคณะแนนเฉลี่ย ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัยภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย 11.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.79 ในขณะที่หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 21.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.81 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัยพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 9.32 สูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กลุ่มเปรียบเทียบก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย 10.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.04 หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย11.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.46 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างทางสถิติพบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัยมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย ภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย	*n*	$\bar{X}$	*S.D.*	*df*	t	*p-value*
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง	35	11.97	4.79	34	11.82	<0.001
หลังการทดลอง		21.29	1.81			
ผลต่าง		9.32				
กลุ่มเปรียบเทียบ						
ก่อนการทดลอง		10.69	3.04			
	35			34	0.99	<0.001
หลังการทดลอง		11.77	5.46			
ผลต่าง		1.08				

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคณะแนนเฉลี่ย การรับรู้ความสามารถตนเองในออกกำลังกายแบบกายานามัยภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองการรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยมีคะแนนเฉลี่ย 44.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.97 ในขณะที่หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 53.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.79 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยพบว่าเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการทดลอง 9.66 และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กลุ่มเปรียบเทียบก่อนการทดลอง การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยมีคะแนนเฉลี่ย 42.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.27 ในขณะที่หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 42.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.07 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยลดลง 0.34 ซึ่งต่ำกว่าก่อนการทดลอง แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกาย แบบกายานามัยภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัย	*n*	$\overline{X}$	*S.D.*	*df*	t	*p-value*
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง		44.0	4.97			
	35			34	8.46	<0.001
หลังการทดลอง		53.66	4.79			
ผลต่าง		9.66				
กลุ่มเปรียบเทียบ						
ก่อนการทดลอง		42.83.	4.27			
	35			34	0.27	0.789
หลังการทดลอง		42.49	6.07			
ผลต่าง		0.34				

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคณะแนนเฉลี่ย ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัยภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัยมีคะแนนเฉลี่ย 40.94 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.18 ในขณะที่หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 45.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.33 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.77สูงกว่าก่อนการทดลอง และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลองความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย มีคะแนนเฉลี่ย 38.34 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.21 ในขณะที่หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 48.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.62 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น0.09 แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัยภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัย	*n*	$\bar{X}$	*S.D.*	*df*	t	*p-value*
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง		40.94	4.18			
	35			34	5.75	<0.001
หลังการทดลอง		45.71	2.23			
ผลต่าง		4.77				
กลุ่มเปรียบเทียบ						
ก่อนการทดลอง		38.34	4.21			
	35			34	0.13	0.901
หลังการทดลอง		38.43	3.62			
ผลต่าง		0.09				

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการออกกำลังกายแบบกายานามัยภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองก่อนการทดลองการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการออกกำลังกายแบบกายานามัยมีคะแนนเฉลี่ย 6.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.11 ในขณะที่หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 16.14 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.90 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยสูงก่อนการทดลองเท่ากับ 9.51 และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กลุ่มเปรียบเทียบก่อนการทดลองการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการออกกำลังกายแบบกายานามัยมีคะแนนเฉลี่ย 4.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.52 ในขณะที่หลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย 2.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.97 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการออกกำลังกายแบบกายานามัยพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าก่อนการทดลองเท่ากับ 1.74 แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตนในการออกกำลังกายแบบกายานามัยภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

การปฏิบัติตัวในการออกกำลังกาย	*n*	$\bar{X}$	*S.D.*	*df*	t	*p-value*
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง		6.63	5.11			
	35			34	9.36	<0.001
หลังการทดลอง		16.14	2.90			
ผลต่าง		9.51				
กลุ่มเปรียบเทียบ						
ก่อนการทดลอง		4.23	5.52			
	35			34	1.75	0.089
หลังการทดลอง		2.49	3.97			
ผลต่าง		-1.74				

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการทดสอบสมรรถภาพทางจิตใจของระดับความเครียดภายใน กลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ย 21.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.19 ในขณะที่หลังการทดลองส่วนใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย 13.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.89 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของระดับความเครียดพบว่าลดลงเท่ากับ 7.29 และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลองส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ย 18.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.84 ในขณะที่หลังการทดลองส่วนใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย 16.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.48 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของระดับความเครียดพบว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับความเครียดลดลงเท่ากับ 2.23 แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของระดับความเครียดภายในกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

การปฏิบัติตัวในการออกกำลังกาย	*n*	$\overline{X}$	*S.D.*	*df*	t	*p-value*
กลุ่มทดลอง						
ก่อนการทดลอง		21.06	8.19			
	35			34	7.43	<0.001
หลังการทดลอง		13.77	4.89			
ผลต่าง		7.29				
กลุ่มเปรียบเทียบ						
ก่อนการทดลอง		18.80	6.84			
	35			34	1.66	0.107
หลังการทดลอง		16.57	6.48			
ผลต่าง		2.23				

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์.ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลสุขภาพกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบส่วนใหญ่เป็นหญิงที่เข้าร่วมกิจกรรมมีอายุระหว่าง 65 - 69 ปี ตามลำดับข้อมูลสุขภาพส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 80.0 ไม่มีประวัติได้รับการผ่าตัด เข่า หลัง และข้อต่อสะโพก คิดเป็นร้อยละ 91.4

2. ผลการวิเคราะห์ ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัย หลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัยอยู่ในระดับสูงและสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายแบบกายานามัยสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

3. การรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยพบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเองในการออกกำลังกายแบบกายานามัย สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$)

4. ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัยพบว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลง ความคาดหวังในผลดีของการออกกำลังกายแบบกายานามัยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนความคาดหวังในผลดีในการออกกำลังกายแบบกายานามัยสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

5. การปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายแบบกายานานามัย กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายแบบกายานามัยอยู่ในระดับปฏิบัติทุกครั้ง ซึ่งดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติตัวในการออกกำลังกายแบบกายานามัย สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. การทดสอบสมรรถภาพทางจิตใจในเรื่องระดับความเครียด ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเครียดลดลงกว่าก่อนการทดลองย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยความเครียดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่ากลุ่มทดลองมีความเครียดลดลงกว่า

กลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.045$)

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดโปรแกรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถ ตนเองและการควบคุมตนเองของผู้สูงอายุ ควรนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการออกกำลังกายแบบกายานามัยให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนอื่นๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ด้านนโยบาย สถาบันการศึกษาและหน่วยงานทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอนหรือการเรียนการสอนหรือกิจกรรมพิเศษเสริมที่เน้นการฝึกปฏิบัติกับผู้สูงอายุ

REFERENCES

Jutarat, K. (2007). **The results of the yoga exercise program by applying self-efficacy theory on pain levels in lower back pain patients.** Curriculum thesis for the Master of Nursing Science in Adult Nursing. Graduate School, Khon Kaen University, Research Fund. (in Thai)

Yuwalak, L. (2010). **Development of Health Promotion of the Elderly in Bangsrimueang Municipality, Mueang Nonthaburi District, Nonthaburi Province.** Research Fund. (in Thai)

Woraphongsathorn, T. (1997). **Principles of Public Science Research.** Bangkok. (in Thai)

บทความวิจัย

IMPACT OF COLLABORATIVE STRATEGIC READING ON THE ESL READING COMPREHENSION OF GRADE SEVEN STUDENTS IN ENGLISH

Kuenzang Wangchuk[1*] and Nipaporn Chalermnirudorn[2]

Master Student, Master of Education in Curriculum and Instruction, Suryadhep Teachers College, Rangsit University Phahonyothin Rd., Lak-Hok, Pathum Thani, Thailand[1*]

Lecturer, Suryadhep Teachers College, Rangsit University Phahonyothin Rd., Lak-Hok, Pathum Thani, Thailand[2]

Email: kuenzang.w60@rsu.ac.th[1*]

Received: 2018-08-10
Revised: 2018-11-15
Accepted: 2019-01-11

ABSTRACT

The study aimed to examine the effects of using Collaborative Strategic Reading (CSR) in improving reading comprehension of English as Second Language (ESL) learners and students' perception towards the use of CSR. The study was an experimental study which had one sample group. The research sample group consisted of 32 seven graders (1 section from 3 sections) selected by clustered random sampling technique. Eight lessons were taught using CSR. The quantitative data were collected through reading comprehension tests that comprised of 20 multiple choice questions and the qualitative data was obtained through students' reflective journals and focus group discussions. The test scores were analyzed using mean, standard deviation and t-test and found that students' posttest scores ($\overline{X}$ 17.31) were higher than their pretest score ($\overline{X}$ 8.41) with significance value (p) 0.01. This proved that use of CSR as a reading comprehension strategy improved ESL learners' reading comprehension, which further increased their test scores. Students' reflective journal and focus group discussion were analyzed and found that the students had positive perception towards use of CSR in ESL reading lessons. CSR built confidence, monitored learning, encouraged active

participation, fostered positive interaction, motivated learners, built teamwork, shared main ideas, and improved their reading comprehension. Hence, CSR was effective in improving reading comprehension and participants had positive perception towards CSR.

Keywords: Collaborative Strategic Reading, reading comprehension, English as Second Language (ESL)

INTRODUCTION

Reading is a meaning making process of the text through active interaction among; the readers' current knowledge, written information, and the context of the reading situation (Department of Curriculum Research and Development [DCRD, Bhutan], 2013). The competitive nature of the 21st century demands everyone to be able to read. So, it is a cognitive process of decoding and interpreting written symbols and printed materials to construct meaning of the texts (Johnson, 2017). It is through reading, that we explore the places that we have never been, knowing the unknown facts, and get to know numerous vocabularies.

Reading is one of the vital skills to master by learners in academic settings to gain more information and deeper understanding of the text. It also fosters the other imperative skills of writing, listening and speaking (Gurning & Siregar, 2017). Like other language skills, readers' intellectual engagement plays crucial role in mastering this skill (Zaker, 2015). It is through reading that the community gains better understanding of the life around them. Cameron (2014) said "a society that reads is a society that succeeds." Reading can make every person successful. So, people who cannot read and comprehend well are at serious disadvantage with respect to the educational opportunities. "Reading deficiency is one of the most significant problems facing educators today" (Spiro, Bruce, & Brewer, 2018)

DCRD (2013) has mentioned that the main reasons of the reading are "to gain information, to perform a task, to experience and enjoy literature, and to form opinions" (p. xxii). It is through reading of the written text that every reader gains deeper understanding of the text they read, and the readers get pleasure in reading. Similarly, Grellet (2006) stated "there are two reasons for reading- firstly,

reading for pleasure and secondly, reading for information (to find out some information that we need)." English being the second language for the Bhutanese students, reading and comprehension is considered crucial, without which the comprehending level in English becomes below minimum expectation of their grade level (iDiscoveri & Royal Education Council [REC], 2009).

Being able to read is not just enough, one should be able to comprehend what is being read. The process of acquiring, constructing and extracting the required information as efficiently as possible from what we read is considered as reading comprehension and has been described as "the most critical skill students need to be successful in school" (Grellet, 2006; Watson, Gable, Gear, & Hughes, 2012, p. 8;). Students lacking comprehension skills can lead to become dissatisfied learners and discontinuing their learning, limiting their admission to post-secondary education and reduction of their employment opportunities (Vaughn et al., 2013).

There are many ways through which the reading comprehension of the students can be improved and one of the ways is by using a reading strategy that helps in improving reading comprehension by reading collaboratively. Using Collaborative Strategic Reading (CSR) helps in reading comprehension and has been found to be the most effective comprehension strategy (Klingner, Vaughn, & Boardman, 2015).

This present study was designed to evaluate the efficiency of the Collaborative Strategic Reading as reading comprehension strategy and how students perceived about the use of CSR in ESL reading lesson.

Collaborative Strategic Reading

Collaborative Strategic Reading (CSR), is a set of strategies intended to improve reading comprehension, increase students' content area learning, enable access to higher level texts and encourage student engagement in reading (Boardman et al., 2016). Researchers such as Boardman, Klingner, Buckley, Annamma, & Lasser, (2015) has mentioned that CSR helps students to acquire certain comprehension skills by activating their prior knowledge (Preview), monitoring their understanding and overcoming the unknown vocabularies (Click and Clunk), knowing the main idea of each paragraph (Get the gist) and generating discussions (Wrap-up). CSR generates an instructional situation in which students with the help of their colleagues and the tutor become competent in using reading comprehension strategies while reading (Zoghi, Mustapha, & Maasum, 2010).

The CSR is intended to teach students with diverse comprehension strategies (Klingner, Vaughn, & Boardman, 2015) because they can share their ideas to the groups and feel positive, and other group members help them with their reading. This strategy helps student who are weak in comprehending the text they are reading. During which, teacher's role is important where "teacher actively listen to students' discussions, provide feedback, clarify difficult concepts, model strategy usage and encourage students to collaborate with one another" (p.1261).

Accordingly, CSR can be used in a mix of whole class instruction as well as small cooperative groups (Lee, 2016). In whole-class instruction, teacher presents strategies to the whole class using explicit instruction, modelling, and teacher think-aloud (Boardman, et al., 2015). Teacher prepares a mini-lesson to introduce CSR strategies and provide hands on experience to fill up the CSR learning log. After the students are familiar with the CSR strategies, then the actual intervention of CSR happens in small cooperative group of four or more members each.

CSR helps EFL and ESL learners involve with difficult text and use main reading strategies to improve comprehension. Teacher presents 4 comprehension strategies to carry out the CSR. It includes (a) *preview* (predicting), (b) *click and clunk* (monitoring reading for difficult/unfamiliar words), (c) *get the gist* (identifying the main idea) and (d) *wrap-up* (generating questions and summarizing what was read) as mentioned in Boardman et al. (2016); Gani, Yusuf, & Susiani, (2016); Nosratinia & Fateh, (2017); Riani, (2013); Vaughn & Solis, (2014). These four strategies are used before reading (*Preview*), during reading (*Click and clunk*, and *Get the gist*), and after reading (*Wrap-up*).

Before Reading: Preview

The *preview* is a before reading strategy to activate the students' prior knowledge, setting purpose for reading, make prediction of the text before reading and encourage active reading of the text. In this process, students will be brainstorming their existing knowledge about the topic and what they are expected to learn. They will be writing in the preview part of the learning log and sharing with the class.

During Reading: Click and Clunk, and Get the gist.

While reading, the readers will not know all the vocabulary and phrases used. So, *"Click"* means the concepts or terms that the student knows from the text which simply means reading for meaning. But

when stuck with an unfamiliar vocabularies or concepts, it becomes the *clunk*. Then they need to use the fix-up strategies to overcome their clunks. The clunk expert shall coordinate to use clunk cards and make the clunks known to the learners. Once the students repair clunks, they will be writing the gist.

Get the gist is knowing the main idea of the text or each paragraph. After reading and discussing with their peers in the team, the gist expert will be writing the "gist"- the main idea of each paragraph in the learning log. Gist expert will then share their team's gist with other teams. **After Reading: Wrap up**

It is crucial to summarize what was learnt and discussed in the class. After reading, each team will be asked to identify the main information from whole passage and share the main ideas they learnt. They will be asking questions to clarify their doubts, answering the questions being asked by the teacher and summarizing the key concepts from the lesson. The question expert helps the team members in this stage.

CSR as a reading strategy and teaching method helps learners in acquiring content area knowledge, making it learner centred, and helps both struggling readers and students with disabilities. CSR increases conceptual learning by maximizing students' involvement. It provides access to the general education curriculum for struggling readers and students with disabilities, subsequently enhancing reading comprehension skills for all students and, particularly, struggling readers (Vaughn & Solis, 2014, p.13).

The students are assigned with roles each for carrying out the activity using CSR learning log to comprehend the text. Numerous researchers including Alamin & Ahmed, (2014) and Cavendish & Hodnett (2017) have used more than four roles depending upon the number of members in each team. For this research, the researcher used four main roles same as Boardman et. al. (2015) and Vaughn et al. (2013).

1) Leader who leads the team members by directing what they are supposed to do next and will ask the teacher for assistance. 2) Clunk Expert reminds team members which fix-up strategies to use when trying to figure out a difficult word or concept. 3) Gist expert lists all main ideas of each paragraph of the text after discussion and share with

the whole class. 4) Question expert must make questions or answer questions to wrap up the reading (Boardman et al., 2015; Cavendish & Hodnett, 2017). Each student with these roles actively participates in reading, discussion, filling up CSR learning log, and share of their team's understanding of the text.

RESEARCH OBJECTIVES

1. To examine the effectiveness of Collaborative Strategic Reading towards ESL reading comprehension of grade seven Bhutanese students.

2. To find out the perception of grade seven Bhutanese students towards reading collaboratively using CSR in ESL reading lesson.

RESEARCH HYPOTHESES

1. The reading comprehension achievement of grade seven Bhutanese students will be better after using Collaborative Strategic Reading.

2. The grade seven Bhutanese students will have positive perception towards reading collaboratively using CSR in ESL reading lesson.

CONCEPTUAL FRAMEWORK

The researcher had one independent variable; Collaborative Strategic Reading. The dependent variables were reading comprehension achievement and students' perception towards the use of Collaborative Strategic Reading. It was illustrated as given below:

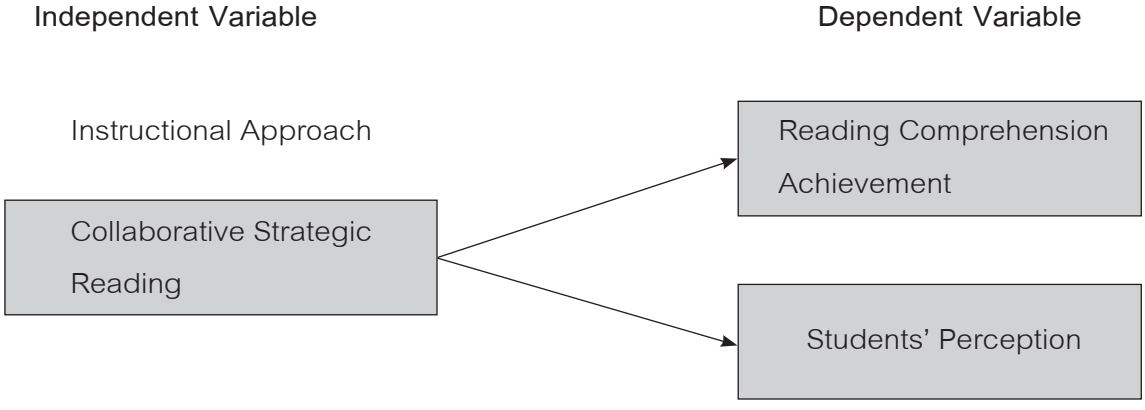

Figure 1 Independent and dependent Variables

METHODOLOGY

Sampling and population

This was an experimental study which had one sample group. The sample group was taught CSR as a main intervention strategy and assessed if CSR had any impact on reading comprehension of the text. The participants were one section of grade seven students in a government school of Wangdue Phodrang district, Bhutan. It was selected by clustered random sampling from three sections of seven grades. In total, the participants consisted of 32 mixed ability students (15 boys and 17 girls) who were aged between 12 to 15.

Data collection Procedure

1. Approval and Ethical Consideration

The researcher obtained approval from all the concerned stakeholders prior to the data collection. Consent letter from the participants' parents were also sought as the participants were aged between 12-15. The confidentiality of participants' responses was maintained using student code instead of their names.

2. Phases of data collection

Data collection procedure consisted of three phases. At first, a pretest consisting of 20 multiple choice questions based on the content of the study was administered. Having tested their comprehension ability, 8 lessons were taught using CSR to deliver the content "*Untrodden World of Lhops*"- an essay written by John Chiramal from the English National Curriculum of Bhutan for seven graders. During this stage, the participants were grouped into 8 mixed ability teams with four members each, where each member were assigned with a role (Leader, Clunk expert, Gist expert, Question expert). With different roles, each of them read the text together and filled the CSR learning log making it an activity-based and learner centered classroom. The teacher remained as a facilitator, guide, resource person and as an expert of CSR strategy.

Research Instruments

The researcher had eight lesson plans to deliver the content and accordingly, the data collection for reading comprehension and effectiveness of using CSR was assessed through a posttest consisting of same questions used during pretest. The main aim of the pretest and posttest was to determine the effectiveness of CSR in improving the reading comprehension of the students.

The researcher then collected the participants' perception of CSR usage through students' reflective journal and a focus group discussion. The participants

were asked to maintain a reflective journal based on five reflective journal guidelines adapted from Appalachian State University, (2018). Similarly, the focus group discussion was carried out in teams using five questions related to CSR use. Together there were 32 reflective journals and 8 focus group discussions which fulfilled the second research objective of collecting students' perception towards use of CSR.

Note: All the instruments were validated by an expert from Faculty of Education in Thailand and the other two experts from English Department in Bhutan. The IOC result for all the instruments was 0.67 -1, which proved that instruments were valid.

Data Analysis

The pretest and posttest results were analyzed using a computer program to obtain the mean, standard deviation and t-test scores. The analysis of the test scores were presented in Figure 2 and Table 1. The data for the reflective journals and the focus group discussions were analyzed through open coding, axial coding, and selective coding system of Grounded theory (Corbin & Strauss, 2008). After coding, the responses were grouped into five themes each for a reflective journal and the focus group discussion.

RESEARCH RESULTS AND DISCUSSION

RESEARCH RESULTS

1. Findings from Students' Reading Comprehension test

To study the efficacy of the Collaborative Strategic Reading in ESL reading lesson, a pretest and a posttest were administered using 20 multiple choice questions. The comparison of test scores is illustrated below:

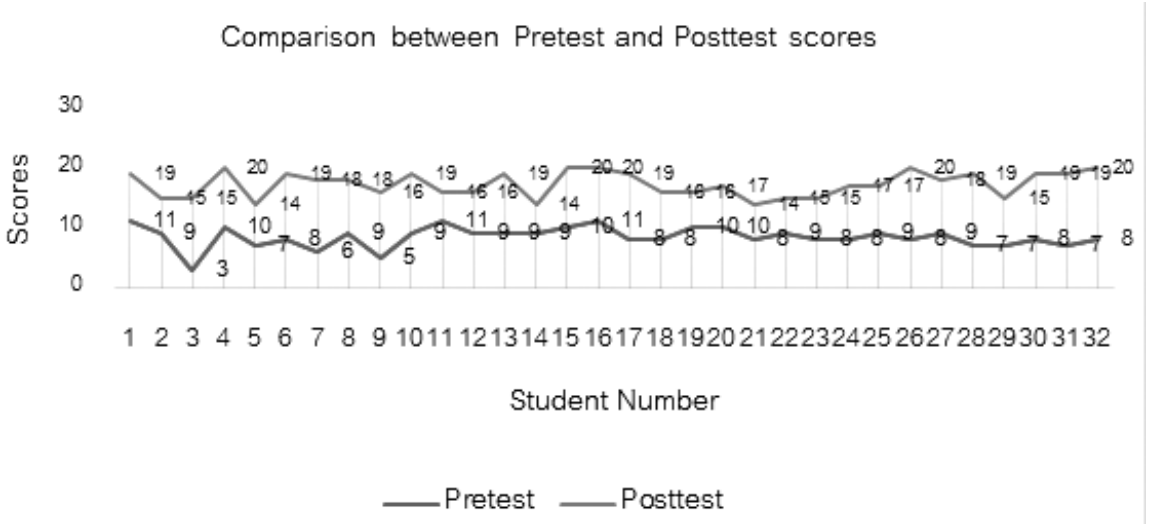

Figure 2 Comparison between pretest scores and posttest scores.

The comparison analysis between the pretest and posttest score was done and found that the mean of pretest was 8.41 but increased to 17.31 during posttest. There was an increase in the mean score of posttest over pretest by 8.9 which was equivalent to 44.5%. The significance value (p) was 0.01 (< 0.05) and hence it was evident that there was significant difference between pretest and posttest scores. The table below shows the one-sample t-test of pretest and posttest:

Table 1 One-sample test with mean score of pretest and posttest.

One-Sample Test

	Test Value = 0					
					95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
PRETEST	27.062	31	.000	8.41	7.77	9.04
POSTTEST	48.032	31	.000	17.31	16.58	18.05

During the pretest, the students read the text independently using their own strategy. The pretest scores showed their comprehension level. The researcher implemented CSR and the content was taught. This led to the increase in the posttest score as the students read in teams, helping each other using the CSR learning log. Through these findings, it was evident that the use of CSR was effective in improving reading comprehension of the ESL learners and brought significant difference in the test scores.

Students' Perception from Reflective Journal

The guidelines of reflective journal sought their perception towards the use of CSR and the responses were analyzed based on five themes. The themes included; 1) Helping learners, 2) Facilitating Reading Strategy, 3) Motivating Learners, 4) Engrossing Lesson, and 5) Fostering Interaction. Through these themes, the researcher would conclude that CSR encouraged active participation, shared ideas, supported cooperative learning, and helped in getting the main ideas of the text. It also made the reading lesson interesting, motivated learning, easily comprehended the text, and fostered positive interaction among the team members.

Focus Group Discussion

The findings from the focus group discussion were grouped into five different themes; 1) Participants' Preference, 2) Conducive Learning, 3) Variety of reading strategy, 4) Active Learning, and 5) Preferred Collaborative Reading. Based on these themes, the conclusions were made. CSR was an

activity-based strategy, learner-centered, improved comprehension, built team work, clarified their doubts, built confidence and monitored their learning. CSR encouraged participation and discussion, helped to become competent reader, and preferred collaborative reading over independent reading.

From these two qualitative instruments, it can be concluded that students had positive perception towards CSR as it built confidence, shared ideas, summarized main ideas, improved their reading comprehension, monitored learning, encouraged active participation, fostered positive interaction, motivated learners, and it was a learner-center strategy with activity-based learning.

DISCUSSION

Based on the data analysis, it was found that the CSR was an effective reading strategy that improved reading comprehension which further increased their test scores. The improvement was determined through the pretest and posttest administered to 32 ESL learners. After implementing the CSR to teach an essay, a posttest with 20 multiple choice questions same as the pretest was conducted. The mean score of the pretest was 8.41 but increased to 17.31 with a mean difference of 8.9. The mean difference was equivalent to 45.5% increase over the pretest score. The significance value (p) 0.01 was considered as statistically significant.

The current findings were consistent with the findings of numerous researchers who proved that CSR was effective in improving reading comprehension of the students. Researchers like Cholifah, (2017); Demachkie & Oweini, (2011); Nosratinia & Fateh, (2017); Novita, (2012); Oladele & Oladele, (2016); Rahman (2015); and Sari & Tamah (2015) found that the use of CSR was effective with significant increase in the posttest mean score of experimental group over control group. Hence, it concluded that the use of CSR improved the reading comprehension and academic achievement of the students, despite the varied background of the learners.

Beside improving reading comprehension, CSR also improved students' interest, self-esteem, and motivation. CSR fostered interaction, built confidence, and worked cooperatively (Anas, 2017; Cholifah, 2016; Lee, 2016; Oladele & Oladele, 2016; Riana, 2013). Students were also found competent, responsible, involved, and encouraged in learning. It also monitored their learning, created student-centered classroom

and activity-based learning (Anas, 2017; Boardman et al., 2015; Gani, Yusuf, & Susiani, 2016; McCown & Thomason, 2014; Riana, 2013). Much like this study, previous studies proved that use of CSR was effective, and students had positive attitude towards use of CSR.

The students with higher-proficient were found helping and sharing their ideas to the less-proficient ones and was found more of student-centered learning rather than teacher centered. There was more discussion taking place within team mates, getting the gist of what they understood from the text and found filling up the CSR learning log. This way of learning helped the less-proficient participants tremendously to carry out the team work without feeling neglected, but actively involved, exploring meanings of new words, and concepts. Every learner was found active in the learning process. CSR learning log monitored their learning.

Accordingly, the researcher would conclude that Collaborative Strategic Reading was found to be effective in improving reading comprehension of the ESL learners. Further, it was ascertained that the students had positive perception towards the use of the strategy. This strategy not only helped in academic gains but also built social relationship among their team mates. The students who lacked confidence at first gained confidence, less-proficient learners became competent like higher-proficient learners.

In addition, students became competent readers all together as they actively participated in the learner-centered reading comprehension strategy. As studied by many researchers, use of CSR was not confined to reading in English classes, but should be used in teaching of Science, and Social Studies (Boardman, et al., 2015). If CSR was carried out operatively, the strategy would bring the best impact to the learners to be involved and the teachers would be able to provide the necessary feedback and assistance.

Suggestions and recommendations

Therefore, the researcher would recommend the English teachers in those countries where English is considered as Second Language to use CSR improve the reading comprehension and increase the academic achievement of the less-proficient learners. To get the best outcome, the practitioners are recommended to familiarize the learners with the CSR strategy usage and more time to be allocated for the implementation of the strategy. It is also recommended for the future researchers to implement the strategy and study with other subjects and

grade level for longer durations to get the better findings.

The results would have been even better if the study was carried out for longer duration, with more participants and used the interventional strategy for many times. If the time duration was enough for data collection, the findings would have differed, and variety of results would have obtained. Likewise, the participants chosen was only one section of students, so if the participants included were more than 32, the findings would be more reliable. Due to time constraint, the number of treatments was limited, and the its effectiveness was not achieved to 100%. These limitations could be considered for better findings and reliable evidences in the future.

Limitations of the study

Through this study, it was found that use of Collaborative Strategic Reading in ESL reading lesson improved the reading comprehension of the ESL learners. The participants had positive perception towards the use of CSR, fulfilling both the research objectives successfully. Yet, there were certain limitations identified by the researcher.

Time: Due to time constraint, this study was conducted over one-month duration. Therefore, the results of the study might differ if carried out for a longer period or over a different time.

Number of Participants: The findings of this study were based on the data collected from thirty-two seven graders, from one school in one of the districts. Results might differ with lager or lesser number of participants. So, the researcher did not generalize the findings.

Number of Treatments Carried Out: The data was collected by teaching one reading text from the prescribed national curriculum. If the strategy was used over longer period with more reading classes, the findings would be more comprehensive and reliable.

REFERENCES

Alamin, A. & Ahmed, S. (2014). Reading Comprehension Strategy (CSR) and Learners' Comprehension: A Case Study of FLD Students. **English Linguistics Research**. 3(2), 6480. doi:10.5430/elr.v3n2p64

Anas, U. (2017). **The use of Collaborative Strategic Reading (CSR) to improve student reading comprehension.** Retrieved from http://erepository.perpus.iainsalatiga.ac.id/ 1602/1/theuse-of%collaborative-strategic-reading-improve-students-reading comprehension.pdf

Appalachian State University (2018). **What is the Importance of Reflective Writing?** Retrieved from https://wac.appstate.edu/node/235

Boardman, A. G., Buckley, P., Vaughn, S., Roberts, G., Scornavacco, K. & Klingner, J.K. (2016). Relationship Between Implementation of Collaborative Strategic Reading and Student Outcomes for Adolescents with Disabilities. **Journal of Learning Disabilities.** 49(6), 644-657. doi: 10.1177/0022219416640784

Boardman, A. G., Vaughn, S., Buckley, P., Reutebuch, C., Roberts, G. & Klingner, J. (2016). Collaborative Strategic Reading for Students with Learning Disabilities in Upper Elementary Classrooms. **ExceptionalChildren**. 82(4), 409-427. doi:10.1177/0014402915625067

Boardman, A., Klingner, J., Buckley, P., Annamma, S. & Lasser, C. (2015). The Efficacy of Collaborative Strategic Reading in Middle School Science and Social Studies Classes. **Reading & Writing.** 28(5), 1257-1283. doi: 10.1007/s11145-015-9570-3

Cameron, P. (2014). **Reading in 21st Century**. Retrieved from https://www.collegexpress.com/articles-and advice

Cavendish, W. & Hodnett, K. (2017). **A focus on: Collaborative Strategic Reading. Current Practices ALERTS 26 Winter 2017**. Retrieved from http://s3.amazonaws.com/cmiteachingld/alerts/35/uploaded files/original_DLD_Alert26.pdf?1486204856

Cholifah, N. (2017). **Improving the Eighth-grade students' recount text reading comprehension achievement by using Collaborative Strategic Reading (CSR) at SMPN 1 Gumukmas.** Retrieved from http://repository.unej.ac.id/handle/123456789/79540

Corbin, J.M. & Strauss, A.L. (2008). **Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory** (3rd ed.). Los Angeles: Sage Publication.

Demachkie, M.O. & Oweini, A. (2011). Using the collaborative strategic reading strategy to improve seventh graders' reading comprehension in Arabic: A pilot study. **International Journal of Pedagogies and Learning (2011).** 6(3), 219-231. doi:org/10.5172/ijpl.2011.6.3.219

Gani, S.A., Yusuf, Y.Q. & Susiani, R. (2016). Progressive outcomes of Collaborative Strategic Reading to EFL readers. **Kasetsart Journal of Social Sciences.** 37(3) 144-149. doi.org/10.1016/j.kjss.2016.08.004

Grellet, F. (2006). **Developing Reading Skills.** United Kingdom: Cambridge University Press.

Gurning, B. & Siregar, A. (2017). The Effect of Teaching Strategies and Curiosity on Students' Achievement in Reading Comprehension. **English Language Teaching.** 10(11), 191-198. doi: 10.5539/elt. v10n11p191

iDiscoveri Education and Royal Education Council. (2009). **The Quality of School Education in Bhutan- Reality and Opportunities.** Thimphu: Author.

Johnson, B. (2017). **What is Reading?.** Retrieved from http://clifonline.org/what-is-reading/

Klingner, J., Vaughn, S. & Boardman, A. (2015). **Teaching Reading Comprehension to Students with Learning Difficulties.** NY: Guilford Press.

Lee, K. (2016). Using Collaborative Strategic Reading with Refugee English Language Learners in an Academic Bridging Program. **Tesl Canada journal/revue Tesl du Canada 97.** 33(10), 97–108. doi:1018806/tesl.v33i0.1247

McCown, M.A. & Thomason, G.B. (2014). Informational Text Comprehension: Its challenges and how Collaborative Strategic Reading can help. **Journal Articles; Reports-Research Reading Improvement.** 51(2), 237-253. Retrieved from https://eric.ed.gov/?id=EJ1034949

Nosratinia, M. & Fateh, N.H. (2017). The Comparative Effect of Collaborative Strategic Reading and Content-Based Instruction on EFL Learners' Reading Comprehension. **International Journal of Applied Linguistics & English Literature.** 6 (6), 165-173. doi:http://dx.doi.org/ 10.7575/aiac.ijalel.v.6n.6p.165

Novita, D. (2012). The Effectiveness of Collaborative Strategic Reading (CSR) for Teaching Reading Comprehension at Muhammadiyah University of Sidoarjo. **Education Journal**. 1(1), 68-81. Retrieved from http://www.journal.unipdu.ac.id/index.php/educate/article/view/108/65

Oladele, A.O. & Oladele, I. T. (2016). **Effectiveness of Collaborative Strategic Reading and Whole Language Approach on Reading Comprehension Performance of Children with Learning Disabilities in Oyo State Nigeria Adetoun**. Retrieved from https://content.sciendo.com/view/journals/llce/3/1/article-p1.xml

Rahman, I.F. (2015). The implementation of Collaborative Strategy Reading (CSR) and its effects on students' reading comprehension. **English, Teaching, Learning, and Research Journal**. (1), 39-56. Retrieved from https://scholar.google.co.id

Riani, D.O. (2013). Collaborative strategic reading implementation to improve students' reading comprehension. **Journal of English Education**. 1(2),231-239. Retrieved from https://journal.uniku.ac.id/index.php/ERJEE

Sari, C.D. & Tamah, S. (2015). The effect of Collaborative Strategic Reading on grade sixstudents' Reading Achievement. **Indonesian Journal of English Education**. 2 (1), 2015, 17-27. doi: http://dx.doi.org/10.15408/ijee.v2i1.1501

Spiro, R.J., Bruce, B. C. & Brewer, W. F. (Eds.). (2018). **Theoretical Issues in Reading Comprehension: Perspectives from Cognitive Psychology, Linguistics, Artificial Intelligence and Education**. NY: Routledge 711 Third Avenue.

Vaughn, S. & Solis, M. (2014). **The Meadows Center for Preventing Educational Risk; The University of Texas at Austin**. Retrieved from https://presentation-on-CSR-webinar-february-2014

Vaughn, S., Roberts, G., Klingner, J.K., Swanson, E.A., Boardman, A., Stillman-Spisak, S.J., Mohammed, S. S. & Leroux, A.J. (2013). Collaborative Strategic Reading: Findings from Experienced Implementers. **Journal of Research on Educational Effectiveness**. 6, 137–163. doi.org/10.1080/19345747.2012.741661

Watson, S.M.R., Gable, R. A., Gear, S. B. & Hughes, K. C. (2012). Reading Comprehension Strategy (CSR) and Learners' Comprehension: A Case Study of FLD Students. **Learning Disabilities Research & Practice**. 27(2), 79–89. doi: https://doi.org/10.1111/j.15405826.2012.00353.x

Zaker, A. (2015). EFL learners' language learning strategies and autonomous learning: Which one is a better predictor of L2 skills? **Journal of Applied Linguistics-Dubai**. 1(1), 27-39. Retrieved from https://www.academia.edu

Zoghi, M., Mustapha, R. & Maasum, T.N.R.M. (2010). Collaborative Strategic Reading with University EFL Learners. **Journal of College Reading and Learning**. 41(1), 67-94. doi: 10.1080/10790195.2010.10850336

บทความวิจัย

IMPLEMENTING ENGLISH GAME-BASED LEARNING APPLICATIONS IN CLASSROOMS TO IMPROVE PRIMARY SCHOOL STUDENTS' ENGLISH VOCABULARY SKILLS

Papob Puttimanoradeekul[1*] and Satha Phongsatha[2]

Doctor of Philosophy in Teaching & Technology (PhDTT), Graduate School of Advanced Technology Management (GSATM), Assumption University, Samut Prakarn, Thailand.[1*, 2]

Email: papob_puttima@hotmail.com[1*]

Received: 2019-02-25
Revised: 2019-04-17
Accepted: 2019-04-18

ABSTRACT

The aim of this study is to find the most effective teaching method to use along with English Game-Based Learning applications for teaching vocabularies in classrooms. The quasi-experimental research was employed to compare vocabulary scores among three teaching methods (Pre - teaching, Group learning, Exploratory learning). The purposive sampling technique was used to select ninety - one grade - 1 students in a primary school located in Samut Prakarn Province. The three teaching methods were applied separately in three classrooms with two types of English Game - Based Learning applications. Three research hypotheses had been tested using One Way ANOVA, paired-samples t - test, and MANOVA. To find the most effective teaching method resulted from One Way ANOVA, it shows that the mean of Exploratory Learning improvement scores from application A ($\overline{X}$ = 8.19, S.D. = 5.16) and B ($\overline{X}$ = 10.57, S.D. = 6.00) are better than Pre-teaching ($\overline{X}$ = 6.69, S.D. = 5.73 and $\overline{X}$ = 6.34, S.D. = 5.54) and Group learning ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = 7.61 and $\overline{X}$ = 6.59, S.D. = 5.75). Furthermore, the result from paired - samples t - test shows that the improvement scores from application A ($\overline{X}$ = 6.12, S.D. = 6.49) and B ($\overline{X}$ = 7.82, S.D. = 6.02) are not different and the results from MANOVA shows that none of the improvement scores from the application A

and B are influenced by the teaching methods (pairwise comparison was tested at .025 divided by 3, resulting in .008 level). The open - ended questions were made to interview the teacher for finding the teacher's suggestions and opinions. In contrast with the results from the quantitative data analyses, the teacher believed that Pre - teaching is the proper method to use. The major findings are these followings: (1) English Game - Based Learning applications promotes self - learning or learning by doing, (3) Types of English Game - Based Learning applications are not influenced by different teaching methods, and (4) The teacher prefers to use the familiar teaching methods in the traditional learning environment with English Game - Based Learning applications.

Keywords: Game - Based Learning Application, Primary School Student, English Vocabulary Skills

INTRODUCTION

Due to the AEC (ASEAN Economic Community), English will be used as a main language for communication, and therefore, the country that has high English proficiency skills will gain competitive advantages. According to the English proficiency index in the year 2013, Thailand was ranked 55th out of 60 nations (The Nation, 2013), which means most Thai students lack English language competency, and they will lose opportunities, such as international careers and wider access to knowledge. Therefore, English language should be addressed as a main issue for Thai students. However, even though there is the growing number of bilingual schools in Thailand, English is only limited to some students whose parents can afford tuition fees, and the rest of them lacks equality in education, which comes from the gaps between rich and poor families.

One Tablet Per Child (OTPC) provides benefits for Thai students to explore technology that contributes to their learning with supporting teachers to explain difficult contents that help students to learn English faster (OBEC, 2013). It is interesting to find out that the Game-Based Learning applications in tablets combined with the teaching methods, will effectively help students learn and will attract their attention to the lesson that could lead to more understanding on the contents, resulting in a development of knowledge

that can be applied in real world situations, especially, in the English subject.

RESEARCH OBJECTIVES

1. To study the difference between the three models of teaching methods and to find out the most effective method to be applied with the application being implemented,

2. To implement the teaching methods and to measure the improvement of the students' test scores, and

3. To compare the students' scores and to evaluate the difference in outcome when students use English gaming applications with three difference teaching methods

EXPECTED BENEFITS

This research will fill out the gaps between traditional teaching methods and technology that was introduced as a policy from the Thai Ministry of Education. The students are the end result that will answer how well the policy is. Without the proper teaching method, the purpose to integrate technology with teaching to gain a better result is ineffective. The findings of the study will be beneficial to the teachers for considering what tools that should be used in their teaching and what methods that should be applied in order to enhance students' learning skills. The key significances of the research are as follows:

1. This study is an effort in helping students improve their English test scores,

2. This study helps bridge the gap between traditional teaching and teaching with technology,

3. The teachers can select the best teaching method when using English Game-Based Learning applications to teach vocabularies, and

4. The English Game-Based Learning applications can support the schools that lack native English speakers.

RESEARCH SCOPE

This research focuses on Grade1 students in Thai public schools in Thailand but does not cover home-schooled students and other private schools. Therefore, the assumption and results of the research may not be applicable to use in other areas apart from where the research has been conducted.

HYPOTHESIS

$H_0$1: There is no difference in the students' improvement in the English scores among the three teaching methods (Pre-teaching, Group learning, and Exploratory learning).

H_a1: There is a difference in the students' improvement in the English scores among the three teaching methods (Pre-teaching, Group learning, and Exploratory learning).

$H_0$2: There is no difference in the students' improvement in the English scores between application A and Application B.

H_a2: There is a difference in the students' improvement in the English scores between application A and Application B.

$H_0$3: There is no difference in the students' improvement in the English scores among teaching methods and application types.

H_a3: There is a difference in the students' improvement in the English scores among teaching methods and application types.

CONCEPTUAL FRAMEWORK

The conceptual framework of this research has derived from the literature review and theories, leading to the design of the study and the selection of teaching methods and English Game-Based Learning applications to teach primary school students' English vocabularies. The conceptual framework is shown in Figure 1.

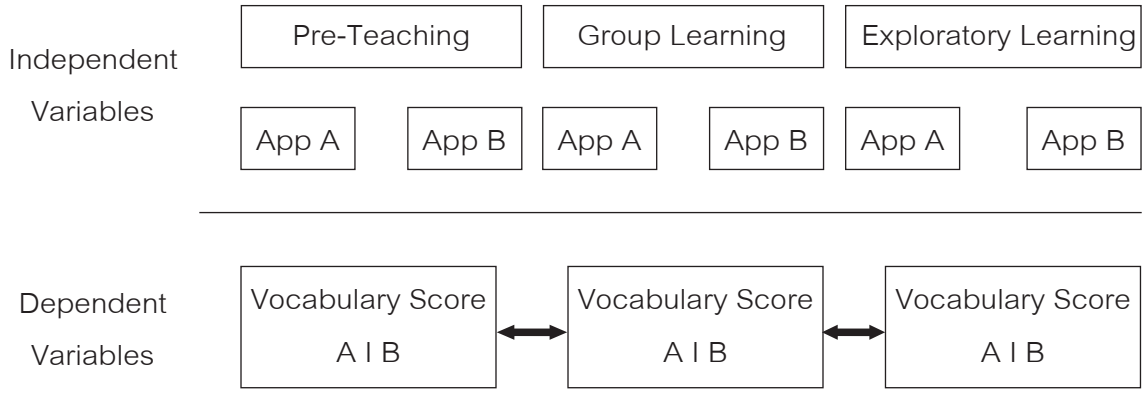

Figure 1 Conceptual Framework of the study demonstrates variables in the study.

Independent Variables: The independent variables include three teaching methods that will be used in this experiment with two types of English Game-Based Learning applications.

Dependent Variables: The outcome from the experiment will be vocabulary scores from each teaching method, which will help the researcher compare and summarize the findings in order to answer the research questions along with research objectives and hypotheses.

METHODOLOGY

This research aims to find the most effective teaching method to use with the English Game-Based Learning applications developed by the Thai Ministry of Education (MOE). The teaching method and application will be implemented in English subject classrooms. The research is conducted during a semestral period. This research is a quasi-experimental research which contains both quantitative data analysis from vocabulary test scores and qualitative data analysis from teachers' interviews.

For quantitative data analysis, there are three experimental groups and one teacher. The researcher will compare three teaching methods from students' vocabulary test scores. The findings will answer research questions and prove the three hypotheses. This research will apply teaching methods separately in three classrooms.

In pre-teaching, the teacher lists vocabularies from application A and B, pronounces the words, provides meaning and definition, then give tablets to students. In group learning, the teacher asks students to form a group of 3-5 members in application A and 50:50 ratios in application B and guides student to work collaboratively. Later, the teacher gives one tablet per group to play. In exploratory learning, the teacher raises questions regarding a set of vocabularies that students will learn. Next, the teacher gives tablets to students and asks them to find answers for the questions produced by the teacher.

Students in all groups will be required to take pre-test sets A and B and post-test sets A and B for the application A and app B. The vocabulary scores will be analyzed focusing on the effectiveness of each teaching method and the influence of the app interaction. In this research, the quantitative method is used in most of the analysis where the data is collected from vocabulary test scores and analyzed by statistical software.

For the qualitative data analysis,

after finishing analyzed the quantitative data, the researcher will gather the results and uses the semi-structured interview that the teacher will be asked by opening questions related to teaching methods and interactive applications.

The population in this research comprises of Grade 1 students in public schools located in Samut Prakarn Province, Area 2. The research will be conducted with Grade 1 students (Prathomsuksa 1) in English classrooms. The research sample consists of 91 grade 1 students who study English subject in classrooms. In this study, the school where the researcher will collect the data is selected from one school in Area 2. In the school, Grade 1 students consist of 58 males and 33 females students which are divided into 3 classes. The school has a total of 543 students and 14 classes in the primary level. The researcher will use the purposive sampling techniques to find the same characteristics in the population.

In this study, the research tools and instruments consist of (1) OTPC Tablets (2) English Game-Based Learning applications A and B (3) English vocabulary test (4) Semi-structured interview

OTPC Tablets: the OTPC tablets were distributed to all public schools in Thailand, and Grade 1 students were the first group to receive the devices. The OBEC released 200-day-lesson plans to help teachers use the tablets in classrooms. However, there was no reinforcements used in every school. The researcher will use three teaching methods from the literature review to compare and find a suitable method when teaching with the tablets.

English Game-Based Learning application A and B: In application A, students will have to control the running puppy to collect coins and bones. The puppy has to jump to avoid the obstacles and fall into holes. When the puppy grabs a bone, the pop-up question will appear with the native voice guidance. The students will have to answer questions about careers and work places. If they press the wrong answer, the life bar will reduce. In application B, the students will have to learn animal names by matching pictures with words. The students have chance to review the answer and make challenge by randomly selecting the pictures of animals, and then the students will have to select one word from the board that matches the meaning of a picture.

According to Lee, Karlova, Clarke, Thornton, & Perti Andrew (2014), the Facet analysis in Table 1 defines English Game-Based Learning applications genres.

Table 1 Facet analysis of English Game-Based Learning Application A and B

	Application A	Application B
Gameplay	Action	Puzzle
Style	Adventure	Matching
Purpose	Education	Education
Target Audience	Everyone	Everyone
Presentation	2D	2D
Artistic Style	Cartoon	Cartoon
Temporal aspect	Timed action	Turn-based
Theme	Children	Children
Setting	Spatial	Spatial
Mood/Affect	Adventurous/cute	Peaceful
Type of ending	Finite	Infinite

English Vocabulary Test: The students will be required to take the vocabulary pre-test before they learn and play English Game-Based Learning application A and B. After the experiment is conducted, students will have to take the vocabulary post-test, and the numerical data will be collected and used by statistical software to analyze.

Semi-structured Interview: The researcher will use semi-structured interview with the teacher. The open-ended questions will be used to record the teacher's experience about each teaching methods and application interaction. The information collected from semi-structured interview will be presented in the research findings.

Validity and Reliability: The two English Game-Based Learning applications and the English vocabulary tests A and B were developed by the Thai Ministry of Education, which has been approved by the experts in related fields. The contents in applications A and B and the test design are based on The Basic Education Core Curriculum and CEFR framework that suite Grade 1 students. The semi - structure interview questions have been reviewed by the experts and evaluated using the Content Validity of the overall scale (CVI).

Data Collection: All data collection

from the school, the students and the tests will be kept confidential. The researcher has chosen statistical software to analyze the data. The vocabulary pre-test and post-test scores from three experimental groups will be collected and analyzed using statistical software to find (1) The teaching method that students score highest in the vocabulary tests, (2) The English Game-Based Learning application A or B that students score highest in the vocabulary tests, and (3) Teaching methods or English Game-Based Learning application interaction that improves students' vocabulary scores.

DATA ANALYSIS

1. Difference on the students' improvement in vocabulary scores among Pre-teaching, Group Learning and Exploratory Learning using One-Way ANOVA.

2. Difference on students' improvement in vocabulary scores between Applications A and B using paired-samples t-test.

3. Difference on students' improvement in vocabulary scores among three teaching methods and application types using MANOVA.

RESEARCH RESULTS AND DISCUSSION

RESEARCH RESULTS

The results of the three hypotheses and semi - structure in this research study are as follows: Hypothesis 1, The researcher used One-Way ANOVA to measure the mean differences of students' improvement in English scores of application A and B among three teaching methods (Pre-teaching, Group learning, and Exploratory learning). This analysis was used to find the most suitable method to teach English vocabularies using English Game-Based Learning applications. There are two dependent variables (aimprove and bimprove) to be analyzed based on one the fixed factor "Teaching_Method".

Table 2 Levene's test results of Students' Improvement in English Scores from application A and B

Teaching_Method	aimprove		bimprove		N
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
Pre-teaching	6.69	5.73	6.34	5.54	26
Group Learning	3.59	7.61	6.59	5.75	27
Exploratory Learning	8.19	5.16	10.57	6.00	26
Total	**6.12**	**6.49**	**7.82**	**6.02**	**79**

In application A, there is a significant effect of teaching methods in English vocabulary score improvement at the $p < .05$ [F (2,76) = 3.712, p =.029]. In application B, there is a significant effect of teaching methods in English vocabulary score improvement at the $p < .05$ [F (2, 76) = 4.419, p = .015].

Because the F test is significant, the follow up tests were conducted to evaluate the pair-wise differences among the means. The researcher decided to use Tukey's test that could assume the equal variances because the test of homogeneity is not statistically significant. In addition, the standard deviation values range from 5.16 to 7.61 in application A and 5.54 to 6.02 in application B, which indicates that the variances are not different from each other.

Table 3 Tukey's test for the groups in each teaching method pairwise in comparison with the Summary of aimprove and bimprove

Teaching_Method	aimprove		Sig.
	Mean Differences	S.D.	
Pre-teaching and Group Learning	3.099	1.72	.178
Pre-teaching and Exploratory Learning	-1.500	1.74	.666
Group Learning and Exploratory Learning	-4.599*	1.72	.025

Teaching_Method	Bimprove		Sig.
	Mean Differences	S.D.	
Pre-teaching and Group Learning	-.246	1.58	.987
Pre-teaching and Exploratory Learning	-4.230*	1.60	.027
Group Learning and Exploratory Learning	-3.984	*1.58.	037

By using Tukey's test, Pre-teaching and Exploratory Learning are significantly different in statistics from each other as well as Group Learning and Exploratory Learning (a significance level of 0.05).

Hypothesis 2, The researcher used paired-samples t-test to compare a mean of students' improvement in English scores between two applications. There are two variables: aimprove and bimprove.

Table 4 The Means Summary for aimprove and bimprove.

	Mean	S.D.	N
aimprove	6.12	6.49	79
bimprove	7.82	6.022	79

Table 5 T-test for the mean difference between aimprove and bimprove.

	Mean Difference	S.D.	Sig.	N
aimprove and bimprove	1.696	5.923	.013	79

The paired-samples t-test was conducted to evaluate whether the students' improvement in English scores between application A and B is different. The results indicate that the mean English scores from application A (M = 6.12, SD 6.49) are different from the mean English scores from application B (M = 7.82, SD 6.02), t (78) = -2.54, p = .013. The null hypothesis is rejected.

Hypothesis 3, A One-Way multivariate analysis of variance (MANOVA) was conducted to determine the effects of the three types of teaching methods (Pre-teaching, Group-Learning, and Exploratory Learning) on the two improvements of the test scores from application A and application B.

Table 6 MANOVA: The Effects of three types of teaching methods on application A and B improved scores

Dependent Variable	df	df error	F	p	Partial Eta Squared
Application A	2	76	3.71	.029	.089
Application B	2	76	4.419	.015	.104

Wilk's A = .84, F (4, 150), p <. 01. Analyses of variances (ANOVA) on the dependent variables were conducted as a follow-up test for MANOVA. By using the Bonferoni method, each ANOVA was tested at .025 level. ANOVA on the application A was not statistically significant F (2,76) = 3.71, p = .029, partial eta square = .089, while ANOVA on the application B was statistically significant F (2,76) = 4.42, p < .05 partial eta square = .104.

Post-hoc analyses to the univariate ANOVA for the application A and application B improvement score were conducted to see which teaching strategy affected the scores strongly. Each pairwise comparison was tested at the .025 divided by 3 resulting in .008 level. The results show that none of the application A and application B improvement scores was affected by the teaching method.

Overall, there is no a statistical significance in any of the pair. This means that the teaching methods do not influence the application types.

Qualitative information from teacher's interview: The six open-ended questions were made to interview the teacher for finding their suggestions and opinions.

Question 1: Please compare the strengths and weaknesses of each teaching method (Pre-teaching, Group Learning, Exploratory Learning).

Answer 1:

Pre-teaching

Strengths

- The teacher could teach basic vocabularies to learn in that period.

- Students had a chance to practice spelling.

Weakness

- Time - consuming.

Group Learning

Strengths

- Students knew how to share and patiently wait for their turns.

- Students knew how to socialize.

Weaknesses

- To organize the group activity, space was needed.

- The teacher had to be well-organized and knows how to motivate students.

Exploratory Learning

Strength

- Teacher felt relaxed when not to having to teach.

Weakness

- Students did not gain knowledge without teacher's guidance.

Question 2: How can English Game-Based Learning application help students improve English vocabulary skills?

Answer 2: English Game-Based Learning applications allowed students to practice spelling, pronunciation, and listening repeatedly. The visualized and graphic and the colors attracted students' attentions, and it was easy for remembering vocabularies.

Question 3: In your opinion, which teaching method is the most effective when used with English Game-Based Learning application and why?

Answer 3: Teacher's opinion is that Pre-teaching is the most effective method to teach vocabularies with the applications because students gained vocabulary knowledge from the traditional teaching, and students have to be ensured to know vocabularies learned in the class before they practiced by themselves.

Question 4: Which teaching method and application facilitate students' enjoyment and how?

Answer 4: Both applications that were learned with Exploratory Learning method promote student's enjoyment because students were independent on their own learning.

Question 5: How each application type affects students' English vocabulary learning?

Answer 5: Two types of English Game-Based Learning applications do not show any difference in enhancing students' learning.

Question 6: Do you think using three teaching methods along with two types of application give different results in terms of students' improvement in English vocabulary scores? Please explain why?

Answer 6: Regarding the question 5, the types of applications do not give a different vocabulary improvement whilst teaching methods, especially, Pre-teaching has an impact on students' learning as explained in the question 3.

Discussion

The Game-Based Learning and other interactive applications have been installed onto the tablets for teachers and students to use for learning activities. Many studies and surveys have proved that using technology in teaching, such as Game-Based Learning applications, can help improve students' learning performance and bring fun while studying (Derakhshan and Khatir, 2015), (Abdul Rabu and Talib, 2017). However, technology in education has not fully utilized in teaching and learning. Apart from using technology in teaching and learning in classrooms, an effective teaching method is needed to be concerned as supported by Pooja (2017) that teaching method is the most important variable on students' academic

achievement. Hence, the researcher decided to find the effective teaching methods to help teachers to teach and to help students to improve English vocabulary skills as stated by TESOL (2013), "learning words is important to help students who study English as a second language".

The result of this research shows that the Exploratory Learning method with using English Game-Based Learning applications had higher improvement scores than other two teaching methods without the effect from application types. The researcher used three hypotheses to answer the research questions which were summarized in qualitative and quantitative points. The analyzed data from results of three hypotheses are discussed below.

The result from hypothesis 1 was used to find which one out of three teaching methods was the most effective when used with English Game-Based Learning applications in the classrooms. The research result revealed that the three teaching methods had significant effect toward the students' performance on vocabulary test scores, however, Exploratory Learning was confirmed by the data analysis to be the most effective teaching method that was used with English Game-Based Learning application to teach Grade 1 students vocabularies. To support the results, Squire, Giovanetto, Devane, and Durga (2005) illustrate the process of how expertise and game literacy are formed over the summer program. The findings have shown the participants who are guided to use the game successfully will explore and develop their own strategy in winning the game over other players who still follow the instructions. Together with the right teaching method, English Game-Based Learning applications can help primary students achieve learning English vocabularies (Abdul Rabu & Talib, 2017).

However, a result from the data analysis and a range of mean differences of improvement scores among three teaching methods were approximately between 3 and 5 points. Thus, Exploratory Learning cannot be considered to be the best teaching method compared to Pre-teaching or Group Learning when used with English Game-Based Learning applications. This is because during the study, three groups of three learning methods were set up the limitation by timeframe.

The research findings from the hypothesis 2 and 3 were used to find out if there were any other factors that affected the result from the hypothesis 1. The hypothesis 2 was tested to find the

improvement scores between application A and B and the result shows that the mean scores in both applications are statistical significance (p = 0.013) but it is approximately one point different in mean score. Differently to the result from the hypothesis 2, the hypothesis 3 shows there is not statistically significant in test scores when implementing three teaching methods with two types of applications. This can explain that the other factors do not have a significant effect on students' improvement scores. The findings from Pooja (2017) also support this study that the method of teaching has a big impact on students' achievement. Therefore, the teacher has to carefully select the teaching method that works with English Game-Based Learning applications.

In the teacher's opinion, it is contrast with the quantitative results that Pre-teaching is the effective method to be used with the English Game-Based Learning applications. The interview result from the teacher can be explained that the teaching style is related to teachers' belief (Canto-Herrera & Salazar-Carballo, 2010), and the belief is from teachers' attitude, school environment, job satisfaction, and professional development (OECD, 2009).

Another interesting finding is the reflection of students toward the three teaching methods. The Group Learning appears to be very enjoyable for Grade 1 students to learn through the English Game-Based Learning applications. The indirect effect of learning this method is the collaboration among students. When students were sitting in a group, there was always one student who took a leader role to guide others to play the game and shared among the groups to get involved in the activity. Furthermore, when the teacher set up a competition between two groups, students were very excited to compete with the opponents. This reflection is supported by Huong (2006) that Group Learning has be dealt with social interaction, and it creates learning environment when students are set in a team and help each other.

While the Group Learning reflect students' enjoyment to learn vocabularies, Pre - teaching is in contrast with students' reflection. Some students were not be able to concentrate for a long period without calling for an attention from the teacher. This is supported by Fry and Bi (2013) that the teacher-center teaching method requires less students' involvement, and in order to achieve the students' performance, teachers need to design their teaching in more Teacher-Student Interactive method (Pooja, 2017).

In this research, self - learning is best explained in the Exploratory Learning method. Students independently played the English Game-Based Learning applications after the teacher explained the gameplay instructions. Each individual was looking for the way to score well in the game. However, some students raised their hand for assistant from the teacher and the researcher. The students were able to get high scores when they repeatedly played for about 3 to 5 times. The students focused on the games and expressed their stress and enjoyment when they got wrong or correct answers. Students who concentrated on playing games were able to score better than students who raised their hand for a guideline as supported by the study from Squire, Giovanetto, Devane, and Durga (2005).

Regarding the results, the data analysis of this study shows that Exploratory Learning method used with the English Game-Based Learning applications is statistically significant in the improvement in English vocabulary test scores, but this trend is slightly higher than the study group of Pre - teaching method. Moreover, the interview with the English teacher gave different points of views. The teacher believes the Pre-teaching method used with the English Game-Based Learning applications is effective to teach English vocabularies since the students had no basic knowledge of English vocabularies and came from different family backgrounds. Hence, the teacher can teach basic English vocabularies to students as fundamental knowledge before allowing them to play and learn through the English applications. For other two methods, Group Learning and Exploratory Learning are dependent on the teacher's teaching skills and students' basic English knowledge.

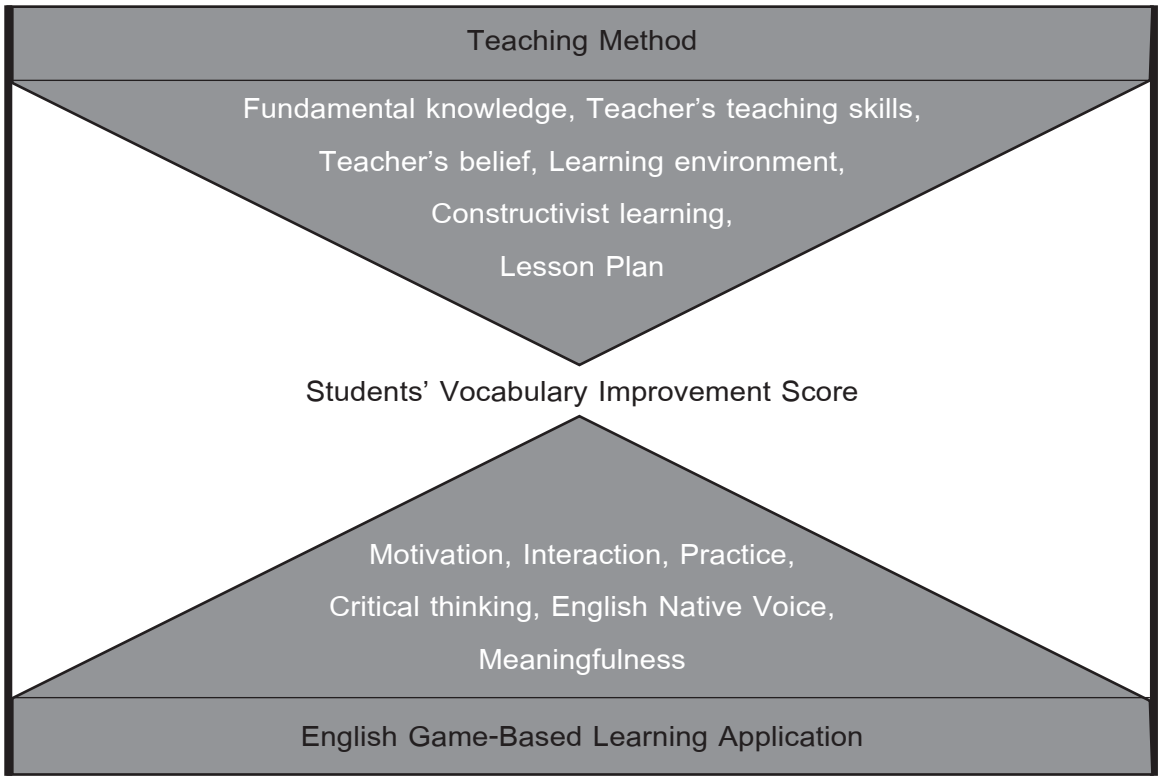

Figure 2 The Factors Affecting Students' Vocabulary Score Improvement Through the Teaching Method and the English Game-Based Learning Applications illustrated by Papob Puttimanoradeekul

The research findings conclude that the use of English Game-Based Learning application can motivate students to learn English as a foreign language, and it makes them willing to explore vocabulary knowledge from learning by doing. All of the three teaching methods can help students improve English vocabulary test scores. Especially, Exploratory Learning method shows the highest improvement score results.

SUGGESTIONS AND RECOMMENDATIONS

The findings of this study can provide guidelines and help English teachers to find out the importance of using technology in education. The teachers can prepare varieties of lesson plans to boost students' learning ability by using English Game-Based Learning applications that can be used for everyone who study English as a foreign language

for better learning and understanding.

Although this research provides the guideline for primary school teachers to select the effective teaching method to teach English vocabularies along with the use of English Game-Based Learning applications, the questions can be raised for further research: How teaching methods and English Game-Based Learning applications can be applied in different subject areas? Regarding research findings and the review of literature, the following recommendations are made below:

1. The quantitative data collection in long term is necessary to find out whether the improvement in vocabulary scores between Exploratory Learning and Pre-teaching is slightly or greatly different.

2. The further research may be conducted in different subject areas as the findings could benefit various stakeholders.

3. The training program for all teachers is necessary to effectively implement English Game-Based Learning applications in classrooms.

4. Schools are recommended to accept the use of technology tools for education and changes in learning habits of the new generation of students.

REFERENCES

Abdul Rabu, N. S. & Talib, Z. (2017). The Effects of Digital Game-Based Learning on Primary School Students' English Vocabulary Achievement and Acceptance. **Innovative Teaching and Learning Journal.** 1, 61-74.

Canto-Herrera, P. & Salazar-Carballo, H. (2010). **Teaching beliefs and teaching styles of mathematics teachers and their relationship with academic achievement. Paper presented at the 2010 AERA meeting.** Retrieved from https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED525506.pdf

Derakhshan, A. & Khatir, E.D. (2015). The Effects of Using Games on English Vocabulary Learning. **Journal of Applied Linguistics and Language Research.** 2 (3), 39-47.

Fry, G. W. & Bi, H. (2013). The evolution of educational reform in Thailand: the Thai educational paradox. **Journal of Educational Administration.** 51(3), 290–319. doi:10.1108/09578231311311483

Huong, L. P. H. (2006). Learning Vocabulary in Group Work in Vietnam. **RELC Journal.** 37(1), 105-121. doi: 10.1177/0033688206063477

Lee, J., Karlova, N., Clarke, R., Thornton, K. & Andrew, P., (2014). **Facet Analysis of Video Game Genres.** iSchools. doi: 10.9776/14057

OBEC. (2013). **Research Report on Tablet Usage for Grade 1 students.** Office of the Basic Education Commission. Ministry of Education.

OECD. (2009). **Creating Effective Teaching and Learning Environments: First Results From TALIS, Teaching and Learning International Survey [e-book]. Teaching Practices, Teachers' Beliefs and Attitudes (pp. 87-135).** Retrieved from https://www.oecd.org/education/school/43023606.pdf

Pooja, G. (2017). Study the effect of teaching method on the academic achievement of school going children of Semiurban Area, S Schools of Lucknow city. **International Journal of Home Science.** 3(2), 447-453.

Squire, K., Giovanetto, L., Devane, B. & Durga, S. (2005). From Users to Designers: Building a Self-Organizing Game-Based Learning Environment. **TechTrends.** 49(5), 34-42, 74.

TESOL. (2013). **Vocabulary and Its Importance in Language Learning.** Retrieved from http://www.tesol.org/docs/books/bk_ELTD_Vocabulary_974

The Nation. (2013). **Thailand ranked 55th in English proficiency. The Nation.** Retrieved from http://www.nationmultimedia.com/national/Thailand-ranked-55th-in-English-proficiency-30220088.htmls

บทความวิจัย

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร

THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE OPERATION OF PRIVATE NON-FORMAL EDUCATION SCHOOLS IN SAMUT SAKHON PROVINCE

ปริญญา วงษ์เชิดขวัญ[1*] สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์[2] และ ศศิธร บัวทอง[3]

Parinya Wongcherdkwan[1*], Suttiwan Tuntirojanawong[2] and Sasitorn Boultong[3]

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี ประเทศไทย[1*, 2, 3]

Master of Education in Educational Administration, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand[1*, 2, 3]

Email: ceo@gelschool.com

Received: 2018-02-12
Revised: 2019-05-28
Accepted: 2019-05-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร (2) เปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/ผู้สอน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราการประเมิน ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมาก คือ การมีครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู และเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติต่ำสุด คือ การมีปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้ และการมีบริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่

ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร กับเพศ อายุ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติและกลุ่มโรงเรียน โดยภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาและครู/ผู้สอนมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพ โรงเรียนเอกชนนอกระบบ สมุทรสาคร

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) quality assurance in informal schools and (2) comparison of quality assurance activities within non-formal schools, gender, age, education workplace and school groups. The samples are 92 personnels. The research instrument was a questionnaire. Data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA. The research found implementation of quality assurance in informal schools. The overall is at the highest level. The most average subject in the class is the teacher who has the knowledge and ability to teach and behave appropriately to the teacher. The lowest average practice is to have a good school philosophy and goals and to use them as a guideline for school operations and the services and welfare provided to the students thoroughly and sufficient. When comparing the differences between quality assurance practices in non-formal private schools Samut Sakhon with gender, age, job placement, the school administrators and teachers had different behaviors at the 0.05 level of significance.

Keywords: Quality Assurance, Non-formal Private Schools, Samut Sakhon

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และจะต้องสร้างความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไป ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยความรับผิดชอบร่วมทั้งในระดับประเทศ และระดับสถานศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ หลักสูตรสื่อการสอนและเทคโนโลยี การประเมินผลผู้เรียน การพัฒนาครู การประเมินคุณภาพสถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ที่เชื่อมโยงกับทักษะ สำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ต้องอาศัยแนวคิดและ

ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา การเรียนรู้และการสอนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Rattana, 2011) การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ในทุก ๆ ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนในสังคมให้ได้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน

การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองชุมชน และสังคมเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมต้องการ สืบเนื่องจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายบทบาทการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยรับผิดชอบจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่นและพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชน และสังคม ดังนั้น หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในระบบหรือนอกระบบนั้นจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่การวางแผนดำเนินงาน และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามภาระความรับผิดชอบอย่างมีระบบ และประสิทธิภาพ และมีความร่วมมือในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ (Office of The Education Council, 2013)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัด และประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาในการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานสำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทนั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดในเรื่องอาคารสถานที่ ผู้บริหาร ครู หรือผู้สอนหลักสูตรและสถานที่ฝึกปฏิบัติพร้อมอุปกรณ์ ความจุนักเรียน การวัดผล และประเมินผลการเรียนและการออกประกาศนียบัตรเมื่อได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนแล้ว การดำเนินกิจการของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แต่ละแห่งจะต้องคำนึงถึงคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนจะต้องมีหลักประกันว่าผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีตามจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป มีความมั่นใจที่จะเลือกเรียนในโรงเรียนแห่งนั้น (SuChat, 2011) ความเชื่อพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นลักษณะที่ โดดเด่นของประเทศไทย คือ ความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนต้องการความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตการคิดตัดสินใจ การเลือกกระทำหรือไม่กระทำใด ๆ ล้วนใช้เหตุผล ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้านอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ทั้งด้านร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ ฐานะความเป็นอยู่ ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม ทั้งสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการคือความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้นๆการคิดแบบคิดเป็นจึงเป็นการใช้ข้อมูลประกอบการคิดอย่างรอบด้านนำมาสู่การตัดสินใจเลือกที่จะเชื่อ เลือกที่จะกระทำโดยสามารถอธิบายเหตุผลของตนเองได้ ซึ่งความคิดของแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป การจัดการศึกษานอกระบบ จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง หัวใจสำคัญ คือการยอมรับและเคารพในการตัดสินใจของผู้เรียน ซึ่งเป็นรากฐานของความเป็นประชาธิปไตย ในระดับพื้นฐานด้วย (Uncharee, 2008)

ความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบ มีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี เป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการได้ และเพื่อให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบมีความเข้าใจและสามารถดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จึงได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบขึ้น เพื่อเสนอแนะหลักการและขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งแนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพภายในของโรงเรียน อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจะต้องมีการดำเนินการตรวจสอบงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบทุก ๆ 3 ปี ซึ่งผลการประเมินที่ผ่านมา พบว่าการประกันคุณภาพในโรงเรียนเอกชนนอกระบบยังอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ (The Office of the Private Education Commission, 2018) ซึ่งยังมีบางมาตรฐานที่จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนได้กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร และสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนได้ปรับปรุงการและพัฒนาดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกันคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริมสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนไปดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จ

2. นำข้อมูลที่ได้มาทำการปรับปรุงในเรื่องของการบริหารและการจัดสวัสดิการให้บุคลากรเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร

3. นำข้อมูลที่ได้มาทำการปรับปรุงในเรื่องของอาคาร สถานที่ ห้องฝึกปฏิบัติให้ความมีความเพียงพอและพร้อมใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งได้กำหนดประเด็นเนื้อหาที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ส่งผลต่อผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แต่ละแห่งในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ (พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ) จำแนกเป็น 12 ด้าน ดังนี้

1. การมีปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้

2. การมีหลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และสังคม

3. การมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การมีกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนตรงตามสภาพจริง

5. การมีครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู

6. การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง

7. การมีผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

8. การมีผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ

9. การมีระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ

10. การมีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน

11. การมีบริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ

12. การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากร จากโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร 19 แห่ง ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต

ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/ผู้สอน จำนวน 120 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

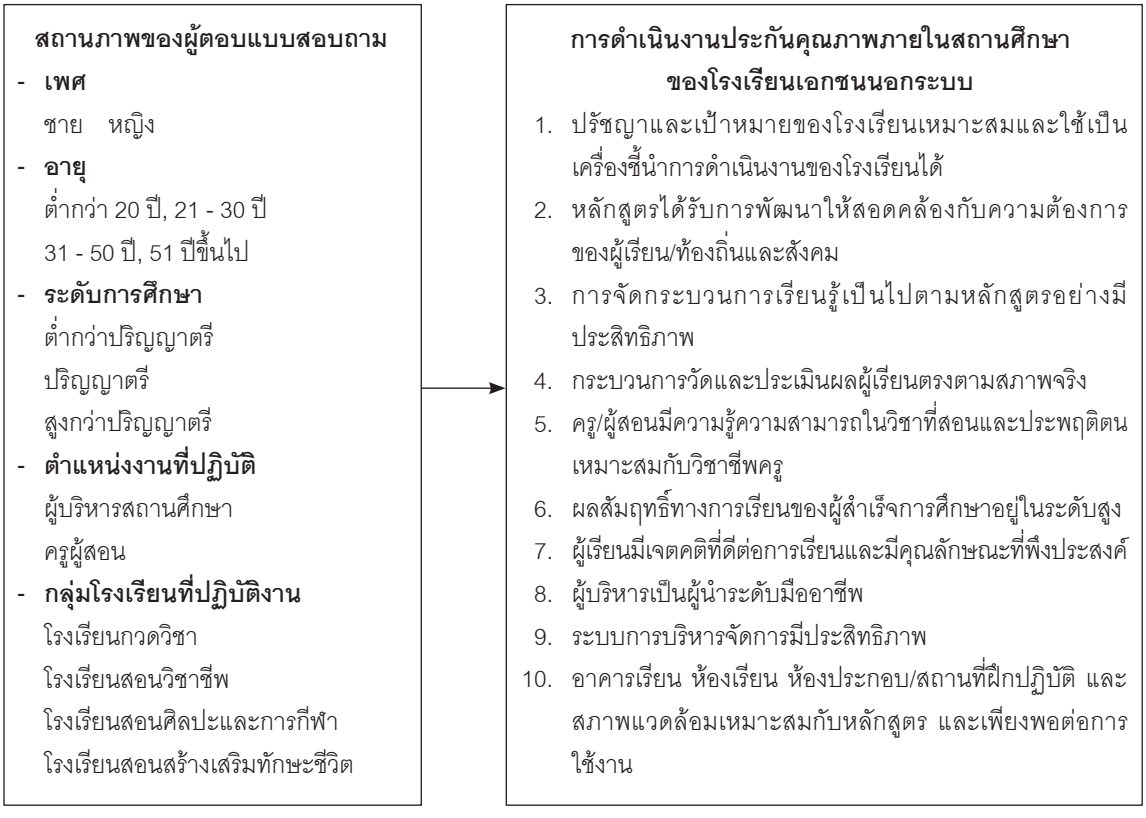
การดำเนินการวิจัยนี้เป็นการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ปีการศึกษา 2560

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากร จากโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร 19 แห่ง ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/ผู้สอน จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร 19 โดยทำกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ แครซี่มอร์แกน และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ให้ครอบคลุมกลุ่มโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มโรงเรียนสอนวิชาชีพ 10 แห่ง กลุ่มโรงเรียนกวดวิชา 4 แห่ง กลุ่มโรงเรียนสอนศิลปะและกีฬา 4 แห่ง และกลุ่มโรงเรียนสอนสร้างเสริมทักษะชีวิต 1 แห่ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต จำนวน 6 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครู/ผู้สอน จำนวน 71 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อเก็บรวมรวมข้อมูลจากคณะครู โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพในเรื่องเพศอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Check-List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ โดยผู้วิจัยใช้มาตรฐานของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) จำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็นรายด้านดังนี้

1. การมีปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้ จำนวน 5 ข้อ

2. หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่นและสังคม จำนวน 5 ข้อ

3. การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ข้อ

4. กระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนตรงตามสภาพจริง จำนวน 5 ข้อ

5. ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู จำนวน 5 ข้อ

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง จำนวน 5 ข้อ

7. ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 5 ข้อ

8. ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ จำนวน 5 ข้อ

9. ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ จำนวน 5 ข้อ

10. อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตร และเพียงพอต่อการใช้งาน จำนวน 5 ข้อ

11. บริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ จำนวน 5 ข้อ

12. มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จำนวน 5 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงแบน-มาตรฐาน

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร และข้อมูลทั่วไป โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และวิเคราะห์รายคู่ ตามวิธีการของ Scheffe

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งงานที่ปฏิบัติส่วนใหญ่ คือ เป็นครู/ผู้สอน และอยู่ในกลุ่มโรงเรียนกวดวิชา

ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวม พบว่า มีการประเมินการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเรื่องที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ การมีครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู รองลงมา การมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ การมีกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนตรงตามสภาพจริง การมีผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง การมีหลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และสังคม การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การมีระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ การมีผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ การมีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน การมีปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้ และการมีบริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร และข้อมูลทั่วไป

เพศ

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุ

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวม การมีหลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และสังคม การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง การมีผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การมีผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ และการมีบริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระดับการศึกษา

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม การมีหลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และสังคม การมีระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับในด้านอื่น ๆ นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครู/ผู้สอนมีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน

ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ พบว่า โดยภาพรวม การมีครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู การมีผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การมีผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ การมีระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และการมีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพ แวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู/ผู้สอนมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มโรงเรียน

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู/ผู้สอนมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จึงสรุปได้ว่าบุคลากรที่มี เพศ อายุ ตำแหน่งงาน ที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แตกต่างกัน จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร ครั้งนี้ สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้การปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้นอาจเนื่องมาจาก ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/ผู้สอน ต้องปฏิบัติตามนโยบาย และปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อีกทั้งทุกสถาบันการศึกษาต้องมีการจัดทำการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ซึ่งต้องทำตามนโยบายที่กำหนดไว้ จึงทำให้มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทำให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เป็นรายด้านทั้ง 12 ด้าน พบว่า

1. การมีปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละประเภทโรงเรียนมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน มีความสนองของความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน จึงทำให้การมีปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสมและใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้มีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

2. การมีหลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่นและสังคมโดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเนื้อหาสาระของหลักสูตร รวมถึงกิจกรรมที่จัดตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ของแต่ละประเภทกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกัน รวมทั้งในแต่ละกลุ่มโรงเรียนก็จะมีกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามรูปแบบของกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

3. การมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการในการจัดการ

เรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้ รวมถึงการใช้สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องมีความเหมาะสมกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์ในการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

4. การมีกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียนตรงตามสภาพจริง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการวัดและประเมินผลของโรงเรียนในแต่ละประเภทมีเกณฑ์ในการประเมินผลที่แตกต่างกัน เนื่องจากหลักสูตรที่สอนในแต่ละกลุ่มโรงเรียนไม่เหมือนกัน จึงทำให้การวัดและการประเมินผลมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

5. การมีครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่งานที่ครู/ผู้สอนได้รับจะต้องมีความเหมาะสมกับคุณสมบัติของครู/ผู้สอน และหลักสูตรที่กำหนด อีกทั้งกลุ่มโรงเรียนต้องมีการขัดสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมและตรงกับหลักสูตรที่ทางโรงเรียนได้จัดทำการเรียนการสอน จึงทำให้เกิดความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

6. การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความรู้ ความสามารถ และทักษะตามเกณฑ์การประเมินผลของโรงเรียนในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ในแต่ละกลุ่มโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

7. การมีผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความมี

สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนและครู/ผู้สอน รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันก็มีวิธีการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนที่มีรูปแบบแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

8. การมีผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่มีกลุ่มอายุสูงกว่าย่อมมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า รวมถึงระดับหน้าที่ตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมายก็จะส่งผลถึงประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมา และกลุ่มโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันย่อมมีผู้บริหารที่มีทักษะในการบริหารที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

9. การมีระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน การขัดสรรบุคลากรจากระดับการศึกษา และการขัดสรรบุคลากรที่มีประสบการณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่โรงเรียนได้กำหนดไว้นั้น ย่อมส่งผลถึงการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ ถ้าหากสามารถขัดสรรบุคลากรได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

10. การมีอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแต่ละกลุ่มโรงเรียนจะต้องมีการจัดอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมรวมถึงบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความเหมาะสม จึงทำให้มีการจัดการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

11. การมีบริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบของการให้บริการและการจัดสวัสดิการของแต่ละกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เพราะวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดหลักสูตรมีความแตกต่างกัน ทำให้มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัย รวมถึงการบริหารด้านสุขาภิบาลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

12. การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา และกลุ่มโรงเรียนที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมของแต่ละกลุ่มโรงเรียนมีความแตกต่างต่างกันตามวัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตร จึงทำให้ได้รับความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากชุมชน สังคม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) (Private School Act, 2007)

สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Akapat (2011) ที่ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายด้านจำแนกตามตำแหน่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bangon (2017) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในบางส่วน โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการเปรียบเทียบปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัย พบว่า สภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน

ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในส่วนด้านที่ปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับน้อยทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาส่วนข้อที่มีปัญหาต่ำสุดคือ ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การเปรียบเทียบสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่างกันในภาพรวมและรายด้าน การเปรียบเทียบปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ 2 ด้านคือ ด้านการจัดแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และมีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในระดับ 0.05 อยู่ 4 คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในและด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกันการเปรียบเทียบสภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน การเปรียบเทียบปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

จึงสรุปได้ว่าจากการวิจัยบุคลากรที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แตกต่างกัน จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ส่วนบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทางแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ จังหวัดสมุทรสาคร ดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาควรมีการจัดระบบรักษาความปลอดภัย ระบบสุขาภิบาล การจัดหาน้ำดื่ม รวมถึงการกำจัดขยะให้เหมาะสม เพื่อให้ทั้งผู้บริหาร ครู/ผู้สอน และตัวผู้เรียน เกิดความอบอุ่นใจ ปลอดภัย เมื่อได้มาศึกษาในโรงเรียน

2. สถานศึกษาควรมีการจัดการประชุมบุคลากรเพื่อร่วมกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาอยู่สม่ำเสมอ เพื่อนำผลของการแสดงความคิดเห็นมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงานภายในโรงเรียน

3. สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ ให้มีความเพียงพอ และพร้อมใช้งานอยู่เสมอ และมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับหลักสูตรในการเรียนการสอน

4. สถานศึกษาควรมีการจัดส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตามแผนที่วางไว้เพื่อเป็นกำลังใจหรือเป็นตัวกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้กับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม และควรมีการจัดทำเอกสารแบบประเมินกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่ประสงค์สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและสังคม รวมถึงปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน

6. สถานศึกษาควรมีการนำการวัดการประเมินผลไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงให้ผู้เรียนที่มีเกณฑ์ที่อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานได้มีความรู้ และพัฒนาขึ้นมาให้อยู่ในเกณฑ์ระดับมาตรฐาน

7. สถานศึกษาควรมีการจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านจริยธรรม ซื่อสัตย์ ประหยัด และมีระเบียบ เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนทราบถึงหลักการปฏิบัติที่ควรกระทำ

8. สถานศึกษาควรมีการจัดหาครู/ผู้สอนที่เหมาะสม และเพียงพอกับหลักสูตร เช่น จำนวนครู วุฒิครู ประสบการณ์ของครู ฯลฯ ให้สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของผู้เรียน

9. ครู/ผู้สอนควรมีอุปกรณ์การเรียนรู้ที่เพียงพอและทันสมัยต่อผู้เรียน เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

10. ผู้บริหารควรมีรูปแบบของการสื่อสาร การสั่งการ และการมอบหมายงานได้ชัดเจน ไม่ซับซ้อน เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดในการปฏิบัติงาน

11. สถานศึกษาควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการสอนและสภาพแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

12. สถานศึกษาควรมีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก และมีการจัดให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้หรือให้บริการแก่ประชาชนและชุมชน เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้กับชุมชน

REFERENCES

Akapat U. (2011). **Implementation of quality assurance within schools of private schools, Under the Office of Chachoengsao Educational Service Area 1.** Thesis, Faculty of Management Studies, Faculty of Education, Burapa university

Bangon T. (2017). **Implementation of quality assurance within basic education institutions, Office of Khon Kaen Educational Service Area 2.** Thesis, Master of Education Educational administration College. Northeastern University.

Office of The Education Council. (2013). **The second decade of education reform.** Bangkok: VTC Communications.

Private School Act. (2007). **Educational quality standards of informal schools.** Bangkok: Office of the Private Education Commission.

Rattana D. (2011). **Factors affecting school administrators affecting the quality of distance learning management via satellite system in schools.** Under the Office of Suphan Buri Primary Education Service Area 1. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

SuChat K. (2011). **The quality management system of the private schools outside.** System in Bangkok. Thesis. Chulalongkorn University.

The Office of the Private Education Commission. (2018). **Report on the quality of the school yearly education Other types of systems.** Bangkok: The Office of the Private Education Commission.

Uncharee T. (2008). **Reporting of educational management.** Retrieved March 5, 2008, from https://panchalee.wordpress.com/2009/07/29/reporting/.

บทความวิจัย

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

A MODEL OF GUARDIAN PARTICIPATION IN LEARNING RESOURCE MANAGEMENT ACCORDING TO PHILOSOPHY OF THE SUFFICIENCY ECONOMY IN SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF UBONRATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สมบัติ ปัญญาคง[1*] ณรงค์ พิมสาร[2] และ กาญจนา บุญภักดิ์[3]

Sombat Punyakong[1*] Narong Pimsan[2] and Kanjana Boonphuk[3]

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2, 3]

Doctor Philosophy in Educational Administration Program, Faculty of Education, North Bangkok University Bangkok, Thailand[1*, 2, 3]

Email: Sb_pk@hotmail.com

Received: 2018-01-07
Revised: 2019-05-24
Accepted: 2019-05-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วยภารกิจหลัก 5 ประการ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร 5) การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ทั้งด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้องของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การจัดแหล่งเรียนรู้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purposes of this research were to analyse of guardian participation in learning resource management according to philosophy of the sufficiency economy in school under the jurisdiction of Ubonratchathani primary educational service area office 1.The objectives of this research were 1) to study related information of guardian participation in learning resource management according to philosophy of the sufficiency economy in school. 2) to develop a model of guardian participation in learning resource management according to philosophy of the sufficiency economy in school under the jurisdiction of Ubonratchathani primary educational service area office 1. and 3) an evaluation of the model of guardian participation in learning resource management according to philosophy of the sufficiency economy in school under the jurisdiction of Ubonratchathani primary educational service area office 1.

The findings were found that :

1. An overall of the guardian have participation in learning resource management according to philosophy of the sufficiency economy in school was at a “high” level.

2. A model of guardian participation in learning resource management according to philosophy of the sufficiency economy in school under the jurisdiction of Ubonratchathani primary educational service area office 1 comprises 5 components: 1) planning participation.2) practice activities participation 3) evaluative participation. 4) resource providing participation. 5) publish knowledge participation.

3. It was found that was evaluation a model of guardian participation in learning resource management according to philosophy of the sufficiency economy in school under the jurisdiction of Ubonratchathani primary educational service area office 1. All 5 components was at a “high” level.

Keywords: participation, resource management, sufficiency economy

บทนำ

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนมีโอกาสพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดด้วยการวางรากฐานการพัฒนาชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพ และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนที่เน้นความสำคัญต่อกระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการพัฒนาสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และมาตรา 40 บัญญัติให้กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาทั้งด้านวิชาการ

งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป สู่สถานศึกษาโดยตรง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาแต่ละแห่งทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ฉะนั้นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมีแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 6 มาตรา 8(2) และมาตรา 9(5) และ (6) ได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองของนักเรียน โดยในปัจจุบันโรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ได้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงภายในโรงเรียน โดยมีการจัดแหล่งเรียนรู้ ตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงภายในโรงเรียน โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมน้ำดื่มบาตรน้ำทิพย์ เพื่ออาหารกลางวันกิจกรรมเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เช่น กิจกรรมเพาะเห็ดนางฟ้า กิจกรรมปลูกผักสวนครัว กิจกรรมเลี้ยงปลา กิจกรรมการเลี้ยงแพะ กิจกรรมการปลูกมะนาวในกระถาง และกิจกรรมการทำนาข้าว เป็นต้น (แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านสว่างหนองเสือ (Sawangnongseua School, 2015)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัด ได้มีการประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง แต่จากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2556-2557 พบว่า โรงเรียนต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น หากโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดการศึกษา อาจทำให้โรงเรียนสามารถหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาหรือรูปแบบที่จะอำนวยความสะดวกต่อการมีส่วนร่วมให้ผู้ปกครองได้ตรงกับความต้องการ เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะส่งผลต่อความราบรื่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในทำนองเดียวกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองส่วนมากมีอาชีพทำการเกษตร และรับจ้างทั่วไป และมีฐานะยากจน จึงไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษาของโรงเรียนหรือแม้แต่การอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนเอง นอกจากนั้นแล้ว

อาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและผู้ปกครอง หรือระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ไม่มีความคุ้นเคยกันจึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้ปกครองไม่ต้องการจะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมใด ๆ ของทางโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 (Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 1, 2015)

ในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 และเขตอื่น ๆ ได้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนทุกโรงเรียน เป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบมีส่วนรวมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานการจัดแหล่งเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 จาก 280 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 คน ครู 489 คน ผู้ปกครอง 1,923 คน โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหาร 25 คน ครู 934 คน ผู้ปกครอง 2,277 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร 248 คน ครู 989 คน ผู้ปกครอง 3,687 คน

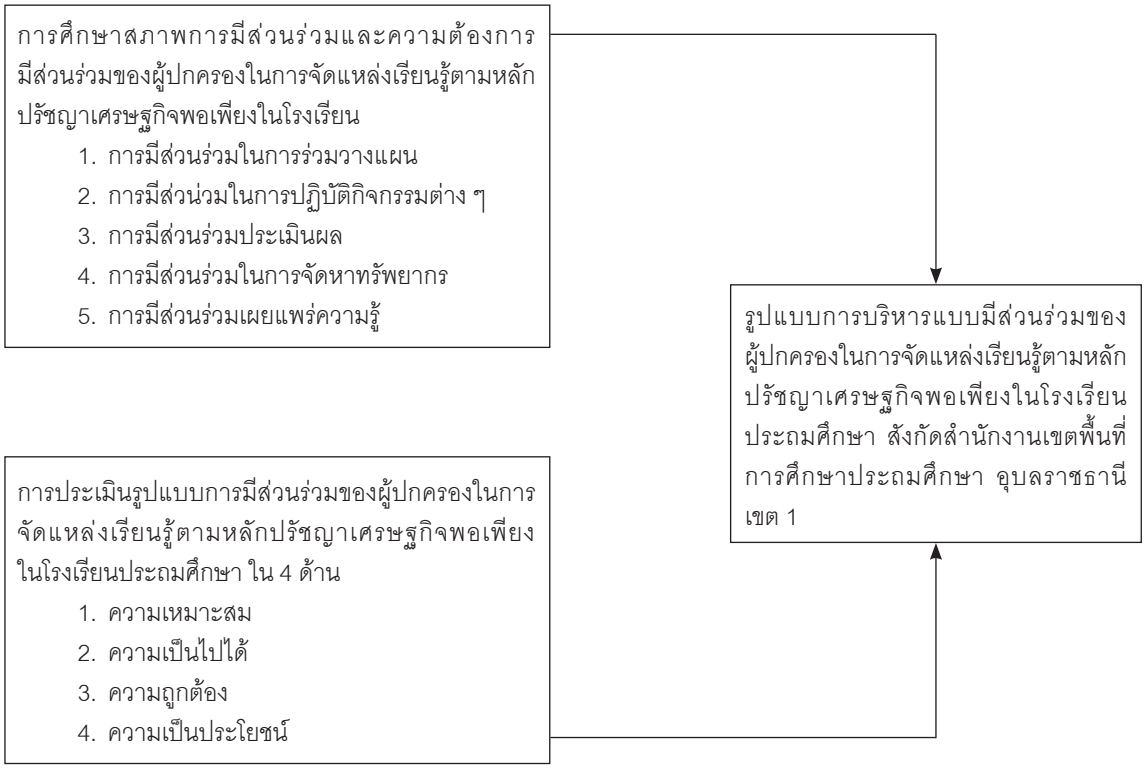
ตัวแปรที่ศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน 5 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน 2.การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร และ 5.การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก ประชากร ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้และผู้ปกครองของโรงเรียนประถมศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 10 คน ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ จำนวน 10 คน และผู้ปกครอง จำนวน 11 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ส่วนที่ 3 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 โดยการใช้แบบสอบถาม

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จาก 280 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 คน ครู 489 คน ผู้ปกครอง 1,923 คน โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหาร 25 คน ครู 934 คน ผู้ปกครอง 2,277 คน โรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร 248 คน ครู 989 คน ผู้ปกครอง 3,687 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 5 คน ครู ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ 5 คน ผู้ปกครอง จำนวน 90 คน โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหาร 14 คน ครู 14 คน ผู้ปกครอง 106 คน โรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร 144 คน ครู 144 คน ผู้ปกครอง 172 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ได้มาโดยเลือกแบบสุ่มแบบหลายขั้นตอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morganm, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในส่วนที่ 3 นี้ มี 2 ชุด คือ เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้เป็นผู้ตอบ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ผู้ปกครองเป็นผู้ตอบเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้เป็นการวิเคราะห์โดยโปรแกรม

คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์การแปลความหมายเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร 5 คน ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ 5 คน และผู้ปกครอง 5 คน รวม 15 คน จากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาพอเพียงดีเด่นระดับประเทศ โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ซึ่งพิจารณาใน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสนทนากลุ่ม (focus group) และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 10 คน ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ จำนวน 10 คน และผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นสัมภาษณ์ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นไปได้ 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านความถูกต้อง และ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ส่วนที่ 2 การประเมินโดยใช้แบบประเมิน

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ ผู้ปกครองในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จาก 280 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 คน ครู 489 คน ผู้ปกครอง 1,923 คน โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหาร 25 คน ครู 934 คน ผู้ปกครอง 2,277 คน โรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร 248 คน ครู 989 คน ผู้ปกครอง 3,687 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร 30 คน ครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้ 30 คน และผู้ปกครอง 30 คนรวมเป็น 90 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานแหล่งเรียนรู้เป็นการวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์การแปลความหมายเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนโดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) และตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47) ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.43)

2. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต1 ที่พัฒนาขึ้นมีข้อมูลที่ครอบคลุมขอบข่ายงานบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 ภารกิจหลักของรูปแบบมี 5 ประการ คือ

1) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

3) การมีส่วนร่วมประเมินผล

4) การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร

5) การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้

2.2 กระบวนการบริหารภารกิจหลักทั้ง 5 ประการ การดำเนินการของภารกิจหลักทั้ง 5 ประการ เป็นการดำเนินการโดยใช้วงจรการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง (deming) คือ PDCA

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านความเป็นไปได้ ($\overline{X}$ = 4.23) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.13) ด้านความถูกต้อง ($\overline{X}$ = 4.10) ด้านความเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.00) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเห็นว่าถ้าหากมีการบริหารโดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผล การจัดหาทรัพยากร รวมทั้งการประเมินผลจะเป็นผลดีต่อโรงเรียนและนักเรียน เพราะการบริหารรูปแบบนี้ทางโรงเรียนจะได้ทราบความต้องการของผู้ปกครองว่าต้องการให้ทางโรงเรียนจัดการเรียนรู้จัดแหล่งเรียนรู้รูปแบบใดที่สามารถตอบสนองต่อผู้เรียนได้มากที่สุด และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งบางครั้งโรงเรียนจะไม่ทราบความต้องการของผู้ปกครองและผู้เรียน ทำให้การจัดแหล่งเรียนรู้ไม่เอื้อและไม่ส่งผลดีต่อการเรียนและในบางครั้งผู้ปกครองยังเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนปัจจัยทางการศึกษาทำให้การจัดแหล่งเรียนรู้ดำเนินการไปได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมประเมินจะทำให้ทางผู้บริหารและโรงเรียนทราบถึงผลของการดำเนินการว่าเป็นไปในทิศทางใด มีจุดใดที่ควรพัฒนาต่อยอดหรือจุดใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เป็นต้น

ตามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านความถูกต้อง ($\overline{X}$ = 4.12) ด้านความเป็นไปได้ ($\overline{X}$ = 4.12) ด้านความเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.06) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.00) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดแหล่งเรียนรู้ของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองเป็นบุคคลที่สะท้อนผลของการจัดการเรียนรู้และการจัดแหล่งเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรวมนี้จะทำให้ทราบถึงบทบาทของครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนมากยิ่งขึ้น จะเข้าใจถึงกระบวนการดำเนินงานของคุณครู การสะท้อนผลของผู้ปกครองจะช่วยทำให้ครูสามารถออกแบบ วางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ไปในทางที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

และตามความคิดเห็นของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.28) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.30) ด้านความเป็นไปได้ ($\overline{X}$ = 4.29) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.27) ด้านความถูกต้อง ($\overline{X}$ = 4.24) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร

จัดแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองทำให้ครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ซึ่งบางครั้งไม่มีในห้องเรียน และในทางกลับกันผู้ปกครองก็ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำมาร่วมวางแผน พัฒนา แก้ไขปรับปรุงร่วมกับครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นผลดีทั้งต่อโรงเรียน ต่อครูและต่อผู้เรียน อีกทั้งผู้ปกครองยังเป็นส่วนสำคัญในการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชนได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มาอภิปรายดังนี้

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นมีข้อมูลที่ครอบคลุมขอบข่ายงานบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยภารกิจหลัก 5 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ 3) การมีส่วนร่วมประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร และ 5) การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ในภาพรวมความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.43) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกาย ภูขมัง (Phukamung, 2011) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารสถาน ศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในงาน 4 งาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณ แสนทองแก้ว (Sangthongkaew, 2009) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผู้ปกครองได้ให้ความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านตามภารกิจหลัก เป็นดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน กำหนดวิธีการและแนวทางดำเนินงาน รวมทั้งกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งการวางแผนนั้นก็จะรวมไปถึงการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหาและร่วมในพัฒนา โดยภาพรวมผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนเพราะการวางแผนที่ดีจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ง่ายขึ้น

อีกทั้งการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนนั้นจะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน การปฏิบัติ การพัฒนาของโรงเรียนและได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนและพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิณณวัตร ปะโคทัง (Pakotang, 2006) ที่ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น ที่ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วพบว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ การระดมความคิด การร่วมวางแผน การร่วมลงมือทำ การร่วมติดตามประเมินผล และการรับประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ บัณฑิต เดชขันธ์ (Detkhan, 2005) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านนา ดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ด้านการวางแผนการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นการลงมือปฏิบัติ ติดต่อประสานงาน การติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงวิธีการพัฒนา โดยภาพรวมผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง และการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ แล้วทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การดำเนินงานจึงเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ ตันติวงศ์วาณิช (Tantiwongwanich, 2007) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ของชุมชนในเขตลาดกระบังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ ปาริฉัตต์ กล่อมสกุล (Khomsakul, 2007) ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนท้ายพิกุล พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมจริงของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนท้ายพิกุลอยู่ในระดับปานกลาง

3. การมีส่วนร่วมประเมินผล เป็นการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดขอบเขต กำหนดเครื่องมือในการประเมินผลรวมทั้งทำการประเมินผลและวิเคราะห์ผลร่วมกับทางโรงเรียน โดยภาพรวมผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองต้องการทราบผลของการดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ และนำผลของการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาต่อยอดให้สูงขึ้น และต้องการเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการ

ดำเนินงานว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ ตันติวงศ์วาณิช (Tuntiwongwanit, 2007) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนเขตลาดกระบัง พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ของชุมชนในเขตลาดกระบัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร แอกทอง (Aekthong, 2009) ศึกษาเรื่องความ ต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร เป็นการที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเกี่ยวกับการบริจาคทรัพย์ วัสดุครุภัณฑ์ ที่ดิน จัดทำผ้าป่า รวมถึงสละแรงกายในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.55) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและโรงเรียนเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสร้าง โรงเรียนได้มีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองและจัดกิจกรรมได้ตามความต้องการของผู้เรียน ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างรอบด้าน ได้รับประสบการณ์จริงที่สามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิสิษฐ ภู่รอด (Phurot, 2010) ที่กล่าวไว้ว่า การทรัพยากรทางการศึกษามีความจำเป็นและมีส่วนสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสามารถจัดการและบริหารทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้ได้ประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับ เอกกมล เยาวนา (Yaowana, 2009) ที่กล่าวว่า ทรัพยากรมีความสำคัญคือ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนา ช่วยให้องค์กรมีการดำเนินงานที่มีคุณภาพ ช่วยให้ระบบการบริหาร จัดการทันสมัย อิสระ และคล่องตัว ช่วยให้การวิเคราะห์ และตัดสินใจในการบริหารจัดการเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิด การระดมทรัพยากรทุกด้าน และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจาก ทุกส่วนของสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ยุภาภรณ์ สุทธิโคตร (Suttikoht, 2012) กล่าวว่า การพัฒนาประสิทธิภาพ ของโรงเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการไม่ว่าจะเป็น ด้านการบริการจัดการงานอาคารสถานที่ การจัดการรูปแบบ การเรียนการสอน การจัดการสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ บุคลากรในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียน เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานทุกอย่างภายในโรงเรียนเพื่อให้ โรงเรียนสามารถทำหน้าที่ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและประเทศชาติ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ ภู่รอด (Phurod, 2010) ได้ศึกษา การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

5. การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ เป็นการที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการทำป้าย เอกสาร หรือแม้แต่การจัดนิทรรศการ โดยภาพรวมผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการเผยแพร่ความรู้ซึ่งเป็นการเผยแพร่ความรู้จากชุมชนสู่โรงเรียน และจากโรงเรียนสู่ชุมชนหรือสาธารณชน เปรียบเสมือนเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้เรียนก็จะได้เรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา กอบนิลพรรณ (Kobnilphan, 2005) ศึกษาสภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ จัดการศึกษาของโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ ลำนารายณ์ พบว่าแนวทางการมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสาร งานในด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายการประสานงานกับ ผู้ปกครองล่วงหน้าโดยส่งจดหมายเวียนและชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบให้เกิดความเข้าใจโดยละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหาของภารกิจหลักของรูปแบบ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ 3) การมีส่วนร่วมประเมินผล4) การมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร 5) การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้

2. ผู้บริหารที่จะนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ ต้องศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยในแต่ละองค์ประกอบให้ละเอียด และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

3. ผู้บริหารควรมีการประชุมทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันก่อนนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้

4. การนำผลวิจัยไปใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษานั้น ผู้นำไปใช้ต้องศึกษากระบวนการดำเนินการตามภารกิจหลักทั้ง 5 ประการ โดยดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีบทบาทในการมีส่วนร่วมครบ

ทุกกระบวนการตามภารกิจหลักทั้ง 5 ประการของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาไปใช้ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกทำการประเมินรูปแบบหลังจากทดลองใช้ไปแล้วอย่างน้อย 1 ปี

2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้กระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมรูปแบบอื่น เพื่อให้ตรงกับความต้องการและบริบทของสถานศึกษาที่หลากหลาย

3. ควรมีการวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่มีผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1

REFERENCES

Aekthong, B. (2009). **Parents' Need for Participation in Development of Child Development Centers, Nakhon Ratchasima Province Researcher.** Master of Educational Administration, Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)

Detkhan, B. (2005). **Participation on educational management of parents in san nadokmai school under the office of educational service area 3, sakon nakhon.** Master of Educational Administration, Sakonnakhon Rajabhat University. (in Thai)

Khomsakul, P. (2007). **Parent Status and Approaches of Participation in Education management: case study in Taipikun school.** Master of Educational Administration, Naresuan University. (in Thai)

Kobnilphan, N. (2005). **States and guidelines of parents participation in educational management of Assumption Convent Lamnarai School.** Master of Educational Administration, Silpakorn University. (in Thai)

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). **Determining Sample Size for Researchactivities. Educational and Psychological Measurement.** NY: Harper Collins.

Pakotang, J. (2006). **The Model of Community Participation in Basic Education Management of Outstanding School: Kantharom School, Sisaket Province.** Ph.D. Educational Administration, Burapha University. (in Thai)

Phukamung, P. (2011). **Participation of Basic Educational School Committees in Educational Administration of Schools under Kalasin Primary Education Service Area Office 2.** Master of Educational Administration, Kalasin Rajabhat Univerity. (in Thai)

Phurod, P. (2010). **Educational Resources Management of Secondary Schools in Bangkok Education Service Area Office 1.** Master of Educational Administration, Dhonburi Rajabhat Univerity. (in Thai)

Sangthongkaew, S. (2009). **Parents Participation in the Management of Children Development Centers Sathing Phra District Songkhla Province.** Master of Educational Administration, Thaksin University. (in Thai)

Sawangnongseua School. (2015). **Action Plan of Sawangnongseua School.** Ubonratchathani.

Sutthikhot, Y. (2011). **Educational resources mobilization in the respects of human resources and equipment of schools in Seka district under Office of Nong Khai Primary Education Service Area 3.** Unpublished master's independent study, Nakhon Phanom University, (in Thai)

Tantiwongwanich, S. (2007). **Participation in Activity Organization of Ladkrabang People.** Thesis, King Mongkut's Instutute of Technology Ladkrabang. (in Thai)

Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 1. (2015). **Tatical Plans 2015.** Ubonratchathani. (in Thai)

Yaowana, E. (2009). **The problem and need of administrators and teachers in mobilizing educational resources of schools in Chiang Mai Educational Service Area 5.** Master of Educational Administration, Chiang Mai Rajabhat University. (in Thai)

บทความวิจัย

การสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

A CONSTRUCTION AND EFFICIENCY EVALUATION OF INSTRUCTIONAL DOCUMENT ON ENGLISH II FOR BACHELOR'S DEGREE AT NORTH BANGKOK UNIVERSITY

สุวรรณา ยุทธภิรัตน์

Suwanna Yutthapirut

สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Department of English Faculty of libery art, North Bangkok University, Bangkok, Thailand

Email: suwanna.yu@northbkk.ac.th

Received: 2018-07-10

Revised: 2018-02-28

Accepted: 2019-02-28

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการสอนและ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 53 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.67/83.20 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีคะแนนในระดับเกณฑ์ดีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 100 ของนักศึกษาทั้งหมด และความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: เอกสารประกอบการสอน ประสิทธิภาพ วิชาภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

This research aimed to construct and find the efficiency of the instructional document on English II, and to study the attitude towards using the instructional document on English II for Bachelor's degree at North Bangkok University. The sample of this research consisted of a section of students who enrolled English II in the second semester in academic year 2018 from North Bangkok University, using Data Random Sampling method. The data collections were English II instructional document and the students' attitude towards the instructional document. The research instruments were use five-rating scale questionnaire. The data was analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The research found that the efficiency of English II instructional document for Bachelor's degree had an efficiency of 80.67/83.20. This was higher than the criteria 80/80. The students' learning achievement by using English II instructional document was at a good level from 100 percent of all students, and the students' attitude towards learning by using English II instructional document was at the highest level.

Keywords: instructional document, efficiency, english subject

บทนำ

จากการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2554 เน้นปฏิรูปการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ เน้นความต้องการผู้เรียนและสังคมโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการจัดการศึกษาเพื่อไปพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกายใจ

สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการส่งเสริมการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (The Basic Education Commission, 2011)

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของประเทศทางด้านกำลังคนและความรู้ความเชี่ยวชาญโดยมีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยหลักสูตรต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการค้นคว้า ทำวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศและสังคม หลักสูตรต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความรู้ที่เป็นมาตรฐาน มีภูมิปัญญาท้องถิ่น แก้ปัญหาท้องถิ่น แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ และดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนทุกด้าน เป็นผู้นำเชิงวิชาการและการวิจัยเพื่อการพัฒนาสังคม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมหรือชุมชน และพัฒนาให้มีการแลกเปลี่ยนเชิงวิชาการในระหว่างคณาจารย์และผู้เรียนระหว่างสถาบัน เพื่อปรับระดับมาตรฐานการศึกษาและแลกเปลี่ยนแรงงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพทั้งนี้จึงจัดให้มีการสร้างเอกสารประกอบการสอนเพื่อเป็นองค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมีการประเมินประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนโดยนักศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการสร้างเกณฑ์มาตรฐานของระบบประกันคุณภาพในด้านกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาการสอนและผู้เรียนอีกด้วย

เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2 จัดอยู่ในหมวดศึกษาทั่วไป กลุ่มสาระวิชาภาษาต่างประเทศ เป็นวิชาที่มีความสำคัญในการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ในการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยมีการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะโดยเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ฟัง-พูด อ่าน-เขียน โดยจัดให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่อง Tenses ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการสื่อสาร การเชื่อมประโยค การใช้วลีประเภทต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามหลักไวยกรณ์โดยมีการฝึกสนทนาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษและการฝึกใช้ภาษาอังกฤษในบริบทต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้นมีการเรียนการสอนเน้นให้นักศึกษาทำกิจกรรมที่เสริมสร้างและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การเขียน (writing) แต่งประโยคภาษาอังกฤษ (make sentences) เติมคำลงในช่องว่าง (fill in the blank) ด้านการอ่าน (reading) อ่านเนื้อเรื่องและตอบคำถาม (read texts and answer the questions) สรุปเนื้อเรื่องสำคัญ (finding main ideas) ด้านการฟัง

(listening) เช่น ฟังบทสนทนาและตอบคำถาม (listen to the conversation and answer the questions) ฟังบทสนทนาและเติมคำในช่องว่าง (listen and fill in the blank) และ ฟังบทสนทนาและเลือกคำตอบที่ถูกต้อง (listen and choose the best answer) ด้านการพูด (speaking) เช่น ฝึกการออกเสียง (practice pronunciation: drills) และ ฝึกบทสนทนา (pair work: conversation practice) เพื่อสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างบทบาทสมมุติ และฝึกใช้นำไปประยุกต์ คิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาและบูรณาการให้เข้ากับชีวิตจริงได้อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นต้น

ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างของสังคมและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิด สังคม การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ ผู้ที่ใช้ภาษาต่างประเทศได้ก็จะสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศนในการดำรงชีวิต ภาษาอังกฤษจึงเป็นความรู้พื้นฐานที่กำหนดให้มีความสำคัญในการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จินตนา ไชยฤกษ์ (Chailuark, 2013) ทั้งนี้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารของคนในหลายประเทศทั่วโลก มีคนมากกว่า 400 ล้านคนใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารทั้งเป็นภาษาราชการและในชีวิตประจำวัน ในธุรกิจ นวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงวงการการศึกษา ทั้งนี้สถาบันสอนภาษาแห่งหนึ่งของประเทศอังกฤษกล่าวถึงแนวโน้มความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีผู้คนที่สนใจเรียนภาษาอังกฤษทั่วโลกกว่าสองพันล้านคน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น (Koesma, 2016)

จากความเป็นมาและความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะช่วยให้นักศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีความเข้าใจในเนื้อหา มีทักษะที่จำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อทำการพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาประเทศชาติต่อไปได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างเอกสารประกอบการสอนขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและเป็นแนวทางให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 ที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 เทียบกับเกณฑ์ของการให้ระดับคะแนนของมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

2. ได้เอกสารประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพ และจากผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือเสริมสร้างเอกสารประกอบการสอนในสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะการสร้างและการหาประสิทธิภาพการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 2 รวมทั้งสิ้น 115 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 53 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเลือกใช้

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ข้อมูลต่อไปนี้

1.1) เพศ

1.2) ชั้นปี

1.3) ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

2) ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1) ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2

2.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2

2.3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนต่อการใช้เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2

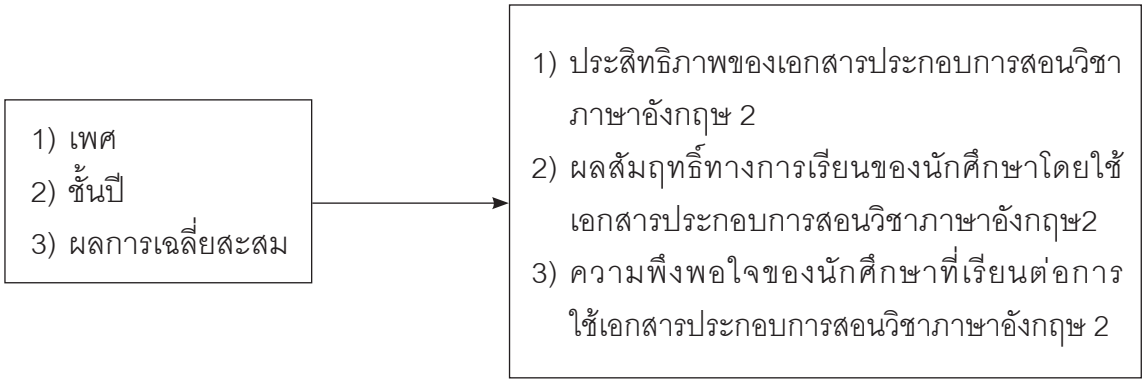
3) ระยะเวลาที่ใช้ 6 เดือน (ม.ค. - มิ.ย.)

สมมติฐานการวิจัย

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีคะแนนในระดับเกณฑ์ดีจำนวนร้อยละ 80 ของนักศึกษาทั้งหมด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษ 2 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 112 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 53 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เอกสารประกอบการสอน รายวิชาภาษาอังกฤษ 2

2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ

1) การสร้างและการหาคุณภาพเอกสารประกอบการสอน รายวิชาภาษาอังกฤษ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1) ศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษ 2 ตัวอย่างการสร้างเอกสารประกอบการสอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและแนวทางการสร้างเอกสารประกอบการสอนจากการเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการพัฒนาศักยภาพอาจารย์สู่ตำแหน่งทางวิชาการ

1.2) กำหนดรูปแบบเอกสารประกอบการสอน รายวิชาภาษาอังกฤษ 2 ซึ่งประกอบด้วย แผนบริหารการสอนรายวิชา แผนบริหารการสอนประจำบทเนื้อหาในแต่ละบท รวมทั้งหมด 12 บท จำนวน 45 ชั่วโมง บทสรุป แบบฝึกหัด และเอกสารอ้างอิง

1.3) ดำเนินการสร้างเอกสารประกอบการสอน รายวิชาภาษาอังกฤษ 2 ตามรูปแบบเอกสารประกอบการสอน

1.4) หาคุณภาพเอกสารประกอบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม จำนวน 3 คน ด้วยการหาค่าความเหมาะสมของเอกสารประกอบการสอน เป็นแบบมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากระดับความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ถึงน้อยที่สุด ได้ค่าคะแนนความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 นำมาเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนไว้ ดังนี้

1.00 - 1.49 ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.50 - 2.49 ระดับความเหมาะสมน้อย

2.50 - 3.49 ระดับความเหมาะสมปานกลาง

3.50 - 4.49 ระดับความเหมาะสมมาก

4.50 - 5.00 ระดับความเหมาะสมมากที่สุด

1.5) ปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่า ให้เสริมกิจกรรมท้ายบทให้ตรงกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้ที่ตนได้รับการการเรียนรู้ในแต่ละบทจากนั้นผู้วิจัยจัดทำเอกสารประกอบการสอนฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

2) การสร้างและการหาคุณภาพแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1) ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา แบบประเมินความพึงพอใจ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน

2.2) กำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามโดยระบุระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน

2.3) สร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน จำนวน 1 ฉบับ มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ทั้งนี้แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน (จำนวน 21 ข้อ) ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ 3) ด้านแบบฝึกหัด ลักษณะของแบบสอบถามในตอนดังกล่าวเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย ถึงน้อยที่สุด ส่วนตอนที่ 3 ตอนสุดท้ายของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open–ended) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ต้องการนำเสนอเพื่อการพัฒนา

2.4) หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นจะต้องนำมาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.5) ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกคน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66 - 1.00 ปรับปรุงเครื่องมือหากพบว่ามีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นำไปสู่การหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .960

2.6) จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอนเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้เอกสารประกอบการสอนในการสอนและสอนตามแผนการบริหารการสอนแต่ละบท จำนวน 12 แผน มีทั้งหมดจำนวน 12 บท และดำเนินการเทดสอบก่อนเรียนแต่ละบท จนครบ 12 บท จำนวน 45 ชั่วโมง ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้ข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ เก็บคะแนนก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นดำเนินการส่งแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 จำนวน 53 คน เพื่อวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเอกสารประกอบการสอน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน (E_1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 80.67 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (E_2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 83.20 แสดงว่าเอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 = 80.67/83.20

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 เทียบกับเกณฑ์ของการให้ระดับคะแนนของมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชา ภาษาอังกฤษ 2 มีคะแนนในระดับเกณฑ์ดีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 100 ของนักศึกษาทั้งหมด สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีคะแนนในระดับเกณฑ์ดี จำนวนร้อยละ 80 ของนักศึกษาทั้งหมด

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 ในภาพรวม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านเนื้อหา	4.74	0.43	มากที่สุด
2. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้	4.79	0.40	มากที่สุด
3. ด้านแบบฝึกหัด	4.79	0.39	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	**4.77**	**0.40**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า ในภาพรวมระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน วิชา ภาษาอังกฤษ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.67/83.20 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีคะแนนในระดับเกณฑ์ดีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 100 ของนักศึกษาทั้งหมด สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาภาษาอังกฤษ 2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนควรเรียนรู้หาข้อมูลเพื่อพัฒนาตนและเสริมสร้างกิจกรรมพัฒนาแนวการสอนที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ทันสมัย และใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันเพื่อผู้เรียนอยู่เสมอ โดยการสร้างเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาอื่นๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

2. ครูผู้สอนควรจัดให้มีการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน โดยจัดให้ครูผู้สอนเป็นผู้ตรวจและเฉลยแบบทดสอบร่วมกับผู้เรียน โดยผลที่ได้ผู้สอนอาจให้ข้อเสนอแนะหรือปรับวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อผู้เรียนต่อไป

REFERENCES

Chailuark, J. (2013). **Imagination and Innovation for Changing the Form of Education.** Retrieved January, 2017, from http://www.gotoknow.org/posts/548608

Rita Kustari Koesma. (2016). **4 Reasons why Learning English so Important.** Indonesia: Conference UPI.

The Basic Education Commission. (2011). **Basic Education.** Bangkok: Rabsongsinkha and Patsadupan publisher.

บทความวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขาย ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

THE DEVELOPMENT OF TRAINING PROGRAM IN COMPETENCY DEVELOPMENT PROGRAM FOR SALES JOBS IN REAL ESTATE

นราเศรษฐ์ ธนพัฒน์พูลเดช[1*] วันชัย ปานจันทร์[2] และ อรไท ชั้วเจริญ[3]

Naraseat Tanapatpoondetch[1*], Wanchai Panjan[2] and Orathai Chuacharoen[3]

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2]

ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[3]

Doctor of Philosophy Faculty of Human Resource Development Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand[1*, 2]

Department of Statistics Faculty of Science Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand[3]

Email: 5819480008@rumail.ru.ac.th[1*]

Received: 2018-12-23

Revised: 2019-05-10

Accepted: 2019-05-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสมรรถนะทางด้านงานขายของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายของพนักงานขาย ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และ (3) เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เป็นการวิจัยในลักษณะของการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยการใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ที่มีตำแหน่ง เป็นหัวหน้าทางด้านการตลาดหรือการขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยมีตำแหน่งระดับ ผู้อำนวยการหรือผู้จัดการขึ้นไป จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยโครงร่างชุดฝึกอบรมผ่านการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความเหมาะสม และ

แบบประเมินความสอดคล้อง และขั้นตอนที่ 3 ประเมินชุดฝึกอบรมสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยการทดลองใช้กับตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 30 คน ที่ได้รับการคัดเลือกอย่างเจาะจง ใช้การทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อน และหลังการทดลอง และใช้สถิติ เพื่อทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง และหลังการทดลองกับผ่านไป 12 สัปดาห์ ระยะเวลาในการทดลองชุดฝึกอบรม 2 วัน (12 ชั่วโมง) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสมรรถนะ และแบบวัดความพึงพอใจ

ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะทางด้านงานขายของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประกอบด้วย (1) สมรรถนะด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ (2) สมรรถนะด้านทำงานเป็นทีม (3) สมรรถนะด้านการบริหารความเสี่ยง 4) สมรรถนะด้านทักษะงานขาย (5) สมรรถนะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ (6) สมรรถนะด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้า

2. โครงร่างชุดฝึกอบรมประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นในการฝึกอบรม หลักการชุดฝึกอบรม จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา 6 หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล การตรวจสอบคุณภาพโครงร่างโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความสอดคล้องในทุกองค์ประกอบ

3. ตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หลังผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว 12 สัปดาห์สูงกว่าเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านการบริหารความเสี่ยง สมรรถนะด้านทักษะงานขาย สมรรถนะด้านทำงานเป็นทีม สมรรถนะด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ สมรรถนะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสมรรถนะด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้า

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การเพิ่มสมรรถนะ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the sales performance of the sales staff in the real estate business, (2) to develop the training curriculum to develop the sales force of the sales staff. In the real estate business, and (3) to evaluate training program to improve sale performances. The research employed quasi experimental with 3 stages. Stage 1: Evaluate sales performance in real estate. By using Delphi research techniques, 18 experts were those who work as a head of marketing or sales in real estate in the position of manager or director. The research instruments were structured interview questionnaire and content analysis. Stage 2: Create training packages to

develop sales competencies in real estate, the training outline were evaluated the consistency by 5 experts. Evaluation form and the conformity assessment form were used as research tools. Stage 3: Evaluate Sales Training Package in Real Estate Business the trial was conducted with a representative of 30 real estate sales representatives who were selected by purposive random sampling. The experiment was one group pre-test & post-test design and paired sample t-test was used to test the difference between pre-treatment and post-test was conducted after 12 weeks. The experiment duration of training package was 2 days (12 hours). The performance questionnaire and satisfaction measurement form were used as research instruments.

The results of the study revealed that:

1. Competencies of sales staff in real estate include: 1) communication and human relations skills; 2) team performance; 3) risk management competency; 4) sales skills; 5) leadership competencies; 6) Customer Satisfaction Management.

2. Training kit outline problems and needs in training principles of training, Purpose, Content Structure, 6 Units of Learning, Learning Activities How to measure and evaluate the qualitative examination of the outline by 5 experts was highly appropriate. And consistent in every element.

3. The sales representatives in the real estate business were 12 weeks after the training. risk Sales Skills Team performance Communication and human relations skills Leadership Transformation Performance and Customer Satisfaction Management

Keywords: development of training, curricula enhancement of competencies, real estate

บทนำ

ปัจจุบันสภาพการเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้จากสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมโลก สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในโลกแห่งธุรกิจ จึงเป็นสาเหตุให้องค์กรทุกองค์กรหันมาให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำความสำเร็จมาสู่องค์กร เห็นเหตุที่บุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรในทุกยุคทุกสมัย หากในองค์กรใดมีบุคลากรที่มีคุณภาพสูง ย่อมทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จตามไปด้วย ซึ่งทุกองค์กรจึงต้องมี

เครื่องมือที่ช่วยในการสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรให้กลายเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จากการศึกษาพบว่า ความสามารถตามมาตรฐานตำแหน่งตามวุฒิการศึกษา หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะทาให้บุคคลปฏิบัติงานได้ดี รวมทั้ง ไม่อาจตอบสนองต่อภาวการณ์อยู่รอดขององค์กรในสถานการณ์แข่งขันที่องค์กรต้องเผชิญ จึงต้องมีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะทำให้การปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จเป็นอย่างดี ดังนั้น สมรรถนะ จึงได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและเสริมสร้างระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อกลยุทธ์ทางธุรกิจของแต่ละองค์กรให้มากขึ้น (Tarnittanakorn, 2014)

บุคลากร ถือเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งกับความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับศักยภาพของบุคลากร หากองค์กรใดมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้มีทักษะ และความสามารถสูง ย่อมสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กรได้อย่างยั่งยืน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในยุคปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้เกิดความเชี่ยวชาญที่สามารถทำงานให้แก่องค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงและพร้อมรับการขยายตัว และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การพัฒนาระดับบุคคลมุ่งพัฒนาบุคลากรให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อาทิ ด้านการผลิต ด้านการขาย เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรการพัฒนานั้นจะพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์เป็นกุญแจเพื่อไขไปสู่ความสำเร็จ เพื่อความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร (Saenthong, 2007) นอกจากนี้ ด้านการตลาดได้เข้ามามีบทบาทสำคัญกับมนุษย์ทุกคน เพราะทุกคนต้องการสินค้าและบริการ การตลาดจึงเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิต ผู้ขายกับผู้บริโภค การดำเนินธุรกิจที่สะดวกรวดเร็ว และนำสินค้าจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคคนสุดท้ายต้องผ่านคนกลางหรืออาจเรียกว่า ช่องทางเดินของสินค้า แต่ละช่องทางที่มีการซื้อขายกันต้องผ่านกระบวนการทางตลาดทั้งสิ้น และเนื่องจากการเสนอขายจำเป็นต้องใช้เทคนิคและในการสื่อสารทำให้ลูกค้าเกิดความสนใจในตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์และเกิดความประทับใจ ดังนั้น พนักงานขายจึงเข้ามามีบทบาทกับทุกหน่วยธุรกิจ โดยเป็นหน่วยสร้างรายได้ที่สำคัญให้กับองค์กรเป็นส่วนใหญ่

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการแข่งขันกันสูงมาก ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่าจำนวนที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ณ สิ้นปี 2560 น่าจะอยู่ที่ 170,000 - 177,000 หน่วย ขยายตัวร้อยละ 4 - 8 เมื่อเทียบกับปี 2559 และผู้ประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์น่าจะปรับกลยุทธ์นำเสนอที่อยู่อาศัยไปยังกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งกลุ่มวัยเริ่มทำงาน กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มครอบครัว กลุ่มผู้สูงอายุ

รวมถึงกลุ่มชาวต่างชาติ ทำให้การแข่งขันทางด้านการตลาดและการขายอสังหาริมทรัพย์ทวีความเข้มข้นขึ้นตลอดเวลา องค์กรที่สามารถทำยอดขายได้สูงอย่างสม่ำเสมอ ย่อมเป็นที่ยอมรับว่าเป็นองค์กรที่สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จทางด้านการตลาด ทักษะและเทคนิคการขายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อบริษัทและองค์กร ทักษะและเทคนิคด้านการขายในปัจจุบันนั้น มุ่งเน้นที่การทำให้ลูกค้าพึงพอใจต่อสินค้าและบริการ ไม่ใช่เพียงแค่นำเสนอสินค้าที่มีอยู่เท่านั้น แต่ยังต้องเป็นการสนทนาที่สามารถทำให้ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้ถึงความจริงใจ ในการนำเสนอสินค้าและสามารถทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกประทับใจต่อการบริการ และรู้สึกได้ว่าสิ่งที่ผู้ขายกำลังนำเสนออยู่นั้นมีประโยชน์ต่อเขาอย่างแท้จริง ดังนั้นถ้าบุคลากรในองค์กรยังขาดความรู้ ขาดทักษะ และความสามารถในเชิงสมรรถนะหลัก หรือบทบาทหน้าที่หลักในการปฏิบัติงาน และการนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ก็จะมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร (Kasikorn Research Center Company Limited, 2017)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่มีความเหมาะสมกับสมรรถนะของทางด้านงานขาย มีความเหมาะสมในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และทำการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบกิจการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในการควบคุม และวางแผนกำหนดนโยบาย หรือกลยุทธ์ทางการตลาดในการดำเนินงานธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของตน ให้เจริญเติบโตในทิศทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางด้านงานขายของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายของพนักงานขาย ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
3. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขาย ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการศึกษาทำทราบถึงสมรรถนะที่จำเป็นทางด้านงานขาย ของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์
2. นำไปสู่การสร้างและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายของพนักงานขาย ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขาย ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเลือกจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ขนาดเล็ก จำนวน 6 คน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ขนาดกลาง 6 คน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ 6 คน รวม 18 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างทางแบบเจาะจง (purposive sampling)

การทบทวนวรรณกรรม/วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

The Revenue Department (2012) อธิบายไว้ว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 139 บัญญัติว่า อันว่า “อสังหาริมทรัพย์” ได้แก่ ที่ดินกับทรัพย์อันติดกับที่ดินมีลักษณะเป็นการถาวร หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น และหมายความรวมถึงทรัพย์สิน อันเกี่ยวกับ ที่ดิน หรือทรัพย์อันติดอยู่กับที่ดิน หรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้นด้วย นอกจากนี้ประเภทอสังหาริมทรัพย์เพื่อการอยู่อาศัย และการลงทุน มีรายละเอียด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะและสมรรถนะด้านงานขาย

Spencer and Spencer (1993) ได้ศึกษางานวิจัยของ McClelland โดยได้อธิบายเกี่ยวกับสมรรถนะ (competency) ว่าเป็นบุคลิกลักษณะพื้นฐานของคนที่เป็นตัวชี้วัดพฤติกรรม ความคิดต่อสถานการณ์และมีความคงทนของพฤติกรรมในระยะยาว โดยเปรียบเทียบสมรรถนะ (competency) ว่าเป็นเสมือน ภูเขาน้ำแข็ง ซึ่งประกอบไปด้วยสิ่งที่อยู่เหนือน้ำ ที่เป็นสมรรถนะที่เห็นได้ง่าย ได้แก่ ทักษะ (skill) และความรู้ (knowledge) และส่วนที่อยู่ใต้น้ำ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สังเกตเห็นได้ยาก ได้แก่ การรับรู้ตนเอง (self concept) อุปนิสัย (traits) และแรงจูงใจ (motive)

ขณะที่สมรรถนะด้านงานขายโดยทั่วไปที่จำเป็นทางด้านธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้ (Phutachote, 2007)

1. เป็นผู้มีบุคลิกภาพดี พนักงานที่มีบุคลิกภาพที่ดีจะสร้างความเชื่อถือและยอมรับของลูกค้า บุคลิกภาพที่ดีสร้างความมั่นใจในการทำงานและเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ เพราะถ้าคนเรามีความมั่นใจในตัวเอง โอกาสที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จเป็นไปได้มาก

2. ความรู้เกี่ยวกับสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการขาย พนักงานขายที่ดีควรมีความรู้และความเข้าใจในสินค้าและผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า ราคา และบริการอื่น ๆ เพราะจะสามารถตอบปัญหาต่าง ๆ ให้กับลูกค้าได้อย่างชัดเจนและมั่นใจ

3. การศึกษา พนักงานขายควรมีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานและตัวสินค้าที่นำเสนอลูกค้า เพราะถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่ง

ถ้าสำเร็จการศึกษาด้านการขาย การตลาด และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะได้รับพิจารณาเป็นพิเศษ

4. ทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ พนักงานขายที่มีประสบการณ์ทักษะ และมีความชำนาญในการทำงาน จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในอาชีพสูง ซึ่งการมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการขายมานาน จะทำให้พนักงานขายรู้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อเสนอขายสินค้าให้กับลูกค้า พนักงานขายใหม่ที่ขาดประสบการณ์อาจจะมีปัญหาในการเสนอขายสินค้า

5. มนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากพนักงานขาย ต้องออกไปติดต่อและพบลูกค้าหลากหลายอาชีพ การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีนับว่ามีความจำเป็นสำหรับพนักงานขายเพราะพนักงานขายต้องมีการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าอยู่ตลอดเวลา

6. ทัศนคติที่ดี การมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะทำให้พนักงานขายประสบความสำเร็จในการทำงาน การมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพและต่องานที่ตนทำจะส่งผลให้มีความศรัทธาต่ออาชีพ เกิดความมั่นใจในอาชีพ จะทำให้เกิดความทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจเพื่อทำงานนั้นให้บรรลุผลสำเร็จ

7. สุขภาพดี การมีสุขภาพที่ดีและแข็งแรงย่อมเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ และเป็นผลดีต่อการทำงานทุกอาชีพ ผู้ที่ทำงานด้านการขายย่อมต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพที่แข็งแรง พร้อมที่จะทำงานหนัก พนักงานขายที่ประสบความสำเร็จส่วนมากมักจะเป็นผู้ที่ทำงานหนัก จึงต้องมีสุขภาพที่แข็งแรงจึงจะไม่เป็นอุปสรรคใด ๆ ต่อการทำงาน

แนวคิดและทฤษฎีการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

การพัฒนาระบบการให้บริการ เมื่อเราได้เสริมสร้างระบบการให้บริการแล้ว เป็นหน้าที่ที่พนักงาน และผู้บริหารงานด้านงานบริการ จะต้องพัฒนาระบบการทำงานเพื่อเสริมสร้างคุณภาพงานบริการให้ก้าวไกลในธุรกิจ โดย (Kijyanyong, 2011) ได้เสนอการสร้างระบบการให้บริการ ไว้ดังนี้

1. สร้างกุญแจ 8 ดอกในการสร้างความพึงพอใจสูงสุด อันได้แก่ เข้าใจในความต้องการของลูกค้า มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ความมีมารยาท ความรับผิดชอบ ความรอบรู้ ความน่าเชื่อถือ ความน่าไว้วางใจ และการมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี

2. กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามตัวอย่างมาตรฐานการให้บริการ

3. จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรในการให้บริการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อความรู้ความเข้าใจ ความสามารถที่จะสร้างความพึงพอใจทุกครั้งเมื่อให้บริการ

4. จัดให้มีกิจกรรม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์กร โดยเป็นข่าวในทางสร้างสรรค์ ควบคุมกับการใช้สื่อต่าง ๆ โฆษณาและประชาสัมพันธ์

5. พัฒนาพนักงานผู้ให้บริการใน 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ บุคลิกภาพ ความสามารถ ในการสื่อสาร และวิธีการทำงานและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

6. กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาระบบการให้บริการ เพื่อให้เกิดผลสำคัญ ๆ

2 ประการ คือ ปริมาณ และคุณภาพการให้บริการ และต้องอยู่บนเงื่อนไขของความถูกต้อง และถูกใจ

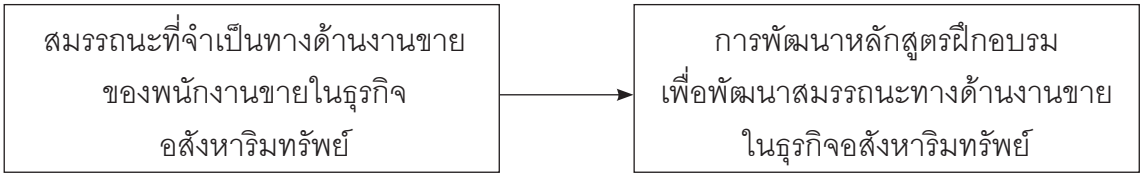
7. ใช้ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ควบคุม เช่น ISO 9000, ISO 14000, TQM, MBO และเครื่องจักรอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย

8. การสร้างระบบ แนวทางวิธีอย่างมีหลักการเสมอในการให้บริการ

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นการจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ เป็นการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียน การสอน การวัดและการประเมินผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายใหม่ที่ได้วางไว้อาจเป็นการสร้างเอกสารอื่น ๆ สำหรับผู้เรียน พยายามวางโครงการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตรงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการบริหารและการบริการหลักสูตร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร (PhuPhan,2007)การพัฒนาหลักสูตร เป็นการตัดสินใจในกระบวนการสร้างโปรแกรมหลังจากการพิจารณาการประเมินผลผลผลิตอย่างต่อเนื่อง (Oliva,1992, p. 160) นอกจากนี้ (Ornstein and Hunkins ,2004) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่า หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้ ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามความคิดใหม่ ๆ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใหม่จะใช้แนวคิดการเรียนรู้ และแนวคิดการจัดการเรียน การสอน ความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรต้องมีการวางแผนจัดเนื้อหา และประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีปฏิบัติ สื่อ และการประเมินผลที่สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างบรรลุเป้าหมาย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental) โดยแบ่งวิธีดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ศึกษาสมรรถนะของผู้จัดการในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ ดังนี้

1. รอบที่หนึ่ง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน

2. รอบที่สอง นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และตอบแบบสอบถาม

3. รอบที่สาม โดยวิธีนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญรอบที่สองมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัย ควอไทล์ของแต่ละข้อคำถาม คำนวณหาความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในแต่ละข้อมีค่าต่ำกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความสอดคล้องกัน (consensus) แต่หากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในแต่ละข้อมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่มีความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีวิธีการ ดังนี้ (1) การสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม และ (2) การประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม (3) การพัฒนาโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1.1 ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการฝึกอบรมเชิงบูรณาการ

1.2 กำหนดส่วนประกอบของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) กำหนดสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรฝึกอบรม 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม 3) กำหนดหน่วยอบรม ประกอบด้วยส่วนย่อย - วัตถุประสงค์ของหน่วยการอบรม - เนื้อหาวิชา - กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม - สื่อประกอบการฝึกอบรม - วิธีการวัดและประเมินผล

2. การประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข โดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การประเมินส่วนประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม 2) ผู้ประเมิน การประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม โดยทำการประเมินความเหมาะสม ของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

3. การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการวิเคราะห์ส่วนประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้ 1) ความสำคัญ 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม 3) หน่วยการอบรม ซึ่งประกอบด้วย - วัตถุประสงค์ของ

หน่วยการอบรม - หน่วยการเรียน - เนื้อหาวิชา - กิจกรรมและวิธีการอบรม - สื่อประกอบการฝึกอบรม - การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 30 คน โดยเลือกจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดเล็ก จำนวน 10 คน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดกลาง 10 คน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ 10 คน รวม 30 คน

2. เปรียบเทียบสมรรถนะการทดลองก่อนกับหลังทดลองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยใช้สถิติ t test แบบ dependent ทดสอบความแตกต่างระหว่างทดสอบก่อนกับหลังการทดลอง โดยใช้หลักสูตรคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติทำการวิเคราะห์

3. ประเมินตนเองตามสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้น 12 สัปดาห์

4. เปรียบเทียบสมรรถนะหลังจากการทดลองสิ้นสุด (O_2) หลังจากการทดลองผ่านไป 12 สัปดาห์ (O_3) เพื่อวัดความคงทน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะที่จำเป็นของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 6 สมรรถนะซึ่งมีค่ามัธยฐานระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) สมรรถนะด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ 2) สมรรถนะด้านทำงานเป็นทีม 3) สมรรถนะด้านการบริหารความเสี่ยง 4) สมรรถนะด้านทักษะงานขาย 5) สมรรถนะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง 6) สมรรถนะด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้า

2. ผลการสร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ผู้วิจัยได้สร้างชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประกอบด้วย (1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของการอบรม (2) หลักการของชุดฝึกอบรม (3) จุดมุ่งหมายของชุดฝึกอบรม (4) โครงสร้างเนื้อหาของชุดฝึกอบรม (5) กิจกรรมการฝึกอบรม และ (6) วิธีการวัดและประเมินผล

ตารางที่ 1 โครงสร้างเนื้อหาของหน่วยการเรียน และจำนวนชั่วโมงการฝึกอบรม

หน่วยที่	หัวเรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1	ด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์	1.5	0.5
2	ด้านทำงานเป็นทีม	1.5	0.5
3	ด้านการบริหารความเสี่ยง	1.5	0.5
4	ด้านทักษะงานขาย	1.5	0.5
5	ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง	1.5	0.5
6	ด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้า	1.5	0.5
	รวม	**9.0**	**3.0**

จากตาราง 1 พบว่า ชุดฝึกอบรมประกอบด้วยหน่วยการเรียน 6 หน่วย ระยะเวลาการเรียนทฤษฎี 9 ชั่วโมง และปฏิบัติ 3 ชั่วโมง รวมระยะเวลาการฝึกอบรมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

3. ผลการประเมินชุดฝึกอบรมสมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ทั้ง 6 สมรรถนะ จากการประเมินตนเองของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หลังการใช้ชุดฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ทั้ง 6 สมรรถนะ จากการประเมินตนเองของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หลังการใช้ชุดฝึกอบรม และสิ้นสุดการอบรม 12 สัปดาห์ พบว่า ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า สมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ นกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีความคงทน

3.3 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรม

สมรรถนะ	N	ก่อน		หลัง		t	Sig.
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านทำงานเป็นทีม	30	4.11	0.60	4.71	0.40	-4.95	.000*
2. ด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์	30	4.27	0.47	4.71	0.27	-5.52	.000*
3. ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง	30	3.73	0.64	4.62	0.45	-7.48	.000*
4. ด้านทักษะงานขาย	30	3.84	0.58	4.60	0.40	-6.09	.000*
5. ด้านการบริหารความเสี่ยง	30	3.95	0.67	4.53	0.47	-5.04	.000*
6. ด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้า	30	3.46	0.84	4.45	0.60	-5.46	.000*

*$p < .01$

ผลการประเมินความคงทนของสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

หลังจากการฝึกอบรมผ่านมา 12 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ประเมินความคงทนของสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะชุดเดียวกับก่อนและหลังการฝึกอบรม

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะของตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เพื่อวัดความคงทนของสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมผ่านมาแล้ว 12 สัปดาห์

สมรรถนะ	เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรมผ่านมา 12 สัปดาห์		*df*	t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
1. ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.71	0.27	4.82	0.21	29	-3.436	.002*
2. ด้านทักษะงานขาย	4.71	0.40	4.81	0.24	29	-2.607	.014*
3. ด้านทำงานเป็นทีม	4.62	0.45	4.80	0.17	29	-3.101	.004*
4. ด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์	4.60	0.40	4.77	0.21	29	-3.895	.001*
5. ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.53	0.47	4.69	0.28	29	-3.808	.001*
6. ด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้า	4.45	0.60	4.65	0.33	29	-2.614	.014*

*$p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแทนพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หลังผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว 12 สัปดาห์สูงกว่าเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านการบริหารความเสี่ยง สมรรถนะด้านทักษะงานขาย สมรรถนะด้านทำงานเป็นทีม สมรรถนะด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ สมรรถนะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสมรรถนะด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้า

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การศึกษาสมรรถนะพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ด้วยเทคนิคเดลฟายนั้น พบว่า สมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่ามัธยฐานมากที่สุด ตามลำดับดังนี้ (1) สมรรถนะด้านการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ (2) สมรรถนะด้านทำงานเป็นทีม (3) สมรรถนะด้านการบริหารความเสี่ยง (4) สมรรถนะด้านทักษะงานขาย (5) สมรรถนะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ (6) สมรรถนะด้านการบริหารความพึงพอใจลูกค้าผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในปัจจุบันต้องมีสมรรถนะพื้นฐานสำคัญอย่างน้อย

6 สมรรถนะเพื่อที่จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เนื่องจากปัจจุบันธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการขยายตัวทั้งในด้านของสถานที่ก่อสร้าง ราคา รูปแบบที่อยู่อาศัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตอันเนื่องมาจากความต้องการของลูกค้ากลุ่มวัยทำงานที่มุ่งเน้นความสะดวกสบาย นำไปสู่การเปลี่ยนกรอบคิดของผู้บริหาร และพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องสนองตอบความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็ว พนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จึงต้องมีความรู้ในตัวสินค้า โครงการ หรือคำที่ใช้ในการขายว่า “ทรัพย์” มีทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการ การดูแลลูกค้า มีความสามารถมีกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์ และเป็นระบบมากขึ้น รวมทั้งการบริหารโครงการในแต่ละโครงการจะมีการกำหนดระยะเวลาความสำเร็จของโครงการไว้อย่างชัดเจน จึงเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จะขับเคลื่อนโครงการให้สามารถดำเนินการได้โดยปราศจากปัญหา อุปสรรค จึงต้องการพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่มีสมรรถนะสูง เพราะเมื่อพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นผู้ที่มีสมรรถนะย่อมนำไปสู่ความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Hsieh, Lin, and Lee, 2012) ที่ระบุว่า สมรรถนะมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพบุคลากรโดยเฉพาะในบรรยากาศยุคโลกาภิวัตน์ที่ธุรกิจต้องการผู้ปฏิบัติที่มีความรู้ทักษะ และทัศนคติที่สามารถเผชิญหน้ากับความหลากหลายและความซับซ้อนของการดำเนินธุรกิจแนวใหม่เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Spencer and Spencer,1993) ที่สนับสนุนการเชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะกับผลงาน โดยระบุว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะพื้นฐาน (underlying characteristic) ที่มีอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ/หรือสูงกว่าเกณฑ์อ้างอิงหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ (Boyatzis, 1982) และ (DiploFoundation, 2006) ที่สรุปว่า สมรรถนะเป็นการผสมผสานระหว่างความรู้ภายในตัวบุคคล (tacit knowledge) ความรู้ภายนอก (explicit knowledge) พฤติกรรม (behavior) และทักษะ (skill) ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานอย่างมีประสิทธิผล จากความคิดเห็นที่สอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญระบุว่า สมรรถนะสำหรับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประกอบด้วย 6 สมรรถนะ

2. การสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ผู้วิจัยนำสมรรถนะพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากเทคนิคเดลฟายในขั้นตอนที่ 1 ทั้ง 6 สมรรถนะมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาโครงร่างชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดการออกแบบและพัฒนาโครงการฝึกอบรมตามแนวคิดของ

(DiploFoundation, 2006) และ (Jurngtrakun, 2010) ที่เริ่มต้นจากการวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การกำหนดหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร ผู้วิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมตามแนวคิดที่กล่าวข้างต้น หลักการสำคัญของชุดฝึกอบรมคือความคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการฝึกอบรมจนสิ้นสุดกระบวนการที่กำหนดแล้ว จะสามารถสร้างเสริมสมรรถนะพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ทั้ง 6 สมรรถนะ ผู้วิจัยกำหนดหน่วยการเรียนตามจุดมุ่งหมายชุดฝึกอบรม กำหนดโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม และวิธีการวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียน ซึ่งมีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ (Wongyai, 1994) ที่ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนแรก คือ การร่างหลักสูตรที่จะต้องมีการเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร โครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตรที่จะสะท้อนให้เห็นภาพและมาตรฐานทางการศึกษาของหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการปรับแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้ และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่ง (Sckpreedee, 2009) ระบุว่า องค์ประกอบของชุดฝึกอบรมที่ได้รับการพัฒนาขึ้นประกอบด้วยคู่มือการฝึกอบรม เพื่อบอกวิธีการใช้งานที่ครอบคลุมแผนการฝึกอบรม สื่อที่เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรม กิจกรรมและการประเมินผล

3. การประเมินชุดฝึกอบรมสมรรถนะทางด้านงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยการนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้กับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 30 คน ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงโดยการจัดอบรมจำนวน 2 วัน รวม 12 ชั่วโมง การทดลองชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยให้พนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะก่อนและหลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม เป็นรายบุคคล และการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะเมื่อสิ้นสุดการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ เป็นการประเมินตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Sawasdee, 2008) ที่ระบุว่า การประเมินผลการฝึกอบรมจะต้องทำอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง การประเมินผลการฝึกอบรม อาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ (1) การประเมินผลการฝึกอบรมเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (end-of course evaluation) คือก่อน การฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรมทันที และ (2) การประเมินผลการฝึกอบรมหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วระยะหนึ่ง หรือการติดตามผลการฝึกอบรม (follow-up study) การให้พนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะหลังการอบรมสิ้นสุด และหลังสิ้นสุดการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ เป็นการติดตามผลการฝึกอบรมเพื่อให้ได้คำตอบที่สำคัญเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมที่ได้จัดไปแล้ว ซึ่งการประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะพนักงานขาย

ในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จากการประเมินตนเองของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หลังการทดลองใช้ชุดฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการนำชุดฝึกอบรมฯ ไปสู่การปฏิบัติจริงนั้นช่วยเพิ่มสมรรถนะให้กับพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้จากการนำชุดฝึกอบรมไปทดลองใช้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานที่ต้องการนำชุดฝึกอบรมไปใช้ควรมีการพิจารณาดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดอบรมและพัฒนาสมรรถนะพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้อย่างแท้จริง

2. กิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละกิจกรรมต้องกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้มากขึ้น

3. การนำชุดฝึกอบรมไปใช้ อาจจะมีการพิจารณาเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นมากจัดอบรมก่อน และทยอยจัดให้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ เพื่อลดข้อจำกัดด้านเวลาของพนักงานขายในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จะเข้ารับการอบรม

REFERENCES

Boyatzis, R.E. (1982). **The Competent Manager: A model of Effective Performance**. NY: John Wiley and Sons Inc.

DiploFoundation (2006). **"Challenges for Foreign Ministries: Managing Diplomatic Networks and Optimising Value"**. Report on the DiploFoundation International Conference, Geneva

Hsieh, L.L. (2012). **Adjuvant capecitabine and oxaliplatin for gastric cancer after D2 gastrectomy (CLASSIC): a phase 3 open-label,** randomised controlled trial.

Jurngtrakun, J. (2010). **Qualitative research: a tool for building knowledge for national development.** Bangkok: Department of Research and Development International Business Law Center (in Thai)

Kasikorn Research Center Company Limited. (2017). **Expect the second half of the year 60 real estate developers Wait for the market to recover: To carefully invest in residential projects.** Retrieved March 10, 2007, from https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/ business/Pages/36460.aspx

Kijyanyong, S. (2011). **Training Management Techniques to Develop Staff Effectively**. Bangkok: The Technology Promotion Association (Thai Japan). (in Thai)

Oliva, P.F. (1992). **Developing the curriculum** (3rd ed.). New York: Harper Collins.

Ornstein, A.G. & Hunkins, F. P. (2004). **Curriclum foundations, principles, and issuses**. NY: Pearson Education.

PhuPhan, S. (2007). **Basic Concepts for Creating and Developing Thai Education Reform Curriculum.** Chiang Mai Bangkok: (in Thai)

Phutachote, N. (2007). **Sale Management.** Bangkok: SE-Education Publishing House. (in Thai)

Sawasdee, C. (2008). **Professional Training Manual: Effectively Conducting Training.** Bangkok: Welfare Office, Office of the Civil Service Commission Bangkok: (in Thai)

Saenthong, N. (2007). **Know the Competency.** Bangkok: HR Center. (in Thai)

Sckpreedee, N. (2009). **Computing Technology and Communication Training Bangkok.** Printing house Bangkok : Sukhothai Thammathirat University. (in Thai)

Spencer, L.M. & Spencer, S.M. (1993). **Competence at work: Models for superior performance**. NY: Wiley.

The Revenue Department (2012). **Real Estate.** Retrieved March 24, 2012, from http://rdsrv2.rd.go.th/landwht/landwht02.asp Bangkok : (in Thai)

Tarnittanakorn, N. (2014). Factors influencing decision making. Premium ice cream shop in the shopping center of consumers in Bangkok. **Journal of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.** (in Thai)

Wongyai, W. (1994). **Curriculum Development and Instruction.** Bangkok: Suviriyasarn (in Thai)

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจ สำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่

A MODEL DEVELOPMENT OF BUSINESS STRATEGIES FOR NEW ENTREPRENEUR

คฑาวุฒิ สังฆมาศ

Khatawut Sangkhamart

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพ ประเทศไทย

Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

Email: khatawut@hotmail.com

Received: 2019-01-08
Revised: 2019-03-11
Accepted: 2019-04-04

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาศักยภาพพื้นฐานของผู้ประกอบการในความรับผิดชอบของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รวมทั้งเพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่มีต่อการเติบโตของผู้ประกอบการในความรับผิดชอบของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร การดำเนินการวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม

โดยมีผลการวิจัยสรุปว่า ผู้ประกอบการที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จากสภาพศักยภาพพื้นฐานของผู้ประกอบการยังมีความต้องการพัฒนาธุรกิจ เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีการบริหารจัดการด้วยผู้ประกอบการเอง จึงอาจยังขาดรูปแบบที่ดีในการดำเนินธุรกิจให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ ได้

ในส่วนรูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ผู้ประกอบการต้องใช้ความเร็วในการแข่งขันกับธุรกิจอื่นในความเร็วจะใช้คำในภาษาอังกฤษว่า SPEED โดยแยกย่อยคำนั้นออกเป็นกลยุทธ์ย่อยได้ 5 ประเด็น ประกอบด้วย 1) S: Social Network คือ การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ 2) P: Perception คือ การสร้างการรับรู้ให้กับสินค้า 3) E: Extra

คือ การทำให้ได้มากกว่าที่คิด 4) E: Excitement คือ การสร้างความตื่นเต้นให้กับสินค้า และ 5) D: Design คือ การออกแบบธุรกิจให้เกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ กลยุทธ์ระดับธุรกิจ ผู้ประกอบการ

ABSTRACT

The research objectives were to study basic potential of entrepreneurs in responsibility of the enterprise incubator, Phranakhon Rajabhat University and to present the business strategy model for new entrepreneurs. The qualitative research and participatory action were employed in this research. The research results can be concluded that:

Entrepreneurs who are responsible for the enterprise incubator, Phranakhon Rajabhat University, the basic condition of the entrepreneurs needs business development because they are small businesses. They operate their businesses by themselves. They lack of good business strategy models to compete with other businesses.

A model development of business strategies for new of entrepreneurs, new entrepreneurs need to speed up competition with other businesses. The word of “SPEED” is a business strategy which can be divided into 5 sub-topics including 1) S: Social Network : Creating Social Networking 2) P: Perception : Creating Perception for the product 3) E: Extra : To make more than to think 4) E: Excitement : Creating a product excitement and 5) D: Design : Creating a product excitement

Keywords: strategies development model, business strategies, entrepreneurs

บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (National Economic and Social Development Plan Issue 11 : 2012-2016, 2017) ที่ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมา การพัฒนาเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น

เพื่อเตรียมความพร้อมของระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้และในปัจจุบันกระแสความสนใจเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการได้รับความสนใจมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สังเกตได้จากจำนวนของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ต้องการสร้างความเป็นผู้ประกอบการที่มุ่งมั่นให้การดำเนินงานของธุรกิจของตัวเองให้ดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น (Margarietha, 2007) ทั้งยังมีหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนและเสริมสร้างการเป็นผู้ประกอบการ คือ สำนักงานการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้เริ่มโครงการ “หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา” (University Business Incubator : UBI) ในพ.ศ. 2547 โดยมีเป้าหมายให้หน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่บ่มเพาะให้เกิด “ผู้ประกอบการใหม่” โดยใช้ข้อได้เปรียบจากสภาพแวดล้อมทางวิชาการ เสริมสร้างความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาผู้ประกอบการ รวมทั้งเป็นช่องทางการนำผลวิจัยที่เป็นประโยชน์กลับสู่สถาบันอุดมศึกษาในระยะยาว (Office of Higher Education, 2004) ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนของภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้สามารถประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ เพื่อที่จะให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่สามารถประกอบธุรกิจจนสามารถขยายตัวเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีความมั่นคงจนส่งผลให้สามารถส่งเสริมระบบเศรษฐกิจของประเทศให้แข่งขันกับต่างชาติได้อย่างยั่งยืน ทั้งยังเล็งเห็นความสำคัญของการเพาะบ่มนิสิต นักศึกษา นักวิชาการ ศิษย์เก่า คณาจารย์ในอุดมศึกษาต่าง ๆ ด้วย สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครก็ได้จัดตั้งและได้รับอนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจขึ้นเช่นกัน

ทั้งนี้ผู้ประกอบการที่เข้าสู่ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ก็คือผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีปัญหาการดำเนินธุรกิจที่เห็นได้ชัดเจนคือ ขาดองค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการในการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการที่อยู่เข้าอบรบการเป็นผู้ประกอบการใหม่ภายใต้โครงการอบรมเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ที่ร่วมมือกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน 13 ราย

ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ควรมุ่งหาแนวทางในการประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จก็มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจทราบว่าควรจะมีกลยุทธ์ระดับธุรกิจอย่างไรและสามารถแข่งขันในอุตสาหกรรมอย่างไร ซึ่งสามารถเลือกใช้วิธีการในการแข่งขันที่เหมาะสม โดยอาจเลือกการเป็นผู้นำด้านต้นทุน (Cost Leadership Strategy) หรือการสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน (Differentiation) ซึ่งในการกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจหรือกลยุทธ์ในการแข่งขันนั้นสามารถทำให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ตอบคำถามในการประกอบธุรกิจของตัวเองได้ อาทิ

(1) ใครคือกลุ่มลูกค้าเป้าหมายขององค์กร

(2) อะไรคือคุณค่าหรือสิ่งที่ลูกค้าในกลุ่มเป้าหมายนั้นต้องการจากสินค้าและบริการ

(3) อะไรคือความแตกต่าง (Differentiation) ที่องค์กรจะนำเสนอให้กับลูกค้าเป้าหมาย

ซึ่งกลยุทธ์ระดับธุรกิจจะบอกให้รู้ถึงวิธีการที่องค์กรจะใช้ในการแข่งขันกับคู่แข่งขัน ซึ่งเมื่อได้รูปแบบในการตัดสินใจแล้ว ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ก็จะสามารถใช้กลยุทธ์ระดับธุรกิจในการระบุถึงวิธีการที่องค์กรจะแข่งขันในอุตสาหกรรมนั้น

จากปัญหาดังกล่าว การผลักดันกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจในส่วนของการกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจให้กับผู้ประกอบการรุ่นใหม่จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมุ่งเน้นการสร้างกลยุทธ์และนำเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ธุรกิจสามารถเติบโตและสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาการกำหนดกลยุทธ์ระดับธุรกิจ ว่าผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อหารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพพื้นฐานของผู้ประกอบการในความรับผิดชอบของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. เพื่อศึกษาศึกษาสภาพแวดล้อมของธุรกิจในการนำมาสร้างกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่มีต่อการเติบโตของผู้ประกอบการในความรับผิดชอบของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการที่อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ทั้งหมด 13 ราย

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยแบ่งผู้ประกอบการ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการตามเกณฑ์ผู้ประกอบการใหม่ (Start up Companies) จำนวน 8 ราย และเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ (Spin off Companies) จำนวน 5 ราย (Phranakhon Rajabhat University Business Incubator Center: 2013) โดยเป็นผู้ประกอบการที่ผ่านตามเกณฑ์ที่ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครกำหนด

เกณฑ์ความสำเร็จของผู้ประกอบการของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดัชนีชี้วัด (KPI)	องค์ประกอบเพื่อพิจารณา
1. Start up Companies Incubatees เป็นผู้ประกอบการใหม่ หรือดำเนินธุรกิจมาแล้วไม่เกิน 2 ปี	1.1 ผ่านกระบวนการคัดเลือกเข้าเป็น Incubatees ของหน่วย UBI 1.2 มีธุรกรรม (รายได้) จากผลิตภัณฑ์ - ธุรกิจที่ได้รับการบ่มเพาะด้าน Product Technology Development ตามเกณฑ์ที่กำหนด 1.3 ระบบของรายได้ (Income) ต้องมีความต่อเนื่องและชัดเจนในกรณีต่อยอดงานวิจัย หากยังไม่มีรายได้จะต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบในระดับ Commercial และผลิตภัณฑ์พร้อมเข้าสู่ตลาดยังไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนนิติบุคคล 1.4 มีปัจจัยบ่งชี้ว่ายังต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วย UBI ในธุรกิจนั้น
2. Spin off Companies	2.1 ต้องผ่านการประเมินเป็น Start up Companies แล้ว 2.2 ผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพและมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์และระบบคุณภาพมาตรฐานรองรับตามประเภทของผลิตภัณฑ์ 2.3 ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล 2.4 ต้องแสดงบัญชีรายรับ - รายจ่ายผ่านเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณตามดัชนีชี้วัดความสำเร็จ Spin off ตามประเภทกลุ่มธุรกิจ 2.5 มีอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin : ยังไม่หักค่าใช้จ่ายในการบริหารและดำเนินการอื่น ๆ) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

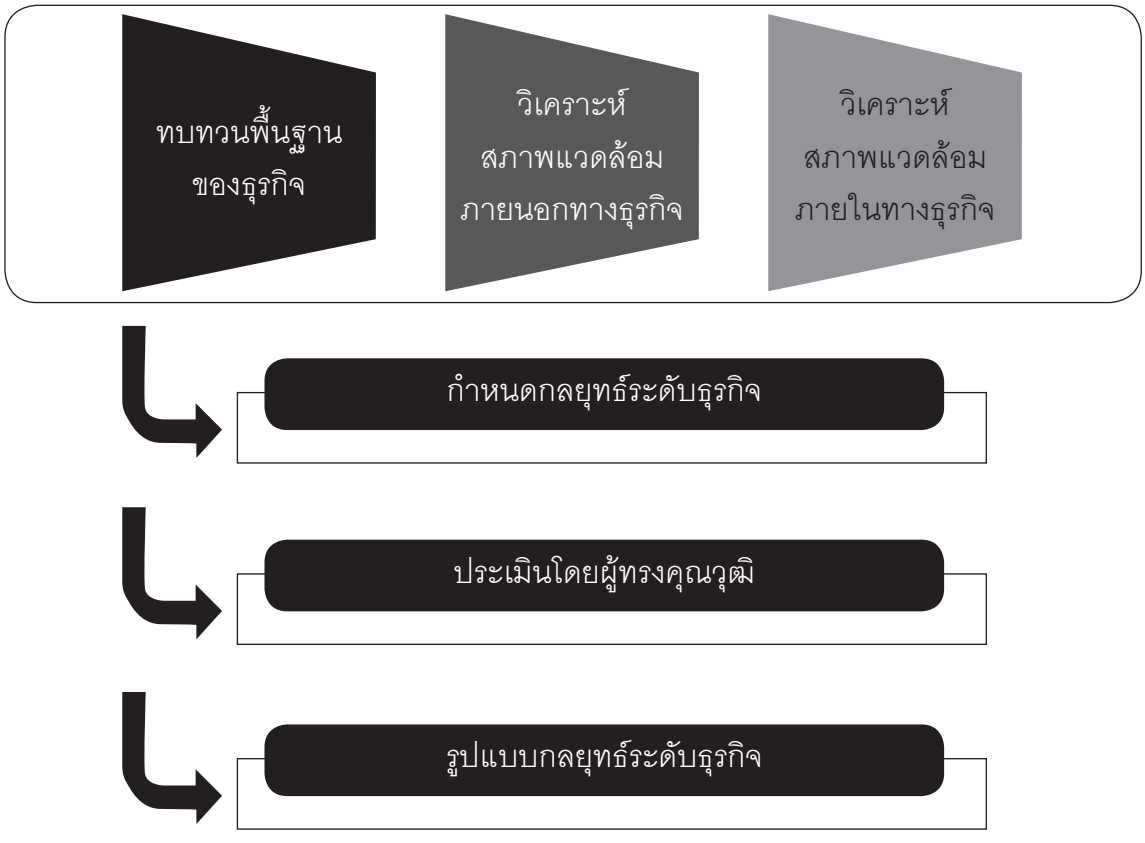
ดัชนีชี้วัด (KPI)	องค์ประกอบเพื่อพิจารณา
	2.6 ต้องแสดงการจ้างงานไม่น้อยกว่า 1 คน 2.7 หน่วย UBI ได้ตรวจสอบและประเมินสมรรถนะว่าผู้ประกอบการ (Entrepreneurs) รายนั้นไม่จำเป็นต้องได้รับบริการ (Support) ในธุรกิจ - ผลิตภัณฑ์นั้นจากหน่วย UBI อีกต่อไป 2.8 แสดงรายงานกิจกรรมการบ่มเพาะธุรกิจช่วง Incubation Period ตามแผนพัฒนาการที่กำหนดไว้ครบถ้วน

ขั้นตอนของการวิจัย

การศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในงานวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัย

ตัวแปรด้านการเป็นผู้ประกอบการ ได้การศึกษาเพื่อหาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ดีในปัจจุบัน สรุปได้ว่าผู้ประกอบการเป็นคำที่ได้รับความนิยมในการบ่งบอกถึงผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ที่คิดริเริ่มดำเนินธุรกิจขึ้นมาเป็นของตนเองจะมีการวางแผนการดำเนินงานและดำเนินธุรกิจทุกด้านด้วยตนเอง โดยยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเพื่อมุ่งหวังผลกำไรที่เกิดจากผลการดำเนินงานของธุรกิจตนเองซึ่งอาจสรุปลักษณะผู้ประกอบการจากพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้ 1) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative) ในการเริ่มต้นธุรกิจ กล่าวคือ เป็นคนที่มองเห็นโอกาสและช่องทางในการสร้างธุรกิจขึ้นมาภายใต้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ 2) เรียนรู้หรือสร้างนวัตกรรม (Innovation) ของการดำเนินธุรกิจอันจะก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือบริการรูปแบบใหม่ ๆ รวมถึงกระบวนการผลิต การตลาด และการจัดการทรัพยากร เป็นต้น 3) ยอมรับความเสี่ยง (Risk) อันอาจจะเกิดขึ้นจากการขาดทุนหรือล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความเป็นนักเสี่ยงอย่างมีหลักการ คือตัดสินใจอย่างฉับไวและรอบคอบด้วยข้อมูลที่เชื่อถือได้ 4) มีความสามารถในการจัดการทั่วไป (General management) ทั้งด้านการกำหนดแนวทางของธุรกิจและการจัดสรรทรัพยากร 5) มีความ

มุ่งมั่นในการดำเนินงาน (Performance intention) เพื่อสร้างความเจริญเติบโต และกำไรจากการดำเนินธุรกิจ (Chalita Boonnapa, 2014; Suteeera Athawongsa 2014)

Miles and Snow (1978) ได้ให้คำนิยามกลยุทธ์ไว้ว่า เป็นแนวทางที่ธุรกิจจะปรับวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของการแข่งขันที่เกิดขึ้น เหมาะสมกับสภาพการดำเนินการของธุรกิจและการบริหารจัดการเพื่อการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ก็มีส่วนสำคัญในการให้ธุรกิจสามารถกำหนดรูปแบบกลยุทธ์ได้ตามสภาพการณ์ โดยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจสามารถแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายนอก เป็นที่ผู้วางแผนสามารถควบคุมได้โดยตรง ประกอบด้วยคู่แข่ง กำลังการผลิตภายนอก และ 2) ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่ผู้วางแผนสามารถควบคุมได้ คือ ศักยภาพหรือกำลังการผลิตในปัจจุบันแรงงานการผลิตที่มีอยู่ ปัจจัยที่ผู้วางแผนไม่สามารถควบคุมได้ คือ การเพิ่มหรือลดแรงงานในการผลิต เพราะอาจต้องคำนึงถึงกฎหมายแรงงาน หรือผู้บริหารระดับสูงอาจตั้งข้อจำกัดทางการทำงานในการจัดสินค้าคงคลัง (Saowanee Lertworasirikul, 2010) และธุรกิจที่จะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องมีแนวทางของกลยุทธ์ ที่กำหนดเป็นแม่แบบที่ครอบคลุม โดยระบุว่า ทำอย่างไรบริษัทจึงจะสามารถบรรลุพันธกิจและวัตถุประสงค์ เป็นการใช้ข้อได้เปรียบในการแข็งขันสูงสุด และทำให้ข้อเสียเปรียบของการแข่งขันต่ำสุดองค์การทั่วไปพิจารณากลยุทธ์ 3 ระดับดังนี้ 1) กลยุทธ์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) เป็นการระบุทิศทางโดยรวมของบริษัทแบบทัศนะคติทั่วไปในการเจริญเติบโตและการจัดการธุรกิจ และสายผลิตภัณฑ์ 2)กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจโดยปกติจะเกิดขึ้นในระดับธุรกิจหรือระดับผลิตภัณฑ์และเป็นการมุ่งเน้นถึงการพัฒนาตำแหน่งในการแข้งขันสินค้าหรือบริการ 3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) เป็นแนวคิดที่ดำเนินการในด้านหน้าที่การงาน เช่น การตลาดหรือการวิจัยและพัฒนา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ของบริษัทโดยมีการผลิตของทรัพยากรสูงสุด เป็นเรื่องเกี่ยวกีบการพัฒนาและดูแลความมีสมรรถนะ เพื่อข้อได้เปรียบในการแข่งขัน (Manahiranwet, 2013) ดังนั้นธุรกิจที่จะออกไปแข่งขันจึงต้องวางแบบแผนหรือรูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจให้ชัดเจน

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยสำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนวิธีการวิจัย งานวิจัยใช้กระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนวิธีการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการที่อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ทั้งหมด 13 ราย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบ

ธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยแบ่งผู้ประกอบการ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการตามเกณฑ์ผู้ประกอบการใหม่ (Start up Companies) จำนวน 8 ราย และเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ (Spin off Companies) จำนวน 5 ราย โดยเป็นผู้ประกอบการที่ผ่านตามเกณฑ์ที่ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview form) จากการศึกษาแนวคิดต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ โดยจะบันทึกคำให้สัมภาษณ์ และนำสามารถสรุปข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลกำหนดข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนวิธีการวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการสัมภาษณ์ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนวิธีการวิจัยที่มีความยืดหยุนและเปิดกว้าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยผ่านการประสานงานงานของผู้จัดการศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1. สัมภาษณ์ตามกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Dept Interview) โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามที่เตรียมไว้อย่างกว้าง ๆ

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปทำการบันทึกข้อมูล เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative method) จากผู้ประกอบการ โดยมีวิธีการดำเนินการ คือ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตีความตามเนื้อหา โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและจำแนกวิเคราะห์ตามประเด็นคำถามการวิจัย ส่วนการตรวจสอบข้อมูลและผลการศึกษาใช้วิธีการจัดประชุมเพื่อเสนอผลการศึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะพิจารณาประเด็นหลัก (Major themes) หรือแบบแผนหลัก (Major pattern) ที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลัก (Major themes) มาพิจารณาแบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ในระหว่างการดำเนินกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้น ทางผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการสะท้อน (Reflecting) ควบคู่ไปด้วยเพื่อ

เสริมสร้างให้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการใช้กระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความแกร่งและแม่นตรง (Rigor) มากยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้วิจัยจะดำเนินการกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) โดยการพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วย เพื่อแสวงหาหรือให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพอันเป็นแนวทางประการสำคัญที่สามารถนำไปสู่การกำหนดรูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจต่อไป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ศักยภาพพื้นฐานของผู้ประกอบการในความรับผิดชอบของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 8 ราย

พื้นฐานศักยภาพโดยทั่วไปตามการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของธุรกิจของผู้ประกอบการ ทั้ง 8 ราย ตามเกณฑ์ผู้ประกอบการที่ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครกำหนดผู้ประกอบการใหม่ (Start up Companies) จำนวน 8 ราย พบว่า

ปัจจัยทางการเมือง ผู้ประกอบการพื้นฐานจะมองไปที่นโยบายของภาครัฐที่ให้การสนับสนุนธุรกิจ และกระตุ้นการใช้จ่ายของภาคประชาชน ซึ่งมองเป็นโอกาสของธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาจะให้ความสำคัญในด้านของสภาพทางการเมืองที่ยังไม่นิ่ง จากรัฐบาลเผด็จการ ที่น่าจะส่งผลต่อภาคประชาชนในการเลือกใช้จ่ายของที่จำเป็นเท่านั้น

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการทั้ง 8 รายมองปัจจัยด้านเศรษฐกิจว่าพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะชะลอตัว จึงส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจและกำลังการซื้อของผู้บริโภค และมองไปที่ภาพรวมของต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต เพราะราคาของวัตถุดิบจะขึ้นกับฤดูกาล

ปัจจัยทางสังคม ผู้ประกอบการที่มีธุรกิจที่อยู่ในประเภทอาหารที่เน้นด้านสุขภาพจะได้รับโอกาสจากกระแสความนิยมในเรื่องของสุขภาพ เนื่องจากกระแสความนิยม และพฤติกรรมของผู้บริโภคจะให้ความสำคัญและใส่ใจกับสุขภาพ ในลำดับถัดมา อาหารประเภทเครื่องดื่ม อาจได้รับกระแสในทางตรงกันข้าม ถึงแม้จะมีผลดีต่อสุขภาพในประเภทน้ำผลไม้สด แต่ผู้บริโภคก็กังวลในเรื่องของน้ำตาล

ปัจจัยทางเทคโนโลยี ผู้ประกอบการทั้งหมดเห็นโอกาสของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสื่อออนไลน์ การติดต่อสื่อสารและการทำธุรกิจผ่านระบบออนไลน์โดยทางมือถือและระบบอินเตอร์เน็ต เพื่อเป็นเครือข่ายในการติดต่อธุรกิจซื้อ-ขาย สินค้าซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจได้อย่างดี รวมทั้งธุรกิจยังมองเห็นโอกาสในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ปัจจัยทางการแข่งขัน ผู้ประกอบการมองเห็นการเข้ามาของคู่แข่งขันรายใหม่ และคู่แข่งขันรายเดิมที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม

ประเภทเดียวกัน เนื่องจาก ทั้งหมดเป็นธุรกิจประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จึงง่ายและมีอัตราการแข่งขันที่สูงมาก

ปัจจัยทางลูกค้า มีเพียง 1 ผู้ประกอบการ คือ ธุรกิจขนมเปี๊ยะ “มาหามน” ที่เห็นว่าผู้ซื้อมีอำนาจที่จะกำหนดราคาสินค้าให้ลดลง หรือกำหนดคุณภาพสินค้าได้ตามที่พวกเขาต้องการในการเลือกผลิตภัณฑ์ด้านขนมทานเล่น นอกนั้นมองว่าลูกค้าไม่มีอำนาจในการต่อรองมากนักกับธุรกิจ

สรุปภาพรวมของการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นฐานของผู้ประกอบการ พบว่าเป็นผู้ประกอบการใหม่ที่ยังมีความต้องการพัฒนาธุรกิจ เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก มีการบริหารจัดการด้วยผู้ประกอบการเอง จึงอาจขาดรูปแบบที่ดีในการดำเนินธุรกิจให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจอื่น ๆ ได้

ส่วนที่ 2 นำเสนอรูปแบบการดำเนินกลยุทธ์ระดับธุรกิจที่มีต่อการเติบโตของผู้ประกอบการในความรับผิดชอบของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

จากการวิเคราะห์ร่วมกันของผู้ประกอบการที่อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ทั้ง 2 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการตามเกณฑ์ผู้ประกอบการใหม่ (Start up Companies) จำนวน 8 รายและเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ (Spin off Companies) จำนวน 5 ราย รวมทั้งหมด 13 ราย โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ที่มีปัจจัยคล้ายกันของธุรกิจ โดยเอาเฉพาะปัจจัยที่มีความซ้ำกันของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ตั้งแต่ 5 รายขึ้นไปเพื่อนำมาวิเคราะห์หารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจ สามารถสรุปการวิจัยได้ดังตารางสรุปการวิเคราะห์ SWOT นี้

ตารางที่ 1 แสดงสรุปการวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำมาวิเคราะห์หารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจ

ลำดับ	SWOT	ชื่อธุรกิจ								รูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจ
		น้ำส้มนายร้อย	Healthy Juice	กาแฟ AL Coffee	น้ำจิ๋มมะขาม เปิดน้อย	เก๋จัง น้ำปลาหวาน	ดุมมีฮาดาดบ๊ดกี้	ขนมเปี๊ยะ "มาหามม"	หมี่กรอบ มานิตา	
จุดแข็ง (Strengths)										
1	มีผู้บริหารเพียงคนเดียว สามารถบริหารจัดการงานได้สะดวก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	จากการวิเคราะห์จุดแข็ง พบว่า ผู้ประกอบการสามารถกำหนดอะไรได้ง่าย
2	การใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติสด และมีคุณภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อเป็นการกำหนดรูปแบบ
3	ผู้ประกอบการมีความชำนาญ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้ ต้องมีการวางแผนธุรกิจ
4	สินค้ามีคุณภาพ รสชาติดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	และกำหนดการดำเนินธุรกิจ
5	สินค้าเป็นสินค้ารับประทานง่าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	โดยใช้ศักยภาพของธุรกิจให้มากที่สุด
จุดอ่อน (Weakness)										
1	อายุของสินค้ามีอายุไม่นาน	✓	✓	✓			✓	✓	✓	จากการวิเคราะห์จุดอ่อน
2	ข้อจำกัดในด้านการขยายกำลังการผลิต	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	พบว่า ผู้ประกอบการต้องกำหนดวิธีเพื่อการแข่งขัน
3	ชื่อของธุรกิจยังไม่เป็นที่รู้จัก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	สำหรับการขจัดจุดอ่อนของ
4	สินค้ายังไม่มีความหลากหลาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ธุรกิจ โดยการเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจให้มากกว่าที่เป็นอยู่
5	ไม่มีโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	พร้อมทั้งสร้างความตื่นเต้นของสินค้าให้ได้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	SWOT	ชื่อธุรกิจ								รูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจ
		น้ำส้มนายร้อย	Healthy Juice	กาแฟ AL Coffee	น้ำจิ้มมะขามเปียกน้อย	เก้าอี้ นั่งไปได้หนวนาน	อุ่นมีสาดสบ๊อยส์	ขนมเปี๊ยะ "มาหามา"	หมี่กรอบ มากินตา	
โอกาส (Opportunities)										
1	กระแสนิยมจากลูกค้าต่อประเภทธุรกิจ	✓	✓	✓	✓					จากการวิเคราะห์โอกาส พบว่า ผู้ประกอบการต้องพัฒนาช่องทางในการประชาสัมพันธ์ธุรกิจ ผ่านสื่อทางเทคโนโลยีที่มีภายในปัจจุบัน เพื่อประชาสัมพันธ์ธุรกิจให้ลูกค้าเข้าใจ
2	เทคโนโลยี ด้านสื่อออนไลน์ที่ทันสมัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
3	เทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้นทำให้มีโอกาสในการพัฒนา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
4	แหล่งวัตถุดิบมีมากมายหาได้ง่าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
5	ไม่ต้องมีพ่อค้าคนกลาง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
อุปสรรค (Threats)										
1	ผลิตภัณฑ์มีต้นทุนสูง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	จากการวิเคราะห์อุปสรรค พบว่า ผู้ประกอบการต้องทำตัวของสินค้าให้น่าสนใจกว่าคู่แข่งขันและต้องกำหนดแนวทางในการทำให้สินค้าเกิดการรับรู้ต่อลูกค้าให้ได้มากที่สุด
2	คู่แข่งขันรายเก่า รายใหม่เข้าสู่การแข่งขันได้ง่าย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
3	ลูกค้าไม่พบความแตกต่างของสินค้าอื่น ๆ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
4	คนจับจ่ายใช้สอยน้อยลง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
5	ปริมาณของวัตถุดิบในบางฤดูกาลมีราคาสูง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

จากผลสรุปการวิเคราะห์รูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจของผู้ประกอบการตามเกณฑ์ผู้ประกอบการใหม่ (Start up Companies) จำนวน 8 ราย และเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ (Spin off Companies) จำนวน 5 ราย รวมทั้งหมด 13 รายที่สามารถสรุปเป็นรูปแบบกลยุทธ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยได้ผลการวิเคราะห์ว่าธุรกิจจำเป็นต้องมีความเร็วกว่าคู่แข่งขัน ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “SPEED” และได้กำหนดแยกคำว่า SPEED ออกมาเป็นคำย่อย ๆ เพื่อบ่งบอกถึงรูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจ ประกอบด้วย S : Social Network คือ การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ P : Perception คือ การสร้างการรับรู้ให้กับสินค้าE : Extra คือ การทำให้ได้มากกว่าที่คิดE : Excitement คือ การสร้างความตื่นเต้นให้กับสินค้า D : Design คือ การออกแบบธุรกิจให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งคำว่า SPEED กับ Business Strategy แต่ละแบบมีความเกี่ยวข้องกันเนื่องจากเป็นกลยุทธ์ระดับธุรกิจในการสร้างการแข่งขันทางธุรกิจให้กับผู้ประกอบการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบ สามารถนำมาอภิปรายผลในการพัฒนารูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ทั้ง 5 ประเด็น ได้ดังนี้

S : Social Network คือ การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการกำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ธุรกิจให้กับลูกค้าในช่องทางที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน ซึ่งจะสามารถกระจายข้อมูลการประชาสัมพันธ์ได้รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ Usa Kittiphan Sophon (2016) ที่ค้นพบว่าปัจจัยสำคัญของการขัดขวางการเจริญเติบโตของธุรกิจ คือ การขาดการรับรู้ตัวตนและองค์ประกอบทางด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ด้วยความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมที่มีส่วนส่งเสริมการรับรู้ตัวตนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายให้เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้การค้าบนเครือข่ายสังคมมีอิทธิพลอย่างมากในปัจจุบัน พร้อมทั้งเครือข่ายสังคมยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นของธุรกิจ P : Perceptionคือ การสร้างการรับรู้ให้กับสินค้าเป็นกระบวนการของธุรกิจที่ต้องพยายามสร้างการรับรู้ในตัวของธุรกิจให้กับลูกค้าให้รับทราบให้ได้ และถูกต้องว่าธุรกิจคืออะไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saranakorn Akaranon Jiramet (2014) ซึ่งค้นพบว่าการสร้างการรับรู้ด้านความคุ้มค่า การรับรู้ด้าน คุณภาพ และคุณภาพการให้บริการของธุรกิจจะส่งผลในทางบวกต่อความไว้เนื้อเชื่อใจ ความพึงพอใจของลูกค้า และท้ายที่สุดลูกค้าจะเกิดการบอกต่อ และการกลับมาใช้บริการซ้ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alan andKabadayi (2014) ซึ่งค้นพบว่าหากธุรกิจมีคุณภาพที่ดี และสามารถสร้างการรับรู้ให้เกิดกับลูกค้าได้ จะส่งผลให้ผู้ใช้บริการเกิดความเชื่อมั่นและลูกค้าเมื่อรับรู้ถึงคุณภาพที่เพิ่มมากขึ้นแล้วก็จะส่งผลทำให้เกิดความไว้เนื้อเชื่อใจต่อธุรกิจเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย E :Extraคือ การทำให้ได้มากกว่าที่คิดคือผู้ประกอบการในปัจจุบันต้องมีการกำหนดการดำเนินธุรกิจที่เป็นความท้าทาย

อยู่ตลอดเวลา ธุรกิจจึงจะสามารถสร้างความเหนือชั้นในการแข่งขันกับธุรกิจอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harms (2009) ที่ศึกษาพบว่าคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมีปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานและทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว คือ ผู้ประกอบการต้องใช้กลยุทธ์มุ่งสร้างผลิตภัณฑ์และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้มากกว่าคู่แข่งขัน และการบริหารงานของผู้ประกอบการมีผลประกอบการที่เพิ่มสูงขึ้นและสร้างความเจริญเติบโตต่อไปได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lumpkin andDess (1996) ที่พบว่าการทำงานเชิงรุกที่เพิ่มมากขึ้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ E : Excitement คือ การสร้างความตื่นเต้นให้กับสินค้า ผู้ประกอบการต้องสร้างความตื่นเต้น และความน่าสนใจให้กับลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความสนใจในธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jarunee Supboonto (2012)ได้ศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายจากมุมมองประชาชนในท้องถิ่นและต่างถิ่น พบว่ามีความเห็นด้วยเชิงบวกทั้งสิ้นในด้านความน่าตื่นเต้นและการผจญภัย ด้านชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ ซึ่งไม่แตกต่างกับธุรกิจประเภทอื่นที่ต้องสร้างความน่าตื่นเต้นให้กับลูกค้าเช่นกัน D : Design คือ การออกแบบธุรกิจให้เกิดประสิทธิภาพผู้ประกอบการต้องมีการออกแบบธุรกิจโดยผ่านการเขียนแผนธุรกิจที่ดี เพื่อให้ธุรกิจมีแนวทางการดำเนินธุรกิจให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somchai Hirankitti (1999) ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบการควรกำหนดแผนงาน ซึ่งแผนงานที่ถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ จะส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ ซึ่งแผนที่ดีนั้นต้องกำหนดรายละเอียดอย่างชัดเจน ตั้งแต่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และหน้าที่ให้กับองค์กร บุคลากร

รูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ “SPEED”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบกลยุทธ์ระดับธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีสิ่งที่ค้นพบ คือ รูปแบบกลยุทธ์ย่อย 5 ประเด็น ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์การสร้างการรับรู้ให้กับสินค้า การทำให้ได้มากกว่าที่คิด การสร้างความตื่นเต้นให้กับสินค้า และการออกแบบธุรกิจให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพิ่มเติม จากกลยุทธ์เดิมที่ธุรกิจดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน อาจจะใช้ทั้ง 5 ประเด็น หรือเลือกใช้ตามความเหมาะสมของธุรกิจ

2. สำหรับภาพรวมของงานวิจัยที่กำหนดว่าธุรกิจในปัจจุบันต้องมีความเร็วนั้น คือการดำเนินธุรกิจให้เร็วกว่าคู่แข่งขัน ดังนั้นความหมายของคำว่าเร็วในมุมของธุรกิจ อาจต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับประเภทของธุรกิจด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำข้อมูลหรือมุมมองของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ของศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร แต่อาจใช้ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จทั่วไปมาวิเคราะห์ร่วมด้วย เพื่อให้เห็นว่าผู้ประกอบการทั่วไปที่ไม่ได้ผ่านการดูแล และสามารถดำเนินธุรกิจจนประสบความสำเร็จได้ ธุรกิจนั้นมีมุมมองการกำหนดกลยุทธ์ให้กับธุรกิจอย่างไร

2. การนำข้อมูลของงานวิจัยนี้ไปทดสอบกับผู้ประกอบการจริงในการประกอบธุรกิจ และวัดความสำเร็จของธุรกิจ

REFERENCES

Alan, A.K. & Kabadayı, E. T. (2014). **Quality antecedents of brand trust andbehavioral intention.** Procedia - Social and Behavioral Sciences.

Akaranonjiramet, S. (2014). **Influence of perceived value and service quality on trust, satisfaction, telling and returning to use the services of a fitness user in Bangkok. Independent study.** Master of Business Administration Program, Bangkok University.

Athawongsa, S. & Somboonwan, S.R. (2014). Characteristics of entrepreneur and the nature of the establishment that affects growth of Thailand. **Suthi Review Journal.** 28, 85.

Boonnapa, C. (2014). **Entrepreneurial attributes and business opportunities that affect the success of business entrepreneurs Construction materials in Bangkok. Independent study**. Master of Business Administration Program, Bangkok University.

Hirankitti, S. (1999). **Complete human resource management.** Bangkok: Thira Film and CytexPublisher.

Lertworasirikul, S. (2010). **Modern business administration with operational research**. Bangkok: Kasetsart University Press.

Lumpkin, G.T. & Dess, G.G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation constructand linking it to performance. **Academy of Management Review,** 21(1).

Manahiranwet, P. (2013). **Global strategic management.** Bangkok: Green Apple Graphic Printing Co., Ltd.

Margarietha, J.S. (2007). **Entrepreneurial intensity: The influence of antecedents to corporate entrepreneurship in firms operating in South Africa.** Philosophy Doctor of Business management. University of Stellenbosch.

Miles, R. & Snow, C.C. (1978). **Organizational Structure and Process**. NY: McGraw-Hill

Office of the Education Commission. (2004). Incubator in higher education institutions. Retrieved March 1, 2017, from http://www.mua.go.th/users/bphe/bs/ubi.html.

Office of the National Economic and Social Development. (2017). **National Economic and Social Development.** Retrieved March 1, 2017, from http://www.nesdb.go.th/Default.axpx?tabid395.

Phranakhon Rajabhat University Business Incubator Center. (2013). **Phranakhon Rajabhat University Business Incubator.** Phranakhon Rajabhat University.

Supboonto, J. (2012). **ChiangRai tourism image from the perspective of local People and foreigners. Independent study.** Master of Business Administration (Marketing). Graduate School, Chiang Mai University.

Usa Kittiphan Sophon. (2016). **Influence of perception on social networks Intention to buy products on socialnetworks online.** Management Journal Walailak University. 5(1).

บทความวิจัย

การศึกษาการผลิตและการแปรรูปข้าว เพื่อการบริโภค ในตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

A STUDY ON RICE PRODUCTION AND PROCESSING FOR CONSUMPTION IN TAMBOLTHADINDUM AMPHORE CHAIBADARN LOPBURI PROVINCE

พัฒนพงษ์ จันทร์ควง[1*] และ กัลยา นาคลังกา[2]

Phattanapong Chankoung[1*] and Kanlaya Naklungka[2]

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพ ประเทศไทย[1*, 2]

Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[1*, 2]

Email: sdogmount@hotmail.com[1*]

Received: 2019-01-11

Revised: 2019-03-11

Accepted: 2019-04-04

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตข้าว ต้นทุนการแปรรูปข้าวและพฤติกรรมผู้บริโภคข้าวใน ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี วิธีการศึกษา ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่าในการผลิตข้าว มีพื้นที่ในการปลูกข้าวเพียง 144 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ต้นทุนเฉลี่ย 5 บาท ราคาขายข้าวเปลือกเฉลี่ยอยู่ที่ 6.70 บาทต่อกิโลกรัม ในการศึกษาต้นทุนการแปรรูปข้าว ทำการสัมภาษณ์โรงสีขนาดเล็กและขนาดกลาง 2 แห่ง มีต้นทุนรวมในการสีข้าว กิโลกรัมละ 1.70 บาท และ 1.58 บาท ตามลำดับ ในการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคข้าว สัมภาษณ์ผู้บริโภค จำนวน 335 ราย พบว่าปัจจัยสำคัญในการซื้อข้าว คือราคา ร้อยละ 43.99 พันธุ์ข้าว ร้อยละ 20.57 ยี่ห้อ ร้อยละ 16.14 ลักษณะของข้าว ร้อยละ 8.86 เพื่อโภชนาการ ร้อยละ 0.63 และปัจจัยอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 9.81 ทั้งนี้หากนำต้นทุนข้าวเปลือกเฉลี่ยของเกษตรกรซึ่งเท่ากับ 5 บาทต่อกิโลกรัมมารวมกับต้นทุนการผลิตของโรงสี จะมีค่าเท่ากับ 6.70 และ 6.58 บาทต่อกิโลกรัมข้าวเปลือก หากคิดเป็นกิโลกรัม

ข้าวสารแล้วจะมีค่าเท่ากับ 10.10 และ 9.92 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ขณะเดียวกันราคาที่ผู้บริโภคซื้ออยู่ที่ราคาเฉลี่ย 28.48 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมีส่วนต่างของราคาระหว่างข้าวที่แปรรูปแล้ว กับราคาที่ผู้บริโภคซื้อ อยู่ระหว่าง 18.38 - 18.56 บาทต่อกิโลกรัม ประเด็นสำคัญนี้จึงนำไปสู่การวางแผนดำเนินการเพื่อแปรรูปข้าวในชุมชน เบื้องต้นได้มีการนำเสนอในเวทีประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสะท้อน และการถอดบทเรียนร่วมกันกับตัวแทนชุมชนตำบลท่าดินดำ ถึงการปรับปรุงโรงสีขนาดเล็กที่ไม่ได้ถูกใช้งานของเอกชน มาจัดตั้งเป็นของชุมชน โดยได้มีการหารือถึงรูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปข้าวร่วมด้วย

คำสำคัญ: การผลิต การแปรรูปข้าว การบริโภค

ABSTRACT

This research aims to study rice production. Rice processing cost and rice consumer behavior in Tha Din Dam Subdistrict, Chai Badan District Lopburi Province. Methods of the study use quantitative research and qualitative research, which are participatory action research. The results of the study found that, the study of rice production there is only 144 rai of rice growing area, representing 0.39 percent of the total agricultural area. The average cost of rice paddy is 5 baht per kilogram and the average selling price of paddy is 6.70 baht per kilogram. The study of rice processing costs by interviewing 2 small and medium sized rice mills found that the total cost of rice milling 1.70 baht and 1.58 baht per kilogram respectively. The study of rice consumer interviewed 335 consumers; found that the important factor in buying rice is the price 43.99 percent, rice varieties 20.57 percent, brand 16.14 percent, rice characteristics 8.86 percent, nutrition 0.63 percent and other factors 9.81 percent. The average cost of rice paddy is 5 baht per kilogram, combined with rice milling cost will be equal to 6.70 and 6.58 baht per kilogram of rice paddy. If calculated in kilograms of rice, the value is 10.10 and 9.92 baht per kilogram, respectively. Meanwhile, the price that consumers buy is at an average price of 28.48 baht per kilogram which can be seen that there is still a price difference between processed rice with the price that consumers buy between 18.38 - 18.56 baht per kilogram. This important issue therefore led to the planning of operations for rice processing in the community. Initially introduced in the workshop to reflect and sharing lessons with community representatives in Tha Din Dam Sub-district to improve the small rice mill that is not used by private to establish as a community and

discussing about the integration model for rice processing.

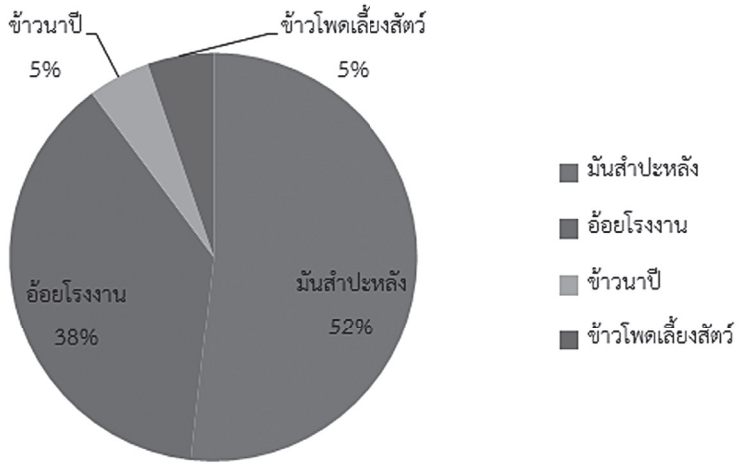
Keywords: production, rice processing, consumption

บทนำ

ข้าว นับเป็นอาหารหลักและเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศไทยมาช้านาน สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนส่วนใหญ่ โดยการผลิตข้าวของเกษตรกรนั้นเน้นเพื่อเอาไว้ใช้บริโภคภายในประเทศและผลผลิตส่วนเกินจึงทำการส่งออก ปัจจุบันประเทศไทยยังเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ของโลก ซึ่งสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี หากวิเคราะห์ในด้านของราคาข้าวเปลือกจากสมาคมโรงสีข้าวไทย (Thai Rice Mills Association, 2016) ณ วันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2559 ข้าวเปลือก 5% ความชื้น 15% ราคาที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 8,200 บาทต่อตัน เปรียบเทียบกับราคาขายปลีกข้าวขาว 100% จากกรมการค้าภายใน (Department of Internal Trade, 2016) ณ วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ราคาขายข้าวสารแบบตวงที่ผู้บริโภคซื้ออยู่ที่ 28 - 30 บาทต่อกิโลกรัม หรือประมาณ 28,000 - 30,000 บาทต่อตัน จะเห็นได้ว่ามีส่วนต่างของราคาถึง 20,000 บาทต่อตัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นค่าการตลาดและการแปรรูปของผู้ค้าข้าวเปลือกโรงสี หยง/ผู้ค้าส่งผู้ค้าปลีก นั่นย่อมหมายถึงว่ากว่าเกษตรกรและผู้บริโภคจะเชื่อมโยงถึงกันได้นั้นต้องผ่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายส่วน ดังนั้นทั้งเกษตรกรและผู้บริโภคจึงจำต้องยอมรับกับราคาขายและราคาซื้อข้าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทางหนึ่งที่เกษตรกรสามารถได้รับราคาที่สูงขึ้นได้คือ การเพิ่มมูลค่าข้าว ซึ่งทำได้หลายวิธี โดยวิธีหนึ่งคือการแปลงสภาพจากข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร โดยผ่านกระบวนการจากโรงสีข้าว แล้วสามารถจำหน่ายให้แก่ผู้ค้าส่งหรือผู้บริโภคได้โดยตรง ดังกรณีของเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรหลายแห่งที่ได้มีความพยายามจัดตั้งโรงสีข้าวของชุมชนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในด้านราคาผลผลิต นับเป็นการบริหารจัดการผลผลิตภายในชุมชนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันหากต้องการช่วยเหลือผู้บริโภคในชุมชนก็สามารถบริหารจัดการด้านราคาที่ถูกกว่าท้องตลาดได้ นับได้ว่าเป็นแนวทางการพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เป็นพื้นที่ที่มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก โดยมีการเพาะปลูกพืชที่สำคัญได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวเจ้า และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยในปีเพาะปลูก 2558/2559 มีพื้นที่เพาะปลูกของพืชเศรษฐกิจแต่ละชนิด ซึ่งแบ่งเป็นสัดส่วนได้แก่ มันสำปะหลังร้อยละ 52 อ้อย ร้อยละ 38 ข้าวนาปีร้อยละ 5 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 5 ดังภาพที่ 1.3

ภาพที่ 1 สัดส่วนของพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ ใน อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี ปีการเพาะปลูก 2558/2559

ที่มา: Information Technology and Communication center : Department of Agricultural Extention (2017)

สำหรับการปลูกข้าวในพื้นที่อำเภอชัยบาดาล แม้จะมีสัดส่วนพื้นที่เพาะปลูกน้อยกว่าอ้อยและมันสำปะหลัง แต่ก็นับเป็นพืชอาหารหลัก ที่ยังคงช่วยให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความมั่นคงทางอาหารเพราะต้องบริโภคทุกครัวเรือน แต่อย่างไรก็ตามผู้บริโภคก็ต้องยอมรับกับราคาข้าวสารตามราคาที่ตลาดกำหนด ส่วนเกษตรกรอีกจำนวนไม่น้อยก็ต้องยอมรับกับราคาขายที่โรงสีหรือผู้ค้ากำหนดให้ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ในอำเภอชัยบาดาล มีโรงสีข้าวที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานการค้าภายในจังหวัดลพบุรี เป็นโรงสีขนาดใหญ่เพียง 1 โรง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรเองต้องยอมรับกับราคาที่โรงสีกำหนด ไม่สามารถต่อรองราคาได้ เช่นเดียวกันกับชาวนาส่วนใหญ่ของประเทศ

ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ด้านความมั่นคงทางอาชีพทั้งที่เป็นเกษตรกรผู้เพาะปลูกข้าวเองและความมั่นคงทางอาหารของผู้บริโภค ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคมในด้านอื่น ๆ ตามมา

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเรื่องความมั่นคงในชีวิตของประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ อาชีพ อาหาร ซึ่งเกี่ยวโยงสู่ความกินดีอยู่ดีของประชาชน ดังนั้นจึงมีความตั้งใจแก้ไขปัญหาโดยให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทางเลือกหนึ่งคือการแปรรูปข้าว โดยในการศึกษาครั้งนี้คือการแปรรูปจากข้าวเปลือก

เป็นข้าวสาร ซึ่งสามารถช่วยกำหนดราคาที่เป็นธรรมให้แก่ผู้ผลิตรวมถึงการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าในรูปแบบอื่นๆ และจัดจำหน่ายแก่ประชาชนในราคาที่เหมาะสม นับเป็นการสร้างสวัสดิการ ลดช่องว่างการตลาดระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ดังนั้นจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาถึงลักษณะการผลิต การแปรรูปข้าว และความต้องการของผู้บริโภคข้าวในพื้นที่ โดยได้ประสานงานผ่านวิทยาลัยชัยบาดาลพิพัฒน์ และหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นคณะนักวิจัยออกแบบและพัฒนาโครงการขึ้น

ดังนั้นคณะนักวิจัยโดยหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิต จึงได้จัดทำโครงการวิจัยชื่อ โครงการการศึกษาการผลิตและการแปรรูปข้าว เพื่อการบริโภค ในตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีขึ้น เพื่อศึกษาตั้งแต่ต้นน้ำคือเรื่องกระบวนการผลิตข้าวในพื้นที่ กลางน้ำคือการศึกษาต้นทุนในการแปรรูปข้าวกรณีจากข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร และปลายน้ำคือศึกษาถึงพฤติกรรมความต้องการบริโภคข้าวสารของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกลุ่มชุมชน ในการวางแผนการผลิตและการแปรรูปข้าวภายในชุมชน เพื่อมุ่งสู่การสร้างความมั่นคงในอาชีพ ขณะเดียวกันก็สร้างความมั่นคงทางอาหาร อันเป็นการเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

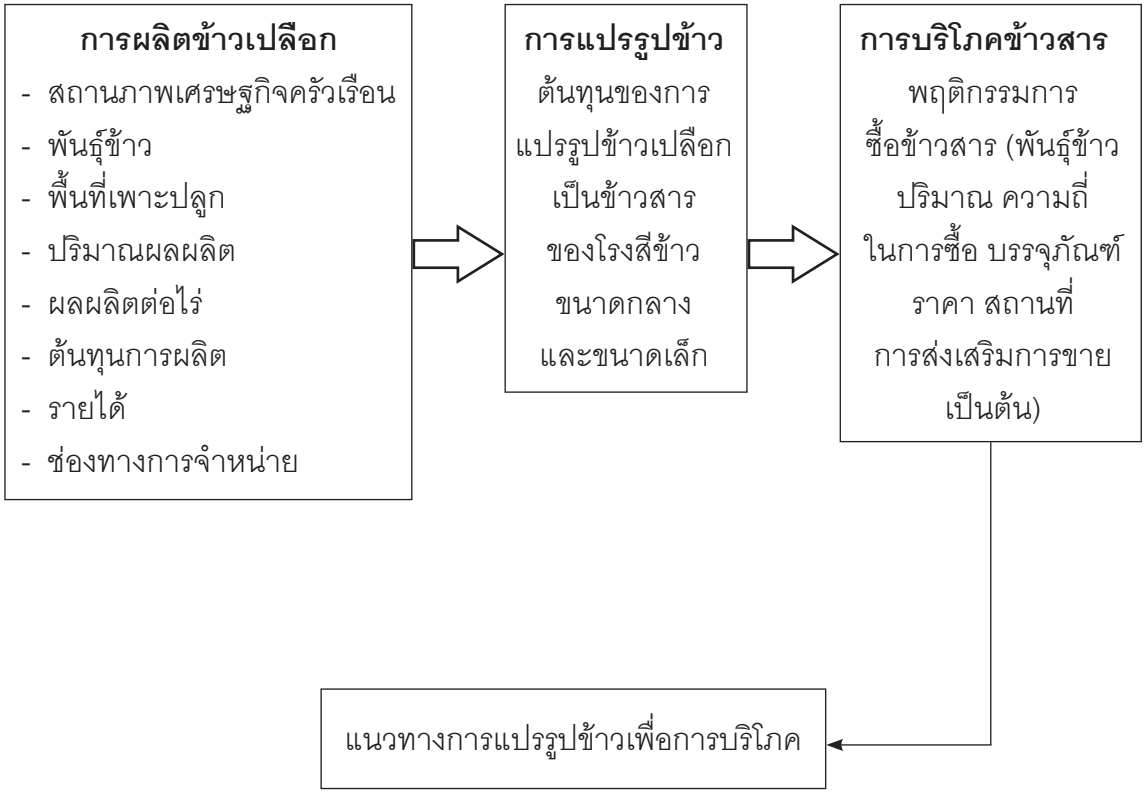
1. เพื่อศึกษาการผลิตข้าวใน ต.ท่าดินดำ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี
2. เพื่อศึกษาต้นทุนในการแปรรูปข้าวของชุมชน
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคข้าวใน ต.ท่าดินดำ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา :
   - ศึกษาการผลิตข้าว
   - ศึกษาต้นทุนในการแปรรูปข้าว
   - ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคข้าว
2. ขอบเขตด้านพื้นที่: ศึกษาเฉพาะพื้นที่ ต.ท่าดินดำ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา: ระยะเวลาการศึกษา 12 เดือน
4. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง :
   - สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มย่อยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวใน ต.ท่าดินดำ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี จำนวน 20 ราย
   - สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการโรงสีทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กใน อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี จำนวน 2 แห่ง
   - สัมภาษณ์และระดมความคิดเห็นผู้บริโภคข้าวสาร ต.ท่าดินดำ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี จำนวน 335 ราย

ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาการผลิตและการแปรรูปข้าวเพื่อการบริโภค ในตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรีมีกรอบแนวคิดของโครงการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือในการศึกษาวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสำรวจความคิดเห็นของตัวแทนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

2. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ สร้างแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์ (Interview) และการสะท้อน

และถอดบทเรียนพร้อมกัน เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้วจะทำเปรียบเทียบราคาที่ผู้ผลิตขายได้ และราคาที่ผู้บริโภคซื้อ และวิเคราะห์ความคุ้มค่าหากมีการลงทุนแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสารในชุมชนเอง และทำการสรุปบทเรียนหาแนวทางการแปรรูปข้าวเพื่อการบริโภคร่วมกันในชุมชนต่อไป

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การผลิตข้าว

ผู้วิจัยและคณะได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ปลูกข้าวจำนวน 20 ราย ในตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีพื้นที่ในการปลูกข้าวเพียง 144 ไร่ จากพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดประมาณ 36,174 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ในการปลูกข้าวร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ข้าวที่ปลูกเป็นข้าวพันธุ์หอมมะลิทั้งหมด ได้ผลผลิตข้าวเปลือกต่ำสุด 300 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตข้าวเปลือกสูงสุด 700 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นผลผลิตข้าวเปลือกเฉลี่ย 570 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 5 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรได้รับราคาขายข้าวเปลือกเฉลี่ยอยู่ที่ 6,766 บาทต่อตัน ส่วนปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจปลูกข้าวของเกษตรกร ได้แก่ ปลูกไว้กินเอง ปลูกไว้ทำพันธุ์ อยู่ใกล้แหล่งน้ำ มีต้นทุนที่ถูก ปลูกข้าวเป็นอย่างเดียว และพื้นที่เป็นที่ลุ่มเหมาะกับการปลูกข้าว ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ต้นทุนในการแปรรูปข้าว

ผู้วิจัยและคณะได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลต้นทุนในการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร จากโรงสีในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 2 โรง พบว่าเป็นโรงสีที่ใช้พลังงานไฟฟ้า ขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความสามารถในการแปรรูปข้าวต่างกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โรงสีหมู่บ้าน หมู่ 8 ตำบลเกาะรัง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เป็นโรงสีขนาดเล็ก เนื้อที่ใช้ในการสีข้าว 50 ตารางวา กำลังการผลิต 12 ชั่วโมงสีข้าวได้ 1 ตัน โดยใช้เครื่องยนต์ขนาด 300 แรงม้า ตั้งอยู่บนที่ดินของหมู่บ้าน มีต้นทุนในการแปรรูปข้าว รวมต้นทุนผันแปรประกอบด้วย ค่าบำรุงรักษาเครื่องจักร ค่าใช้จ่ายต่อวัน ค่าน้ำ ค่าไฟ เบ็ดเตล็ด และค่าแรงงาน และต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าเครื่องจักร คิดเป็นต้นทุนรวมในการสีข้าวกิโลกรัมละ 1.70 บาทข้าวเปลือก

2. โรงสีรุ่งอรุณ หมู่ 2 ตำบลบัวชุม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เป็นโรงสีขนาดกลาง กำลังการผลิตวันละ 3,000 กิโลกรัม ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชน มีต้นทุนในการแปรรูปข้าว รวมต้นทุนผันแปรประกอบด้วย ค่าบำรุงรักษาเครื่องจักร ค่าใช้จ่ายต่อวัน ค่าน้ำ ค่าไฟ เบ็ดเตล็ด และค่าแรงงาน และต้นทุนคงที่ประกอบด้วย ค่าเครื่องจักร คิดเป็นต้นทุนในการสีข้าว กิโลกรัมละ 1.58 บาทข้าวเปลือก

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมผู้บริโภคข้าว

ผู้วิจัยและคณะได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้บริโภคข้าว ในพื้นที่ทั้ง 6 หมู่บ้าน ของตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 335 ราย พบว่าปัจจัยที่สำคัญในการซื้อข้าว คือราคา คิดเป็นร้อยละ 43.99 พันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 20.57 ยี่ห้อ คิดเป็นร้อยละ 16.14 ลักษณะของข้าว คิดเป็นร้อยละ 8.86

เพื่อโภชนาการ คิดเป็นร้อยละ 0.63 และปัจจัยอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 9.81 ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อข้าวจากปัจจัยด้านราคา ซึ่งมากกว่าความสำคัญด้านโภชนาการ ความถี่ในการซื้อต่อเดือน 2 ครั้ง ปริมาณในการซื้อต่อครั้ง 22 กิโลกรัม หรือประมาณ 44 กิโลกรัมต่อเดือน ราคาเฉลี่ยในการซื้อ 28.48 บาทต่อกิโลกรัม งบประมาณในการซื้อแต่ละครัวเรือนต่อเดือน 1,253.12 บาทคิดเป็นร้อยละ 8.21 ของรายได้ครัวเรือน

หากนำต้นทุนข้าวเปลือกเฉลี่ยของเกษตรกรซึ่งเท่ากับ 5 บาทต่อกิโลกรัม มารวมกับต้นทุนการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวสารของโรงสีกำลังการผลิต 12 ชั่วโมงสีข้าวได้ 1 ตัน เท่ากับ 1.70 บาทต่อกิโลกรัมข้าวเปลือก ดังนั้นต้นทุนรวมจะมีค่าเท่ากับ 6.70 บาทต่อกิโลกรัมข้าวเปลือก และของโรงสีกำลังการผลิต 12 ชั่วโมงสีข้าวได้ 3 ตัน เท่ากับ 1.58 บาทต่อกิโลกรัมข้าวเปลือก จะมีค่าเท่ากับ 6.58 บาทต่อกิโลกรัมข้าวเปลือก หากคิดเป็นกิโลกรัมข้าวสารแล้วจะมีค่าเท่ากับ 10.10 และ 9.92 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ โดยคิดจากอัตราการสีข้าวเปลือก 1,000 กิโลกรัม เป็นข้าวสาร 5% เท่ากับ 663.06 กิโลกรัม (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์กรมหาชน)) ขณะเดียวกันราคาที่ผู้บริโภคซื้ออยู่ที่ราคาเฉลี่ย 28.48 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังมีส่วนต่างของราคาระหว่างข้าวที่แปรรูปแล้ว กับราคาที่ผู้บริโภคซื้อ อยู่ระหว่าง 18.38 – 18.56 บาทต่อกิโลกรัม

ประเด็นสำคัญนี้จึงนำไปสู่การวางแผนดำเนินการเพื่อแปรรูปข้าวในชุมชนเบื้องต้นได้มีการแนะนำในเวทีระดมความคิดเห็นถึงการปรับปรุงโรงสีขนาดเล็กที่ไม่ได้ถูกใช้งานของเอกชน มาจัดตั้งเป็นของชุมชน โดยได้มีการหารือถึงรูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปข้าว ซึ่งเป็นบทบาทหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำและอาจนำมาสู่ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในการศึกษาวิจัยในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การผลิตข้าว

พบว่าการปลูกข้าวในตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เกษตรกรสามารถปลูกข้าวผลผลิตข้าวเปลือกต่ำสุด 300 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตข้าวเปลือกสูงสุด 700 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นผลผลิตข้าวเปลือกเฉลี่ย 570 กิโลกรัมต่อไร่ สอดคล้องกับ ทำนอง ชิดชอบ (Chidchob, 2014) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบจำลองโซ่อุปทานของข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในประเทศไทย ได้ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 415 กิโลกรัม และ วันธะนา สานุสิทธิ์ 2553 (Sanusit, 2010) ศึกษาถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนเชิงเปรียบเทียบของการปลูกข้าวโดยใช้สารเคมีและสารชีวภาพของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลไร่อ้อย อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่าการปลูกข้าวโดยใช้สารเคมีได้ผลผลิต 700 กิโลกรัมต่อไร่ และการปลูกข้าวโดยใช้สารชีวภาพได้ผลผลิต 600 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งจะพบว่าการปลูกข้าวผลผลิตเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 700 กิโลกรัม

ต่อไร่ และปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจปลูกข้าวของเกษตรกร ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ได้แก่ ปลูกไว้กินเอง ปลูกไว้ทำพันธุ์ อยู่ใกล้แหล่งน้ำ มีต้นทุนที่ถูก ปลูกข้าวเป็นอย่างเดียว และพื้นที่เป็นที่ลุ่มเหมาะกับการปลูกข้าว สอดคล้องกับ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (Mingmaninakin, 2012) เรื่องตัวกำหนดอุปทาน ต้นทุนการผลิต และสภาพดินฟ้าอากาศ มีผลกระทบต่อปริมาณการเสนอขายสินค้าโดยเฉพาะสินค้าเกษตรสภาพดินฟ้าอากาศที่เอื้ออำนวยจะส่งผลให้อุปทานสินค้าเพิ่มขึ้น

ประเด็นที่ 2 ต้นทุนในการแปรรูปข้าว

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนในการแปรรูปข้าวของเกษตรกร ในตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จะพบว่าต้นทุนโรงสีขนาดเล็กที่เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มกันทำได้นั้น ต้นทุนในการแปรรูปข้าว แตกต่างจากโรงสีขนาดกลางไม่มาก โดยโรงสีขนาดเล็กมีต้นทุนที่ กิโลกรัมละ 1.70 บาท และโรงสีขนาดกลาง มีต้นทุนที่กิโลกรัมละ 1.58 บาท ต่างกันกิโลกรัมละ 0.12 บาท ซึ่งเงินทุนที่ใช้ในการสร้างโรงสีแตกต่างกันมาก หากเกษตรกรสามารถปลูกข้าวและแปรรูปข้าวได้เอง จะส่งผลให้มีข้าวบริโภคเองในราคาที่ถูกลง ทั้งนี้พบความแตกต่างจากการศึกษาของ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ สวทช. (National Metal and Materials Technology Center, National Science and Technology Development Agency, 2015) ที่กล่าวถึงต้นทุนการสีข้าว ของเครื่องสีข้าวขนาดเล็กสำหรับชุมชนที่ได้รับการพัฒนาจากศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ ขนาด 8.5 แรงม้า พบว่ามีต้นทุนอยู่ที่ 0.63 บาท ประกอบไปด้วย ต้นทุนค่าไฟฟ้า ต้นทุนวัสดุสิ้นเปลือง (ลูกยางกะเทาะเปลือก แกนขันขัดตะแกรงสายพาน) ต้นทุนค่าแรงงาน หากวิเคราะห์แล้วต้นทุนจากงานวิจัยมีค่าสูงกว่าเนื่องจากมีการคำนวณรวมต้นทุนคงที่ด้วย และมีค่าแรงงานที่สูงกว่า รวมถึงมีกำลังการผลิตต่อวันที่น้อยกว่าเครื่องของ สวทช. ดังนั้นหากมีการจัดตั้งโรงสีข้าวขึ้นในชุมชนควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของเครื่องสีข้าวร่วมด้วย

ประเด็นที่ 3 พฤติกรรมผู้บริโภคข้าว

พบว่าปัจจัยที่สำคัญในการซื้อข้าว คือ ราคา คิดเป็นร้อยละ 43.99 พันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 20.57 ยี่ห้อ คิดเป็นร้อยละ 16.14 ลักษณะของข้าว คิดเป็นร้อยละ 8.86 เพื่อโภชนาการ คิดเป็นร้อยละ 0.63 และปัจจัยอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 9.81 สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอุปสงค์ของ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (Mingmaninakin, 2012) กล่าวว่าตัวกำหนดอุปสงค์ขึ้นอยู่กับราคาของสินค้านั้น รสนิยมของผู้บริโภคและความนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคม รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน อธิคุณ ชาญศิริวิริยกุล และคณะ (Chansiriwiriyakul et al., 2015) ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลต่อผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องบรรจุถุง จากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อพบว่ากลุ่มตัวอย่าง

ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และ สรียา อัชฌาสัย (Atchasai, 2012) ได้ศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสาร บรรจุถุงของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือน เฉลี่ย 30,001 บาทขึ้นไป และบริโภคเฉลี่ยต่อสัปดาห์ 1-2 กิโลกรัม ตามลำดับ พฤติกรรม การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงของผู้บริโภคพบว่าวัตถุประสงค์ที่ซื้อ คือ บริโภคอย่างเดียว, ตราผลิตภัณฑ์ที่ซื้อคือ มาบุญครอง, เหตุผลที่เลือก คือ สะอาด/ปลอดภัย, ราคาที่ซื้อคือ 141-160 บาทต่อถุง, ความถี่ในการซื้อ คือ เดือนละครั้งและสื่อโฆษณาที่ตัดสินใจซื้อ คือ โทรทัศน์ ระดับความสำคัญของกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ข้าวสารบรรจุถุงของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพฯ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านราคา ที่เหลือมีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการส่งเสริมการตลาด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของการปลูกข้าวเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปคิดต้นทุนและรายได้ของเกษตรกรได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อมูลต้นทุนการแปรรูปข้าวเป็นข้อมูลสำคัญต่อเกษตรกร และชุมชนในการตัดสินใจแปรรูปข้าวเอง

3. ข้อมูลพฤติกรรมในการบริโภคข้าวเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูก ว่าปัจจุบันคนส่วนใหญ่นิยมบริโภคข้าวลักษณะต่าง ๆ อย่างไร และผู้ขายข้าวใช้บรรจุภัณฑ์แบบใดรวมไปถึงด้านราคาขายด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงลึก ถึงวิธีการลดต้นทุนการผลิตหรือการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกร

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนในการแปรรูปข้าวของโรงสีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

3. ควรมีการศึกษาในเรื่องราคาและคุณภาพของข้าวปัจจัยใดมีผลในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในประเทศ

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลตอบแทนของการใช้ที่ดินในการปลูกข้าวกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ทางด้านตัวเงินและมิติด้านความมั่นคงของอาหาร

REFERENCES

Agricultural Research Development Agency (Public Organization). (2016). **The rate of processing of paddy rice to rice.** [Online]. Retrieved June 7, 2018, from http:// www.arda.or.th/ kasetinfo/rice/rice_product/rice-product4_1.html.

Atchasai, S. et al. (2012). Factors affecting the buying behavior of bagged rice products in Bangkok. **Journal of Panyapiwat Institute of Management,** 3(2).

Chansiriwiriyakul, A. et at. (2015). Consumer behavior in Bangkok and Metropolitan Region to buy Brown rice bags packed. **Agricultural Science Journal.** 46(3).

Chidchob, T. (2014). Development of supply chain models of organic jasmine rice in Thailand. **Khon Kaen Agriculture Journal, special edition 2.**

Department of Internal Trade. (2016). **Retail price of white rice 100% at 10th May 2016.** Retrieved June 8, 2016, from http://www.dit.go.th/contentmain.asp?typeid=4.

Information Technology and Communication center : Department of Agricultural Extention. (2017). **Information on economic crop cultivation in Chai Badan district, Lopburi province, planting year 2015/2016.** Retrieved June 9, 2016, from http://www. ictc.doae.go.th/.

Mingmaninakin, W. (2012). **Principle of Micro Economics.** Bangkok: Thai Watana Panich Co., Ltd.

National Metal and Materials Technology Center, National Science and Technology Development Agency. (2015). **Rice mill and community.** Retrieved June 9, 2016, from https://www.nstda.or.th/nac/2015/download/presentation/April2/ CC-405-AM-Dusit.pdf.

Sanusit, W. (2010). **Cost-benefit analysis and comparison of rice cultivation using chemical and biological substances Of rice growers in Rai Oi Sub-district, Phichai District, Uttaradit Province.** Office of Academic Resources and Information Technology, Uttaradit Rajabhat University.

Thai Rice Mills Association. (2016). Purchase price of paddy rice 5% moisture 15% at 29th April 2016. Retrieved June 9, 2016, from http://www.thairicemillers.com/ images/stories/2559/Pricerice2016/May2016/pricerice%2003052559.pdf.

บทความวิจัย

การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดี ในการผลิตกล้วยตากชุมชน

PARTICIPATORY RESEARCH TO FIND THE STEPS AND GOOD PRACTICES FOR DRIED BANANA PRODUCTION IN COMMUNITY SCALE

วรนุช แจ้งสว่าง[1*] อวยชัย วงศ์รัตน์[2] อดิศักดิ์ ทองช่วย[3] สมบูรณ์ สารสิทธิ์[4]
พิชัย สิริรัตนพลกุล[5] พิมล จันทร์ขำ[6] และ ประกาศิต โสไกร[7]

Woranuch Jangsawang[1*], Aouchai Wongrat[2], Adisak Thongchoui[3], Somboon Sarasit[4],
Pichai Sirirattanaplakol[5], Pimol Jancham[6] and Prakasit Sokrai[7]

สาขาวิชาวิศวกรรมพลังงาน คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*]
สาขาเทคโนโลยีอุตสาหการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[2, 3]
สาขาเทคโนโลยีเซรามิกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[4, 6]
สาขาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[5]
สาขาเทคโนโลยีอาคาร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[7]

Department of Energy Engineering , Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand[1*]
Department of Industrial Technology, Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand[2, 3]
Department of Ceramic Technology, Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand[4, 6]
Department of Electronics Technology, Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand[5]

Department of Building Technology, Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[7]

Email: wornj@yahoo.com[1*]

Received: 2018-08-14
Revised: 2019-05-07
Accepted: 2019-05-07

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอน และแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชน ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสานมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยและผู้ผลิตกล้วยตากจะร่วมกันศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม การพิจารณาคุณภาพของกล้วยตากในการศึกษานี้พิจารณาจาก สี ความอ่อนนุ่ม และ กลิ่นของกล้วยตาก ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การผลิตกล้วยตากชุมชนโดยใช้การอบแห้งแสงอาทิตย์นั้นมีกระบวนการต่าง ๆ ทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การบ่มกล้วย (2) การคัดเลือกกล้วยสุกเพื่อนำไปตาก (3) การปลอกกล้วย (4) การล้างกล้วย และ (5) การอบกล้วยในโรงอบ และนอกจากนี้ ผลจากการวิจัยยังสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในกระบวนการผลิตกล้วยตากชุมชน

คำสำคัญ: การวิจัยแบบผสมผสาน กล้วยตาก ขั้นตอนการผลิตกล้วยตาก และแนวปฏิบัติที่ดี

ABSTRACT

The aims of the present research are to study the step by step and guidelines for sun dried banana production. The research methodology for this study based on the mixed method in which will use both of qualitative and quantitative collection method. The quality of sun dried banana quality in this study was considered from the quality of sun dried banana in term of color, soft, and smell. From the research results can conclude that there are five steps for sun dried banana production such as (1) banana curing (2) ripe banana selection (3) banana peeling (4) banana washing and (5) solar drying banana . Moreover the research results can be concluded that the good practice for sun dried banana production for community.

Keywords: mixed method research, sun dried banana. the step of sun dried banana production and good practice.

บทนำ

ชาวบ้านหนองปลาไหล ตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ได้รวมกลุ่มกันเพื่อผลิตกล้วยตาก เพื่อเพิ่มรายได้ครัวเรือน โดยใช้ศักยภาพของต้นทุนที่มีอยู่เดิมคือโรงอบแห้งพลังแสงอาทิตย์ที่ทางกลุ่มบ้านหนองปลาไหลได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ในปี พ.ศ. 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีการนำพลังงานความร้อนจากแสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นพลังงานหมุนเวียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านความร้อน ซึ่งจะทำให้ลดการใช้พลังงานไฟฟ้าที่ผลิตจากเชื้อเพลิงฟอสซิล ซึ่งชุมชนสามารถนำไปใช้ในการอบแห้งผลิตผลทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าและเพิ่มรายได้ กล้วยตากเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ทางกลุ่มได้ตกลงกันที่จะผลิต เนื่องจากกล้วยตากเป็นอาหารที่นิยมบริโภคของคนไทยโดยทั่วไป แต่มีข้อจำกัดที่ชาวบ้านหนองปลาไหลส่วนใหญ่มีพื้นฐานอาชีพทำไร่อ้อย ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำกล้วยตากผลิตเพื่อการค้า การผลิตกล้วยตากจึงเป็นการสร้างอาชีพใหม่ของกลุ่ม ทำให้การผลิตกล้วยตากประสบปัญหาในประเด็นต่าง ๆ อยู่บ้าง เช่น คุณภาพของกล้วยตากที่ผลิตได้ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด กล้วยตากมีสีไม่สม่ำเสมอ มีกลิ่นเปรี้ยว เป็นต้น เนื่องจากในการผลิตกล้วยตากเพื่อจำหน่ายนั้น จำเป็นต้องมีการควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือเป็นไปตามความต้องการของลูกค้า ดังนั้น การวิจัยเพื่อหาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชนจึงมีความสำคัญ สำหรับกลุ่มบ้านหนองปลาไหล ผลจากการวิจัยนี้นอกจากจะเป็นประโยชน์ซึ่งกลุ่มผลิตกล้วยตากบ้านหนองปลาไหลจะได้แนวปฏิบัติที่ดีในการผู้ผลิตกล้วยตากซึ่งเป็นผลจากการศึกษาที่ทางกลุ่มได้ลงมือทำเองร่วมกับคณะนักวิจัย แล้วยังสามารถเผยแพร่ความรู้ไปยังชุมชนกลุ่มอื่นที่ต้องการผลิตกล้วยตากได้อีกด้วย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเพื่อหาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชน มีการศึกษาวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษากระบวนการผลิตกล้วยตากก่อนการปรับปรุง และ 2) การทดลองเพื่อศึกษาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชน ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาในหัวข้อนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ [1] การศึกษาในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

1) การศึกษากระบวนการผลิตกล้วยตากก่อนการปรับปรุง ในขั้นตอนนี้จะใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกต โดยคณะผู้วิจัยจะลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้ผลิตกล้วยตาก ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยจะทราบข้อมูลโดยละเอียด เพื่อนำไปวิเคราะห์ และหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป การลงพื้นที่เพื่อศึกษาคุณภาพกล้วยตากก่อนการปรับปรุงแสดงดังภาพที่ 1.

ภาพที่ 1 การลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการผลิตกล้วยตาก

ภาพที่ 2 การประชุมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข

2) การทดลองเพื่อศึกษาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชน ในขั้นตอนนี้ใช้การทดลองและการสังเกต โดยคณะนักวิจัยและผู้ผลิตกล้วยตากจากชุมชนจะร่วมกันวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการพิจารณาคุณภาพของกล้วยตาก ขั้นตอนในการผลิตกล้วยตากและการวางแผนการทดลองเพื่อหาแนวปฏิบัติในการผลิตกล้วยตากที่ดี

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางและขั้นตอนการผลิตกล้วยตากชุมชนที่ดี ได้เริ่มต้นศึกษาจากการลงพื้นที่การสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่าการผลิตกล้วยตากของกลุ่มบ้านหนองปลาไหลนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ทางกลุ่มได้เริ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2559 มิใช่เป็น

อาชีพดั้งเดิมที่ทำกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ถือว่าเป็นการบุกเบิกอาชีพใหม่ ซึ่งทางกลุ่มพยายามร่วมกันคิดที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนจากโรงอบแห้งพลังแสงอาทิตย์ที่ทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน เพื่อให้นำไปใช้ประโยชน์ในการอบแห้งผลิตผลทางการเกษตร เพื่อทดแทนการใช้พลังงานไฟฟ้าในการอบแห้ง เพื่อเพิ่มรายได้ครัวเรือน

1) การศึกษากระบวนการผลิตกล้วยตากชุมชนของกลุ่มบ้านหนองปลาไหล

การตรวจสอบกระบวนการผลิตและคุณภาพกล้วยตากก่อนดำเนินการปรับปรุงซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้การสัมภาษณ์ และการสังเกต พบว่ากระบวนการผลิตกล้วยตากที่ดำเนินการอยู่นั้นผู้ผลิตไม่มีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อน จึงได้ศึกษาข้อมูลจากการสืบค้นข้อมูลการผลิตกล้วยตากที่ได้มีการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ

สำหรับด้านกระบวนการผลิตพบว่าในช่วงแรกผู้ผลิตได้ผลิตกล้วยตากโดยใช้ข้อมูลที่ได้ทำการศึกษามาและลองผิดลองถูก ซึ่งทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถสรุปเป็นแนวทางและขั้นตอนในการผลิตที่ดีได้ ดังนั้นทำให้การผลิตในช่วงแรกมีปริมาณไม่มากนัก โรงอบแห้งพลังแสงอาทิตย์ซึ่งมีขนาด 8 x 12 เมตร มีแผงตากทั้งสิ้น 60 แผง ก่อนการปรับปรุงกระบวนการผลิตมีการใช้แผงตากครั้งละประมาณ 20 แผง โดยมีการผลิตครั้งละประมาณ 10 กิโลกรัม

สำหรับด้านคุณภาพของกล้วยตากนั้นได้มีการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและผู้ผลิตว่า ควรจะสรุปตุณภาพของกล้วยตากที่ผลิตได้ในประเด็นต่าง ๆ ที่สามารถใช้การสังเกตและการสัมผัสได้ ร่วมกับการพิจารณาจากมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกล้วยอบ มผช. 112/2558 [2] ที่ได้กำหนดตัวแปรที่พิจารณาคุณภาพกล้วยตากที่สำคัญได้แก่ 1) สี 2) ความนิ่ม และ 3) กลิ่น คุณภาพกล้วยตากก่อนดำเนินการปรับปรุงยังมีคุณภาพไม่ดีนัก โดยเฉพาะในเรื่องของสีกล้วยตากยังไม่สามารถผลิตให้สีมีความสม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่สามารถส่งขายที่โรงงานรับซื้อกล้วยตากได้

2) การทดลองเพื่อศึกษาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชน

คณะผู้วิจัยและผู้ผลิตจากชุมชนกลุ่มหนองปลาไหลได้วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน โดยศึกษาข้อมูลการผลิตกล้วยตากจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และจากประสบการณ์ของกลุ่มกล้วยตากหนองปลาไหลที่ดำเนินการมาในช่วงต้นพบว่า การผลิตกล้วยตากมีขั้นตอนในการดำเนินการทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนได้แก่ (1) การบ่มกล้วย (2) การเลือกกล้วยสุกเพื่อไปทำกล้วยตาก (3) การปลอกกล้วย (4) การล้างน้ำเกลือ (5) การตากกล้วยในโรงอบแห้ง ซึ่งทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ขะเห็นได้ว่าแบ่งการดำเนินการเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงการเตรียมกล้วย และช่วงการตากในโรงอบ

การศึกษาขั้นตอนและการปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากนั้น คณะผู้วิจัยและผู้ผลิตกล้วยตากจะทำการศึกษาโดยพิจารณาในแต่ละขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การบ่ม เป็นขั้นตอนแรก

ของการทำกล้วยตาก เพราะกล้วยที่จะนำไปทำกล้วยตากนั้นจะต้องเป็นกล้วยสุก การบ่มกล้วยจะพิจารณาใน 2 ประเด็นคือ วิธีการบ่ม และวิธีการเรียงกล้วย

การทดสอบวิธีการบ่มกล้วย โดยการสังเกตจาก 2 วิธีคือคือการบ่มโดยใช้ผ้าพลาสติกปิด และไม่ใช้ผ้าพลาสติกปิด ผลการทดสอบพบว่าการบ่มโดยไม่ใช้ผ้าพลาสติกปิดจะทำให้กล้วยสุกช้าและกล้วยสุกไม่พร้อมกัน แต่การบ่มกล้วยโดยใช้ผ้าพลาสติกปิด จะทำให้กล้วยสุกเร็วขึ้นและสุกพร้อม ๆ กันทั้งกอง การบ่มกล้วยโดยใช้ผ้าพาสติกปิดและไม่ใช้ผ้าพลาสติกปิดแสดงดังภาพที่ 3.

ภาพที่ 3 การบ่มกล้วยโดยไม่ใช้ผ้าพลาสติกปิด และใช้ผ้าพลาสติกปิด

การทดสอบวิธีการเรียงกล้วย ได้ทำการทดลองเป็น 2 แบบคือ วางกล้วยเรียงทับซ้อนกันหลายชั้น และวางกล้วยเรียงเป็นแถวชั้นเดียว พบว่า กล้วยที่วางทับซ้อนกันจะทำให้เนื้อกล้วยช้ำ เพราะเมื่อกล้วยสุกเนื้อจะนิ่ม ซึ่งจะทำให้กล้วยมีสีดำตรงบริเวณเนื้อที่ช้ำ ดังนั้นถ้ามีพื้นที่เพียงพอควรจะวางเรียงเป็นแถวเดียวไม่ซ้อนกัน

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกกล้วยสุกเพื่อไปทำกล้วยตาก จากการศึกษาพบว่ากล้วยสุกที่จะไปทำกล้วยตากนั้นควรจะมีความสุกงอม โดยมีหลักสังเกตจะใช้วิธีการทดลองยกหวีกล้วยขึ้นดู ถ้าลูกกล้วยหักหรือล่วงออกจากหวีได้แสดงว่ากล้วยสุกเต็มที่พร้อมที่จะนำไปตากได้

ขั้นตอนที่ 3 การปลอกกล้วย วิธีการปลอกกล้วย จะต้องปลอกเปลือกออก ในการปลอกกล้วยนั้นจะต้องดึงเอาเส้นใย ที่ติดกับกล้วยออกให้หมด ถ้าปลอกเส้นใยไม่หมดจะทำให้เนื่อกล้วยบริเวณที่มีเส้นใยเป็นสีดำ ทำให้สีไม่สวย ไม่น่ารับประทาน

ขั้นตอนที่ 4 การล้างน้ำเกลือ จะทำโดยการนำกล้วยที่ปลอกเปลือกและลอกเส้นใยออกแล้ว มาแช่ในน้ำเกลือประมาณ 5 นาที แล้วเอาขึ้นมาให้สะเด็ดน้ำก่อนเอาไปตาก มีข้อควรระวังคือไม่ควรแช่ในน้ำเกลือนานเกินไป เพราะจะทำให้กล้วยช้ำ เมื่อนำไปตากจะทำให้มีสีดำ กรณีที่กล้วยสุกงอมมากไม่ต้องนำมาล้างน้ำเกลือให้ข้ามขั้นตอนนี้ไปได้ การล้างน้ำเกลือแสดงดังภาพที่ 4.

ภาพที่ 4 การล้างน้ำเกลือ

ขั้นตอนที่ 5 การตากกล้วย จะทำโดยการนำกล้วยที่ล้างน้ำเกลือแล้วมาวางเรียงบนตะแกรงตาก จากการสังเกตพบว่า การวางเรียงกล้วยจะต้องไม่ให้ทับกันเพราะจะทำให้กล้วยติดกันและแห้งไม่พร้อมกัน การวางกล้วยบนตะแกรงตากแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การเรียงกล้วยตากบนแผงตาก

การตากกล้วยในโรงอบแห้ง เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก กล้วยที่ปลอกเปลือกแล้วจะนำไปตากบนแผงตากที่วางภายในโรงอบแห้ง การตากกล้วยในโรงอบแห้งจะใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 4 - 5 วัน ทั้งนี้ขึ้นกับความเข้มรังสีอาทิตย์ในแต่ละวัน จากการศึกษาทดลองพบว่าการตากกล้วยในตะแกรงตากในวันแรกกล้วยจะมีสีขาวซีด จากการศึกษาพบว่ากล้วยตากที่ตากในวันแรก ควรจะวางทิ้งไว้ในตะแกรงตาก ไม่ควรเก็บรวมกอง หรือเก็บใส่ถุงเนื่องจากกล้วยยังได้รับความร้อนไม่มากพอทำให้ในเนื้อกล้วยยังมีน้ำอยู่มาก ถ้านำไปกองรวมหรือเก็บใส่ถุงจะทำให้กล้วยบูดมีกลิ่นเปรี้ยว แต่เมื่อกล้วยตากได้ตากในวันต่อมา พบว่าในตอนค่ำหลังจากไม่มีแดดแล้วควรจะเก็บกล้วยบนตะแกรงตากมากอง รวมกัน หรืออาจจะเก็บใส่ถุงพาสติก การทำในลักษณะนี้เป็นการหมักกล้วยเพื่อให้น้ำหวานในผลกล้วยออก จะทำให้รสชาติดีขึ้น และสีของกล้วยตากจะเป็นสีน้ำตาลเข้มขึ้น การเก็บกองกล้วยอาจกองกล้วยบนตะแกรงแล้วใช้ภาชนะครอบ หรืออาจเก็บใส่ถุงพลาสติก การเก็บกองกล้วยโดยกองบนตะแกรงแล้วปิดด้วยถัง และเก็บโดยใส่ในถุงพลาสติกแสดงดังภาพที่ 6.

ภาพที่ 6 การเก็บกองกล้วยโดยกองบนตะแกรงและใส่ภาชนะปิดและเก็บโดยใส่ในถุงพลาสติก

จากการศึกษาโดยการสังเกตพบว่าการตากกล้วยจะทำให้กล้วยหดตัว ขนาดของกล้วยจะหดตัวมากขึ้นเมื่ออบในโรงอบนานขึ้น ขนาดของกล้วยตากในโรงอบแห้งที่วัดในตอนเย็นของทุกวันที่ตากแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขนาดของกล้วยตากที่หดตัวในแต่ละวัน

จำนวน วันที่ตาก	ขนาดกล้วย	
	ความยาว (ซม.)	ความหนา (ซม.)
วันที่ 1	9	3
วันที่ 2	8	2.50
วันที่ 3	7.50	2.00
วันที่ 4	7.00	1.50

กล้วยตากในโรงอบจะใช้เวลาประมาณ 4 หรือ 5 วัน ทั้งนี้ขึ้นกับสภาพอากาศในวันนั้น ถ้ามีแดดสม่ำเสมอตลอดทั้งวัน ก็จะใช้เวลาประมาณ 4 วัน แต่ถ้ามีแดดอ่อนจะใช้เวลาเพิ่มขึ้นทั้งนี้ผู้ผลิตจะต้องใช้การสังเกต

ผลสรุปจากการศึกษาเพื่อหาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชน สามารถสรุปขั้นตอนและแนวปฏิบัติได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการศึกษาขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตกล้วยตากชุมชน

จำนวน วันที่ตาก	แนวปฏิบัติที่ดี
1. การบ่มกล้วย	1. บ่มกล้วยโดยเรียงกล้วยเป็นแถวและปิดด้วยผ้าพลาสติก จะทำให้กล้วยสุกเร็วขึ้นและสุกพร้อม ๆ กัน ไม่ควรเรียงกล้วยซ้อนทับกันเพราะจะทำให้กล้วยช้ำ เมื่อนำไปตากจะเป็นจุดดำในตำแหน่งที่เนื้อกล้วยช้ำ
2. การเลือกกล้วยสุก	2. กล้วยสุกที่จะไปทำกล้วยตากนั้นควรจะมีความสุกงอม โดยมีหลักสังเกตุได้คือ การยกหวีกล้วยขึ้นดู ถ้าลูกกล้วยหักหรือล่วงออกจากหวีได้จะเป็นกล้วยที่สุกงอมเต็มที่พร้อมที่จะนำไปตากได้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

จำนวน วันที่ตาก	แนวปฏิบัติที่ดี
3. การปลอกกล้วย	3. วิธีการปลอกกล้วย จะต้องปลอกเปลือกออก และดึงเอาเส้นใยที่ติดกับกล้วยออกให้หมด ถ้าปลอกเส้นใยไม่หมดจะทำให้เส้นใยเป็นสีดำฝังในเนื่อกล้วย ทำให้สีไม่สวย ไม่น่ารับประทาน
4. การล้างน้ำเกลือ	4. การล้างน้ำเกลือ เพื่อล้างยางกล้วยออก โดยการนำกล้วยที่ปลอกเปลือกและลอกเส้นใยออกแล้ว มาแช่ในน้ำเกลือประมาณ 5 นาทีแล้วเอาขึ้นมาให้สะเด็ดน้ำก่อนเอาไปตาก มีข้อควรระวังคือไม่ควรแช่ในน้ำเกลือนานเกินไปเพราะจะทำให้กล้วยช้ำ เมื่อนำไปตากจะทำให้มีสีดำ กรณีที่กล้วยสุกงอมมากไม่ต้องนำมาล้างน้ำเกลือให้ข้ามขั้นตอนนี้ไปได้
5. การตากกล้วย	5. การตากกล้วยจะทำโดยการนำกล้วยที่ล้างน้ำเกลือแล้วมาวางเรียงบนตะแกรงตาก โดยต้องวางเรียงกล้วยไม่ให้ทับกัน เพราะจะทำให้กล้วยติดกันและแห้งไม่พร้อมกัน กล้วยที่ตากในวันแรกจะไม่เก็บให้วางบนตะแกรงทิ้งไว้ เพราะเนื้อกล้วยยังมีน้ำอยู่มาก ถ้าเก็บหรือนำกองรวมจะทำให้กล้วยเสียมีกลิ่นเปรี้ยว แต่เมื่อตากวันต่อ ๆ มา ตอนเย็นจะต้องเก็บกองรวมเป็นการหมักกล้วยทำให้น้ำหวานในกล้วยออกมา ทำให้กล้วยมีสีนสวยเป็นสีน้ำตาล ซึ่งในตอนเช้าจะต้องมาเกลี่ยกล้วยที่กองให้แผ่ออกบนตะแกรง

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาในหัวข้อนี้ได้มีการสรุปองค์ความรู้ในกระบวนการผลิตกล้วยตากในระดับชุมชน โดยได้นำเสนอขั้นตอนและแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อให้การผลิตกล้วยตากในระดับชุมชนมีการขยายความรู้ในวงกว้าง เพื่อทำเป็นธุรกิจอย่างสมบูรณ์ ควรมีการนำเสนอเพิ่มเติมในเรื่องการแบนกล้วยตาก เนื่องจากกล้วยตากที่ผลิตจากโรงอบแห้งแสงอาทิตย์ โดยผ่านขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน จะได้กล้วยตากที่เป็นกล้วยกลมที่มีลักษณะไม่สวย เนื่องจากในกระบวนการตากแห้งกล้วยจะหดตัว กล้วยตากจะมีงอดูผิวไม่ตึง ดังนั้นเพื่อความสวยงามน่ารับประทาน กล้วยที่ตากได้ที่แล้วจะต้องนำมาแบนเพื่อให้กล้วยสวยงามและมีขนาดใกล้เคียงกัน เมื่อนำมาบรรจุในกล่องจะดูสวยงามน่ารับประทานและเป็นการเพิ่มมูลค่าของกล้วยตาก

REFERENCES

Bryman, A. (2006). Integrating Quantitative and Qualitative Research: How is it done?. **Qualitative Research.** 6(1), 97-113.

Thai Industrial Standard Institute (TISI), Ministry of Industry. (2015). **Thai Community Product Standard: dried banana.** (TCPS.112/2558). Thai Industrial Standard Institute (TISI), 6 pp.

บทความวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF PURCHASE INTENTIONS BEHAVIORS HEALTH CHECK-UP PROGRAM VIA WEBSITE OF THE POPULATION IN BANGKOK AND METROPOLITAN REGION

ภัควรรณร์ เชาว์ดีธิรัชกุล[1*] และ สุมามาลย์ ปานคำ[2]

Pakkawaan Chaodeethirathkul[1*] and Sumaman Pankham[2]

หลักสูตรสารสนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสังคม วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัล และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี, ประเทศไทย[1*, 2]

Master of Information Science Program in Social Media Technology, College of digital innovation and information technology, Rangsit University, Pathumtani, Thailand[1*, 2]

Email: pakkawaan.c61@rsu.ac.th[1*]

Received: 2019-02-26
Revised: 2019-04-10
Accepted: 2019-04-18

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสั่งซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ที่อาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จำนวน 399 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยตัวแบบสมการเชิงโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านคุณภาพบริการ ด้านการรับรู้คุณค่า ด้านความพึงพอใจ และด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.96 แสดงว่าตัวแปรโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ได้ร้อยละ 96 และพบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและกลมกลืนดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: พฤติกรรมความตั้งใจซื้อ โปรแกรมตรวจสุขภาพ โมเดลสมการโครงสร้าง คุณภาพบริการ ความพึงพอใจ

ABSTRACT

This research aims to develop causal relationship model of purchase Intention Behaviors health check-up program via website of people in Bangkok and Metropolitan Region. This is also to investigate the consistency of the behavioral relationship pattern that has been developed from the observable evidences. The sample group was 399 people who had experienced in ordering health check-up program via website and lives in Bangkok and Metropolitan Region where have not shown the exact population number, were selected by convenient sampling. The research tool was online questionnaire which has the reliability value at 0.93. The statistical approach and related statistical variables used in the research consist of the percentage score, average score, skewness, kurtosis, structural equation model analysis to determine the causal relationship with structural equation modeling (SEM) by using the program.

The result was found that causal relationship model of purchase Intention Behaviors health check-up program via website of the population in Bangkok and Metropolitan Region. The factors are categorized into 4 factors The factors includes service quality, Perceived Value, and satisfaction. Each factor lead to these intentional behavior, the predictive coefficient of 96 percent. It was also found that the developed behavioral reason consists of the observable evidence.

Keywords: Purchase Intention Behaviors, Health Check-up Program, Structural Equation Modeling (SEM), Service Quality Satisfaction

บทนำ

จากสถิติสาธารณสุขของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2554 พบว่า แนวโน้มประชากรไทยที่ป่วยด้วยโรคที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือด โรคความดันโลหิตสูง มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ของโรคดังกล่าวนี้ สามารถป้องกันและตรวจคัดกรองโรคดังกล่าวได้โดยการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อชี้วัดภาวะสุขภาพของประชาชนในเบื้องต้น เพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยง และภาวะผิดปกติ เพื่อหาแนวทางป้องกันและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโรคหรือไม่ให้โรคที่เป็นอยู่ ลุกลามมากยิ่งขึ้น ในอนาคต สังคมไทยในปัจจุบันจึงให้ความสนใจต่อการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น จากการเปิดเผยผลการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมผู้บริโภคในธุรกิจสุขภาพและโรงพยาบาล บนโลกออนไลน์ Online Customer Insight in Healthcare & Wellness” ในปี 2561 ของบริษัท แบ็คยาร์ด จำกัด ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลบนโลกออนไลน์ผ่านการใช้เครื่องมือ Social Monitoring พบว่า มีการกล่าวถึงข้อมูลด้านสุขภาพผ่านสังคมออนไลน์โดยจากปี 2560-2561 เพียง 1 ปี ถึง 85 % Backyard (2018) แสดงให้เห็นว่าคนไทยได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ จึงเป็นแนวโน้มที่ดีและยังเป็นการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจด้านการให้บริการด้านสุขภาพที่ผู้ประกอบการจะสร้างโอกาสและการเติบโตให้ธุรกิจอย่างก้าวกระโดดต่อไปในอนาคตได้

ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้กลายมาเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่ช่วยทำให้ ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ รวมถึงเข้าใจการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคยุคดิจิทัล ที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะสืบค้น และเสาะแสวงหาผลิตภัณฑ์และบริการที่จะมาตอบสนองต่อความต้องการในการดูแลรักษาสุขภาพ ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงต้องดำเนินการเพิ่มและพัฒนาช่องทางออนไลน์ ทั้งเว็บไซต์ แอปพลิเคชั่นต่าง ๆ ที่ช่วยทำให้การเข้าถึงได้ตลอดเวลาตามที่ผู้บริโภคต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี พ.ศ 2560 ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ Electronic Transactions Development Agency (2017) ที่พบว่า ผลิตภัณฑ์หรือบริการในหลายธุรกิจ ได้ให้ความสนใจที่จะนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ โดยการนำเสนอผ่านสังคมออนไลน์และเว็บไซต์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจด้านสุขภาพนั้นยังจะต้องมีเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นช่องทางหลักในการติดต่อสื่อสาร และให้ข้อมูลสำคัญแก่ผู้บริโภค ซึ่งประโยชน์ที่ผู้ประกอบจะได้รับจากการใช้เว็บไซต์ในการสื่อสารและการให้ข้อมูลต่าง ๆ ทางด้านสุขภาพนั้น จะช่วยทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่น และยังทำให้ธุรกิจและผู้ประกอบการได้รับความน่าเชื่อถือตามไปด้วย เพราะผู้บริโภคจะได้รับความสะดวกจากการเข้าถึงและใช้งานเว็บไซต์ สามารถเลือกชมหรือสั่งซื้อสินค้าได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ เว็บไซต์ยังสามารถเชื่อมโยงไปยังสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อใช้ในการกระจายข้อมูลของผลิตภัณฑ์หรือบริการได้อย่างรวดเร็ว และ

ยังช่วยทำให้เกิดการรับรู้ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ และเมื่อผู้บริโภคมีความต้องการในสินค้านั้นๆ ก็สามารถใช้เว็บไซต์เพื่อจะค้นหาข้อมูล และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ตามความต้องการได้ ทั้งนี้ เว็บไซต์จะสามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนและช่วยนำพาให้ผู้บริโภคเข้าไปเยี่ยมเว็บไซต์ จนนำไปสู่การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการด้านการตรวจสุขภาพต่อไป

แนวโน้มการดูแลรักษาสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ ด้วยโปรแกรมการตรวจสุขภาพนั้น ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโปรแกรมตรวจสุขภาพ ผ่านเว็บไซต์ของโรงพยาบาลรัฐบาล โรงพยาบาลเอกชน และศูนย์สุขภาพต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นแพคเกจต่าง ๆ ที่มีให้เลือกเป็นจำนวนมาก และยังสอดคล้องกับความต้องการผู้บริโภคอีกด้วย สำหรับโปรแกรมการตรวจสุขภาพนี้ ยังสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามปัญหาหรือความสนใจในการตรวจและดูแลรักษาสุขภาพของผู้บริโภคแต่ละท่านได้ และนอกจากนี้ ยังพบว่า ธุรกิจให้บริการด้านสุขภาพที่จัดทำโปรแกรม จะต้องมีเว็บไซต์เป็นช่องทางหลักที่สำคัญ เพื่อใช้สำหรับนำเสนอข้อมูลด้านสุขภาพผ่านเว็บไซต์อย่างละเอียด และหลากหลาย เช่น สาระสุขภาพเชิงวิชาการ บทความสุขภาพ การนำเสนอโปรแกรมการตรวจสุขภาพหลากหลายรูปแบบและเหมาะสมแต่ละบุคคลทุกช่วงวัย เช่นโปรแกรมตรวจสุขภาพสำหรับเด็ก, วัยทำงาน วัยผู้สูงอายุ โปรแกรมเฉพาะสำหรับสตรี และโปรแกรมสำหรับคู่รัก รวมทั้งการเสนอราคาที่เหมาะสม มีโปรโมชั่นที่น่าสนใจ ทำให้มีผู้บริโภคสนใจในโปรแกรมการตรวจสุขภาพที่สามารถเลือกโปรแกรมที่เหมาะสมกับความต้องการ และสามารถเปรียบเทียบราคาได้โดยสะดวกอีกด้วย เว็บไซต์จึงทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูล และศึกษาภาวะสุขภาพได้ด้วยตัวเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์เบื้องต้นที่สำคัญและนำไปสู่การพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ และนำไปสู่การเลือกซื้อ และไปใช้บริการโปรแกรมการดูแลรักษาสุขภาพที่สถานพยาบาลดังปรากฏในโปรแกรมตรวจสุขภาพที่ผู้บริโภคได้เลือกซื้อไว้ต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ และเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ รวมถึงฝ่ายการตลาดและบุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดในการพัฒนาเว็บไซต์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และทำให้เว็บไซต์เป็นช่องทางในการสื่อสารและให้ข้อมูลสำคัญ แก่กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพได้อย่างมั่นใจได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพ ผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1) ทำให้ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพประจำปีผ่านเว็บไซต์

3) เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าให้ตรงเป้าหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านตัวแปร และขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เคยซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์และอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เคยซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์และอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 399 คน ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural-Models with Latent Variable) นงลักษณ์ วิรัชชัย (Viratchai, 2008) ได้เสนอว่าขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมควรอยู่ในอัตราส่วน 10 - 20 ต่อ 1 ตัวแปร และตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ดูจากค่าสถิติ Hoelter ที่ต้องมีค่ามากกว่า 200 จึงจะถือว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรที่สังเกตได้จำนวน 20 ตัวแปร ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 200 คนเป็นอย่างน้อย และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 399 ตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่

1) ด้านคุณภาพบริการ (Service Quality)

2. ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variable) จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่

1) ด้านการรับรู้คุณค่า (Perceived Value)

2) ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction)

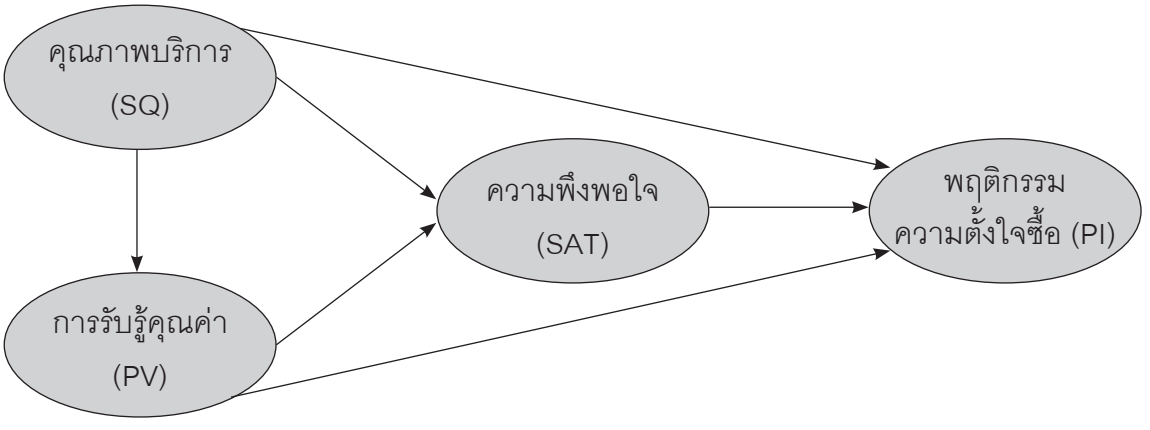
3) ด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ (Purchasing Behavior Intentions)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ ได้แก่ ด้านคุณภาพบริการ (Service Quality), ด้านการรับรู้คุณค่า (Perceived Value), ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) และด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ (Purchasing Behavior Intentions) ปัจจัยต่าง ๆ มีผลมากน้อยเพียงใดต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยได้ศึกษากรอบแนวคิดจากงานวิจัยของ Prajitmutita (2016) กล่าวว่า โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อได้แก่ด้านคุณภาพบริการที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่า ด้านความพึงพอใจมีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ และปัจจัยต่าง ๆ มีผลมากน้อยเพียงใดที่ทำให้เกิดพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ ซึ่งกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : Prajitmutita (2016)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ผู้ที่เคยซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีเคยซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 399 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ ด้านคุณภาพบริการ (Kotler & Anderson,1987) ด้านการรับรู้คุณค่า (Songsaboon, 2014) พฤติกรรมความตั้งใจซื้อ (Sareerat, 2002) ความพึงพอใจ (Kotler & Armstrong, 2002) แบบสอบถาม 12 ข้อ ได้แก่ ด้านคุณภาพบริการ (SQ) รวม 3 ข้อ ด้านการรับรู้คุณค่า (PV) รวม 3 ข้อ ด้านความพึงพอใจ (SAT) รวม 3 ข้อ ด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ (PI) รวม 3 ข้อ ซึ่งเป็นมาตรวัดประมาณค่า 7 ระดับ

การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย นำแบบสอบถามที่พัฒนาข้อคำถามไปตรวจสอบความครอบคลุมและความตรงด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งข้อคำถาม 19 ข้อมีค่าคะแนน IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha-Coefficient) ตามวิธีครอนบาค (Cronbach,1984) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง และสถิติอนุมาน ได้แก่การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

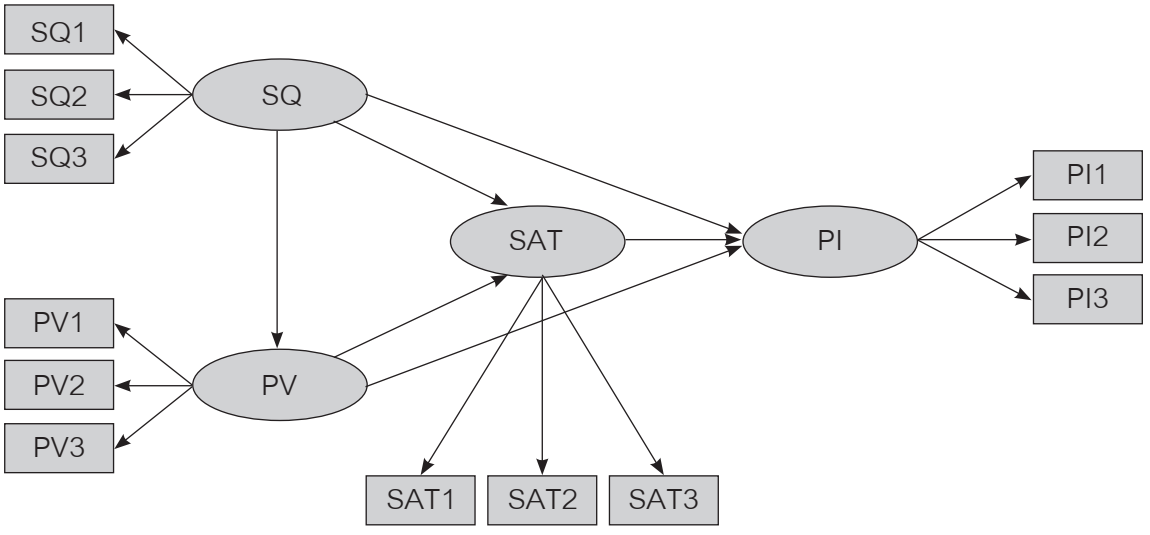
สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดการนำเสนอผลการวิจัยโดยแบบออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ และขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์

ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ ประกอบด้วย ปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปร จำแนกเป็นตัวแปรแฝงภายนอก จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ด้านคุณภาพ

บริการ (Service Quality : SQ) โดยมีตัวแปรสังเกตได้ภายนอก 3 ตัวแปร (SQ1-SQ3) และเป็นตัวแปรแฝงภายใน จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการรับรู้คุณค่า (Perceived Value : PV) โดยมีตัวแปรสังเกตได้ภายใน 3 ตัวแปร (PV1-PV3) ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction : SAT) โดยมีตัวแปรสังเกตได้ภายใน 3 ตัวแปร (SAT1-SAT3) และด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพ (Purchase Intention Behaviors : PI) โดยมีตัวแปรสังเกตได้ภายใน 3 ตัวแปร (PI1-PI3) ซึ่งกระบวนการในการพัฒนารูปแบบฯ นั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมทั้งแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งศึกษาจากกรอบการศึกษาของ Prajitmutita (2016) ผู้วิจัยจึงได้พัฒนากรอบการศึกษา พัฒนารูปแบบและยกร่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพเชิงสมมติ ดังภาพที่ 2

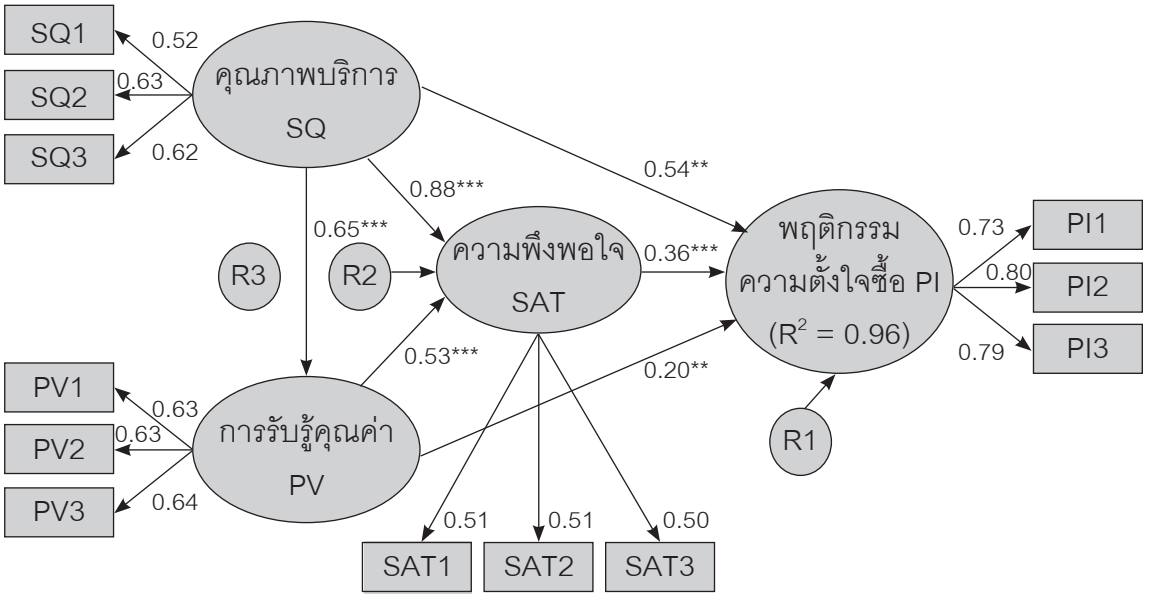

ภาพที่ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพเชิงสมมติ

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามีความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 74.04 ที่องศาอิสระเท่ากับ 45 เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) เป็นอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์ กับจำนวนองศาอิสระ (X^2/df) หรือค่า CMN/df มีค่าเท่ากับ 1.64 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือมีค่าน้อยกว่า 2.00 ตามแนวคิดของ กริช แรงสูงเนิน (Rangsungneon, 2011) และเมื่อพิจารณาค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual-Standardized: RMR) มีค่าเท่ากับ 0.033 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า RMSEA ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 และในส่วนของค่าดัชนี GFI, AGFI, CFI และ Hoelter ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีค่าเท่ากับ 0.97, 0.95, 0.99 และ 332 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์โดยค่า GFI, AGFI, CFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 - 1.00 จึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมและกลมกลืนดี และค่า Hoelter ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ต้องมีค่าที่สูงกว่าหรือเท่ากับ 200 ซึ่งบ่งชี้ได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถแสดงค่าสถิติจากรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังรูปที่ 3

ค่าสถิติ	เกณฑ์	ค่าที่ได้	ความหมาย
1. ค่า CMIN/df	< 2.00	1.65	ผ่านเกณฑ์
2. ค่า GFI	≥ 90 (เข้าใกล้ 1.00)	0.97	ผ่านเกณฑ์
3. ค่า AGFI	≥ 90 (เข้าใกล้ 1.00)	0.95	ผ่านเกณฑ์
4. ค่า CFI	≥ 90 (เข้าใกล้ 1.00)	0.99	ผ่านเกณฑ์
5. ค่า RMSEA	< 0.05 (เข้าใกล้ 0)	0.04	ผ่านเกณฑ์
6. ค่าStandardized RMR	< 0.05 (เข้าใกล้ 0)	0.03	ผ่านเกณฑ์
7. ค่า RMR	< 0.05 (เข้าใกล้ 0)	0.03	ผ่านเกณฑ์
8. ค่า HOELTER	> 200	332	ผ่านเกณฑ์

Chi-square (df) = 74.041 (45); P Value = 0.004; CMIN/DF = 1.645; AGFI = 0.947; GFI = 0.969; CFI = 0.989; RMSEA = 0.040; SRMR = 0.033; Hoelter = 332; *p < 0.05;*** p < 0.001

ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์

2.2 ผลค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ ปรากฏดังตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านความพึงพอใจ(SAT) ได้รับอิทธิพลทางตรงมากที่สุดจากด้านคุณภาพบริการ (SQ) และ ด้านการรับรู้คุณค่า(PV) ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.88 และ 0.49 ตามลำดับอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ส่วนในด้านการรับรู้คุณค่า (PV) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากด้านคุณภาพบริการ(SQ) ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ส่วนด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ (PI) ได้รับอิทธิทางตรงมากที่สุดจากด้านคุณภาพบริการ (SQ) และด้านความพึงพอใจ (SAT) ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.54 และ 0.36 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล

ตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลรวม อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ระหว่างตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์

ตัวแปร	ตัวแปรผล									
ตัวแปรเหตุ	ด้านการรับรู้คุณค่า			ด้านความพึงพอใจ			ด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ			หมายเหตุ
	อิทธิพลรวม	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลรวม	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลรวม	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลทางตรง	
ด้านคุณภาพบริการ	0.65***	-	0.65***	1.63	0.75	0.88***	1.48	0.93	0.54**	สนับสนุน
ด้านการรับรู้คุณค่า	-	-	-	0.53***	-	0.53***	0.37	0.16	0.20**	สนับสนุน
ด้านความพึงพอใจ	-	-	-		-	-	0.36**	-	0.36**	สนับสนุน

TE = Total Effect (อิทธิพลรวม), IE = Indirect Effect (อิทธิพลทางอ้อม), DE = Direct Effect (อิทธิพลทางตรง)
*p < 0.05, **p < 0.01 หรือ ***p < 0.001 และ R^2 ของ PI = 0.968

ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ คุณภาพบริการ การรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจ และพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ Kotler, P.& Anderson, A. (1987); Songsraboon, R. (2014); Sereerat, S. (2002); Kotler, P., & Armstrong, G. (2002); Landroguez, S. M., Castro, C. B., & Cepeda-Carrión, G. (2011); Satantripob, K., Sirisugandha, T. & Promsuwan, S. (2017)

2. ผลการการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล พบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยปัจจัยแต่ละตัวส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณภาพบริการ มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ ซึ่งปัจจัยคุณภาพบริการเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านคุณภาพบริการเป็นปัจจัยที่สร้างการรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจ ความน่าเชื่อถือ และความเป็นมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเริง งามสม, จันทนา แสนสุข (Ngamsom, & Sansook, 2017) ที่พบว่า การรับรู้ถึงคุณภาพของการบริการที่ดีในด้านลักษณะทางกายภาพ ส่งผลต่อ

ความน่าเชื่อถือของบริการ การตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการจะทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการทางการแพทย์เพิ่มขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่ามีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ ซึ่งปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ รองลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าจะทำให้ผู้รับบริการมีความรู้สึกที่รับรู้ได้ถึงคุณภาพบริการ ราคาที่สมเหตุสมผล และโปรแกรมการตรวจสุขภาพมีความเหมาะสมกับแต่ละบุคคล รวมถึงตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Donighi & Yousefi (2015) ที่พบว่า คุณภาพบริการมีผลกระทบต่อการรับรู้คุณค่าที่ลูกค้าได้รับของธุรกิจร้านขายยาในประเทศอิหร่าน ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ยุ่น หนาน ซุน (Sun, 2016) ที่พบว่า การรับรู้คุณค่าด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผักและผลไม้ออร์แกนิคของผู้บริโภค

2.3 ปัจจัยด้านความพึงพอใจมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริการทำการประเมินคุณภาพบริการที่ได้รับแล้ว และสามารถรับรู้ได้ถึงคุณค่าที่ได้ อีกทั้งการได้รับบริการนั้นตรงกับความต้องการหรือความคาดหวัง ความพึงพอใจจึงเกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen & Tsai (2007) ที่พบว่า คุณค่าที่รับรู้ด้านความคุ้มค่าและความพึงพอใจเป็นที่มาของความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Lian (2017) ที่พบว่า ปัจจัยคุณภาพบริการ และการรับรู้คุณค่ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความไว้วางใจของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Landroguez, Castro & Cepeda-Carrión (2011) ที่พบว่า เมื่อลูกค้ารับรู้ได้ถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการ ซึ่งจะสร้างความรู้สึกพึงพอใจ และกระตุ้นความตั้งใจซื้อให้เกิดขึ้นได้

2.4 ปัจจัยด้านพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม คือ ปัจจัยคุณภาพบริการ การรับรู้คุณค่า และความพึงพอใจ ซึ่งคุณภาพบริการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการรับรู้คุณค่า ส่งผลต่อความพึงพอใจ และความตั้งใจซื้อต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prajitmutita (2016) ที่พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพบริการ ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า และปัจจัยด้านความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กัน และยังส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อ และนอกจากนี้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรณฐพรครองภพ สท้านไตรภพ, ธนกร สิริสุคันธา และสุทธินันท์ พรหมสุวรรณ Promsuwan, Satantaipub & Sirisukanta (2017) ที่กล่าวว่าคุณภาพบริการ การรับรู้คุณค่า และความพึงพอใจของลูกค้ามีบทบาทสำคัญ ส่งผลต่อการตั้งใจซื้อบริการโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย สามารถนำไปประยุกต์และพัฒนาธุรกิจบริการตรวจสุขภาพได้โดย

1. คุณภาพบริการ มีความสำคัญต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านเว็บไซต์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ผู้ให้บริการด้านตรวจสุขภาพต้องมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างความน่าเชื่อถือด้วยการให้บริการที่เป็นมาตรฐาน ทำให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจ เชื่อมั่นในบริการ และไว้วางใจเลือกใช้บริการต่อไป ซึ่งพฤติกรรมความตั้งใจซื้อของผู้รับบริการสามารถเพิ่มขึ้นได้จากการรับรู้คุณค่า ความพึงพอใจ และปัจจัยด้านคุณภาพบริการยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดผู้รับบริการให้เกิดความตั้งใจซื้อต่อไป ผู้ให้บริการจึงควรพัฒนาคุณภาพบริการ และดำเนินธุรกิจโดยรักษาความเป็นมาตรฐาน

2. การรับรู้คุณค่าจากการได้รับบริการโดยจะต้องนำเสนอข้อมูลด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์ สร้างการรับรู้ให้เกิดการใส่ใจสุขภาพเบื้องต้น และมีความน่าสนใจในบริการ โดยการนำเสนอโปรแกรมตรวจสุขภาพที่เหมาะสมแต่ละบุคคล มีความเป็นมาตรฐานเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ อีกทั้งมีการเสนอราคาที่เหมาะสม สมเหตุสมผล จึงจะทำให้ผู้รับบริการรับรู้ได้ถึงความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป เกิดความประทับใจและพึงพอใจมากที่สุด ดังนั้นผู้ให้บริการจำเป็นต้องศึกษา และนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดูแลรักษาสุขภาพทั้งในปัจจุบัน และอนาคตอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้รับบริการเกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่า และความจำเป็นในการตรวจสุขภาพเป็นประจำปีทุกปี

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจซื้อโปรแกรมตรวจสุขภาพผ่านสื่อโซเชียลมีเดียอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเว็บไซต์ เพื่อจะได้นำผลวิจัยมาพัฒนา ปรับปรุง และขยายช่องทางการบริการด้านตรวจสุขภาพผ่านสื่อออนไลน์ในอนาคตต่อไป

REFERENCES

Backyard. (2561). **Online Customer's Insight in Healthcare & Wellness.** Retrieved April 9, 2019, from http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/825007 (in Thai)

Chen, C.F. & Tsai, D. C. (2007). How destination image and evaluative factors affect behavioral intentions? **Tourism management.** 28(4), 115-1122.

Cronbach, L.J. (1984). **Essentials of psychological testing** (4th ed.). NY: Harper & Row.

Electronic Transactions Development Agency (Public Organization) Ministry of Digital Economy and Society. (2017). **Thailand Internet User Profile 2017.** Retrieved January 9, 2019, from https://www.etda.or.th/publishing-detail/thailandinternetuser-profile-2017.html (in Thai)

Donighi, S.S. & Yousefi, M. (2015). Impact of service quality and perceived value on post-purchase intention with mediation of customer satisfaction (Case Study: Pharmacies in Tehran, Iran). **European Online Journal of Natural and Social Sciences.** 4(1), 1472-1480

Kotler, P. & Anderson, A. (1987). **Strategic Marketing for Non-profit Organizations. Englewoo Cliffs.** NJ: Prentice Hall.

Kotler, P. & Armstrong, G. (2002). **Principles of marketing.** NJ: Prentice Hall.

Landroguez, S.M., Castro, C.B. & Cepeda-Carrión, G. (2011). Creating dynamic capabilities to increase customer value. **Journal of Management Decision.** 49(7), 1141-1159.

Liang, L. (2016). **Service Quality and Perceived Value Factors Influencing Satisfaction. Trust and Loyalty towards Spa Shops of Customers in Bangkok. Mb. A. Program in Business Administration.** Bangkok University. (in Thai)

Ngamsom, S. & Sansook, J. (2017). Healthcare service quality perceptions and insured patient's satisfaction of hospital service systems in PhraNakhon Sri Ayutthaya Province. **Veridian Journal. Silpakorn University.** 10(3), 1393-1408. (in Thai)

Prajitmutita, L.M., Perenyi, A. & Prentice, C. (2016). Quality, Value? - Insights into Medical Tourists' Attitudes and Behaviors. **Journal of Retailing and Consumer Services.** 31(2016), 207-216.

Sereerat, S. (2002). **Consumer Behavior.** 4th Edition. Bangkok: A R Business Press. (in Thai)

Songsraboon, R. (2014). Perceived Service Quality and Factors Affecting Word of Mouth Communication of Private Hospitals. **Panyapiwat Journal.** 5(2), 16-29. (in Thai)

Satantripob, K., Sirisugandha, T. & Promsuwan, S. (2017). The Relationships Among Service Quality Perceived Value Image Airline and Customer Satisfaction Affecting Buying Intention of Low - Cost Airlines Service in Thailand. **Journal of Yala Rajabhat University.** 12(2),139-151. (in Thai)

Sun, Y. (2017). **Perceived Values Affecting Intention to Purchase Organic Vegetables and Fruits of Customers in Bangkok.** Mb. A. Program in Business Administration. Bangkok University. (in Thai)

Viratchai, N. (2008). **LISREL: Statistical Analysis for Social Science and Behavior.** Bangkok. Chulalongkorn Printing House. (in Thai)

บทความวิจัย

รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6

ONLINE KNOWLEDGE MANAGEMENT MODEL (APPLICATION) OF THE REVENUE DEPARTMENT REGION 6

วลัยรัตนา บุญสุทธิ[1*] วันชัย ปานจันทร์[2] และ วรนุช แหยมแสง[3]

Walairattana Boonsuthi[1*] Wanchai Panjan[2] and Woranuch Yamsang[3]

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2]

ภาควิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[3]

Doctor of Philosophy Faculty of Human Resource Development Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand[1*, 2]

Department of Assessment and Research faculty of Education Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand[3]

Email: new_dragons@hotmail.com

Received: 2018-12-24

Revised: 2019-04-22

Accepted: 2019-05-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากรภาค 6 (2) สร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 (3) ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ลักษณะของการวิจัยและพัฒนา มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ประชากร คือ ข้าราชการสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ระดับชำนาญการและชำนาญการพิเศษ จำนวน 84 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ตามกรอบ

แนวคิดทฤษฎีการจัดการความรู้และประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) โดยการประเมินความพึงพอใจ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของข้าราชการสำนักงานสรรพากร ภาค 6 พบว่า

1.1 การแสวงหาความรู้ ส่วนใหญ่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติงาน

1.2 การสร้างความรู้ ส่วนใหญ่ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการประชุมประจำเดือนในแต่ละส่วนงาน

1.3 การจัดเก็บความรู้ ส่วนใหญ่มีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในคอมพิวเตอร์และในแฟลซไดร์ ของตนเอง

1.4 การวิเคราะห์และกลั่นกรองข้อมูล ส่วนใหญ่ได้พยายามใช้คอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลความรู้จากระบบงาน และนำข้อมูลมาประมวลผลหรือกลั่นกรองให้ถูกต้องที่สุดก่อนนำไปใช้

1.5 การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนใหญ่ ได้มีการฝึกอบรมเป็นกลุ่ม

1.6 การประยุกต์ใช้หรือการนำความรู้ไปใช้ของข้าราชการสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ส่วนใหญ่ได้มีการนำความรู้ใหม่จากการฝึกอบรมไปพัฒนาตนเอง

2. รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 มี 6 องค์ประกอบดังนี้ (1) การแสวงหาความรู้ (2) การสร้างความรู้ (3) การจัดเก็บความรู้ (4) การวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ (5) การถ่ายโอนความรู้และเผยแพร่ความรู้หรือการแลกเปลี่ยนความรู้ (6) การประยุกต์ใช้หรือการนำความรู้ไปใช้

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 ปรากฏว่า ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการจัดการความรู้และด้านการใช้ระบบการจัดการความรู้

คำสำคัญ : การจัดการความรู้ ระบบออนไลน์ แอพพลิเคชั่น

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the current knowledge management problems of the Revenue Department, Region 6, (2) to create knowledge management model through the online system (APPICATION) of the Revenue Department, Region 6, and (3) to assess the knowledge management model through the online system (APPLICATION) of the Revenue Department, Region 6 Is a research in the form of research and development has 3 stages.Stage 1: Study the current knowledge management problems of the Revenue Department, Region 6 population, namely government officials, Regional Revenue Office 6, level of expertise and special expertise, 84 persons Research tools are open-ended interviews and closed-end questionnaires. Stage 2 Create an online knowledge management model (APPLICATION) According to the conceptual framework of knowledge management theory and model evaluation by 3 groups of experts Is a specialist in legal technology and human resource development. Stage 3 Assess the knowledge management model through the online system (APPLICATION and evaluate the satisfaction. Research results can be summarized as follows:

1. The current knowledge management problems of government officials, Regional Revenue Office 6 found that

1.1 Knowledge seeking most have researched themselves from documents or operating manuals.

1.2 Knowledge creation most of them have learned exchange. From monthly meetings in each segment

1.3 Collecting knowledge most of the data is stored on the computer and in their own flash drive.

1.4 Analysis and screening most of them have tried to use computers to help analyze information from the work system. And use the data to process or scrutinize as accurately as possible before using.

1.5 Transfer and dissemination of knowledge or exchange of knowledge most have a workshop in group training.

1.6 Applying or applying knowledge from training to self-development.

2. Online knowledge management model (APPLICATION) of the Revenue Department, Region 6. There are 6 elements as follows: (1) Knowledge seeking

(2) Knowledge building (3) Knowledge storage (4) Analysis and screening of knowledge (5) Knowledge transfer and dissemination of knowledge or exchange Knowledge (6) Application or use of knowledge

3. Evaluation results of the knowledge management model through the online system (APPLICATION) of the Revenue Department, Region 6 Satisfaction assessment results with the online knowledge management model (APPLICATION) found that it is at a high level. Both knowledge management and the use of knowledge management systems

Keywords: Knowledge management, online system, application

บทนำ

ในปัจจุบันการเติบโตของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจดิจิทัลพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างไม่หยุดยั้ง รวมถึงความตื่นตัวเรื่ององค์ความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับประเทศไทยภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 ที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในสังคมแห่งการเรียนรู้ยุคปัจจุบันทำให้องค์ความรู้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อพัฒนาคนให้มีการหาความรู้อย่างต่อเนื่อง หากองค์กรใดไม่สามารถปรับตัวให้ก้าวทันองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลาก็จะถูกทิ้งไว้ในกลุ่มประเทศล้าหลังทันที เพราะปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อสร้างความพร้อมในการให้บริการโดยใช้ e-Government (รัฐบาล-อิเล็กทรอนิกส์) นั่นคือ ใช้วิธีการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเช่นการใช้แอพพลิเคชัน ในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของภาครัฐและปรับปรุงการบริการที่ดีให้แก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการบริการด้านข้อมูลเพื่อเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้นภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีอยู่ตลอดเวลา ความซับซ้อนของธุรกิจที่มีมากขึ้น การจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพากรให้แก่รัฐบาลผ่านขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้รัฐบาลมีรายได้เพียงพอในการนำเงินภาษีไปพัฒนาประเทศ รวมทั้งสร้างฐานภาษีที่ยั่งยืน

ดังนั้น การปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ทักษะ ตรงตามสมรรถนะในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น องค์กรจึงจำเป็นต้องมีการนำกลยุทธ์การจัดการความรู้ (knowledge management) ที่เน้นการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผลการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการองค์กร รวมถึงมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (Lorsuwan rat, 2005) กรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของภาครัฐที่ได้รับผลจากกระแสขับเคลื่อนของ Economy of Speed และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ที่จะต้องนำ “การบริหารจัดการความรู้” (knowledge management) มาบรรจุไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ มุ่งสู่การเป็นองค์กรเชิงวิทยาการ เพื่อใช้พัฒนาบุคลากรให้เป็นตัวจักรสำคัญในการผลักดันองค์กรให้ก้าวเดินไปได้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงให้ความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นของการจัดการความรู้ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเป็นทั้งผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) และผู้รอบรู้ (Generalist) โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ทักษะ ความชำนาญเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพตามความต้องการขององค์กร มีความสามารถในการเรียนรู้ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่เน้นผลการปฏิบัติงาน (performance-base public organization) บนพื้นฐานของแนวคิดด้านการจัดการความรู้ (knowledge management) โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติที่ชัดเจนให้เป็นวาระแห่งองค์กร (organizational agenda) โดยทำให้เห็นชัดเจนว่า การจัดการความรู้เป็นรากฐานที่สำคัญในการผลักดันองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศและยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรในองค์กรต้องมีความใส่ใจที่จะเรียนรู้และต้องรอบรู้ในทุกมิติ ให้เกิดการจัดการความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ แต่การจัดการความรู้ที่ผ่านมาไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี หรือสื่อดิจิตอลสมัยใหม่ที่สามารถใช้ง่ายได้สะดวกขึ้น

ซึ่งการจัดการความรู้ โดยการใช้เทคโนโลยีในด้านข้อมูล เช่นระบบเครือข่าย หรือ network และระบบคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือ เพื่อช่วยเสริมในการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างนวัตกรรมและนำไปต่อยอดด้วยการสร้างประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง(Panich, 2006) องค์กรที่สามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันได้นั้น องค์กรนั้นจะต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดขององค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถนำพาองค์กรสมัยใหม่ไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าประสงค์หรือตามเป้าหมาย ซึ่งคุณลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ดีตามแนวคิดดังกล่าวนั้น ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 ประการ ดังนี้ (1) การเรียนรู้อย่างเป็นพลวัตร (learning dynamics) (2) การปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้ดี (organization transformation) (3) การ

เพิ่มอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรในองค์กร (people empowerment) (4) การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (knowledge management) และ (5) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กร (technology application) (Marquardt, 1996)-

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นประโยชน์ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการจัดการความรู้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการเรียนรู้อย่างยั่งยืนและบุคลากรมีการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากร ภาค 6

2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6

3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ดังนี้

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการระดับชำนาญการและชำนาญการพิเศษ (2) มีประสบการณ์ทำงาน 5 ปีขึ้นไป และ (3) มีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำปริญญาตรี จำนวน 84 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดการความรู้ที่จะนำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION)

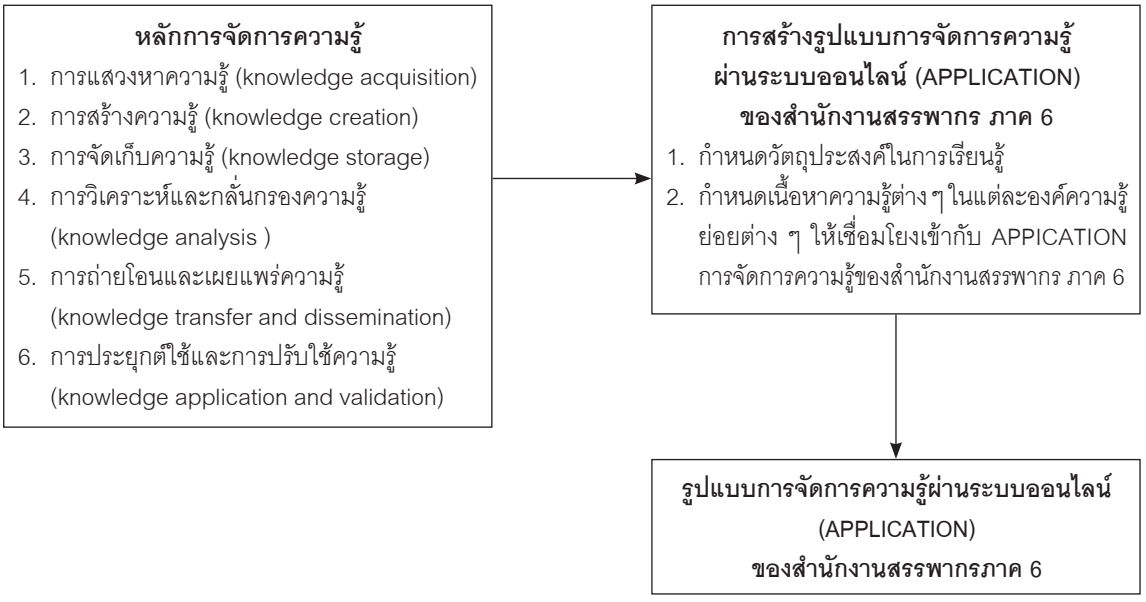
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากร ภาค 6

2. ได้รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6

3. บุคลากรของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 สามารถเข้าถึงความรู้และสืบค้นความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและสามารถนำไปปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งวิธีดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากรภาค 6 โดยการสัมภาษณ์ข้าราชการสำนักงานสรรพากรภาค 6 ระดับชำนาญการและชำนาญการพิเศษ แบบมีโครงสร้างรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่2การสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดกรอบแนวความคิดด้านกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กร โดยยึดหลักการของ Marquardt (1996) 6 ด้าน ดังนี้ (1) การแสวงหาความรู้ (knowledge acquisition) (2) การสร้างความรู้ (knowledge creation) (3) การจัดเก็บความรู้ (knowledge storage) (4) การวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ (knowledge analysis) (5) การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ (knowledge transfer and dissemination) (6) การประยุกต์ใช้และปรับใช้ความรู้ (knowledge application and validation) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ใหม่ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6

2. เลือกความรู้ที่จะนำมาจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 โดยกำหนดเกณฑ์

ในการคัดเลือก เป็นความรู้ที่ข้าราชการของสำนักงานสรรพากรภาค 6 มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานดังนี้

2.1 ด้านความรู้ภายในหน่วยงาน ประกอบด้วย (1) ความรู้ด้านภาษี (2) ความรู้ด้านกฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับข่าวกรมสรรพากร

2.2 ด้านความรู้ภายนอกหน่วยงาน ประกอบด้วย (1) ความรู้ด้านเศรษฐกิจ (2) ความรู้ด้านเทคโนโลยี (3) ความรู้ด้านทรัพยากรมนุษย์

3. ร่างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ทั้ง 2 ด้านหลัก คือความรู้ภายในหน่วยงานและความรู้ภายนอกหน่วยงาน

3.2 กำหนดเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ในแต่ละองค์ความรู้ย่อยให้เชื่อมโยงเข้ากับ APPLICATION การจัดการความรู้ของสำนักงานสรรพากรภาค 6

4. ประเมินร่างรูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของรูปแบบ รวมทั้งข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบประเมินรูปแบบเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 โดยประเมินความพึงพอใจของข้าราชการสำนักงานสรรพากรภาค 6 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากรภาค 6 ตามกระบวนการจัดการความรู้ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 มีดังนี้

ตารางที่ 1 ปัญหาในการแสวงหาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานสรรพากรภาค 6

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัยทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว	39	46.40
2. แฟ้มเอกสาร เกี่ยวกับระเบียบ ข้อกฎหมายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เก่า ทำให้ไม่สามารถนำความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ได้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน	73	86.90
3. ระบบการจัดการความรู้ในปัจจุบันไม่มีการนำความรู้ใหม่ ๆ มาไว้ให้เรียนรู้	79	94.00
4. ข้าราชการมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานค่อนข้างมาก จึงไม่สามารถใช้ระบบการจัดการความรู้ในปัจจุบัน เพื่อเรียนรู้ในเวลาที่ปฏิบัติงานได้	81	96.40
5. การถามจากผู้รู้บางครั้งได้คำตอบที่ไม่ชัดเจนและไม่อยากตอบ	48	57.10

ตารางที่ 2 ปัญหาในการสร้างความรู้ของข้าราชการ สำนักงานสรรพากรภาค 6

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. เพื่อนร่วมงาน และหัวหน้างาน ซึ่งเป็นผู้สอนงานที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานมีการโยกย้ายบ่อย	64	76.20
2. การสร้างความรู้ไม่ได้มีการสร้างไว้เป็นหมวดหมู่ทำให้ยากแก่การค้นหา	77	91.70
3. ไม่เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ในองค์กรที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน	73	86.90

ตารางที่ 3 ปัญหาในการจัดเก็บความรู้ของข้าราชการ สำนักงานสรรพากรภาค 6

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. การจัดเก็บข้อมูลนั้นมาจากหลายแหล่ง จึงมีลักษณะกระจัดกระจาย ไม่เป็นระบบ	82	97.60
2. การจัดเก็บข้อมูลไม่ได้มีการจัดเก็บไว้เป็นหมวดหมู่ ทำให้ยากแก่การนำไปใช้ปฏิบัติงาน	77	91.70
3. การจัดเก็บความรู้ในแฟ้มเอกสาร บางส่วนชำรุดหรือหาไม่เจอ	75	89.30

ตารางที่ 4 ปัญหาในการวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ของข้าราชการ สำนักงานสรรพากร ภาค 6

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลความรู้จากระบบงาน มีคุณสมบัติต่ำ ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า	39	46.40
2. ข้าราชการสรรพากรภาค 6 มีภาระหน้าที่จากงานประจำมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาว่างในการวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้	81	96.40
3. ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อช่วยสนับสนุนในการวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ให้ง่ายขึ้น	73	86.90

ตารางที่ 5 ปัญหาในการถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของข้าราชการสำนักงานสรรพากรภาค

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. ข้าราชการมีภาระหน้าที่จากงานประจำมาก ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาว่างในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	77	91.70
2. ข้าราชการที่รับราชการมานานไม่ยอมรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากข้าราชการรุ่นใหม่ที่มีความรู้ใหม่และมีความคิดสร้างสรรค์ที่ดีกว่า	72	85.70
3. การเผยแพร่ความรู้บนระบบอินทราเน็ตของหน่วยงานไม่ค่อยมีคนเปิดอ่านเพราะไม่สะดวก และไม่มีเวลาว่าง	76	90.50

ตารางที่ 6 ปัญหาในการประยุกต์ใช้หรือการนำความรู้ไปปรับใช้ของข้าราชการ สำนักงานสรรพากร ภาค 6

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. ข้าราชการสำนักงานสรรพากรภาค 6 มีความรู้เฉพาะงานของตนเอง ไม่ได้รู้ทุกด้าน	84	100.00
2. ข้าราชการสำนักงานสรรพากรภาค 6 ประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่ไม่เป็น ยังยึดติดแต่ความรู้เดิม ๆ	48	57.10

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 มีดังนี้

3. ผลการประเมินความพึงพอใจรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) ของสำนักงานสรรพากร

ภาพที่ 1 รูปแบบหน้าหลักการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPICATION) ของสำนักงานสรรพากรภาค 6

ภาค 6 พบว่า ข้าราชการของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 โดยรวมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ (APPLICATION) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 สามารถอภิปรายผลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากรภาค 6

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ที่ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้มาใช้ในการวิจัยนั้นจะมุ่งเน้นในด้าน การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การวิเคราะห์กลั่นกรองความรู้ การถ่ายโอนความรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้มาสร้างเป็นระบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 เพื่อให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งองค์กรได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการความรู้ โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจากสภาพปัญหาการจัดการความรู้ในปัจจุบันของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 มีลักษณะของข้อมูลความรู้ที่อยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่เป็นหมวดหมู่สืบค้นได้ยาก ต่อการค้นหา และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เก่า รวมถึงมีข้อจำกัดเวลาในการเรียนรู้ขององค์กรนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 โดยใช้ฐานเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านโทรศัพท์มือถือมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ (Marquardt, 1996) พบว่า องค์กรที่จะสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ 6 ด้าน ซึ่งมีองค์ประกอบของการจัดการความรู้ได้แก่ (1) ด้านการแสวงหาความรู้ ซึ่งการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 นั้นสามารถช่วยให้ข้าราชการของสำนักงานสรรพากรภาค 6 แสวงหาความรู้ที่จำเป็นในการสืบค้นข้อมูลทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างสะดวกรวดเร็วขึ้น ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ในการค้นหาความรู้แค่เพียงเฉพาะในเวลาปฏิบัติราชการเท่านั้น ซึ่งการใช้แอพพลิเคชั่นสามารถช่วยให้ข้าราชการของสำนักงานสรรพากรภาค 6 เรียนรู้ได้ตลอดเวลา (2) ด้านการสร้างความรู้ ซึ่งการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากรภาค 6 นั้นสามารถช่วยให้ข้าราชการของสำนักงานสรรพากรภาค 6 สามารถนำความรู้เดิมที่ปรากฏชัดแจ้ง มาอธิบายเป็นภาพหรือเสียงเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ไว้บนแอพพลิเคชั่นได้เรียนรู้เข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม (3) ด้านการจัดเก็บความรู้ ซึ่งการจัดการ

ความรู้เดิมของสำนักงานสรรพากรภาค 6 นั้น พบปัญหาในการจัดเก็บความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายไม่เป็นระบบ รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ผู้วิจัยจึงได้สร้างระบบการจัดการความรู้ใหม่ขึ้นมาเพื่อให้มีการจัดเก็บความรู้ไว้อย่างเป็นหมวดหมู่ เพื่อข้าราชการของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 มีความสะดวกต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงาน (4) ด้านการวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้ซึ่งการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 นั้นสามารถช่วยให้ข้าราชการของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในสภาพเก่า ระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ช้า การใช้แอพพลิเคชั่นบนโทรศัพท์มือถือจะช่วยให้การวิเคราะห์และกลั่นกรองความรู้เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานมีความสะดวก รวดเร็วขึ้น (5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 นั้นสามารถช่วยให้ข้าราชการสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ที่ไม่มีเวลาว่างในเวลาปฏิบัติราชการ ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่จะเผยแพร่ทางอินทราเน็ตภายในหน่วยงานนั้นมักไม่ค่อยมีคนเปิดอ่าน จึงทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไม่ได้ผล ซึ่งการใช้แอพพลิเคชั่นสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ตลอดเวลาซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (6) การประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 นั้นสามารถช่วยให้ข้าราชการของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ที่มีความรู้เฉพาะงานของตนเอง นำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาประยุกต์ใช้กับระบบการจัดการความรู้ใหม่ โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้บนแอพพลิเคชั่น ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับงานที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองและงานของบุคคลอื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Alavi and Leider, 2002) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้ที่ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้จะนำไปสู่การปฏิบัติเป็นหลัก ซึ่งจะเน้นในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการจำแนก การกลั่นกรอง และความสามารถในการเข้าถึงระบบสารสนเทศที่ต้องการ โดยให้ความสำคัญด้านเทคนิคต่าง ๆ ของเทคโนโลยี เช่น คลังข้อมูล (data-warehouse) หรือเครือข่ายแบบต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Mallhotra, 1996) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นการสร้างปัญญาด้วยการค้นคว้า และการเข้าถึงข้อมูลจากฐานข้อมูล เช่น อีเมล์ แฟ้มข้อมูลต่าง ๆ หลังจากนั้นจะเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูล โดยใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการและวิเคราะห์กลั่นกรองข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดของ (Davenport and Prusak, 1998) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้นั้นเป็นกุญแจสำคัญเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการได้มาของความรู้ที่มีความเหมาะสมกับบุคคลที่เหมาะสมในเวลาที่เหมาะสม และยังช่วยให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี

สารสนเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Wasi, 2016) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้ คือ การรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ โดยการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 ซึ่งเนื้อหาการจัดการความรู้ประกอบด้วย (1) การจัดการความรู้ภายในองค์กร (2) การจัดการความรู้ภายนอกองค์กร จากผลการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ สามารถใช้งานบนระบบได้ดี มีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน รวมทั้งรูปแบบตัวอักษรและลักษณะของภาพและเสียงมีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Varintasaen, 2016) ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์โมเดลการพัฒนาระบบจัดการความรู้โดยกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเร่งด่วน พบว่า องค์ประกอบเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ระบบการจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาสร้างเป็นโมเดลการจัดการความรู้สำหรับหน่วยงานมีทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย การนำความรู้ไปใช้ การสร้างความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกำหนด หรือการบ่งชี้ความรู้ การแสวงหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ การค้นคืนความรู้ การเผยแพร่ความรู้ และการพัฒนาความรู้

ตอนที่ 3 ผลการประเมินร่างรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6

ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 มีความพึงพอใจโดยรวมต่อรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เพราะทำให้การแสวงหาความรู้ของข้าราชการสำนักงานสรรพากร ภาค 6 สามารถค้นหาความรู้ที่จำเป็นในการทำงานได้อย่างสะดวก รวดเร็วขึ้น และสามารถเรียนรู้ได้จากทุกส่วนงาน สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Yeamsang, 2007). ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 พบว่า บุคลากรทุกกลุ่มมีความพึงพอใจในรูปแบบการจัดการความรู้ในระดับมาก และบุคลากรทุกกลุ่มมีความคิดเห็นว่า การดำเนินการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ของบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 นั้นประสบความสำเร็จอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย รูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ เหมาะสำหรับการนำไปใช้ในการจัดการความรู้ได้ตลอดเวลา เนื่องจากมีความสะดวกในการ

ใช้งาน สามารถเข้าถึงได้ง่ายบนเครื่องโทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการปฏิรูประบบราชการเพื่อรองรับ Thailand 4.0 ซึ่งหน่วยงานภาครัฐนั้น ต้องมีการสร้างนวัตกรรมหรือมีความคิดริเริ่มและประยุกต์ องค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาใช้ในการตอบโต้กับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน เพื่อสร้างคุณค่า และมีความสามารถในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่างๆได้อย่างทันเวลา ตลอดจนเป็นหน่วยงานที่มีขีดสมรรถนะสูง และปรับตัวเข้าสู่ความเป็นสำนักงานดิจิตอลได้ รวมทั้งทำให้ข้าราชการมีความผูกพันต่อการปฏิบัติราชการ และจะต้องตั้งอยู่บนฐานของข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเชิงลึก สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง ดังนั้นเพื่อให้การจัดการความรู้ของสำนักงานสรรพากร ภาค 6 สามารถดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรมีการกำหนด นโยบายดังนี้

1.1 ให้บุคลากรเข้าการเรียนรู้ทุกสัปดาห์และให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ในแต่ละฝ่ายงาน

1.2 จัดให้มีการทดสอบเป็นรายบุคคลทุกเดือนในแต่ละหัวข้อที่เข้าไปเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ด้วยรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ในด้านการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้เรียนรู้ควรมีวินัยในตนเอง เข้ารับการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากไม่ได้มีข้อจำกัดด้านเวลาเฉพาะการเรียนรู้ที่ทำงานเพียงอย่างเดียว เหมือนรูปแบบการจัดการความรู้ในปัจจุบันเพราะรูปแบบการจัดการความรู้นี้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการนำระบบการจัดการความรู้ผ่านระบบออนไลน์ไปใช้

REFERENCES

Alavi, M., & Leidner. D. (2002). **Management ans knowledge management systems: Conceptual foundations and research issues.** NY: McGraw-Hill.

Davenport, T.H. & Prusak, L. (1998). **Working knowledge: New organizations manage what they know.** Boston: Harvard Business School Press.

Lorsuwanrat, T. (2005). **Learning organization: from concept to practice.** (2nd edition). Bangkok: Sat Four Printing.

Malhotra, Y. (1996). **Organizational learning and learning organizations: An overview.** Retrieved January 2, 2013, from: http//www.brint.com/ OrLrng.htm

Marquardt, M.J. (1996). **Building the learning organization: A systems approach to quantum improvement and global success.** NY: McGraw-Hill.

Panich, V. (2006). **Knowledge Management Practice Edition**. Bangkok: Institute of Knowledge ManagementFor society. (in Thai)

Varintasaen, W. (2016). **Synthesis of knowledge management system development model by urgent software development process**. Doctor of Philosophy Dissertation, King Mongkut's University of Technology North Bangkok. (in Thai)

Wasi, P. (2016). Knowledge management, shortcuts, Thailand, not the era Problems and create better development. **Engineering Today.** 4(37), 59. (in Thai)

Yeamsang, T. (2007). **Development of knowledge management model of Maha Sarakham Educational Service Area Office 1.** Doctor of Philosophy Dissertation Bangkok: Mahasarakham University (in Thai)

บทความวิจัย

รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

A COMPETENCY MODEL FOR PERFORMANCE OF IMMIGRATION POLICE

ธัญชนก รมยานนท์[1*] วันชัย ปานจันทร์[2] อรไท ชั้วเจริญ[3] และ เอกสิทธิ์ สนามทอง[4]

Tanchanok Rommayanont[1*], Wanchai Panchan[2], Orathai Chuacharoen[3] and Ekasit Sanamthong[4]

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*]

คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2, 4]

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[3]

Doctor of Philosophy program students in Human Resource Development Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand[1*]

Faculty of Human Resource Development, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand[1*, 2, 4]

Faculty of Science, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand[3]

Email: romyanont2018@gmail.com[1*]

Received: 2019-04-21
Revised: 2019-05-21
Accepted: 2018-05-22

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง 2) สร้างรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และ 3) ประเมินรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง นักวิชาการ และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อีกจำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลจากการทบทวนวรรณกรรมได้สมรรถนะที่เหมาะสมในการทำงานจำนวน 79 สมรรถนะ จากนั้นทำการพิจารณาสมรรถนะที่มีผู้นิยมศึกษา 3 รายขึ้นไปจะได้สมรรถนะที่น่าสนใจจำนวน 12 สมรรถนะดังนี้ (1) ความรู้ (2) ทักษะ (3) การรับรู้ตนเอง (4) คุณลักษณะนิสัย (5) แรงจูงใจ (6) การติดต่อสื่อสาร (7) ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง (8) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (9) การบริการที่ดี (10) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ (11) การยึดมั่นความถูกต้องคุณธรรมจริยธรรม และ (12) การทำงานเป็นทีม 2) รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เมื่อพิจารณาตามพันธกิจได้รูปแบบสมรรถนะที่สำคัญ ดังนี้ (1) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถการควบคุมกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองทั้งระบบ ประกอบด้วยสมรรถนะ ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการรับรู้ตนเอง (2) ด้านการล้างแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและคนต่างด้าวที่เป็นภัยต่อความสงบสุขของประเทศให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยสมรรถนะเกี่ยวกับ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ (3) ด้านการแก้ปัญหาภาพลักษณ์ความล่าช้าในการตรวจคนเข้าเมือง ด่าน ตม.ท่าอากาศยานสากล ประกอบด้วยสมรรถนะ ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง (4) ด้านการเร่งวางโครงสร้างกลไกขับเคลื่อนทุกด้านเพื่อเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วยสมรรถนะในด้าน ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ (5) ด้านการตอบสนองการจัดการควบคุมแรงงานต่างด้าวในภารกิจตรวจคนเข้าเมืองทั้งระบบ ประกอบด้วยสมรรถนะเกี่ยวกับด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ และ 3) จากผลการประเมินรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 60 ท่าน พบว่า รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในการใช้งานอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบสมรรถนะ การปฏิบัติหน้าที่ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

ABSTRACT

In this dissertation, the researcher examines (1) the performance competencies of immigration police personnel; describes and analyzes the construction (2) of a performance competencies model for these immigration police personnel and thence (3) the model constructed by the researcher is evaluated. The research and sample population included personnel working in the offices of the Immigration Bureau in the academic year 2018. Utilizing the purposive sampling method, the researcher selected a sample population consisting of 21 experts from those employed at the offices of

the Immigration Bureau and 60 immigration police officers, academics, and human resource development personnel. The research instruments consisted of a questionnaire administered to experts and an evaluation form for the model. Utilizing techniques of descriptive statistics, analysis of the data collected involved the basic techniques of percentage, mean (*M*) and standard deviation (S.D.).

Findings are as follows: 1. The results from the review of the literature showed that there are 79 appropriate competencies required in work performance. The competencies studied by three or more researchers were considered and twelve salient competencies were found as follows: (1) knowledge; (2) skills; (3) self - efficacy; (4) habits; (5) motivation; (6) communication; (7) leadership and change; (8) achievement motivation; (9) service mind; (10) expertise; (11) integrity; and (12) teamwork. 2. When considered by reference to its mission, the performance competency model for the immigration police displayed important competencies as follows: (1) The aspect of increasing capabilities for the control of immigration procedures in the whole system consisted of competencies in the aspects of knowledge, skills, and self-efficacy. (2) The aspect of solving problems appertaining to transnational crime and aliens posing concrete threats to the peace and order of the country consisted of competencies involving the aspects of knowledge, skills, and expertise. (3) The aspect of solving problems generated by the image of tardiness in immigration procedures at the country's borders and international airports consisted of competencies in the aspects of knowledge, skills, and leadership and change. (4) The aspect of speedily developing a structure for mobilizing mechanisms in all aspects in the lead up to Thailand 4.0 consisted of competencies in the aspects of knowledge, skills, and achievement motivation. (5) The aspect of responding to the control of alien workers as the mission of the whole system of immigration consisted of competencies in the aspects of knowledge, skills, and expertise. 3. Evaluation of the model by 60 experts showed that the model constructed by the researcher exhibited appropriateness at a high level and its feasibility for practical performance instantiation was also evinced at a high level.

Keywords: a competencies model, performance, immigration police

บทนำ

สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เป็นหน่วยงานที่ให้บริการแก่ผู้ที่เดินทางเข้าออกประเทศไทยและควบคุมดูแลแรงงานต่างด้าว อีกทั้งในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์จึงมีภารกิจที่จะต้องให้บริการเกี่ยวกับการเข้าออกภายในประเทศและนอกประเทศเป็นจำนวนมาก ทั้งการเดินทางผ่านสนามบินผ่าน ด่านตามแนวชายแดนหรือน่านน้ำ การทำงานของสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจึงต้องอาศัยผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ที่มีสมรรถนะทั้งความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะและหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่หน่วยงานสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และประเทศจะได้ปรากฏแก่สายตาผู้ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย อีกทั้งเป็นการป้องกันและปราบปราม ผู้ที่กระทำการที่จะเกิดความเสียหาย เช่น การก่ออาชญากรรมทั้งในด้านเศรษฐกิจ ในด้านเทคโนโลยี และในด้านการก่อเหตุเกี่ยวกับตัวบุคคล เพราะหากผู้ให้บริการมีความสามารถโดยมีสมรรถนะในการให้บริการได้ไม่เต็มความสามารถที่ควรจะมีก็จะมีผลในด้านคุณภาพการให้บริการอันจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และเพื่อให้เป็นไปตามพันธกิจที่ตั้งไว้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาสมรรถนะที่มาตอบสนองในแต่ละพันธกิจของหน่วยงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งวิสัยทัศน์

ในปัจจุบันภัยคุกคามข้ามชาติได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามสภาวะโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และความมั่นคงของชาติโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ความเชื่อมโยงระหว่าง การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นและมีขีดความสามารถสูงขึ้นโดยคาดการณ์ว่าภัยคุกคามทั้งจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติจะทวีความรุนแรงมากขึ้นหลังจากได้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558 ดังจะเห็นได้ในการนำเสนอข่าวจากสื่อต่าง ๆ เช่น การค้าแรงงานผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ โสเภณี ยาเสพติด ลักทรัพย์ อาชญากรรมต่าง ๆ และอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ และการฉ้อโกง เป็นต้น เหตุผลที่ไทยมีอาชญากรข้ามชาติเพิ่มมากก็มีผลมาจากสาธารณูปโภคพื้นฐานสำหรับผู้กระทำผิดค่อนข้างจะสะดวก เช่น ยาเสพติดหาง่าย อาวุธหาง่าย พาสปอร์ต วิซ่าปลอม กฎหมายส่งเสริมการท่องเที่ยว ใช้เงินซื้อได้ทุกอย่าง ศูนย์กลางคมนาคม ที่พักและค่าครองชีพไม่แพง สืบเนื่องจากการเปิดเสรีด้านการเดินทาง การขยายการท่องเที่ยว การแพร่ขยายแนวความคิดหัวรุนแรงและ การรวมกลุ่มบุคคลที่มีความคิดดังกล่าว ในขณะที่ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศสมาชิก ยังมีความแตกต่างกัน และการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นไปอย่างล่าช้า นอกจากปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติแล้ว การเปิดเสรีด้านการเดินทางยังก่อ

ให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศ จากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ โดยการเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาการศึกษา ปัญหาความ ขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย ตลอดจนปัญหาสมรรถนะใน การแข่งขันของประเทศไทยในระยะยาว นอกจากนี้ การเคลื่อนย้ายแรงงานที่ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพิ่มมากขึ้น ยังส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งในด้านความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญ ทั้งในด้านการให้บริการในการเดินทางข้ามแดนและการรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยการสกัดกั้นบุคคลต้องห้ามหรือไม่พึงประสงค์มิให้เดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรได้ รวมทั้งป้องกันภัยคุกคามต่อความมั่นคงในรูปแบบต่าง ๆ ข้าราชการตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเปรียบเสมือนผู้ที่สวมหมวก 2 ใบ ใบแรกคือหมวกตำรวจ ส่วนใบที่ 2 คือหมวกตำรวจตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) ดังนั้น นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแล้ว ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองยังจะต้องรักษาและดำรงไว้ซึ่งวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้วย การที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีสมรรถนะทั้ง 2 ด้านดัง ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2564 (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, (Royal Thai Police, 2017) ได้วางแนวทางที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ใช้ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของการนำไปสู่การปฏิบัติดังนี้ วิสัยทัศน์ (Vision) “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน”คำว่า “ตำรวจมืออาชีพ” คือ ต้องเป็นข้าราชการตำรวจที่มีความรู้ ความสามารถ รู้ลึก รู้รอบ รู้จริงในงานที่ทำและต้องเป็นคนดีมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ ซื่อตรง อดทน เสียสละ ต้องขยัน และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ค่านิยมสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ค่านิยม (Core Values) หมายถึง ความคิดหรือความเชื่อร่วมกันขององค์การซึ่งได้รับการพิจารณาแล้วว่า มีคุณค่า มีประโยชน์ ถูกต้องเหมาะสมดีงาม สมควรยึดถือและประพฤติปฏิบัติตาม ได้แก่ (1) สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ความสามารถที่มีในตัวเพื่อใช้ในการทำงานที่รับผิดชอบแล้วเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานที่องค์กรคาดหวังเช่น ความรู้ความสารถ ความคิด ทักษะ และพฤตินิสัยที่จำเป็นต่อการทำงานของบุคคลให้ประสบผลสำเร็จสูงกว่ามาตรฐานทั่วไป (2) สุจริตเป็นธรรม (Overall Fairness) หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสเสมอภาค เที่ยงธรรม สามารถตรวจสอบได้ (3) ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Oriented) หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อีกทั้งเกิดผลสมฤทธิ์ต่อพันธกิจของหน่วยงาน และ (4) บริการด้วยใจ (Service Mind) คือ การมีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ

จากปัญหาด้านความมั่นคงที่กล่าวมา สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นหน่วยงานสำคัญในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ถึงแม้ว่าการดำเนินงานของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะมุ่งเน้นการรักษาความมั่นคงของชาติเป็นหลักแต่ก็มิอาจละเลยด้านการอำนวยความสะดวกและการให้บริการได้ จะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่ว่า “บริการด้วยมาตรฐานสากล ดูแลความมั่นคงด้วยใจ เพื่อให้ไทยเป็นมาตุภูมิที่มั่นคงปลอดภัย” ซึ่งสอดรับกับนโยบายของรัฐบาล

ดังนั้นสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เพื่อประสิทธิภาพประสิทธิผลและสมรรถนะในการทำงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานในหน่วยงานในด้านต่าง ๆ ทั้งการบริหารและการให้บริการ จึงควรมีสมรรถนะในการบริหารและการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ สมรรถนะสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น ด้านความรู้ ทักษะ และพฤตินิสัย สุจริตเป็นธรรม การบริการด้วยใจ ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องคอยดูแลในการบริหาร จึงต้องคอยศึกษาสมรรถนะต้องมีในการปฏิบัติหน้าที่ และพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานอยู่เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถรองรับและรับมือปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขของประชาชน ภาพลักษณ์ของประเทศที่จะสร้างความน่าเชื่อถือและมั่นใจให้ต่างชาติกล้าที่จะเข้ามาลงทุนหรือท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น นั่นก็หมายถึงว่าการพัฒนาและการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจในประเทศก็จะเติบโตเพิ่มขึ้นอีกด้วย

การวิจัยในครั้งนี้จึงมุงเน้นไปในกรอบของการศึกษาสมรรถนะของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เพื่อนำสมรรถนะที่ได้ไปใช้อย่างมีรูปแบบที่มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อเกิดคุณประโยชน์แก่องค์กรและประเทศอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง
2. เพื่อสร้างรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง
3. เพื่อประเมินรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ใช้องค์ประกอบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินการทำงานเบื้องต้น
2. สามารถนำผลวิจัยรูปแบบสมรรถนะตำรวจตรวจคนเข้าเมืองที่ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในสมรรถนะในปฏิบัติหน้าที่ ในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะคล้ายกับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
3. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางอ้างอิงในการวิจัยที่มีลักษณะคล้ายกันให้เติมเต็มสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง โดยมีขอบเขต 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

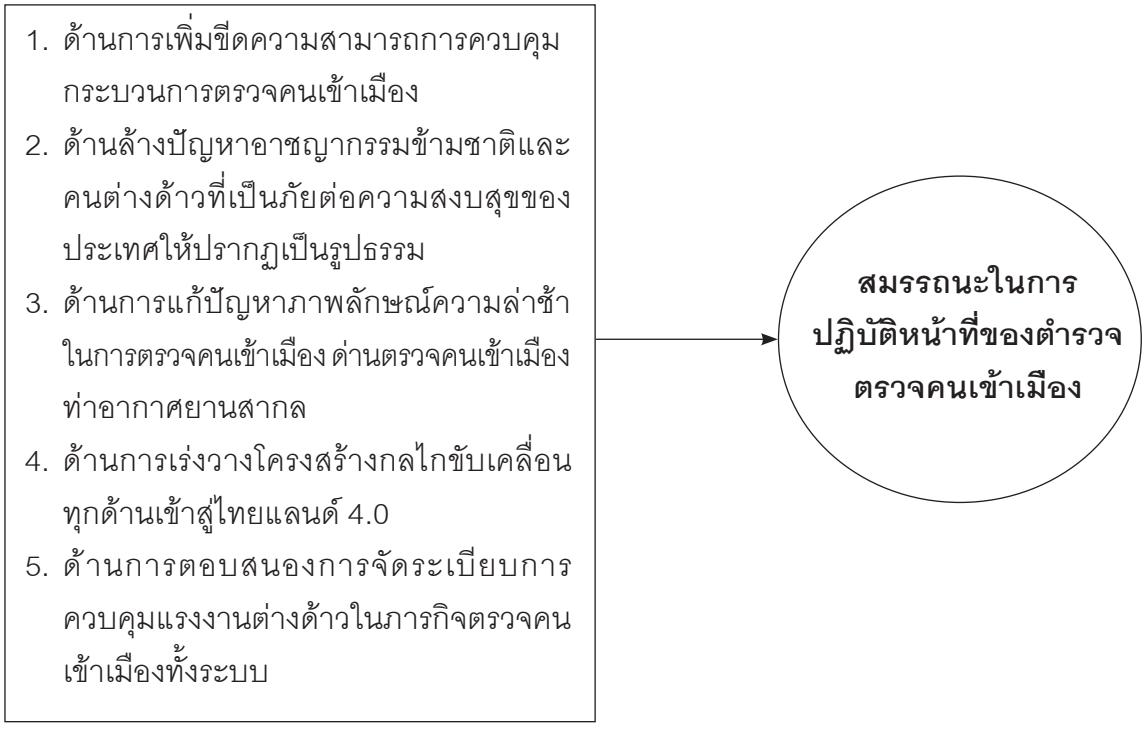
1. ด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เช่น ระดับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

2. ด้านเนื้อหา หลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่นิยมในการทำงาน โดยทำการศึกษา 3 เรื่อง คือ (1) ศึกษาสมรรถนะที่นิยมใช้ในการทำงานในองค์การ และบริบทและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง (2) ศึกษาองค์ประกอบการสร้างรูปแบบสมรรถนะ (3) หลักการและวิธีการประเมินรูปแบบ

3. ด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่ โดยใช้เวลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2561 - มีนาคม 2562

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ประมวลได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) สำหรับแสดงความคิดเห็นในการจัดลำดับความสำคัญสมรรถนะ และการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) สำหรับประเมินรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง โดยแบ่งวิธีการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

การศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ดำเนินการศึกษาด้วยโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามปลายปิดเก็บข้อมูลด้วยการขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 21 คน เพื่อจัดเรียงความสำคัญสมรรถนะจาก 12 สมรรถนะ เพื่อคัดเลือกสมรรถนะที่สำคัญที่สุด 3 สมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง โดยใช้พันธกิจสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง 5 ด้าน และสมรรถนะ 3 สมรรถนะจากขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมืองที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง นักวิชาการ และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งหมด 60 คน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาและสร้างรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง 2) เพื่อสร้างรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเพื่อสอบถามความคิดเห็นในการจัดลำดับความสำคัญ และจากตำรวจตรวจคนเข้าเมือง นักวิชาการ และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อีกจำนวน 60 คน เพื่อประเมินรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งวิธีการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะ

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการศึกษาสมรรถนะที่มีผู้นิยมใช้ในการการทำงาน ผลจากการทบทวนวรรณกรรมได้สมรรถนะที่เหมาะสมในการทำงานจำนวน 79 สมรรถนะ จากนั้นทำการพิจารณาสมรรถนะที่มีผู้นิยมศึกษา 3 รายขึ้นไป จะได้สมรรถนะที่น่าสนใจจำนวน 12 สมรรถนะ ดังนี้ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) การรับรู้ตนเอง 4) คุณลักษณะนิสัย 5) แรงจูงใจ 6) การติดต่อสื่อสาร 7) ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง 8) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 9) การบริการที่ดี 10) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ 11) การยึดมั่นความถูกต้องคุณธรรมจริยธรรม และ 12) การทำงานเป็นทีม แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้ง 12 สมรรถนะไปสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดภายใต้พันธกิจสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ทั้ง 5 ด้าน แต่ละด้านมี 12 สมรรถนะที่มีผู้นิยมเพื่อขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ให้จัดเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยตามลำดับ โดยจะคัดเลือกสมรรถนะที่สำคัญที่สุดไว้ของพันธกิจแต่ละด้าน ด้านละ 3 สมรรถนะตามลำดับ

2. การสร้างรูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง โดยการพิจารณาตามพันธกิจ ได้รูปแบบสมรรถนะที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการเพิ่มขีดความสามารถการควบคุมกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองทั้งระบบ ประกอบด้วยสมรรถนะ ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการรับรู้ตนเอง 2) ด้านการล้างแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและคนต่างด้าวที่เป็นภัยต่อความสงบสุขของประเทศให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยสมรรถนะเกี่ยวกับ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ 3) ด้านการแก้ปัญหาภาพลักษณ์ความล่าช้าในการตรวจคนเข้าเมือง ด่าน ตม.ท่าอากาศยานสากล ประกอบด้วยสมรรถนะ ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการเร่งวางโครงสร้างกลไกขับเคลื่อนทุกด้านเพื่อเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วยสมรรถนะในด้าน ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 5) ด้านการตอบสนองการจัดการควบคุมแรงงานต่างด้าวในภารกิจตรวจคนเข้าเมืองทั้งระบบ ประกอบด้วยสมรรถนะเกี่ยวกับด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ

3. ดำเนินการประเมินรูปแบบ โดยผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง นักวิชาการ และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมจำนวน 60 คน พบว่า รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในการใช้งานอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. สมรรถนะที่นิยมใช้ในการทำงานจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยและผู้เรียบเรียงความรู้ได้ทั้งหมด 79 สมรรถนะ หลังจากนั้นจึงได้จัดลำดับความนิยมในการใช้ทำงาน โดยใช้ความนิยมตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

จะได้สมรรถนะ 12 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) การรับรู้ตนเอง 4) คุณลักษณะนิสัย 5) แรงจูงใจ 6) การติดต่อสื่อสาร 7) ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง 8) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 9) การบริการที่ดี 10) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ 11) การยึดมั่นความถูกต้องคุณธรรม จริยธรรม และ 12) การทำงานเป็นทีม

2. รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ได้รูปแบบสมรรถนะที่สำคัญ(ตามภาพที่ 2) โดยการพิจารณาตามพันธกิจ 5 ด้าน ดังนี้

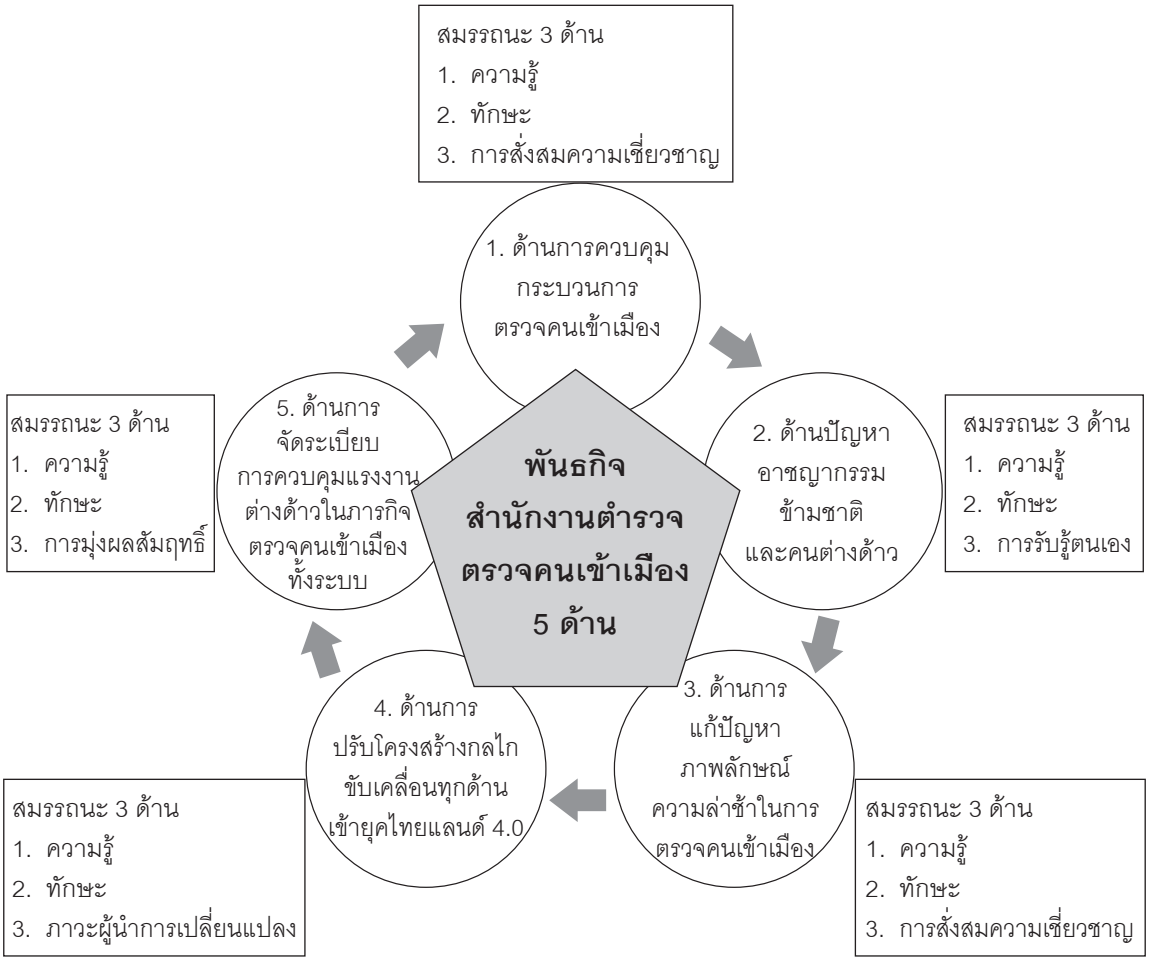
2.1 ด้านการเพิ่มขีดความสามารถการควบคุมกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองทั้งระบบ ประกอบด้วยสมรรถนะ ในด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการรับรู้ตนเอง

2.2 ด้านการล้างแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและคนต่างด้าวที่เป็นภัยต่อความสงบสุขของประเทศให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยสมรรถนะเกี่ยวกับด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ

2.3 ด้านการแก้ปัญหาภาพลักษณ์ความล่าช้าในการตรวจคนเข้าเมือง ด่าน ตม. ท่าอากาศยานสากล ประกอบด้วยสมรรถนะในด้านความรู้ ด้านทักษะ และภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง

2.4 ด้านการเร่งวางโครงสร้างกลไกขับเคลื่อนทุกด้านเพื่อเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วยสมรรถนะในด้าน ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

2.5 ด้านการตอบสนองการจัดการควบคุมแรงงานต่างด้าวในภารกิจตรวจคนเข้าเมืองทั้งระบบ ประกอบด้วยสมรรถนะเกี่ยวกับด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในอาชีพ

ภาพที่ 2 รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

กล่าวอภิปรายโดยสรุปของสมรรถนะที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่จากพันธกิจทั้ง 5 ด้านสามารถสรุปได้สมรรถนะทั้ง 6 สมรรถนะที่สำคัญดังนี้

ด้านความรู้ ในการทำงานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในหน้าที่ของตนที่รับผิดชอบจึงจะสามารถคิดและวางแผนในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะในด้านความรู้นั้นก็สามารถพัฒนาได้หลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและองค์กรจะมีแนวทางอย่างไร เช่น การพัฒนาความรู้ของตัวเองโดยการอ่านการฟังจากการอบรมหรือสัมมนาการพูดการถ่ายทอดความรู้ในตัวให้ผู้อื่นฟังการคิดการวิเคราะห์การการไตร่ตรองบนพื้นฐานความถูกต้องและเหมาะสมแล้วสังเคราะห์เพื่อนำไปปรับใช้กับการทำงาน การฝึกสรุปข้อมูลความรู้เพื่อสร้างและเขียนออกมาเป็นองค์ความรู้เพราะการเรียนรู้ในแบบอย่างที่ดีจากประสบการณ์นั้นสามารถที่จะพัฒนาความรู้ได้รวดเร็วและครอบคลุม สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ กฤษกร พลีธัญญวงศ์ (Phlithanyawong, 2011) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบสมรรถนะการบริหารของผู้กำกับการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการวิจัยบางข้อพบว่า รูปแบบสมรรถนะการบริหารของผู้กำกับการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามลำดับความสัมพันธ์ ประกอบด้วยปัจจัยคุณลักษณะด้านทัศนะคติ แรงจูงใจ ความสามารถ ทักษะ และความรู้ เช่นเดียวกับ อาภรณ์ ภู่วิทยาพันธุ์ (Bhuvittayaphan, 2012) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งสมรรถนะเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของบุคลากรในองค์กร โดยมีความเชื่อว่า สมรรถนะจะส่งผลต่อผลลัพธ์ความสามารถของบุคลากรในปัจจุบันและการเตรียมความพร้อมของพนักงานในอนาคตด้วยเช่นกัน เปรียบเทียบสมรรถนะกับภูเขาน้ำแข็ง ส่วนที่อยู่เหนือน้ำ คือส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจนสามารถวัดและประเมินค่าได้ง่าย ประกอบไปด้วยความรู้ (Knowledge) ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้จากห้องเรียนประสบการณ์หรือการอบรม และ David C. McClelland (1973) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะเป็นลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล เป็นตัวผลักดันให้สามารถปฏิบัติงานสูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ก็คือ สมรรถนะด้านความรู้ และ Spencer and Spencer (1993) ได้กำหนดคุณลักษณะของ สมรรถนะของบุคคลที่อยู่ในเบื้องลึกและฝังแน่นเป็นแนวพฤติกรรม แนวความคิดที่จะนำไปใช้ ความรู้ (Knowledge) เป็น ข้อมูลหรือองค์ความรู้อย่างเฉพาะเจาะจง ที่บุคคลนั้น ๆ มีความรู้เป็นสมรรถนะที่ซับซ้อน และ Gomez Mejia, Balkin, and Cardy (2007) กล่าวไว้ว่า สมรรถนะเป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบในการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะจะประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ การบริหารงาน ความมุ่งมั่น และคุณลักษณะ ซึ่งสมรรถนะจะเป็นการประเมินผลงานรวมทั้งแจ้งงาน การอบรมและการส่งเสริมบุคลากร สมรรถนะจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อองค์กรในการทำงานทุกประเภท และ Marrelli, Tondora, and Hoge (2005) กล่าวไว้ว่าสมรรถนะเป็นสมรรถนะของบุคคลที่สามารถวัดได้ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนบุคคล

ด้านทักษะ ในการทำงานก็เช่นกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะฝึกฝนและพัฒนาทักษะอยู่สม่ำเสมอ เพราะงานตรวจคนเข้าเมืองนั้นเป็นการให้บริการแก่ผู้ที่ใช้บริการให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุดไม่ว่าจะเป็น ด้านการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนตรงกัน ด้านเวลาที่ให้บริการก็ต้องแข่งขันกับเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษกร พลีธัญวงศ์ (Phlithanyawong, 2011) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบสมรรถนะการบริหารของผู้กำกับการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการวิจัยบางข้อพบว่า ทักษะเป็นสมรรถนะการบริหารของผู้กำกับการในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่นเดียวกับแนวคิดของ พิบูล ทีปปาล (Thipapal, 2012) ได้แบ่งทักษะออกเป็น 3 อย่าง คือ ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางด้าน

บุคคล และทักษะด้านความคิด ทั้งสามทักษะนี้เพื่อที่จะใช้ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ อาภรณ์ ภู่วิทยาพันธุ์ (Bhuvittayaphan, 2012) สมรรถนะ หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งสมรรถนะเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของบุคลากรในองค์กร โดยมีความเชื่อว่า สมรรถนะจะส่งผลต่อผลลัพธ์ความสามารถของบุคลากรในปัจจุบัน และการเตรียมความพร้อมของพนักงานในอนาคตด้วยเช่นกัน เปรียบเทียบสมรรถนะกับภูเขาน้ำแข็ง ส่วนที่อยู่เหนือน้ำคือส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจนสามารถวัดและประเมินค่าได้ง่าย ประกอบไปด้วยทักษะ (Skill) ที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน ฝึกปฏิบัติจนมีความชำนาญในเรื่องนั้น ทั้งนี้ทักษะจะประกอบไปด้วยทักษะด้านบริหาร (Managerial Skill) และทักษะในงานเฉพาะด้านหรือในเชิงเทคนิค (Technical Skill) และ David C. McClelland (1973) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะ เป็นลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล เป็นตัวผลักดันให้สามารถปฏิบัติงานสูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สมรรถนะที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ทักษะ Spencer and Spencer (1993) ได้กำหนดคุณลักษณะของ สมรรถนะของบุคคล ที่อยู่ในเบื้องลึก และฝังแน่นเป็นแนวพฤติกรรม แนวความคิดที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมี ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการทำงาน เป็นต้น และ Gomez Mejia, Balkin, and Cardy (2007) กล่าวไว้ว่าสมรรถนะเป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบในการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะจะประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะ ความสามารถ การบริหารงาน ความมุ่งมั่น และคุณลักษณะ ซึ่งสมรรถนะจะเป็นการประเมินผลงานรวมทั้งแจ้งงานการอบรมและการส่งเสริมบุคลากร สมรรถนะจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อองค์กรในการทำงานทุกประเภท และ Marrelli, Tondora, and Hoge (2005) กล่าวไว้ว่าสมรรถนะเป็นสมรรถนะของบุคคลบางข้อประกอบไปด้วยทักษะ

ด้านการรับรู้ตนเอง ก็จะเป็นเองเกี่ยวกับเรื่องของ ทัศนคติ ค่านิยม คุณลักษณะ และภาพลักษณ์ของบุคคลแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันไป แต่ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด สอดคล้องกับ David C. McClelland (1973) ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถนะเป็นลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล เป็นตัวผลักดันให้สามารถปฏิบัติงานสูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น ทัศนคติ ค่านิยม และความเห็นที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน บุคลิกลักษณะประจำตัว และ Gomez Mejia, Balkin, and Cardy (2007) กล่าวไว้ว่าสมรรถนะเป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบในการปฏิบัติงาน ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะบางอย่างประกอบด้วย คุณลักษณะเป็นสมรรถนะที่จำเป็นและสำคัญต่อองค์กรในการทำงานทุกประเภท และ Marrelli, Tondora, and Hoge (2005) กล่าวไว้ว่าสมรรถนะเป็นสมรรถนะ

ของบุคคลที่สามารถวัดได้ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับ อาภรณ์ ภู่วิทยาพันธุ์ (Phuwitthanyawong, 2011) สมรรถนะที่นำมาใช้ในการจัดทำการฝึกอบรมโดยทั่วไปแล้วจะได้แก่ Functional Competency บางตัวที่กำหนดขึ้นได้แก่คุณสมบัติส่วนบุคคล (Personal Attribute)

ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ การทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานนั้นก็ควรที่จะต้องมีความเชี่ยวชาญในหน้าที่และอาชีพของตนโดยเฉพาะในการทำงานเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติและการที่จะต้องควบคุมแรงการต่างด้าวแล้ว ต้องมีความเชี่ยวชาญพิเศษ เช่น ภาษาในการสื่อสาร การเข้าใจวัฒนธรรมประเพณี จิตวิทยา เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัย อุดมพร บางท่าไม้ (Bangthamai, 2013) ศึกษาเรื่อง “สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558” ผลการวิจัยบางข้อพบว่า การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) เป็นสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุทัศน์ คร่ำในเมือง (Kramnaimueng, 2010) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผลการวิจัยบางข้อพบว่า สมรรถนะด้านวิชาชีพประกอบด้วย การพัฒนาสมรรถนะด้านหน้าที่มนการบริหารจัดการ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการจัดการความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่นเดียวกันกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2010) กล่าวถึงสมรรถนะปฏิบัติงานควรทำความเข้าใจและใช้ประกอบการกำหนดสมรรถนะหลักได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพหมายถึงความสนใจใฝ่รู้ในอันที่จะสั่งสมความรู้ความสามารถของตนด้วยการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรมคือการดำรงตนและประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งตามกฎหมายคุณธรรมจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพและจรรยาบรรณข้าราชการเพื่อรักษาศักดิ์ศรีแห่งความเป็นข้าราชการ

ด้านภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง การทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากความต้องการให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถแล้วยังมีความต้องการภาวะผู้นำในการทำงาน เช่น ภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ที่จะเข้ามาในอนาคต ภาวะผู้นำกล้าคิดกล้าทำ ภาวะผู้นำในเชิงสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อการทำงานทั้งต่อตัวเองและต่อหน่วยงานด้วย ภาวะผู้นำจะนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนาที่ดีแล้วตัวผู้นำก็จะต้องประกอบไปด้วยความเก่งและความดีของตัวผู้นำด้วย เช่น มีความเก่งฉลาดและความรอบครอบเป็นคนดีบนพื้นฐานของความพอดีโดยยึด

ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และสอดคล้องกับ McShane and Von Glinow (2005) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลที่จะกระตุ้นจูงใจ และทำให้ผู้อื่นพยายามทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และความสำเร็จขององค์กร และ พิบูล ทีปปาล (Thipapal, 2012) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นการใช้ศิลปะความเป็นผู้นำในการโน้มน้าวบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ตามให้เกิดการคล้อยตามที่จะทุ่มเทพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จตามที่วางไว้ เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2010) ได้กล่าวถึงสมรรถนะปฏิบัติงานควรทำความเข้าใจและใช้ประกอบการกำหนดสมรรถนะหลักได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ การทำงานเป็นทีม เป็นความตั้งใจและความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือเป็นส่วนหนึ่งของทีมหน่วยงานหรือส่วนราชการโดยผู้ปฏิบัติมีฐานะเป็นสมาชิกไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ในฐานะหรือตำแหน่งหัวหน้าทีมแต่เพียงตำแหน่งเดียวความเป็นสมาชิกในทีมดังกล่าวหมายความรวมถึงความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีมด้วย เกณฑ์ระดับคะแนนตัวชี้วัดด้านพฤติกรรมหรือสมรรถนะและแบบบันทึกพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับสมรรถนะ

ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การทำงานใด ๆ ก็ตามควรคำนึงถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้และหาวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีที่สุด การทำงานในลักษณะนี้จะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการกำกับดูแลและเอาใจใส่อย่างจริงใจและจริงจังอย่างต่อเนื่อง โดยการวางโครงสร้างและสร้างกลไกในการทำงานเพื่อให้การทำงานดำเนินไปอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัย อุดมพร บางท่าไม้ (Bangthamai, 2013) ศึกษาเรื่อง “สมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558” ผลการวิจัยบางข้อพบว่า การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) เป็นสมรรถนะหลักที่พึงประสงค์ของข้าราชการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2010) กล่าวถึงสมรรถนะปฏิบัติงานควรทำความเข้าใจและใช้ประกอบการกำหนดสมรรถนะหลักได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ดีให้มีประสิทธิผลหรือให้สูงเกินกว่ามาตรฐานที่มีอยู่คาว่า “มาตรฐาน” ดังกล่าวนั้นอาจวัดหรือเทียบจากผลการปฏิบัติงานของตนเองที่ผ่านมาหรืออาจหมายถึงมาตรฐานตามเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่ส่วนราชการกำหนดขึ้นก็ได้นอกจากนี้การมุ่งผลสัมฤทธิ์ยังหมายรวมถึงการรังสรรค์การพัฒนาผลงานหรือการปฏิบัติงานที่ยากและท้าทายอีกด้วย

3. การประเมินรูปแบบ โดยผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง นักวิชาการ และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมจำนวน 60 คน พบว่า รูปแบบสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ในการใช้งานอยู่ในระดับมาก ในการประเมินรูปแบบสมรรถนะที่จะนำไปปรับใช้กับสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองนั้น ได้มีการประเมินจากผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่และประสบการณ์ทำงานจริงในสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อที่จะแสดงความเห็นได้ดีที่สุด และจากมุมมองของนักวิชาการก็จะเป็นการมองในเชิงวิชาการ เนื้อหาองค์ความรู้ตามหลักแนวคิดและทฤษฎีเพื่อการยืนยันในความน่าเชื่อถือ และจากมุมมองของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสบการณ์ในวิธีการ กระบวนการ และความสัมพันธ์ของข้อมูลและการปฏิบัติว่ามีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสามารถนำรูปแบบสมรรถนะนี้ไปใช้เป็นแนวทางการสร้างสมรรถนะของตำรวจตรวจคนเข้าเมืองให้สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่

1.2 การที่จะนำรูปแบบสมรรถนะไปใช้ควรต้องทำความเข้าใจอย่างละเอียดก่อนนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาสมรรถนะโดยการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะแล้วนำไปทดลองเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบ

2.2 ศึกษาสมรรถนะและสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะความรู้และทักษะผ่านระบบออนไลน์เพื่อที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้สะดวก

2.3 ศึกษาสมรรถนะแต่ละหน่วยงานย่อยตามลักษณะโครงสร้างในเชิงลึกเพื่อเกิดประสิทธิภาพ

REFERENCES

Bangthamai, U. (2013). **Desirable core competencies of immigration police to support the ASEAN community liberalization in 2015.** Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Bhuvittayaphan, A. (2012). **Competency-base: Training Road Map.** Bangkok: Pimdee Printing Company Limited. (in Thai)

Gomez-Mejia, L.R., Balkin, D.B. & Cardy, R.L. (2007). **Managing human resource.** (5th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice-Hall.

Kramnaimueng, S. (2010). **The development of executive competency model to promote the quality of education of the Border Patrol Police School.** Bangkok: Educational Administration (Doctor of Philosophy). Eastern Asia University. (in Thai)

Marrelli, A.F., Tondora, J. & Hoge, M.A. (2005). Strategies for developingcompetenymodle. **Administration and Policy in mental HenHeal.** 32, 533-560.

McClelland, C. David. (1973). **"Testing for competence rather than for intelligence".** NY: American Psychologist.

McShane, Steven L. and Von Glinow, Mary Ann. (2005). **Organization Behavior.** 3d ed. NY: McGraw-Hill Co.

Office of the Civil Service Commission. (2010). **Indicating Manual for competency of the Civil Service: Core Competency Handbook.** Bangkok: Author. (in Thai)

Phlithanyawong, K. (2011). **Competency Model for the Administration of Police Superintendent in the Royal Thai Police.** Bangkok: Public Administration (Doctor of Philosophy), Eastern Asia University. (in Thai)

Royal Thai Police. (2017). **Royal Thai Police Strategy, 2012-2021.** Retrieved March 15, 2019, from http://finance.police.go.th/filedownload/ Royal Thai Police Strategy. (in Thai)

Spencer and Spencer. (1993). **Competency at Work: Model for Superior Performance.** NY: Wily & Sons.

Thipapal, P. (2012). **Modern organizational behavior.** Bangkok: Amorn Printing. (in Thai)

บทความวิจัย

การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกัน การบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

ADMINISTRATION TO INCREASE CAPABILITY OF INVASION PROTECTION OF THE SIRINART NATIONAL PARK ACCORDING TO THE BALANCED SCORED CONCEPT

สุจิตร จันทร์สว่าง[1*] และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ[2]

Sujit Junsawang[1*] and Wiruch Wiruchnipawan[2]

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย[1*, 2]

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, School of Public Administration, Eastern Asia University Phathum Thani, Thailand[1*, 2]

Email: Sujitgeo20@hotmail.com

Received: 2019-02-22
Revised: 2019-03-08
Accepted: 2019-03-11

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ และ (3) เสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทั้งนี้ ได้นำแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน ได้แก่ ภายนอกหน่วยงาน ภายในหน่วยงาน การเรียนรู้และการเติบโต และการเงิน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาครั้งนี้

ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ ได้ออกแบบรูปแบบการวิจัยให้เป็นวิธีการวิจัยแบบผสมโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเสริม การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนมาก โดยใช้

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากร คือ ประชาชนในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต ที่ครอบคลุม 3 ตำบล คือ ตำบลเชิงทะเล ตำบลสาคู และตำบลไม้ขาว จำนวน 30,784 คน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 1,073 วิธีวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แนวลึกที่มีโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ บุคลากรบางส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ปล่อยปละละเลยในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ บุคลากรของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ไม่ควรปล่อยปละละเลยในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ แต่ควรให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สำคัญ คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชควรนำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุลไปปรับใช้เป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญของการปฏิบัติงาน และการนำไปสู่การปฏิบัติจริง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ การป้องกันการบุกรุก อุทยานแห่งชาติสิรินาถ การบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

ABSTRACT

Objectives of this study were mainly to (1) study problems of administration to increase capability of invasion protection, (2) investigate development guidelines of administration to increase capability of invasion protection, and (3) propose strategies of administration to increase capability of invasion protection of the Sirinart National Park for Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. The Balanced Scored Concept of 4 aspects: external perspective, internal perspective, learning and growth perspective, and financial perspective were applied as conceptual framework of this study.

Methodology of this research was designed the research design as mixed methods research applying quantitative research as a principal and qualitative research

as a supplementary. The quantitative research was survey research collecting large amount of field data with questionnaires. Population was all 30,784 people residing in the areas of 3 sub-districts of Sirinat National Park, namely Cherngtalay Sub-district, Sakhu Sub-district, and Maikhaow Sub-district in Phuket Province. Total of 1,073 samples. Data analysis was presented in descriptive approach. Descriptive Statistics exercised were percentage, mean, standard deviation, multiple regression, and Pearson's Correlation Coefficient. For qualitative data, in-depth interview of 9 experts, structured in-depth interview form, was also applied.

Findings of this research were (1) the major problem of administration was some officials of Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation had abandoned and disregarded the information dissemination regarding invasion protection of the Sirinart National Park in Phuket Province to the people; (2) the important development guidelines of administration was Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation should put emphasis on continuous information dissemination to the people for better invasion protection of the Sirinart National Park in Phuket Province; and (3) the major strategy of administration was the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation should deploy strategy of administration to increase capability of invasion protection of the Sirinart National Park according to the Balanced Scorecard Concept as the Key Performance Indicators and practical implementation.

Keywords: administration, invasion protection, sirinart national park, balanced scored concept

บทนำ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการอนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยการควบคุมนี้อาศัยพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่มีอยู่เดิม และฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมให้กลับมาสมบูรณ์ ด้วยกลยุทธ์การส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหนและมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งอาหาร แหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประชาชน รวมถึงการควบคุม กำกับดูแล ป้องกันการบุกรุก การทำลายป่า

และการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย (Ministry of Natural Resources and Environment, 2004)

อุทยานแห่งชาติสิรินาถ ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลและเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 32 ของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 90 ตารางกิโลเมตร หรือ 56,250 ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ส่วนที่เป็นบนบก 13,750 ไร่ ที่เหลือเป็นพื้นที่ส่วนที่เป็นทะเล 42,500 ไร่ มีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ และจุดเด่น เช่น ป่าสนทะเลธรรมชาติ หาดทรายขาวสะอาด แนวปะการัง และโขดหินที่สวยงามประกอบกับบริเวณชายหาดบางตอนเป็นที่วางไข่ของเต่าทะเลและจักจั่นทะเลเป็นจำนวนมาก ตลอดจนหอยทากทะเลที่หายากหลายชนิด (Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation, 2010) สำหรับอุทยานแห่งชาติสิรินาถเป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาการถูกบุกรุกในส่วนที่เป็นพื้นที่บนบกของรัฐ รวม 7,232 ไร่ โดยแบ่งเป็น (1) การบุกรุกออกเอกสารสิทธิที่ดินทับซ้อนเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ จำนวน 715 แปลง เนื้อที่ประมาณ 4,346 ไร่ และ (2) การบุกรุกครอบครองทำกินตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เนื้อที่ 2,886.23 ไร่ ทั้งนี้รวมพื้นที่ที่มีการบุกรุกบนพื้นที่บกร้อยละ 52.60 ของพื้นที่บนบกทั้งหมดในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถ (Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation, 2014)

จากการศึกษาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ตของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ข้างต้น จะเห็นได้ว่าหากปัญหาการวิจัยหรือปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องบุคลากรบางส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชปล่อยปละละเลยในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต เมื่อไม่ได้รับการพัฒนา หรือการปรับปรุงแล้ว ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อหน่วยงาน คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต่อบุคลากรของหน่วยงาน รวมทั้งผลเสียต่อประชาชนและสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

3. เพื่อเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาการบริหาร

จัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ

2. เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ

3. ประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในการเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถ

4. บุคคลที่เกี่ยวข้องและข้าราชการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ตได้รับองค์ความรู้ใหม่หรือความรู้ทางวิชาการที่นำไปใช้ในการวางแผน รวมทั้งใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต

5. หน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษาของภาครัฐและเอกชนได้รับประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในด้านการศึกษา การเรียนการสอน และการวิจัย รวมตลอดทั้งการศึกษาต่อยอดต่อไป

6. ในส่วนของประชาชนซึ่งหากนำไปศึกษาจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันดูแลป้องกันมิให้ผู้ใดเข้าไปบุกรุกทำลายโดยเฉพาะในเขตอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ นอกจากนี้ประชาชนยังใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม และตรวจสอบการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติตามขอบเขตของรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

สำหรับขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน ได้แก่ ภายนอกหน่วยงาน ภายในหน่วยงาน การเรียนรู้และการเติบโต และการเงิน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต ที่ครอบคลุม 3 ตำบลคือ ตำบลเชิงทะเล ตำบลสาคู ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

3. ขอบเขตประชากร

ประชากรคือ ประชาชนเป้าหมายที่ทำการศึกษาทั้งหมดในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต ที่ครอบคลุม 3 ตำบล คือ ตำบลเชิงทะเล ตำบลสาคู ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยแบ่งเป็น

ประชาชนในตำบลเชิงทะเลจำนวน 11,434 คน ตำบลสาคูจำนวน 6,345 คน และตำบลไม้ขาว จำนวน 13,005 คน รวม 30,784 คน (Department of Provincial Administration, 2017)

กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่ทำการศึกษาซึ่งตอบแบบสอบถามในเขตตำบลเชิงทะเล จำนวน 399 คน ตำบลสาคู 221 คน และตำบลไม้ขาว 453 คน รวม 1,073 คน ซึ่งได้จากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 97 หรือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.03 (Yamane, 1967)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณออกเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตามในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน (causality) โดยกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ (เหตุ) คือ “แนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล (Balanced Scorecard) 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ภายนอกหน่วยงาน (2) ภายในหน่วยงาน (3) การเรียนรู้และการเติบโต และ (4) การเงิน (Kaplan & Norton, 1992) โดยผู้ศึกษากำหนดหรือจัดแบ่งกลุ่มของกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ หรือเหตุ ให้ประกอบด้วย 3 ส่วน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ในส่วนของกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม หรือ ผลที่จะได้รับ หรือผลที่จะตามมาในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล โดยสถิติที่นำมาใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ตของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามแนวคิดการบริหารจัดการไอเทิร์มส์ (ITERMS) ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี สถานะทางเศรษฐกิจหรือฐานะทางการเงิน ทรัพยากรมนุษย์ คุณธรรมและสังคม (Wiratchaniphawan, 2009) โดยสถิติที่นำมาใช้คือ ค่าการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient)

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) รูปแบบการวิจัย (2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจน (5) วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

รูปแบบการวิจัย (research design) ผู้ศึกษาได้ออกแบบรูปแบบการวิจัยให้เป็นวิธี

การวิจัยแบบผสม (mixed methods research) (John & Vicki, 2011) วิธีการวิจัยแบบผสมนั้นในทางทฤษฎีหรือในทางวิชาการ หมายถึงการผสมในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น โดยในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นหลัก ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นข้อมูลเสริม ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ในส่วนที่เกี่ยวกับการวิจัยเชิงปริมาณนั้นเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) ที่ให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลสนาม (field data collection) หรือการวิจัยสนาม (field research) เป็นหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งมีประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนมาก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ประชาชนเป้าหมายทั้งหมดที่ทำการศึกษาในเขตอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต ที่ครอบคลุม 3 ตำบลคือ ตำบลเชิงทะเลจำนวน 11,434 คน ตำบลสาคูจำนวน 6,345 คน และตำบลไม้ขาว จำนวน 13,005 คน รวมจำนวนประชากรจำนวน 30,784 คน (Department of Provincial Administration, 2017)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่ทำการศึกษาซึ่งตอบแบบสอบถามในเขตตำบลเชิงทะเลจำนวน 399 คน ตำบลสาคู 453 คน และตำบลไม้ขาว 221 คน รวม 1,073 คน ซึ่งจำนวนนี้ได้มาจากการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 97 หรือความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.03 (Yamane, 2012) การเลือกกลุ่มตัวอย่างเช่นนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างประเภทที่ใช้ความน่าจะเป็น (probability sampling) (Ernest & Edward, 2015) ซึ่งหมายถึงการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักวิชาการทางสถิติ และเป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างในประชากรมีโอกาสถูกสุ่มหรือถูกเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่า ๆ กัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากประชากรเป็นจำนวนมาก โดยแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (validity) ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence หรือ IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.88 และได้ทำการทดสอบ (pretest หรือ try out) จำนวน 50 ชุด เพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม หรือหาค่าครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ที่ระดับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสนามระหว่างวันที่ 1 - 28 กุมภาพันธ์ 2561 ผู้ศึกษาและผู้ช่วยอีก 5 คน แจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน

1,073 ชุด/คน เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้จำนวน 1,000 ชุด/คน (n = 1,000) คิดเป็นร้อยละ 93.16 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,073 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาดำเนินการระหว่างวันที่ 5 - 9 มีนาคม 2561 โดยผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ด้วยตนเองและเป็นการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (face to face interview) ทีละคน ๆ ละไม่น้อยกว่า 60 นาที

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลเชิงปริมาณมาทำการประมวลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางสถิติ (contingency table analysis) (Brian, 1992) รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนาสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative descriptive analysis) (Debra, 2011) นอกจากนี้ ยังใช้ภาพประกอบตามความจำเป็น สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ดังนี้ ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) หรือ S.D. ค่าการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพหลังจากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประมวล (จัดกลุ่ม) แปลความ วิเคราะห์ และเขียนพรรณนาหรือบรรยาย (descriptive interpretation and descriptive analysis approach) ไว้ในตาราง (Joanna & Alison, 2006) ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งนำมาเสริม หรือเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลหลักของการศึกษาครั้งนี้

สรุปผลของการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลของการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.80) เป็นชายและกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.80) มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.20) อยู่ในตำบลไม้ขาว สำหรับผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 2.29) คือ ด้านภายนอกหน่วยงาน ได้แก่ คำถามที่ว่า "บุคลากรบางส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืชปล่อยปละละเลยในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ"

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิด

การบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 2.42) คือ ด้านภายนอกหน่วยงาน ได้แก่คำถามที่ว่า บุคลากรของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชไม่ควรปล่อยปละละเลยในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ แต่ควรให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง”

3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3.) พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ได้แก่ ด้าน (1) ภายนอกหน่วยงาน (2) ภายในหน่วยงาน (3) การเรียนรู้และการเติบโต และ (4) การเงิน (ตัวแปรอิสระ) ล้วนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการไอเทิร์ม รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ข้อมูลข่าวสาร (2) เทคโนโลยี (3) สถานะเศรษฐกิจ (4) คุณธรรม และ (5) สังคม (ตัวแปรตาม) ยกเว้นด้านทรัพยากรซึ่งไม่มีอิทธิพลต่อกัน ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ ในจังหวัดภูเก็ตของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ด้านภายในหน่วยงาน (2) ด้านภายนอกหน่วยงาน (3) ด้านการเงิน และ (4) ด้านการเรียนรู้และการเติบโต

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ศึกษาได้นำผลแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2. - 3. มาอภิปรายผลดังนี้

เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งเป็นประชาชนในเขตพื้นที่ 3 ตำบลในจังหวัดภูเก็ต คือ ตำบลเชิงทะเล ตำบลสาคู ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน เห็นด้วยในระดับมากต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านภายนอกหน่วยงาน ที่ว่า “บุคลากรของกรมฯ ไม่ควรปล่อยปละละเลยในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ แต่ควรให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง” ($\overline{X}$ = 2.42) นั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นข้อเสนอแนะหรือเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญและตรงประเด็น หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชนำแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการดังกล่าวไปยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ย่อมมีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุลประสบความสำเร็จ และช่วยตอบสนอง

ความต้องการของประชาชนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชน เพราะจะช่วยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งทัศนคติที่ดีและมีความเชื่อมั่นไว้วางใจต่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และบุคลากร อีกทั้งอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ตมีพื้นที่ครอบคลุมในส่วนพื้นที่ที่มีประชาชนพำนักอาศัยอยู่ ดังนั้น การให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องจึงเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ หรือเป็นข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็นแนวทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ที่สำคัญมี 2 ข้อ ดังนี้

(1) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชควรตระหนักรู้ในความสำคัญ และกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประสานร่วมมือ (Collaboration) และการสร้างแนวร่วมกับชุมชนและสื่อมวลชนทุกแขนงในแต่ละพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่แจ้งข่าว เฝ้าระวัง และป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถ รวมตลอดถึงสร้างเครือข่ายกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานในท้องที่

(2) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชควรให้ความสำคัญ และกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการกำกับดูแลบุคลากรของอุทยานแห่งชาติสิรินาถให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ มุมานะ เสียสละ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ในขณะเดียวกัน ผู้บริหารทุกระดับควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องดังกล่าวด้วย เช่นนี้สอดคล้องกับพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปี พ.ศ. 2552 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ 31 มีนาคม ปี พ.ศ. 2552 ความว่า “การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการมีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน ข้าราชการทุกฝ่ายทุกระดับจึงต้องทำความเข้าใจในความสำคัญข้อนี้ให้ถ่องแท้ แล้วเพียรพยายามปฏิบัติงานของตนด้วยความตั้งใจ จริงใจ และด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง เพื่อให้งานที่ทำบังเกิดผลประโยชน์เป็นความเจริญมั่นคงแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชควรกำหนดและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุลไปปรับใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการ หรือ

ใช้เป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญของการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators หรือ KPIs) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ด้านภายในหน่วยงาน (2) ด้านภายนอกหน่วยงาน (3) ด้านการเงิน และ (4) ด้านการเรียนรู้และการเติบโต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อไปนี้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ศึกษาในครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 5 ข้อ ดังนี้

2.1 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำ “แนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล” มาใช้เป็นกรอบแนวคิดสำคัญสำหรับประยุกต์ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต ทำให้ทราบและเข้าใจ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ตตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างชัดเจน และครอบคลุมมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้าน (1) ภายนอกหน่วยงาน (2) ภายในหน่วยงาน (3) การเรียนรู้และการเติบโต และ (4) การเงิน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในหน่วยงานอื่น นอกเหนือจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต ของหน่วยงานต่อไป อย่างไรก็ตาม ในการศึกษา หรือการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวคิดในครั้งนี้ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษาก็ได้ หรือตัดบางด้านออกก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้าน ในทางตรงกันข้าม อาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นอีกก็ได้ตามความเหมาะสม แต่ควรให้เหตุผลไว้ด้วยเสมอ

2.2 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาต่อเนื่องอย่างละเอียดและเจาะลึกต่อไปว่า เพราะเหตุผลกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเห็นว่า การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต ด้านภายในหน่วยงาน จึงสำคัญและจำเป็นมากที่สุด หรือเหตุใดด้านการเรียนรู้และการเติบโตจึงสำคัญและจำเป็นน้อยที่สุด เป็นต้น

2.3 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยคุณภาพในเชิงเปรียบเทียบ เช่น การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ตตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบ

สมดุล กับกรมป่าไม้ กรมธนารักษ์ (ที่ราชพัสดุ) หรือหน่วยงานอื่นที่มีกรอบภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกัน

2.4 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิด หรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษา และวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ต เช่น การบริหารจัดการรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) การบริหารจัดการที่ยั่งยืน การบริหารจัดการยุคดิจิทัล การบริหารจัดการตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นต้น

2.5 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันการบุกรุกอุทยานแห่งชาติสิรินาถในจังหวัดภูเก็ตโดยตรง เช่น ผู้บริหารของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้บริหารของกรมที่ดิน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น

REFERENCES

Brian, S.E. (1992). **The Analysis of Contingency Tables.** 2nd Edition. Boca Raton, Florida: Chapman and Hall/CRC.

Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. (2010). **Southern National Park.** Bangkok: Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. (in Thai)

Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. (2014). **Annual Report 2014.** Bangkok: Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. (in Thai)

Department of Provincial Administration. (2017). **Population and Housing 2016.** Retrieved March 8, 2017, From http://stat.dopa.go.th. (in Thai)

Ernest, L.C. & Edward, N. (2015). **An Introduction to Survey Research.** NY: Business Expert Press, LLC.

Joanna, J.M.B. & Alison J.W. (2006). A Critical Evaluation of the Use of Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) in Health Psychology. **Psychology and Health**. 21 (1), 87-108.

John, W.C. & Vicki, L.P.C. (2011). **Designing and Conducting Mixed Methods Research**. 2nd Edition. Thousand Oaks, California : Sage Publications, Inc.

Kaplan, R.S. & Norton, D.P. (1992). The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance. **Harvard Business Reviews**. 71-79.

Ministry of Natural Resources and Environment. (2004). **Ministerial Regulations: Government Division of Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation 2004**. Bangkok: Ministry of Natural Resources and Environment. (in Thai)

Wiratchaniphawan, W. (2009). **Management Administration of State Agencies: Comparative Analysis of Indicators**. Bangkok: Four Pez. (in Thai)

Yamane, T. (1967). **Elementary Sampling Theory**. NJ: Prentice-Hall.

บทความวิจัย

การพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยตามความคาดหวังและต้องการของประชาชน กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

THE ROLE OF THE ARMED FORCES DEVELOPMENT COMMAND IN DEVELOPMENT TO ASSISTANCE THE FLOOD VICTIMS ON EXPECTATION AND NEED OF PEOPLE A CASE STUDY AT TAMBON CHAIBURI AMPHOE MUANG PHATTHALUNG

ณัฏฐ์วารัณ สุขวงศ์[1*] วัชรินทร์ อินทพรหม[2] และ วณิฎา ศิริวรสกุล[3]

Natthawaran Sookwong[1*], Wacharin Intaprom[2] and Wanida Siriworasakul[3]

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2, 3]

Master of Public Administration, Program in Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand[1*, 2, 3]

Email: natthawaran2738@gmail.com[1*]

Received: 2018-10-04

Revised: 2019-05-21

Accepted: 2019-05-21

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) บทบาทในการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี (2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี และ (3) แนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสม เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ 0.79 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

ประชาชนตำบลชัยบุรี ทั้ง 13 หมู่บ้าน จำนวน 381 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน และทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร โดยใช้สถิติ Pearson Correlation และการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 21 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยวิธีการแบบสามเส้า

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า (1) บทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัย อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านการช่วยฟื้นฟูพื้นที่เกิดอุทกภัย อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง ด้านหน้าที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ด้านพื้นที่รับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ด้านเจ้าหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ อยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านลักษณะสภาพอากาศ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านงบประมาณภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ด้านการบูรณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก และ ด้านความคาดหวังและความต้องการของประชาชน อยู่ในระดับมาก และ (3) แนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า (1) บทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยของหน่วยงานบัญชาการพัฒนา พบว่ามีการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้ผลลัพธ์ความสำเร็จตามที่หน่วยงานและประชาชนต้องการอย่างที่คาดหวังไว้ (2) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยภายใน พบว่า หน่วยงานมีการวางแผนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามนโนบายที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน มีการสร้างเครือข่ายจิตอาสาในการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ที่เข้าถึงลำบาก และปัจจัยภายนอก ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนควรได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ และมีการจัดสรรงบประมาณลงสู่พื้นที่ที่ประสบปัญหาอุทกภัยอย่างเพียงพอและทั่วถึง

คำสำคัญ: บทบาท หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย

ABSTRACT

The research aims to study 1) Role in the implementation of the Armed Forces Development Command in helping flood victims in Tambon Chaiburi 2) Implication factors to the implementation of the Armed Forces Development Command in assistance to flood victims in Tambon Chaiburi 3) Development Guidelines of the role of the Armed Forces Development Command in assistance to flood victims in Tambon Chaiburi. It is the mixed research with Quantitative and Qualitative research. The research instrument used the interview form. 21 persons who involved in disaster relief provided relevance information. Data analysis by content analysis and content consistency check by three ways. In the quantitative research used a questionnaire with an alpha coefficient of 0.79. Population was random from 13sampling villages of Tambon Chaiburi, Amphoe Muang, Phatthalung province, was 381 samples of people. Descriptive statistics use to analyze data in frequency, percentage, mean and standard deviation. Hypothesis testing to analyze variable means by Pearson Correlation coefficient.

The research found in part of internal factors which affect the assistance to victims of the Armed Forces Development Command included the policy is moderate. The responsibility, the responsible area and the management are high. The staff is the highest. And the materials are high. In part of, external factors that affect the assistance to victims of the Armed Forces Development Command the weather is the highest. Government budget is high. Integration and coordination, joint planning between agencies to assist flood victims, are high. Public participation is high. The expectations and needs are high. Additionally, assistance role of the Armed Forces Development Command included the assistance, the protection and the restoration, reach to the expectations and needs of people. The effective ways to Development of the role of the Armed Forces Development Command in assistance to flood victims according to the expectations and needs of people have plans to rescue the victims in accordance with the defined policy, setting up the volunteer network to rescue victims in tribulation area and casualty should be the most restored physical, mental and housing by same to the original things.

Keywords: Role Development, Armed Forces Development Command, Assistance The Flood Victims

บทนำ

ภัยทางธรรมชาติเป็นภัยที่เกิดขึ้นจากกระบวนการความแปรปรวนทางธรรมชาติที่มีเกือบตลอดเวลา เป็นภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลต่อชีวิตมนุษย์และทรัพย์สินต่าง ๆ ทั้งของทางราชการและประชาชน ภัยทางธรรมชาติต่างๆที่มักจะเกิดขึ้นทั่วโลกมีอยู่หลายประเภท ได้แก่ วาตภัย (Storms) อุทกภัย (Flood) พายุฝนฟ้าคะนอง (Thunderstorms) คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surges) คลื่นขนาดใหญ่ในทะเล (Tsunami) แผ่นดินไหว (Earthquake) แผ่นดินถล่ม (Land Slides) ภัยแล้ง (Droughts) ไฟป่า (Forest Fire) ภูเขาไฟระเบิด (Eruption) คลื่นความร้อน (Head wave) และพายุหิมะ (Avalanche) การเกิดภัยทางธรรมชาติจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และลักษณะอากาศท้องถิ่นของประเทศนั้น (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2017)

ตำบลชัยบุรี เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีที่ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากเป็นประจำเมื่อเกิดสถานการณ์อุทกภัยเนื่องจากลักษณะของพื้นที่เป็นที่ลาดต่ำทำให้น้ำที่หลากมาไม่สามารถไหลผ่านออกไปลงทะเลน้อยหรือทะเลสาบสงขลาได้อย่างรวดเร็วจึงเกิดสภาวะน้ำท่วมขังพื้นที่การเกษตรเป็นระยะเวลานาน หมู่บ้านตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มทั้ง 13 หมู่บ้าน มีประชากร 8,200 กว่าคน มีพื้นที่รวม 54.53 ตารางกิโลเมตร หรือ 34,082 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตร 20,000 กว่าไร่ และเป็นพื้นที่อู่นาข้าวที่สำคัญของจังหวัดพัทลุงที่ได้รับความเสียหายจากปัญหาอุทกภัยในแต่ละปีเป็นอย่างมาก (Phatthalung Provincial Fire Prevention and Mitigation Office, 2015)

กระทรวงกลาโหม เป็นหนึ่งในหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้สนับสนุนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่สนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน มีศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบหน้าที่การป้องกัน แก้ไข และบรรเทาสาธารณภัยต่างๆที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติภัย รวมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้อำนวยการศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม การปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติดำเนินการในทุกระดับหน่วย ในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานนั้น หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของกองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม มีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ งานสังคมสงเคราะห์และอื่นๆ ลักษณะงานเป็นการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ยากไร้ รวมทั้งผู้ประสบภัยธรรมชาติและภัยพิบัติต่าง ๆ ตั้งแต่ระยะแรกของการเกิดภัย จนถึงการฟื้นฟูและการพัฒนาสภาวะแวดล้อมระยะยาวหลังภัยพิบัติ จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยหน่วยบัญชาการทหาร

พัฒนาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติตามกรอบของกระทรวงกลาโหมโดยมีหน่วยงานขึ้นตรงเป็นหน่วยดำเนินการตามที่ได้แบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบในแต่ละจังหวัดไว้แล้วทั่วประเทศ (Royal Thai Armed Forces Headquarters, 2012)

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทบาทของ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชน กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เนื่องจากการวิจัยดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยตรงที่จะได้รับการช่วยเหลือ ป้องกัน บรรเทา แก้ไข และฟื้นฟูในสถานการณ์อุทกภัย หน่วยที่ปฏิบัติงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาจะได้รับข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดำเนินการซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยเป็นไปอย่างทันท่วงที แนวทางการบูรณาการและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่จะเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งได้รับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อบทบาทในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา รวมถึงความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่ประสบอุทกภัยที่มีต่อบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา โดยผู้วิจัยสามารถนำผลงานวิจัยที่ได้ไปศึกษาเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทในการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในการช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ที่เหมาะสม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทในการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
3. ได้แนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ที่เหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชน เป็นการศึกษาในกระบวนการ (1) บทบาทและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง (2) ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเพื่อผู้วิจัยจะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นได้ (3) ความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่ประสบอุทกภัยต่อบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเพื่อตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และ (4) หาแนวทางในการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรีให้สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการของประชาชนในการช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิจัย

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 พื้นที่ศึกษา คือ ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

2.2 ประชากร คือ ราษฎรในตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จำนวน 8,200 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ (1) ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (2) ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จำนวน 2 คน (3) นายอำเภอเมืองพัทลุง (4) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพัทลุง (5) ผู้อำนวยการกองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง จำนวน 3 คน (6) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (7) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (8) กำนัน และ (9) ผู้ใหญ่บ้านของตำบลชัยบุรีทั้ง 13 หมู่บ้าน จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 12 เดือน เดือนตุลาคม 2560 ถึงเดือนตุลาคม 2561

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชน กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยด้านต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นดังนี้

แหล่งข้อมูล

พื้นที่ศึกษาและประชากรในเขตตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จำนวน 8,200 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้สูตรในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane,1973) ได้กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 13 หมู่บ้าน จำนวน 381 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ (1) ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนา ภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (2) ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา จำนวน 2 คน (3) นายอำเภอเมืองพัทลุง (4) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพัทลุง (5) ผู้อำนวยการกองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง จำนวน 3 คน (6) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (7) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (8) กำนัน และ (9) ผู้ใหญ่บ้านของตำบลชัยบุรีทั้ง 13 หมู่บ้าน จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถามแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย (1) ปัจจัยส่วนบุคคล (2) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อบทบาท(3) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อบทบาท (4) บทบาทของหน่วยงาน และ (5) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้บริหารและผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาภาค 4 ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 43 หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพัทลุง ผู้อำนวยการกองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง นายอำเภอเมืองพัทลุง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน รูปแบบการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้างปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ระหว่างเดือนตุลาคม 2559 ถึงเดือนธันวาคม 2559 จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือกแต่ละข้อก่อนทำการวิเคราะห์ผลและรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ระหว่างเดือนมกราคม 2560 ถึงเดือนตุลาคม 2560 โดยเข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง จากนั้นนำข้อมูลที่สัมภาษณ์ได้มาทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) พิสูจน์

ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ด้วยการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลนั้นถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ก่อนทำการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน และทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร โดยใช้สถิติ Pearson Correlation และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยวิธีการแบบสามเส้า (Triangulation)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

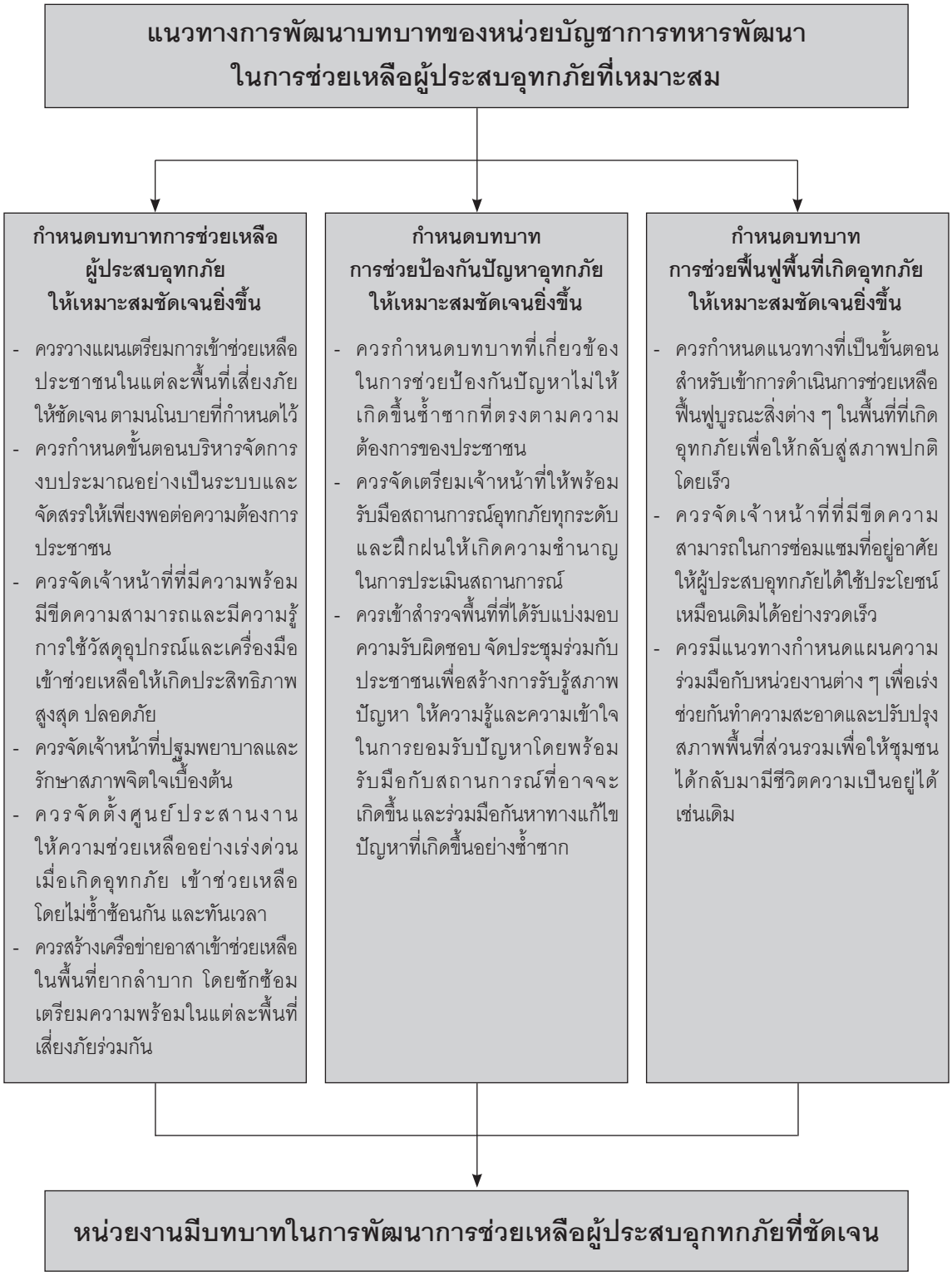
1. บทบาทในการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุงพบว่า(1) บทบาทด้านการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.76) ส่วนใหญ่พบว่าประสิทธิภาพการขนย้ายสิ่งของให้กับผู้ประสบอุทกภัย ($\overline{X}$ = 4.88) (2) บทบาทด้านการช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.71) ส่วนใหญ่พบว่าประสิทธิภาพการขุดลอดลำคลองหนองบึง ($\overline{X}$ = 4.88) และ (3) บทบาทด้านการช่วยฟื้นฟูพื้นที่เกิดอุทกภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.61) ส่วนใหญ่พบว่าประสิทธิภาพการปรับพื้นที่หรือปรับปรุงเส้นทางสัญจรชั่วคราว ($\overline{X}$ = 4.87)

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ (1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.60) ส่วนใหญ่พบว่าเจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนในพื้นที่ประสบอุทกภัย ($\overline{X}$ = 4.83) (*2*) ด้านหน้าที่รับผิดชอบที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.46) ส่วนใหญ่พบว่ามีการช่วยฟื้นฟูปรับสภาพพื้นที่ที่เกิดอุทกภัย ($\overline{X}$ = 4.77) และ (*3*) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) ส่วนใหญ่พบว่าวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือมีเพียงพอต่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ($\overline{X}$ = 4.23) และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ (1) ด้าน

ลักษณะสภาพอากาศ ที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.92) ส่วนใหญ่พบว่าเหตุการณ์อุทกภัยฉุกเฉินที่เกิดขึ้นเวลากลางคืน ส่งผลกระทบต่อการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ($\overline{X}$ = 4.99) (*2*) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.22) ส่วนใหญ่พบว่าประชาชนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาอุกทกภัย ($\overline{X}$ = 4.96) และ (*3*) ด้านความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78) ส่วนใหญ่พบว่าประชาชนมีความคาดหวังและความต้องการที่จะไม่ให้เกิดปัญหาอุทกภัยซ้ำซากในพื้นที่ ($\overline{X}$ = 4.99)

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับบทบาทในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ (1) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (r = 0.707**) มีความสัมพันธ์ในด้านเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (r = 0.931**) (2) ด้านช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง (r = 0.779**) มีความสัมพันธ์ในด้านเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (r = 0.922**) และ (3) ด้านการฟื้นฟูพื้นที่เกิดอุทกภัย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง (r = 0.819**) มีความสัมพันธ์ในด้านด้านเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (r = 0.944**) และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับบทบาทในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ (1) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง (r = 0.733**) มีความสัมพันธ์ในด้านการบรูณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน (r = 0.931**) (2) ด้านการป้องกันปัญหาอุทกภัย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง (r = 0.760**) มีความสัมพันธ์ในด้านการบูรณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน (r = 0.823**) และ (3) ด้านการฟื้นฟูพื้นที่อุทกภัย ภาพรวมอยู่ในระดับสูง (r = 0.799**) มีความสัมพันธ์ในด้านการบูรณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน (r = 0.853**)

4. แนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุงที่เหมาะสมประกอบด้วย 3 บทบาท คือ (1) ด้าน การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (2) ด้านการช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัย และ (3) ด้านการช่วยฟื้นฟูพื้นที่เกิดอุทกภัย สามารถสรุปตามภาพดังนี้

แนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยที่เหมาะสม
กำหนดบทบาทการช่วยเหลือ
ผู้ประสบอุทกภัย
ให้เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น
- ควรวางแผนเตรียมการเข้าช่วยเหลือประชาชนในแต่ละพื้นที่เสี่ยงภัยให้ชัดเจน ตามนโนบายที่กำหนดไว้
- ควรกำหนดขั้นตอนบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบและจัดสรรให้เพียงพอต่อความต้องการประชาชน
- ควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อม มีขีดความสามารถและมีความรู้การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเข้าช่วยเหลือให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ปลอดภัย
- ควรจัดเจ้าหน้าที่ปฐมพยาบาลและรักษาสภาพจิตใจเบื้องต้น
- ควรจัดตั้งศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเมื่อเกิดอุทกภัย เข้าช่วยเหลือโดยไม่ซ้ำซ้อนกัน และทันเวลา
- ควรสร้างเครือข่ายอาสาเข้าช่วยเหลือในพื้นที่ยากลำบาก โดยชักซ้อมเตรียมความพร้อมในแต่ละพื้นที่เสี่ยงภัยร่วมกัน
กำหนดบทบาท
การช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัย
ให้เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น
- ควรกำหนดบทบาทที่เกี่ยวข้องในการช่วยป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำซากที่ตรงตามความต้องการของประชาชน
- ควรจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ให้พร้อมรับมือสถานการณ์อุทกภัยทุกระดับและฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการประเมินสถานการณ์
- ควรเข้าสำรวจพื้นที่ที่ได้รับแบ่งมอบความรับผิดชอบ จัดประชุมร่วมกับประชาชนเพื่อสร้างการรับรู้สภาพปัญหา ให้ความรู้และความเข้าใจในการยอมรับปัญหาโดยพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น และร่วมมือกันหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซาก
กำหนดบทบาท
การช่วยฟื้นฟูพื้นที่เกิดอุทกภัย
ให้เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น
- ควรกำหนดแนวทางที่เป็นขั้นตอนสำหรับเข้าการดำเนินการช่วยเหลือฟื้นฟูบูรณะสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่ที่เกิดอุทกภัยเพื่อให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว
- ควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีขีดความสามารถในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้ผู้ประสบอุทกภัยได้ใช้ประโยชน์เหมือนเดิมได้อย่างรวดเร็ว
- ควรมีแนวทางกำหนดแผนความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเร่งช่วยกันทำความสะอาดและปรับปรุงสภาพพื้นที่ส่วนรวมเพื่อให้ชุมชนได้กลับมามีชีวิตความเป็นอยู่ได้เช่นเดิม
หน่วยงานมีบทบาทในการพัฒนาการช่วยเหลือผู้ประสบอุกทกภัยที่ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

1) บทบาทในการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ได้แก่ (1) ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย คือ หน่วยงานมีการขนย้ายสิ่งของให้กับผู้ประสบอุทกภัย และมีการค้นหาช่วยชีวิตผู้ประสบอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ (2) ด้านการช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัย คือ หน่วยงานมีหน้าที่สนับสนุนในการขุดลอกลำคลองหนองบึง การทำคันดิน ผนังกั้นน้ำ แนวป้องกันน้ำท่วม และ (3) ด้านการช่วยฟื้นฟูพื้นที่เกิดอุทกภัย คือ หน่วยงานได้ช่วยปรับปรุงพื้นที่ ปรับปรุงเส้นทางเพื่อใช้ในการสัญจร เป็นการชั่วคราว ช่วยซ่อมแซมปรับปรุงสถานที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Boonsom (1997) ได้กล่าวว่า การแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะเป็นไปได้อย่างถูกต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจในบทบาทที่ตนต้องแสดงหรือประสบการณ์ของผู้ที่แสดงบทบาท และยังสอดคล้องกับ Ministry of Defence. (2015) ที่กำหนดไว้ เรื่องการจัดการหลังเกิดภัย มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาทุกข์ขั้นต้นแก่ผู้ประสบภัยโดยเร็ว ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ และการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยและเพื่อฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ (1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนในพื้นที่ประสบอุทกภัย และมีความสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยได้เป็นอย่างดี (2) ด้านหน้าที่รับผิดชอบ มีการช่วยฟื้นฟูปรับสภาพพื้นที่ที่เกิดอุทกภัย และมีการดำเนินการช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาอุทกภัย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Boonlue (2001) ได้อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ การกระทำ หรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ได้แก่ (1) ด้านลักษณะสภาพอากาศ เมื่อเกิดเหตุการณ์อุทกภัยฉุกเฉินเวลากลางคืน ส่งผลกระทบต่อการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย มีความแปรปรวนของสภาพลมฟ้าอากาศและฝนที่ตกลงมาอย่างต่อเนื่อง เป็นปัญหาสำคัญต่อการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยเป็นอย่างมาก แต่เจ้าหน้าที่ก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและให้ข่าวสารแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากอุทกภัยอย่างทั่วถึงและเสมอภาค (2) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในการแก้ไขปัญหาอุกทกภัย มีการทำความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดอุทกภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานได้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที สอดคล้องกับแนวคิดของ Blumer (1979) ที่ได้กล่าวถึง มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงจำเป็นต้องมีการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ในเชิงของการสื่อความหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำให้ผู้กระทำมีความหมายร่วมกันที่จะนำข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Thongchai, S. & Chaiyos, S. (1999) ที่ได้กล่าวว่า กระบวนการการแสดงบทบาทของบรรดาสมาชิกภายในองค์การสามารถกำหนดเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นระยะของการคาดหมายในบทบาท ระยะที่ 2 เป็นระยะที่เป็นทางการคนที่เข้ามาถูกกำหนดบทบาทที่จะต้องแสดง ระยะที่ 3 เป็นระยะของการเรียนในบทบาท และระยะที่ 4 ระยะของการคงอยู่หรือออกไปจากองค์การ

3) แนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุงที่เหมาะสม ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย กำหนดบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ให้เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ควรวางแผนเตรียมการเข้าช่วยเหลือประชาชนในแต่ละพื้นที่เสี่ยงภัยให้ชัดเจน ตามนโนบายที่กำหนดไว้ควรกำหนดขั้นตอนบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบและจัดสรรให้เพียงพอต่อความต้องการประชาชนควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อม มีขีดความสามารถและมีความรู้การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเข้าช่วยเหลือให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ปลอดภัยควรจัดเจ้าหน้าที่ปฐมพยาบาลและรักษาสภาพจิตใจเบื้องต้นควรจัดตั้งศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเมื่อเกิดอุทกภัย เข้าช่วยเหลือโดยไม่ซ้ำซ้อนกันและทันเวลาควรสร้างเครือข่ายอาสาเข้าช่วยเหลือในพื้นที่ยากลำบาก โดยซักซ้อมเตรียมความพร้อมในแต่ละพื้นที่เสี่ยงภัยร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Charn, (1999) ได้กล่าวว่า อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการงานที่ควรจะต้องกระทำในสถานภาพต่าง ๆ เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม โดยจะถูกกำหนดและวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนเพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติที่ดีในบางสถานการณ์อาจมีเหตุการณ์อื่นเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยตามความคาดหวังและความต้องการของประชาชน กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ด้านที่คะแนนน้อยที่สุดมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ด้านนโยบาย โดยภาพรวมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การวางแผนให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยมีความเหมาะสม ดังนั้น ต้องมีการกำหนดแผนการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยอย่างชัดเจนเพื่อให้นโยบายของหน่วยได้มาตรฐานชัดเจน

1.2 ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ มีการติดตามผลจากการดำเนินงานช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานในทุกพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานและนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ด้านที่คะแนนน้อยที่สุดมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

2.1 ด้านงบประมาณภาครัฐ โดยภาพรวมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ มีการจัดสรรงบประมาณภาครัฐลงสู่ท้องถิ่นหรือหน่วยงานในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐรวดเร็วทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ ภาครัฐควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนตามพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อนและรีบดำเนินการจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่อย่างรวดเร็วและทั่วถึงตามความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่รอการช่วยเหลืออยู่

2.2 ด้านการบูรณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงาน โดยภาพรวมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ มีการกำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยได้ชัดเจน ต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกำหนดแนวในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยให้ชัดเจน

3. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ด้านที่คะแนนน้อยที่สุด มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการช่วยฟื้นฟูพื้นที่เกิดอุทกภัย โดยภาพรวมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ประสิทธิภาพการรื้อถอนสิ่งกีดขวางเศษซากขยะ เมื่อเหตุการณ์เข้าสู่สภาวะปกติ ควรมีการส่งกำลังพลลงสู่พื้นที่เพื่อกระจายกำลังช่วยกันกับชาวบ้านทำความสะอาดฟื้นฟูสถานที่อยู่อาศัย พื้นผิวการจราจร ให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติให้ได้เร็วที่สุด

3.2 ด้านการช่วยป้องกันปัญหาอุทกภัย โดยภาพรวมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ ประสิทธิภาพการประเมินสถานการณ์เพื่อเตรียมการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้การป้องกันปัญหาอุทกภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หน่วยงานควรมีการประชุม สั่งการเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านจัดเตรียมกำลังพล เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ให้พร้อมปฏิบัติงานโดยเหมาะสมกับสถานการณ์และพื้นที่ที่เกิดอุทกภัย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการอุทกภัย ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อเป็นการป้องกันและลด

ผลกระทบ โดยมีการประเมินความเสี่ยง การสร้างความรู้ความเข้าใจและ การตระหนักเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาข้อมูลของชุมชนโดยการจำแนกตามสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ในแต่ละชุมชนถึงความยากง่ายในการเข้าถึงชุมชน อาจใช้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อให้เกิดการตระหนักถึงปัญหาและหาแนวร่วมในการส่งข่าวเตือนเกี่ยวกับอุทกภัย หรือภัยพิบัติด้านอื่น ๆ

REFERENCES

Blumer, C. (1979). **The Psychology of Sunk Cost.** NY: Organizational Behavior and Human

Boonlue, K. (2001). **Expected roles and actual roles of upper secondary school administrators in the promotion of learning reform.** Thesis Master of Education, Faculty of Management Studies, Rajabhat Institute Phetchaburi. (in Thai)

Boonsom, P. (1997). **The role and duty of the representatives of the Ministry of Education in the working group on rural development.** Thesis Master of Arts, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng university. (in Thai)

Charn, S. (1999). **Relationships between job behaviors and morality of secondary school administrators Department of General Education Loei Province.** Thesis Master of Education, Faculty of Management Studies, Khonkaen University. (in Thai) Decision Processes. 35, 124 - 140.

Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2017). **Guide the people in preparation for disaster safety.** (6thedition). Bangkok : Work Printing.

Ministry of Defence. (2015). **Mitigation Plan, Ministry of Defense, 2015.** Bangkok: Ministry of Defence. (in Thai)

Phatthalung Provincial Fire Prevention and Mitigation Office. (2015). **Plan for Prevention and Mitigation of Phatthalung Province, 2015.** Phatthalung: Department of Disaster Prevention and Mitigation. (in Thai)

Royal Thai Armed Forces Headquarters. (2012). **Royal decree divided the government and the duties of the government Ministry of Defense (No. 2), 2012.** Bangkok: Royal Thai Armed Forces Headquarters. (in Thai)

Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. NY: Harper and Row Publication.

Thongchai, S. & Chaiyos, S. (1999). **Organizational Behaviors.** Bangkok : Thai Wattana Panich. (in Thai)

บทความวิจัย

Wow! Service พิชิตเป้าหมาย: การพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัย โดยบุคลากรสายสนับสนุน วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

Wow! Service Conquer the Goal: Developing Practice Guidelines to Support and Facilitate Research Productivity among Supportive Staffs at Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi

ชมพู เนินหาด[1*] ยศพล เหลืองโสมนภา[2] ชดช้อย วัฒนะ[3] และ ดาราวรรณ รองเมือง[4]

Chompoo Nernhad[1*], Yosapon Leaungsomnapa[2], Chodchoi Wattana[3] and Daravan Rongmuang[4]

ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ประเทศไทย[1*, 2, 3, 4]

Research and academic services section, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi[1*, 2, 3, 4]

Email: Chompoo1@pnc.ac.th[*]

Received: 2018-12-25

Revised: 2019-04-17

Accepted: 2019-05-22

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยสำหรับบุคลากรสายวิชาการ 2) เปรียบเทียบจำนวนโครงการวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการ ก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ 3) เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาแนวปฏิบัติฯ เป็นบุคลากรสายสนับสนุน คณะกรรมการงานวิจัย และบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 11 คน และกลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลแนวปฏิบัติ คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรสายวิชาการทุกคนที่ปฏิบัติงานจริงในวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ในปี 2558 จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความพึงพอใจต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์ของวิทยาลัย และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัย แบบบันทึกจำนวนโครงการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา Repeated Measure ANOVA และ Bonferroni's method เปรียบเทียบ

ร้อยละโครงการวิจัยก่อนและหลังพัฒนาด้วย McNemar's test ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยสำหรับบุคลากรสายวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบเอกสารให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสาร การเดินเอกสาร ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารโครงการวิจัย จัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคลากรสายวิชาการ กรณีเกิดการสูญหายของข้อมูล ปรับปรุงระบบการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัยรายไตรมาส โดยพัฒนาแบบฟอร์มให้ง่ายต่อการกรอกข้อมูล และ 2) จำนวนโครงการวิจัยก่อนการพัฒนาแนวปฏิบัติ ในปี 2556 และปี 2557 ไม่แตกต่างกัน หลังการพัฒนาแนวปฏิบัติพบว่าปริมาณโครงการวิจัยในปี 2558 สูงกว่าปี 2556 และปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ปริมาณโครงการวิจัยในปี 2559 สูงกว่าปี 2556 และปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) และยังพบว่าจำนวนโครงการวิจัยปี 2559 สูงกว่าปี 2558 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) และ 3) บุคลากรสายวิชาการมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยภายหลังการใช้แนวปฏิบัติมากกว่าก่อนใช้แนวปฏิบัติ

คำสำคัญ แนวปฏิบัติ การผลิตผลงานวิจัย บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน

ABSTRACT

This action research aim to 1) developing guidelines to support and facilitate research production of academic staff 2) comparing the number of research projects of academic staff before and after implement the guidelines 3) comparing the satisfaction with support and facilitate research production among academic staff before and after implement the guidelines. A total sample of 11 research working committee and supportive staff participated in guideline development phase and 64 academic staffs during the year 2015 participated in guideline evaluation phase. Data collection tools composed of the satisfaction questionnaire about the support for research and innovation based on college identity open-ended questionnaire about opinion in support and facilitate research conduction among academic staffs, and research project record form. The data was analyzed using descriptive statistic, the Repeated Measures ANOVA and Bonferonni's method, and comparing the percentage of the research projects before and after implementing the guidelines using the McNemar's test. The qualitative data from open-ended questionnaires were analyzed using content analysis. The result revealed that: 1) the guidelines for supporting and facilitating research production of academic staff

including developed the document system that easily to access, facilitated in documents preparation and submission, checked the accuracy of the document, collected the research project documents in order to back up the information in case of losing the data, improved progress monitoring system in quarterly, developed a form that is easy to fill in, 2) the number of research projects of academic staff before the development of practice guidelines in 2013 and 2014 were not different. After implementing the guidelines, it was found that the number of research projects in 2015 was significantly higher than those in 2013 and 2014 ($p < .01$). The number of research projects in 2016 was significantly higher than those in 2013 and 2014 ($p < .001$) and the number of research projects in 2016 was significantly higher than those in 2015 ($p < .01$) and 3) the mean score of the satisfaction with support and facilitate research production among academic staff after implementation the program was higher than before.

Keywords: practice guidelines, research productivity, academic staff, supportive staff

บทนำ

บุคลากรสายสนับสนุน เป็นทรัพยากรบุคคลสายงานหนึ่งในวิทยาลัยพยาบาล ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนการทำหน้าที่ของบุคลากรสายวิชาการและมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งต้องทำงานประสานกับบุคลากรสายวิชาการอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้องค์กรสามารถเพิ่มผลลัพธ์และความสำเร็จ บุคลากรสายสนับสนุนด้านการวิจัยมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรสายวิชาการ ในการผลิตและเผยแพร่ผลงานวิจัย รวมถึงงานสร้างสรรค์ตามพันธกิจและทิศทางการดำเนินงานวิจัยขององค์กร ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานผลิตผลงานวิจัยและวิชาการบรรลุตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตผลงานวิจัยมีหลายประการ อาทิ กฎระเบียบทางราชการในการขอทุนและการเบิกจ่ายเงิน หากมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนและล่าช้า ทำให้นักวิจัยมีทัศนคติต่อการวิจัยอยู่ในระดับต่ำ เกิดความรู้สึกเครียดต่อการทำวิจัย (Suwanachit, 2006) ในกรณีนักวิจัยรายใหม่ที่ขาดประสบการณ์การและไม่ชำนาญในการเขียนโครงร่างวิจัย เมื่อเขียนโครงร่างเสนอคณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิแล้วต้องมีการปรับแก้มาก ทำให้นักวิจัยเกิดความท้อแท้ตั้งแต่ยังไม่เริ่มทำวิจัย (Komontri, 2013) ร่วมกับการขาดการติดตามการผลิตผลงานวิจัย ทำให้การดำเนินงานวิจัยไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากภาระงานสอนและงานประจำ

ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถาบัน ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้งานวิจัยไม่แล้วเสร็จตามกำหนด ดังนั้นการจัดบุคลากรสนับสนุนการวิจัยเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยให้แก่บุคลากรสายวิชาการจึงมีความจำเป็น (Sukolpuk, Rungsawang, & Jittavisuttiwong, (2011) จากผลการวิจัยที่ผ่านมายังพบอีกว่าการอำนวยความสะดวก การสนับสนุน การช่วยเหลือ โดยบุคลากรสายสนับสนุน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเพิ่มผลผลิตผลงานวิจัย (Junphuang & Athinuwat, 2016)

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์ของวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ในบุคลากรสายวิชาการ ปี 2556 - 2557 แม้ว่าจะมีคะแนนความพึงพอใจในระดับดี ($M = 4.23 \pm 0.72$) แต่ยังพบปัญหาและอุปสรรคของการผลิตผลงานวิจัยในขั้นตอนการดำเนินงานด้านเอกสารและระเบียบปฏิบัติการจัดทำเอกสารเพื่อเสนอของบประมาณและการเบิกจ่ายงบประมาณที่มีขั้นตอนซับซ้อนยุ่งยาก โดยเฉพาะเรื่องการเบิกจ่ายซึ่งมีระเบียบและขั้นตอนที่บุคลากรสายวิชาการไม่มีความถนัด จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบราชการ ซึ่งแนวปฏิบัติเดิม บุคลากรสายวิชาการผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยต้องดำเนินการเองทั้งหมด ระบบการจัดเก็บเอกสารสำหรับให้ดาวน์โหลดใช้ในการทำโครงการวิจัย เช่น แบบฟอร์มต่าง ๆ ยังขาดความครบถ้วน สมบูรณ์ ต้องศึกษาจากเอกสารเพิ่มเติม ส่งผลให้การดำเนินงานวิจัยมีความล่าช้าและเกิดความเบื่อหน่ายตามมาส่งผลต่อการผลิตผลงานวิจัย

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยหลักซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนด้านการวิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรสายวิชาการในการดำเนินการวิจัยและประเมินประสิทธิผลของแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สามารถผลิตผลงานวิจัยได้ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาและเกิดความพึงพอใจต่อการดำเนินงานด้านการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัย

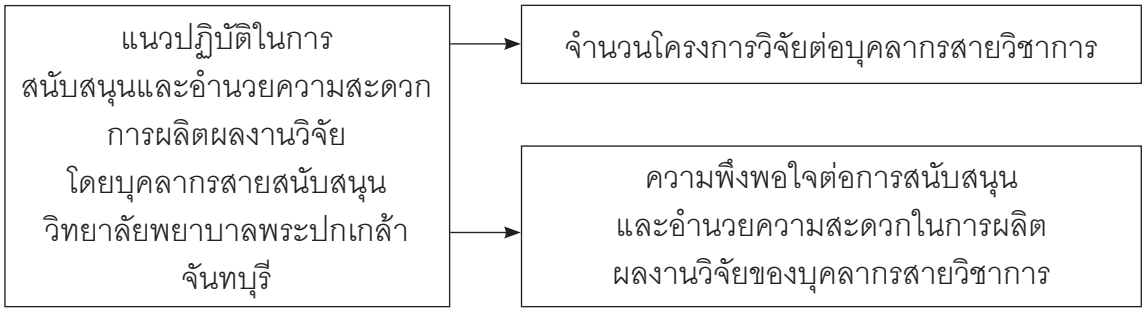
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการผลิตผลงานวิจัยสำหรับบุคลากรสายวิชาการ
2. เปรียบเทียบจำนวนโครงการวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการ ก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ
3. เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้แนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยสำหรับบุคลากรสายวิชาการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนางานวิจัยจากงานประจำ (Routine to research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยคณะผู้วิจัยไม่ได้เสนอขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เนื่องจากกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการตามปกติ เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ในการผลิตผลงานวิจัยและประเมินประสิทธิผลของแนวปฏิบัติ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1. กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนการพัฒนาแนวปฏิบัติ คือ บุคลากรสายสนับสนุนงานวิจัย วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี จำนวน 1 คน บุคลากรสายวิชาการคณะกรรมการงานวิจัย วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี จำนวน 5 คน และตัวแทนบุคลากรสายวิชาการวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี จำนวน 5 คน 2. กลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลแนวปฏิบัติ คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรสายวิชาการทุกคนที่ปฏิบัติงานจริงในวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ในปี 2558 จำนวน 64 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ ที่พัฒนาและปรับปรุงโดยคณะกรรมการงานวิจัย วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี เป็นแบบวัดมาตรา 5 ระดับ (1 - 5 คะแนน) ค่าความเชื่อมั่น 0.93 และแปลผลตามคะแนนเฉลี่ย

2. แบบบันทึกจำนวนโครงการวิจัยที่นำเสนอขอทุนในแต่ละปีงบประมาณและจำนวนบุคลากรสายวิชาการในปีงบประมาณนั้น

3. คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรสาย

วิชาการต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของงานวิจัย วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี โดยการสัมภาษณ์รายบุคคล

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการผลิตผลงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรสายสนับสนุน และความต้องการการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้บุคลากรสายวิชาการผลิตผลงานวิจัยได้มากขึ้น โดยศึกษาข้อมูลย้อนหลังจากการประเมินความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรสายวิชาการ ต่อการดำเนินงานของงานวิจัย ในปีงบประมาณ 2556 - 2557

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการผลิตผลงานวิจัย สำหรับบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี โดยบุคลากรสายสนับสนุนงานวิจัย คณะกรรมการงานวิจัย และตัวแทนบุคลากรสายวิชาการร่วมออกแบบแนวปฏิบัติที่ช่วยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ โดยการปรับแก้ไขข้อจำกัด ลดขั้นตอนที่ทำให้เกิดความยุ่งยาก และช่วยสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ตามข้อเสนอแนะของบุคลากรสายวิชาการทั้งจากแบบประเมินและการสัมภาษณ์รายบุคคล

ขั้นตอนที่ 3 การนำแนวปฏิบัติไปใช้โดยบุคลากรสายสนับสนุนงานวิจัย และคณะกรรมการงานวิจัย นำแนวปฏิบัติที่ร่วมกันพัฒนาใช้เป็นแนวทางการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัยในปีงบประมาณ 2558

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้น โดยเปรียบเทียบจำนวนโครงการวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ เปรียบเทียบความพึงพอใจของบุคลากรสายวิชาการต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัยก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติ และวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ ก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ ในปี 2556 - 2559 ด้วยสถิติ Repeated Measure ANOVA และเปรียบเทียบรายคู่ด้วย Bonferroni's method

3. เปรียบเทียบร้อยละโครงการวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการ ก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ (ระหว่างปี 2558 กับปี 2556 และปี 2557 และระหว่างปี 2559 กับปี 2556 และปี 2557) ด้วยสถิติ McNemar's test

4. ข้อมูลความคิดเห็นต่อบริการในเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิดนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยสำหรับบุคลากรสายวิชาการ ตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1. ขั้นการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการผลิตผลงานวิจัย จากการศึกษาข้อมูลย้อนหลังเกี่ยวกับผลการดำเนินงานสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยในปีงบประมาณ 2556 - 2557 สรุปได้ดังนี้

1.1 การเบิกจ่ายงบประมาณในการทำวิจัย มีรายละเอียดค่อนข้างมากทำให้ผู้ทำวิจัยเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ในการทำงาน เนื่องจากงานประจำมีมากและยังพบอุปสรรคการเบิกจ่ายที่ยุ่งยากทำให้ไม่อยากทำการวิจัย

1.2 จำนวนโครงการวิจัยที่ขอรับการสนับสนุนน้อย เนื่องจากบุคลากรสายวิชาการส่วนหนึ่งรู้สึกว่าการทำงานวิจัยเป็นสิ่งที่ยากทำให้ไม่เสนอโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาในการของบประมาณ

1.3 กระบวนการทำวิจัยมีขั้นตอนและรายละเอียดที่ยุ่งยาก ตั้งแต่ขั้นขออนุมัติจนถึงขั้นรายงานผลการวิจัย ทำให้การผลิตผลงานวิจัยมีค่อนข้างน้อย

1.4 แบบฟอร์มต่าง ๆ ของงานวิจัยที่อยู่บน เว็บไซต์ ไม่แสดงรายละเอียดที่ชัดเจนทำให้ไม่สะดวกสำหรับการดาวน์โหลดเพื่อใช้งาน

1.5 งานวิจัย ควรมีวิธีการช่วยให้นักวิจัยลดเวลา ขั้นตอนที่ใช้ในการทำเอกสารต่าง ๆ เช่น การทำจัดซื้อ จัดจ้าง

2. ขั้นการพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกสำหรับบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี เพื่อผลิตผลงานวิจัย พบว่า แนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรสายวิชาการในการผลิตผลงานวิจัยที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาระบบเอกสารให้สามารถเข้าถึงได้สะดวก เช่น ปรับปรุงชื่อเอกสารหรือแบบฟอร์มให้ชัดเจน เพื่อสะดวกต่อการสืบค้น สามารถดาวน์โหลดใช้ในการทำโครงการวิจัยได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2.1.1 ออกแบบและจัดทำ Template โครงการวิจัยเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ประกอบด้วยเนื้อหาเบื้องต้นที่จำเป็น มีตัวอย่างประกอบพร้อมคำอธิบายการเขียนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนโครงร่างของบุคลากรสายวิชาการที่เป็นนักวิจัยใหม่ ดังนี้

1) หัวหน้างานวิจัยออกแบบและจัดทำ Template การเขียนโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับการเขียนโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน เพื่อลดระยะเวลาและขั้นตอนในการเขียนโครงร่างวิจัย

2) บุคลากรสายสนับสนุนด้านการวิจัยจัดทำ Template ประมาณการและรายละเอียดค่าใช้จ่ายการดำเนินงานวิจัย ตามระเบียบการเบิกจ่าย พร้อมทั้งคำอธิบายการเขียนข้อความต่าง ๆ ของแต่ละหัวข้อ เพื่อเป็นแนวทางในการคำนวณงบประมาณโครงการ วางบนเว็บไซต์

วิทยาลัยเพื่อให้บุคลากรสายวิชาการสามารถดาวน์โหลดใช้งานได้สะดวก

2.1.2 จัดทำคู่มือการเบิกจ่ายเงินโครงการวิจัยที่แสดงแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน สำหรับใช้เป็นแนวทาง เพื่อให้การเบิกจ่ายถูกต้อง รวดเร็ว ตามระเบียบที่กำหนด ลดเวลาในการทำงาน ประกอบด้วย ผังแสดงขั้นตอนต่าง ๆ ของการเบิกจ่ายเงิน ตัวอย่างแบบฟอร์มและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.2 อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสาร การเดินเอกสาร พร้อมทั้งช่วยตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของเอกสารโครงการวิจัย

2.2.1 ปรับวิธีการในการทำเอกสารจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงินจากเดิมที่บุคลากรสายวิชาการดำเนินการเองทั้งหมด ให้บุคลากรสายสนับสนุนด้านการวิจัยซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงิน คอยสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดทำและเสนอเอกสารตามขั้นตอนกระทั่งเสร็จสิ้นกระบวนการ รวมทั้งอธิบายขั้นตอนรายละเอียดต่าง ๆ ให้เจ้าของโครงการวิจัยทราบเพื่อเป็นแนวทางให้สามารถดำเนินการได้เองในโอกาสต่อไป

2.2.2 ปรับวิธีการเดินเอกสารต่าง ๆ ที่ต้องนำเสนอตามขั้นตอน จากเดิมที่บุคลากรสายวิชาการต้องเดินเอกสารเองทั้งหมด ให้เป็นหน้าที่ของบุคลากรสายสนับสนุนด้านการวิจัย เช่น การเสนอขออนุมัติโครงการวิจัย การตรวจสอบรายการค่าใช้จ่าย หรือการเสนอบันทึกลาวิจัย และบันทึกขออนุมัติความต้องการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

2.3 จัดระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยให้สามารถสืบค้นข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคลากรสายวิชาการ กรณีเกิดการสูญหายของข้อมูล

2.3.1 ปรับวิธีการจัดเก็บแฟ้มโครงการวิจัยจากเดิมที่ทำการจัดเก็บในแฟ้มแขวนแยกตามภาควิชา แยกตามรายชื่อบุคลากรสายวิชาการ 1 คนต่อ 1 แฟ้ม ใส่โครงการวิจัยทั้งหมดที่ดำเนินการตั้งแต่ปีที่ผ่านมาตามลำดับถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความยากลำบากในการสืบค้นจากการปะปนของเอกสาร จึงปรับวิธีการจัดเก็บแฟ้มโครงการวิจัยใหม่เพื่อให้บุคลากรสายวิชาการสามารถสืบค้นข้อมูลที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็วป้องกันการสูญหายของเอกสาร ดังนี้

1) จัดเก็บโครงการวิจัยตามรหัสโครงการ และแยกสีตามปีงบประมาณภายในแฟ้มบรรจุเอกสารการที่ใช้ในการดำเนินโครงการ เก็บในตู้กระจกที่ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

2) จัดทำสันแฟ้มที่ระบุข้อมูลเพื่อความสะดวกในการค้นหา ได้แก่ รหัสโครงการ ชื่อหัวหน้าโครงการ และชื่อโครงการวิจัย รวมทั้งทำสัญลักษณ์แสดงความคืบหน้าของโครงการวิจัย

2.3.2 จัดระบบในการเก็บแฟ้มโครงการวิจัย ตามผลการดำเนินการ

1) โครงการวิจัยที่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จเมื่อสิ้นปีงบประมาณ จัดเป็นแฟ้มโครงการวิจัยต่อเนื่องและแสดงสัญลักษณ์ด้วยสันแฟ้มที่สีแตกต่างกัน

2) โครงการวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ดำเนินการจัดเก็บรวมในแฟ้มโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จของแต่ละปีงบประมาณเพื่อความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลในอนาคต

2.4 ปรับปรุงระบบการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัยรายไตรมาส โดยพัฒนาแบบฟอร์มให้ง่ายต่อการกรอกข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่สายสนับสนุนการวิจัยกรอกข้อมูลเบื้องต้น เช่น โครงการใหม่ใช้ข้อมูลจากแผนผฏิบัติการสำหรับโครงการวิจัยเก่ากรอกข้อมูลจากแบบติดตามความก้าวหน้าของไตรมาสที่ผ่านมา พร้อมทั้งแนบสำเนาแบบติดตามความก้าวหน้าครั้งก่อนให้ด้วย เพื่อเป็นแนวทางให้ง่ายสำหรับบุคลากรสายวิชาการใช้ประกอบการรายงานความก้าวหน้าในไตรมาสปัจจุบัน

2.4.1 จัดทำผังกำกับงานโดยแสดงไว้บนบอร์ดรายงานผลการดำเนินงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการในแต่ละปีงบประมาณ ให้เจ้าของโครงการสามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการและสำหรับหัวหน้างานวิจัย ในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัยของแต่ละโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน โดยแสดงรายชื่อโครงการที่บรรจุในแผนแต่ละปีงบประมาณและเจ้าของโครงการ รายชื่อโครงการที่ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน รายชื่อโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จ รายชื่อโครงการวิจัยตีพิมพ์/เผยแพร่ และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.5 ติดตามผลการประเมินความพึงพอใจต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ตามอัตลักษณ์ของวิทยาลัย เพื่อนำมาปรับปรุงการให้บริการทุกปี

นอกจากนี้งานวิจัยได้ปรับกลยุทธ์ในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัย ดังนี้

1. เสริมสร้างขวัญกำลังใจในการผลิตงานวิจัย โดยแสดงการชื่นชมผู้ที่มีผลงานวิจัยตีพิมพ์/เผยแพร่ในการประชุมคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย และการประชุมบุคลากรสายวิชาการประจำเดือน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการผลิตผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งแสดงการชื่นชมโดยเสนอผ่านเว็บไซต์วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณต่อสาธารณะ

2. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการไปนำเสนอผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ เช่น จัดหาขาตั้งโปสเตอร์เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกสำหรับการไปนำเสนอผลงานของบุคลากรสายวิชาการในเวทีการวิจัยต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทุน แหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย และการจัดประชุมในระดับชาติและนานาชาติที่มีการนำเสนอผลงานวิจัยแก่บุคลากรสายวิชาการ

3. จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัย โดยเสนอขอจัดซื้อโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีลิขสิทธิ์ (SPSS) สำหรับให้บุคลากรสายวิชาการใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย

3. ขั้นการนำแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัย

ผู้วิจัย ได้นำแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการสนับสนุนพันธกิจด้านการวิจัยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2558 และติดตามผลต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2559 ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรสายวิชาการทุกคนทราบแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1.1 รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ แจ้งในที่ประชุมอาจารย์ประจำเดือน

1.2 แจกคู่มือการผลิตผลงานวิจัย ตำรา และงานสร้างสรรค์ที่แสดงรายละเอียดระบบและกลไกการสนับสนุนการผลิตงานวิจัยของวิทยาลัย และตัวอย่างแบบฟอร์มที่พัฒนาขึ้นให้กับฝ่ายและภาควิชา หน่วยงานละ 1 เล่ม พร้อมทั้งนำขึ้นวางบนเวบไซต์วิทยาลัยที่บุคลากรสายวิชาการทุกคนสามารถเข้าถึงได้สะดวก

1.3 นำคู่มือการเบิกจ่ายเงินโครงการวิจัยที่จัดทำโดยศึกษาจากระเบียบที่เกี่ยวข้องขึ้นวางบนเวบไซต์

1.4 บุคลากรสายสนับสนุนงานวิจัยแจ้งเป็นรายบุคคลเมื่อมีการติดต่อประสานงานในการทำวิจัยของบุคลากรสายวิชาการนั้น ๆ

2. สนับสนุนและอำนวยความสะดวกโดยบุคลากรสายสนับสนุนงานวิจัย ดังนี้

2.1 นำแบบฟอร์มต่าง ๆ วางบนเว็บไซต์และส่งให้บุคลากรสายวิชาการทุกคนทาง Email

2.2 ช่วยจัดทำเอกสารเบิกจ่ายเงินโครงการวิจัย

2.3 ช่วยเดินเอกสาร

2.4 จัดเก็บแฟ้มโครงการวิจัยที่สะดวกต่อการสืบค้นข้อมูล

2.5 พัฒนาแบบฟอร์มการรายงานผลการวิจัยรายไตรมาสให้ง่ายต่อการกรอกข้อมูลพร้อมทั้งกรอกข้อมูลเบื้องต้นให้

2.6 จัดทำผังกำกับผลการดำเนินงานวิจัย เพื่อให้หัวหน้างานวิจัยและเจ้าของโครงการวิจัยติดตามความก้าวหน้า

4. ขั้นการประเมินประสิทธิผลของแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นตามแนวทางที่กำหนด ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบจำนวนโครงการวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการ ก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ

ผลการเปรียบเทียบจำนวนโครงการวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติด้วยสถิติ McNemar's test พบว่าจำนวนโครงการวิจัยก่อนการพัฒนาแนวปฏิบัติ ในปี 2556 และปี 2557 ไม่แตกต่างกัน หลังการพัฒนาแนวปฏิบัติพบว่าปริมาณโครงการวิจัยในปี 2558 สูงกว่าปี 2556 และปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ปริมาณโครงการวิจัยในปี 2559 สูงกว่าปี 2556 และปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .001$) และยังพบว่าจำนวนโครงการวิจัยปี 2559 สูงกว่าปี 2558 อย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบจำนวน โครงการวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการ ก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติด้วยสถิติ McNemar's test

ปีงบประมาณ /จำนวนบุคลากรสายวิชาการ	**จำนวนโครงการวิจัยต่อจำนวนบุคลากรสายวิชาการ (ร้อยละ)**	**เปรียบเทียบระหว่างปีงบประมาณ**	*p-value*
ก่อนการพัฒนาแนวปฏิบัติ			
2556 (n = 66)	9 (13.6)	2556 & 2557	>.05
2557 (n = 64)	10 (15.6)	2556 & 2558	<.01
		2556 & 2559	<.001
หลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ		2557 & 2558	<.01
2558 (n = 64)	19 (29.7)	2557 & 2559	<.001
2559 (n = 59)	28 (47.5)	2558 & 2559	<.01

4.2 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการระหว่างก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติ

ผลการดำเนินงานพบว่าบุคลากรสายวิชาการมีความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยก่อนการพัฒนาแนวปฏิบัติอยู่ในระดับดี โดยหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนพัฒนาแนวปฏิบัติโดยอยู่ในระดับดีมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ ระหว่างก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติ

ปีงบประมาณ	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
2556	4.23	0.53	ระดับดี
2557	4.24	0.24	ระดับดี
2558	4.65	0.18	ระดับดีมาก
2559	4.69	0.41	ระดับดีมาก

4.3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการก่อนและหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำระหว่างก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติในปีงบประมาณ 2556 - 2559 พบว่าคะแนนความพึงพอใจมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอย่างน้อย 1 คู่ ($F = 38.271$, $p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ ระหว่างปีงบประมาณ 2556 - 2559

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
เวลา	1.995	9.835	4.93	38.271	<.001
ความคลาดเคลื่อน	97.751	18.055	.185		

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติจำแนกตามรายคู่ พบว่าคะแนนความพึงพอใจหลังพัฒนาแนวปฏิบัติในปี 2558 สูงกว่าคะแนนก่อนการพัฒนาในปี 2556 อย่างมีนัยสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.65 ± 0.18 vs 4.23 ± 0.53, p < .001) และสูงกว่าปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญ ($\overline{X}$ =4.65 ± 0.18 vs 4.24 ± 0.24, p < .001) นอกจากนี้พบว่าเมื่อติดตามผลในปี 2559 พบว่ามีคะแนนความพึงพอใจสูงกว่าปี 2556 อย่างมีนัยสำคัญ ($\overline{X}$ = 4.69 ± 0.41 vs 4.23 ± 0.53, p < .001) และสูงกว่าปี 2557 อย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน ($\overline{X}$ = 4.69 ± 0.41 vs 4.24 ± 0.24, p < .001) ทั้งนี้พบว่าหลังพัฒนาแนวปฏิบัติและติดตามในปี 2559 บุคลากรสายวิชาการยังคงมีคะแนนความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติในระดับดีมาก โดยไม่แตกต่างจากปี 2558 ($\overline{X}$ = 4.65 ± 0.18 vs 4.69 ± 0.41, p > .05) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจก่อนและหลังพัฒนาแนวปฏิบัติจำแนกเป็นรายคู่ ระหว่างปี 2556-2559 ด้วย *Bonferroni's method*

ปีงบประมาณ	ความพึงพอใจ $\overline{X}$ ± S.D.	เปรียบเทียบรายคู่ระหว่างปีงบประมาณ		Mean difference	SE	*p-value*
ก่อนการพัฒนาแนวปฏิบัติ		2556(1)	2557(2)	-.010(1) * (2)	.075	>.05
2556	4.23 ± 0.53		2558(3)	-.429(1) * (3)	.071	<.001
2557	4.24 ± 0.24		2559(4)	-.467(1) * (4)	.098	<.001
หลังการพัฒนาแนวปฏิบัติ		2557(2)	2558(3)	-.419(2) * (3)	.039	<.001
2558	4.65 ± 0.18		2559(4)	-.457(2) * (3)	.063	<.001
2559	4.69 ± 0.41	2558(3)	2559(4)	-.038(3) * (4)	.061	>.05

4.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรสายวิชาการต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการผลิตผลงานวิจัยของงานวิจัยและการจัดการความรู้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าภายหลังพัฒนาแนวปฏิบัติบุคลากรสายวิชาการมีความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยโดยบุคลากรสายสนับสนุน และกลยุทธ์ในการผลักดันและผลิตผลงานวิจัยของทีมงานวิจัยโดยเห็นว่าช่วยลดความยุ่งยากในการผลิตผลงานวิจัยและเป็นประโยชน์ต่อการผลิตผลงานวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินประสิทธิผลของแนวปฏิบัติโดยเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรสายวิชาการในการผลิตผลงานวิจัย พบว่า หลังพัฒนาแนวปฏิบัติมีคะแนนความพึงพอใจสูงกว่าก่อนพัฒนาแนวปฏิบัติ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ใช้แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริง ซึ่งได้จากข้อคิดเห็นของบุคลากรสายวิชาการเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการผลิตผลงานวิจัย ซึ่งทีมวิจัยได้นำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรสายวิชาการ ส่งผลให้บุคลากรสายวิชาการมีการผลิตผลงานวิจัยได้มากขึ้น โดยกระบวนการปรับแก้ไขข้อจำกัด ลดขั้นตอนที่ทำให้เกิดความยุ่งยากและช่วยสนับสนุน อำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ทำให้บุคลากรสายวิชาการเกิดความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นเนื่องจากเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงกับความต้องการของบุคลากรสายวิชาการ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่พบว่า บุคลากรสายวิชาการมีความพึงพอใจต่อแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการผลิตผลงานวิจัยโดยบุคลากรสายสนับสนุน พึงพอใจต่อจิตบริการและการอำนวยความสะดวกของทีมงาน ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988) ที่กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการในการปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและอาศัยการเรียนรู้จากผลสืบเนื่องของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยเป็นการวิจัยที่ดำเนินการเพื่อที่จะปรับปรุงงานที่ตนปฏิบัติอยู่ผ่านขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน การสังเกต การสะท้อนข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนและมีระบบและผ่านการกลั่นกรองวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มผู้ดำเนินงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีการตั้งโจทย์การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาให้แก่ผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง นอกจากนี้การพัฒนาระบบสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในการทำวิจัยของอาจารย์ควรจัดหาบุคลากรสนับสนุนงานวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า ภายหลังพัฒนาแนวปฏิบัติในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ ทำให้ปริมาณการผลิตผลงานวิจัยหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น

แสดงให้เห็นว่า การแก้ไขปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคของการผลิตผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบสนับสนุนของงานวิจัย สามารถเพิ่มปริมาณงานวิจัยได้ นอกจากนี้การปรับกลยุทธ์ในการกระตุ้น ส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัย โดยจัดให้มีคลินิกวิจัยและจัดอาจารย์ผู้มีประสบการณ์ด้านการวิจัยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นักวิจัยใหม่และอาจารย์ที่ยังมีประสบการณ์ในการทำวิจัยน้อย และจัดระบบเสริมแรงจูงใจในการผลิตผลงานวิจัย เช่น การนับภาระงานที่มีผลต่อการเพิ่มอัตราเงินเดือน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตและเผยแพร่ผลงานวิจัย การเสริมสร้างกำลังใจในการผลิตและเผยแพร่งานวิจัย โดยประกาศเกียรติคุณสู่สาธารณะผ่านเว็บไซต์ของวิทยาลัย ซึ่งจากข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าบุคลากรสายวิชาการมีความพึงพอใจต่อมาตรการดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของเยาวรัตน์ รุ่งสว่าง และคณะ (Rungsawang, at al., 2011) ที่เสนอว่าแนวทางการพัฒนาระบบกลไกและการส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัย คือการกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการพัฒนาระบบสนับสนุนในการผลิต เผยแพร่และนำผลงานไปใช้ประโยชน์ มีมาตรการให้อาจารย์ผลิตและเผยแพร่ผลงานวิจัย มีระบบการสร้างเสริมแรงจูงใจในการผลิตและเผยแพร่งานวิจัย และมีการบริหารจัดการงานวิจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในวิทยาลัย เช่น สนับสนุนความคล่องตัวในการเบิกจ่ายเงินทำวิจัย การจัดหาที่ปรึกษางานวิจัย การมีระบบพี่เลี้ยงสำหรับนักวิจัยหน้าใหม่ มีการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนฐานข้อมูล สารสนเทศเพื่อการวิจัย ซึ่งแม้ว่าร้อยละ ของงานวิจัยต่อบุคลากรสายวิชาการหลังการพัฒนาแนวปฏิบัติในปี 2558 ยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำคือ ร้อยละ 29.7 แต่พบว่าสูงกว่าก่อนการพัฒนาแนวปฏิบัติในปี 2556 (ร้อยละ 13.6) และปี 2557 (ร้อยละ 15.6) เกือบ 2 เท่า นอกจากนี้เมื่อติดตามผลการดำเนินงานหลังพัฒนาแนวปฏิบัติต่อเนื่องในปี 2559 พบว่า ปริมาณงานวิจัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 47.5 ซึ่งสูงกว่าก่อนการพัฒนาแนวปฏิบัติกว่า 3 เท่า และสูงกว่าปี 2558 เกือบ 2 เท่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวปฏิบัติที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลในการเพิ่มการผลิตผลงานวิจัย แต่ปัจจัยสำคัญที่ยังทำให้ปริมาณงานวิจัยยังไม่สูงเท่าที่ควรคือ ภาระงานของบุคลากรสายวิชาการ ทำให้ทำงานวิจัยไม่เต็มที่และขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่า บุคลากรสายวิชาการส่วนหนึ่งมีความรู้สึกว่าการผลิตผลงานวิจัยเป็นเรื่องยาก ทั้งนี้อาจเกิดจากทัศนคติ ต่อการทำวิจัยไม่ดีจากประสบการณ์เดิมหรือการพบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการวิจัย สอดคล้องกับการศึกษาของ นาฏอนงค์ สุวรรณจิตต์ (Suwanachit, 2006) ที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการทำวิจัยของอาจารย์ประจำที่พบมาก คือ การวิจัยทำให้เครียดเหนื่อยล้า การวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยาก นอกจากนี้คือ ปัญหาอุปสรรคด้านนโยบายและกฎระเบียบทางราชการ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ระบบการจ่ายทุนอุดหนุนล่าช้า ระบบการขอทุนมีขั้นตอนยุ่งยาก นโยบาย และการบริหารไม่เอื้อต่อการทำวิจัย และสอดคล้องกับการ

ศึกษาของ มาสริน ศุกลปักษ์ และคณะ (Sukolpuk, at al., 2011) ที่ศึกษาสภาพการวิจัยของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการทำวิจัย คือ ภาระงานสอนและงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถาบัน ซึ่งทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะทำวิจัยให้เสร็จตามเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการผลิตภาระงานของบุคลากรสายวิชาการ โดยการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ที่จะผลิตผลงานวิจัยบุคลากรสายวิชาการเพื่อให้เกิดการผลิตผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง

1.2 คณะกรรมการงานวิจัย และบุคลากรสายสนับสนุนควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการประเมินผลการให้บริการทุกปี ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยของบุคลากรสายวิชาอย่างมีคุณภาพ ไม่รู้สึกว่าการผลิตผลงานวิจัยเป็นงานที่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย หรือเกิดความเครียดและเหนื่อยล้า

1.3 บุคลากรสายสนับสนุนงานวิจัยควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริการที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานตามพันธกิจของบุคลากรสายวิชาการอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของบุคลากรสายสนับสนุนในสายงานอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติบทบาทด้านการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของบุคลากรสายสนับสนุนที่เอื้อต่อการปฏิบัติตามพันธกิจด้านต่าง ๆ ของบุคลากรสายวิชาการ

REFERENCES

Junphuang, N. & Athinuwat, D. (2016). Factors Affecting Publications Production of the Members of Faculty of Science and Technology, Thammasat University. **Thai Journal of Science and Technology.** 5(1), 1-19. (in Thai)

Kemmis, S. & Mc Taggart, R. (eds) (1988). **The Action Research Planner.** (Third Edition). Waurn Ponds: Deakin University Press.

Komontri, P. (2013). **Factors Affecting Research Production among Supporting Staffs in the Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus.** Retrieved March 14, 2015, from http://dric.nrct.go.th/index.php

Rungsawang, Y., Sukolpuk, M. & Jittavisuttiwong, R. (2011). Satisfactions of nursing instructors toward motivating system and mechanisms to produce academic research at Boromarajonani College of Nursing, Chang Wat Nonthaburi. **Journal of health science research.** 5(1), 1-6. (in Thai)

Sukolpuk, M., Rungsawang, Y. & Jittavisuttiwong, R. (2011). Research Situations of Nursing Instructors of Boromarajonani College of Nursing, Chang Wat Nonthaburi. **Journal of health science research.** 5(2), 51-57. (in Thai)

Suwanachit, N. (2006). Problems and Obstacles for Doing Research of the Instructors at Boromarajonani College of Nursing, Chonburi. **Journal of Boromarajonani College of Nursing Chonburi.** 19(1), 9-17. (in Thai)

บทความวิจัย

การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงของไทย

GREEN SUPPLY CHAIN MANAGEMENT OF PROCESSING PACKED RICE ENTREPRENEURS IN THAILAND

ทำนอง ชิดชอบ[1*] พรรณราย เพราะคำ[2] ภัทรารัตน์ ชิดชอบ[3] และ ประทีป ดวงแว่ว[4]

Thumnong Chidchob1*, Pannarai Procome[2], Patrarat Chidchob[3] and Prathip Duangwaeo[4]

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย[1*, 2, 3]

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย[4]

Program in Logistic Management, Faculty of Management Science,

Surindra Rajabhat University, Surin, Thailand[1*, 2, 3]

Program in Science, Faculty of Science and Technology, Surindra Rajabhat University,

Surin, Thailand[4]

Email: thumnong6@gmail.com[1*]

Received: 2018-12-16

Revised: 2019-04-04

Accepted: 2019-05-22

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความรู้ความเข้าใจโครงสร้างการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง 2) ศึกษาปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวผลักดันในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง 3) ศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง โดยมีการเก็บรวบรวมจากผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงจำนวน 80 ตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ สามารถจัดกลุ่มปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบการนำระบบการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวมาใช้ แบ่งได้ 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านกฎระเบียบและข้อบังคับ ปัจจัยด้านลูกค้า ปัจจัยด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ปัจจัยด้าน

คู่แข่ง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์การ และปัจจัยด้านภาพลักษณ์/แรงจูงใจ โดยกลุ่มผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านห่วงโซ่อุปทานสีเขียว การปฏิบัติเพื่อให้ได้รับมาตรฐานต่าง ๆ ภายใต้การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างโอกาสและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และการปรับตัวเข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียวได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to explore the structure of green supply chain management of processing packed rice entrepreneurs 2) to study on key factors contributing to green supply chain management of processing packed rice entrepreneurs and 3) to study on the supply chain management system appropriated for processing packed rice entrepreneurs. Data were collected from 80 processing packed rice entrepreneurs. The collected data were analyzed using descriptive and inferential statistics including percentage, mean, standard deviation, and factor analysis. The study showed that the processing packed rice entrepreneurs have a moderate understanding about green supply chain management. According to a factor analysis, the study found that there are 8 key factors contributing to the application of green supply chain management system of processing packed rice entrepreneurs. The 8 key factors are a factor related to rules and regulations, a factor related to customers, a factor related to raw material suppliers, a factor related to competitors, a social factor, a factor related to administrative supporting, a factor related to organizational strategies, and a factor related to image and motivation. Entrepreneurs need to build the knowledge about green supply chain and the practice contributing to the green supply chain standard under the eco-friendly production concept to create opportunities and competitive advantages for sustainability in the green industry.

Keywords: Green supply chain management, Processing packed rice entrepreneurs

บทนำ

ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐได้เข้ามามีบทบาทและส่งเสริมให้ธุรกิจอุตสาหกรรมมุ่งสู่อุตสาหกรรม สีเขียว เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างสมดุลและยั่งยืน กระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันต่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ ในการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการองค์การที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียว กระทรวงอุตสาหกรรม มีนโยบายการเชื่อมโยงการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เริ่มต้นตั้งแต่ผู้ผลิต ผู้แปรรูป จนถึงผู้บริโภค ซึ่งอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรจัดเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่รัฐให้การสนับสนุน แนวคิดการจัดการโซ่อุปทานสีเขียวถือว่าเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการองค์การธุรกิจให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะถูกพิจารณาในบริบทที่เกี่ยวข้องกับ การจัดซื้อสีเขียว (Green Purchasing) การผลิตสีเขียว (Green Manufacturing) การจัดส่งสีเขียว (Green Distribution) โลจิสติกส์แบบย้อนรอย (Reverse logistics) (Dornfeld et al. 2013; Esfahbodi et al. 2016; Sunil et al. 2016; Hervani et al. 2005) นอกจากนั้นลูกค้ามีความคาดหวังสูงและใส่ใจกับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จนกลายเป็นแรงผลักดันให้ธุรกิจต้องนำแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวมาประยุกต์ใช้ในองค์การ (Youn *et al.* 2013; Rehman and Shrivastava, 2011; Zhu and Sarkis, 2007) ซึ่งแรงผลักดันดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากลูกค้าหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและธุรกิจการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในประเด็นการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ Ghazilla *et al.* (2015) ที่กล่าวว่า ประเด็น ความรู้ความเข้าใจการประยุกต์ใช้ห่วงโซ่อุปทานสีเขียวขององค์การธุรกิจ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันให้การดำเนินงานของธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

อุตสาหกรรมสินค้าเกษตรที่สำคัญมากที่สุดลำดับต้น ๆ ของประเทศ คือ อุตสาหกรรมแปรรูปข้าวบรรจุถุงที่มีการส่งออกและจำหน่ายในประเทศในรูปแบบบรรจุถุง 1, 5, 10, 25, 50 กิโลกรัม ผู้ประกอบการข้าวบรรจุถุง ทำหน้าที่คัดและปรับปรุงคุณภาพข้าวสารที่ได้รับจากโรงสีเพื่อบรรจุถุง ภายใต้เครื่องหมายการค้าตนเอง และส่งเข้าตลาดปลายทางผ่านทางร้านค้าสมัยใหม่ หรือผลิตให้เครื่องหมายการค้าอื่น ผู้ประกอบการข้าวบรรจุถุงยังขาดความรู้เข้าใจในเรื่องการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว และในขณะเดียวกันผู้ประกอบการก็ประสบปัญหาในเรื่องของต้นทุนการผลิตเนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ประกอบกับพลวัตทางเศรษฐกิจทั้งทางด้านการผลิต ด้านการตลาด และกิจกรรมต่าง ๆ มีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลมาใช้ในกิจกรรมการผลิตข้าวบรรจุถุงทำให้โครงสร้างต้นทุนของอุตสาหกรรมแปรรูปข้าวบรรจุถุงเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นอุตสาหกรรมแปรรูปข้าวบรรจุถุงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต โดยเน้นการสร้างศักยภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการผลิต ตลอดจนลดการ

สูญเสียจากกระบวนการผลิตด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความแตกต่างในตัวสินค้าสอดรับกับกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถจำหน่ายสินค้าทั้งในและต่างประเทศได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจโครงสร้างการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง
2. ศึกษาปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวผลักดันในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการแปรรูปข้าวหอมมะลิบรรจุถุงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงที่ลงทะเบียนกับพาณิชย์จังหวัด จำนวนผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงจำนวน 80 ตัวอย่าง ใช้เครื่องมือแบบสอบถามโดยการส่งทางไปรษณีย์และทางอิเล็กทรอนิกส์ และการออกเก็บข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์เจาะลึกลักษณะประชุมกลุ่มย่อยโดยตรงกับผู้ประกอบการตามกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แบ่งออก 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบข้อคำถาม เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง

ส่วนที่ 2 แบบข้อคำถาม เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง ด้านการจัดซื้อสีเขียว การผลิตสีเขียว การจัดส่งสีเขียว และโลจิสติกส์ย้อนรอย มีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ เป็นการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ มีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ถูกและผิด โดยการให้คะแนน ตอบถูกได้คะแนน 1 ตอบผิดได้คะแนน 0

ส่วนที่ 3 แบบข้อคำถาม เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง โดยแต่ละปัจจัยมีมาตรวัดแบบลิเคร์ทสเกล (Likert scale)

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวในองค์การ

2. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง และข้อเสนอแนะทั่วไปปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง

การทดสอบสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Coefficient

Alpha) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 โดยการเก็บรวบข้อมูลของแบบสอบถามทางไปรษณีย์และทางอิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการ การแปลความหมายและการอภิปรายผลการวิจัยได้ใช้มาตรวัดข้อมูลประเภทเรียงลำดับ เมื่อรวมคะแนนและแจกแจงความถี่ แล้วแบ่งระดับความรู้ความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ โดยค่าคะแนนจะอยู่ระหว่าง 0 - 18 โดยอาศัยสูตรการคำนวณช่วงกว้างของชั้น (Ketsing, 1995)

ช่วงคะแนน 12 - 18 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับดี

ช่วงคะแนน 7 - 12 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 1 - 6 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย

ส่วนการแปลความหมายระดับของแรงผลักดันในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว

1.00 - 1.49 หมายถึง ความสำคัญของระดับแรงผลักดันน้อยที่สุด

1.50 - 2.49 หมายถึง ความสำคัญของระดับแรงผลักดันน้อย

2.50 - 3.49 หมายถึง ความสำคัญของระดับแรงผลักดันปานกลาง

3.50 - 4.49 หมายถึง ความสำคัญของระดับแรงผลักดันมาก

4.50 - 5.00 หมายถึง ความสำคัญของระดับแรงผลักดันมากที่สุด

2. การวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางและรูปแบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวพร้อมทั้งข้อเสนอแนะการพัฒนาเชิงนโยบาย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.00 อายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.75 มีระดับการศึกษาคือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.50 ประสบการณ์ในการทำงาน 7 - 8 ปี ตำแหน่งงานกรรมการผู้จัดการ คิดเป็นร้อยละ 50.00 ผู้ประกอบการมีการบรรจุข้าวแปรรูปขนาด 1, 5, 10 กิโลกรัม ใช้พลาสติกในบรรจุภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปคิดเป็นร้อยละ 86.25 ส่วนใหญ่ข้าวที่นำมาบรรจุและแปรรูปข้าวได้มาจากกลุ่มเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 43.75 รองลงมา คือ กลุ่มสหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 27.50 และส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการประเภทแปรรูปข้าวจากกลุ่มสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 38.75 รองลงมากลุ่มบริษัทเอกชนคิดเป็นร้อยละ 36.25 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการแปรรูปข้าวมาแล้ว 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.25 มีลักษณะการผลิตตามคำสั่งของลูกค้าและผลิตไว้รอจำหน่ายคิดเป็นร้อยละ 68.75 โดยแต่ละสถานประกอบการ

มีจำนวนพนักงานส่วนใหญ่ไม่เกิน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มาตรฐานที่องค์การได้รับคือ GMP คิดเป็นร้อยละ 38.75 ผู้ประกอบการแปรรูปข้าวจำหน่ายสินค้าส่วนใหญ่ให้กับร้านค้าทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 21.25 รองลงมาผ่านพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.75 ตามด้วยร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) คิดเป็นร้อยละ 16.25 ส่วนโครงสร้างการดำเนินงานห่วงโซ่อุปทานสีเขียวส่วนใหญ่ผู้ประกอบยังไม่มีแผนการดำเนินการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวคิดเป็นร้อยละ 53.75 รองลงมามีการดำเนินการแล้วบางส่วนคิดเป็นร้อยละ 21.25 และยังไม่มีการดำเนินการแต่มีแนวทางที่จะนำใช้คิดเป็นร้อยละ 13.75 มีโครงการจะดำเนินการในอนาคตคิดเป็นร้อยละ 8.75 ตามลำดับ

ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีขียว

การทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ด้านการจัดซื้อสีเขียว การผลิตสีเขียว การจัดส่งสีเขียว และโลจิสติกส์ย้อนรอย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 ข้อ พบว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางที่ร้อยละ 53.75 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว

ช่วงคะแนน	กลุ่มตัวอย่าง		ระดับความรู้ความเข้าใจ
	จำนวนคน	ร้อยละ	
12 - 18	25	31.25	ดี
7 - 12	43	53.75	ปานกลาง
0 - 6	12	15.00	น้อย

องค์ประกอบปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว

การวิเคราะห์องค์ประกอบผู้วิจัยทำการทดสอบข้อกำหนดเบื้องต้นโดยใช้ Bartlett's Test of Sphericity และค่าสถิติ KMO พบว่า ค่า KMO ที่คำนวณได้มีค่า 0.704 และค่า Bartlett's Test of Sphericity ที่ใช้ทดสอบสมมติฐานมีค่า Chi -Square เท่ากับ 2029.271 ได้ค่า *p-value* เท่ากับ 0.000 จึงต้องปฏิเสธสมมติฐาน (H_0) นั่นคือ ตัวแปรทั้ง 37 ตัว มีความสัมพันธ์กันจากนั้นทำการสกัดองค์ประกอบเพื่อพิจารณาปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบการข้าวบรรจุถุงนำระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวมา ประยุกต์ใช้ จำแนกองค์ประกอบ แล้วหาค่าไอเกนที่มีค่ามากกว่า 1 พบว่า ค่าไอเกนมีค่ามากกว่า 1 มีจำนวน 8 ปัจจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการข้าวบรรจุถุง

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	Factor Loading	ระดับแรงผลักดัน
1. **ปัจจัยกฎระเบียบและข้อบังคับ**				
ระบบมาตรฐานการผลิต ISO 14000, ISO 9001, GMP, HACCP	3.74	1.156	.508	มาก
กฎระเบียบการควบคุมการปล่อยของเสียออกจากโรงงาน	3.66	0.779	.683	มาก
มาตรฐานของสินค้าของบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	2.79	1.290	.621	ปานกลาง
มาตรการกำจัดเศษเหลือทิ้งจากผลิตภัณฑ์	3.45	0.926	.582	ปานกลาง
กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายในประเทศและต่างประเทศ	3.14	0.807	.411	ปานกลาง
ความร่วมมือกับการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมตามนโยบายและแนวทางการปฏิบัติจากภาครัฐ	3.29	1.171	.530	ปานกลาง
2. **ปัจจัยลูกค้า**				
บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.26	0.978	.616	ปานกลาง
การคำนึงถึงความปลอดภัยของลูกค้า	3.40	1.063	.622	ปานกลาง
การสนับสนุนจากลูกค้าในกระบวนการผลิตสินค้าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.21	0.774	.713	น้อย
ความต้องการในการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	3.29	0.903	.695	ปานกลาง
กระแสการบริโภคนิยมด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน	3.18	0.823	.472	ปานกลาง
ความต้องการตัวสินค้า/ผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่	3.34	0.885	.813	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	Factor Loading	ระดับแรงผลักดัน
3. **ปัจจัยผู้จำหน่ายวัตถุดิบ**				
ความร่วมมือกับ Supplier ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	3.20	0.770	.460	ปานกลาง
มาตรฐานและนโยบายสิ่งแวดล้อมของ Supplier	3.45	0.855	.560	ปานกลาง
วางแผนการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกับ Supplier	3.39	0.755	.518	ปานกลาง
4. **ปัจจัยคู่แข่ง**				
ประเมินคู่แข่งขันเกี่ยวกับการดำเนินงานงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.40	0.963	.492	ปานกลาง
เทคนิคในการรับมือกับคู่แข่งขันด้วยการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์	3.21	0.544	.543	ปานกลาง
ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพหรือบริการด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าคู่แข่งขัน	3.39	0.879	.717	ปานกลาง
การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น	3.35	0.618	.536	ปานกลาง
5. **ปัจจัยสังคม**				
ค่านิยมหรือวัฒนธรรมในการปกป้องสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงาน	3.56	0.840	.762	มาก
ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามข้อบังคับต่อชุมชน	3.41	0.741	.599	ปานกลาง
มาตรฐานในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	3.43	0.759	.511	ปานกลาง
การลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมลดความเสื่อมโทรมและลดมลพิษต่าง ๆ	3.15	1.080	.734	ปานกลาง
6. **ปัจจัยการสนับสนุนจากผู้บริหาร**				
นโยบายองค์การในด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	3.41	1.015	.691	ปานกลาง
นโยบายและการสนับสนุนกิจกรรมสีเขียวภายในของสถานประกอบการ	3.34	0.635	.643	ปานกลาง
นโยบายด้านการซื้อสินค้าและวัตถุดิบเพื่อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.95	5.712	.621	มาก
นโยบายการประหยัดพลังงานในกระบวนการบรรจุภัณฑ์	3.05	0.967	.716	ปานกลาง
นโยบายลดการใช้วัสดุที่อันตรายในกระบวนการผลิต	3.01	0.684	.898	ปานกลาง
7. **ปัจจัยกลยุทธ์ขององค์การ**				
ช่องทางการส่งเสริมบรรจุภัณฑ์สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	2.98	0.746	.773	ปานกลาง
แผนยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงาน	2.86	0.823	.630	ปานกลาง
การวิจัยและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม	2.99	0.834	.857	ปานกลาง
ความร่วมมือกับลูกค้าในการใช้พลังงานน้อยลงระหว่างการจัดส่งสินค้า	3.29	0.620	.682	ปานกลาง
การทำธุรกิจกับคู่ค้าที่ต้องทำตามข้อตกลงที่มีร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.21	1.015	.617	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D.	Factor Loading	ระดับแรงผลักดัน
8. **ปัจจัยภาพลักษณ์/แรงจูงใจ**				
ส่งเสริมภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือที่ดีขององค์การ	2.90	0.739	.816	ปานกลาง
ทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ	2.95	0.549	.739	ปานกลาง
การเอาใจใส่และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อม	3.36	0.733	.646	ปานกลาง
ชื่อเสียงที่จะได้รับจากการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.44	0.613	.760	ปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดซื้อสีเขียวมีผู้ตอบถูกมากที่สุดที่เกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้าที่ไม่ใช้กระดาษช่วยลดก๊าซเรือนกระจก ด้านการผลิตสีเขียวมีผู้ตอบถูกมากที่สุดเกี่ยวกับผู้บริโภคที่เลือกซื้อสินค้าฉลากคาร์บอน ถือได้ว่ามีส่วนสนับสนุนสินค้าหรือบริการที่ไม่ทำลายสิ่งแสดล้อม ด้านการจัดส่งสีเขียวมีผู้ตอบถูกมากที่สุดเกี่ยวกับการเลือกใช้ตารางและเส้นทางการขนส่ง และด้านโลจิสติกส์ย้อนรอยมีผู้ตอบถูกมากที่สุดเกี่ยวกับการรู้ว่าการมีรายละเอียดของผู้จัดส่งสินค้าและข้อมูลการรับสินค้าเพื่อการจัดการข้อมูลสินค้าส่งกลับคืนเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และจากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ Prapagronvimon (2009) ที่ได้ศึกษาการปรับตัวของอุตสาหกรรมไทยสู่กรีนโลจิสติกส์ พบว่ายังมีองค์การบางองค์การที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกรีนโลจิสติกส์ยังไม่ถูกต้อง และบางองค์การยังมีความรู้ที่น้อย สำหรับผู้ประกอบการข้าวบรรจุถุงนั้นเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ยังมีความรู้และความพร้อมในการบริหารจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไม่มากนักหรืออยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น จึงควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มากขึ้น โดยเฉพาะการให้ความรู้ความเข้าใจในประเด็นห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง และควรมีหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาและการกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมกันกับผู้ประกอบการข้าวบรรจุถุงเพื่อเป็นการส่งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการข้าวบรรจุถุงตื่นตัวกับการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อุปทานสีเขียว รวมทั้งให้ทราบและเข้าใจถึงประโยชน์ที่องค์การจะได้รับจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

วิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่แรงผลักดันในการประยุกต์ใช้การจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวโดยมีปัจจัยที่สำคัญ 8 ปัจจัย ได้แก่ กฎระเบียบและข้อบังคับ ลูกค้า ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ คู่แข่ง สังคม การสนับสนุนจากผู้บริหาร กลยุทธ์ขององค์การ ภาพลักษณ์/

แรงจูงใจ สอดคล้องกับ Hajikhani et al. (2012) ได้ทำการศึกษาถึงแรงขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวและวิธีการพัฒนากลยุทธ์ในองค์การในประเทศมาเลเซีย พบว่าปัจจัยที่เป็นแรงขับเคลื่อนในการนำการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวมาใช้ได้แก่ กฎระเบียบทางด้านสิ่งแวดล้อม แรงกดดันจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลยุทธ์แรงจูงใจภายใน ในการนำระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวมาประยุกต์ใช้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Walker et al. (2008) ได้ทำการศึกษาแรงขับเคลื่อนและอุปสรรคของการนำการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวขององค์การภาครัฐและภาคเอกชนมาใช้ โดยวิเคราะห์จากปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนในการริเริ่มการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ในส่วนแรงขับเคลื่อนได้ระบุปัจจัยเป็น 2 หมวดคือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านข้อบังคับ ปัจจัยด้านผู้บริโภค ปัจจัยด้านคู่แข่งขันและปัจจัยด้านสังคม ในส่วนของอุปสรรคภายในของการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว ได้แก่ ปัจจัยด้านต้นทุน ปัจจัยด้านการขาดความรู้ที่ชัดเจน ส่วนอุปสรรคภายนอกของการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว คือ ด้านกฎหมาย ด้านข้อตกลงร่วมกันที่ไม่ชัดเจน นอกจากนี้ผลงานวิจัยยังสอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ Dhanda and Pters (2005); Chu *et al.* (2017); Shukla *et al.* (2009); Yang *et al.* (2013); Sunil *et al.* (2016); Esfahbodi *et al.* (2016) ที่ระบุว่าแรงผลักดันที่สำคัญในการประยุกต์ใช้ห่วงโซ่อุปทานสีเขียวได้แก่ ปัจจัยระเบียบการปฏิบัติ มาตรฐาน กฎหมาย ข้อบังคับ ลูกค้าคู่แข่ง และความรับผิดชอบต่อสังคม และจากงานวิจัยของ Setthasakko (2009); Vachon (2007) พบว่าปัจจัยทางด้านผู้นำในองค์การ แรงจูงใจทางเศรษฐกิจ เป็นแรงผลักดันที่สำคัญทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้ธุรกิจมีการดำเนินงานใช้วัตถุดิบสีเขียว ออกแบบผลิตภัณฑ์สีเขียว ภาพตราสินค้า จึงเป็นเหตุให้องค์การมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องรูปแบบวิธีการปฏิบัติงานรวมถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน กระบวนการผลิตที่สะอาดและการนำกลับมาใช้ซ้ำ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายไปสู่ลูกค้าด้วยการจัดส่งที่เหมาะสมและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม หรือกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

แนวทางรูปแบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียว

รูปแบบการบริหารจัดการห่วงโซ่อุทานสีเขียวกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุงจะต้องดำเนินการในด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้กระดาษในกระบวนการจัดซื้อ การจัดการวัตถุดิบที่ใช้มาบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การจัดส่งและการกระจายสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และโลจิสติกส์ย้อนรอยในการจัดการข้าวบรรจุถุงที่ถูกส่งกลับคืนและนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่นเพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยถือเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม โอกาสทางการแข่งขัน และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เพื่อนำไปสู่การลดต้นทุนให้กับผู้ประกอบการ เร่งการศึกษาวิจัยเพื่อการประเมินวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์

ของข้าวบรรจุถุง การลงทุนในการแปรสภาพเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่น การจัดการวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการแปรรูปข้าวจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อสร้างโซ่คุณค่า (Value chain) ให้เกิดขึ้นในห่วงโซ่อุปทานสีเขียวโดยมีการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติการด้านการจัดซื้อ การผลิต การขนส่ง และโลจิสติกส์ย้อนรอยทั่วทั้งองค์การ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเรื่องการเตรียมเข้าสู่อุตสาหกรรมสีเขียวของประเทศไทย และมีดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้ได้รับประกาศนียบัตรรับรองมาตรคุณภาพต่าง ๆ ในการผลิต ไม่ว่า ISO 14001, ISO 9001, GPA, HACCP และมาตรฐานอื่น ๆ จัดให้มีการฝึกอบรมการให้ความรู้ในด้านห่วงโซ่อุปทานสีเขียวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวข้อที่จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจอย่างเร่งด่วนได้แก่ การปฏิบัติการภายในองค์การด้านสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติการเพื่อให้ได้รับมาตรฐานต่าง ๆ สร้างความรู้และความเข้าใจให้กับผู้บริหาร ผู้จัดการและบุคลากร เรื่องการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างโอกาสและความได้เปรียบในการแข่งขัน

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงการผลิตที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง

3. การวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานสีเขียวของของผู้ประกอบการแปรรูปข้าวบรรจุถุง

REFERENCE

Chu, S.H., Yang, H., Lee, M. & Park, S. (2017). **The impact of institutional pressures on green supply chain management and firm performance: Top management roles and social capital. Sustainability.** 9(5), 764-778.

Dornfeld, D., Yuan, C., Diaz, N., Zhang, T. & Vijayaraghanvan, A. (2013). **Introduction to Green Manufacturing.** USA: Springer.

Dhanda, K. & Peters, A. (2005). Reverse logistics in the computer industry. **International Journal of Computers Systems and Signals.** 6(2), 1-13.

Esfahbodi, A., Zhang, Y., Watson, G. & Zhang, T. (2016). Governance pressures and performance outcomes of sustainable supply chain management: An empirical analysis of UK manufacturing industry. **Journal of Cleaner Production.** 155(2), 66-67.

Ghazilla, R.A.R, Sakundarini, N., Abdul-Rashid, S.H., Ayub, N.S., Olugu, E.U. & Musa, S.N. (2015) Drivers and barriers analysis for green manufacturing practices in Malaysian SMEs: A preliminary findings. **Procedia CIRP.** 26, 658-663.

Hajikhani, M., Wahat, N.W.B.A. & Idris, K.B. (2012). Considering on green supply chain management drivers, as a strategic organizational development approach, Malaysian perspective. **Australian Journal of Basic and Applied Sciences.** 6(8), 146-165.

Hervani, A.A., Helms, M.M. & Sarkis, J. (2005). Performance measurement for green supply chain management. **Benchmarking: An International Journal.** 12, 330-353.

Ketsing, V. (1995). **Operation Research.** Bangkok: Chulalongkorn University.

Prapagronvimon, S. (2009). **Adaptation of Thai industry towards green logistics.** Thesis Master of Science, Chulalongkorn University.

Rehman, M.A. & Shrivastava, R.L. (2011). An innovative approach to evaluate green supply chain management (GSCM) drivers by using interpretive structural modeling. **International Journal of Innovation and Technology Management.** 8, 315-336.

Shukla, A.C., Deshmukh, S.G. & Kanda, A. (2009). Environmentally responsive supply chains: Learnings from the Indian auto sector. **Journal of Advances in Management Research.** 6, 154-171.

Sunil, L., Dixit, G. & Abid, H. (2016). The impacts of critical success factors for implementing green supply chain management towards sustainability: An empirical investigation of Indian automobile industry. **Journal of Cleaner Production.** 121, 142-158.

Vachon, S., (2007). Green supply chain practices and the selection of environmental technologies. **International Journal of Production Research.** 45, 4357-4379.

Walker, H., Sisto, L.D. & Bain, D.M. (2008). Drivers and barriers to environmental supply chain management practices: lessons from the public and private sectors. **Journal of Purchasing and Supply Management.** 14(1), 69-85.

Setthasakko, W. (2009). Barriers to implementing corporate environmental responsibility in Thailand: A qualitative approach. **International Journal of Organizational Analysis.** 17, 169-183.

Youn, S., Yang, M., Hong, P. & Park, K. (2013). Strategic supply chain partnership, environmental supply chain management practices and performance outcomes: An empirical study of Korean firms. **Journal of Cleaner Production.** 56, 121-130.

Yang, C., Lu, C., Haider, J. & Marlow, P. (2013). The effect of green supply chain management on green performance and firm competitiveness in the context of container shipping in Taiwan. **Journal Transportation Research Part E.** 55, 55-73.

Zhu, Q. & Sarkis, J. (2007).The moderating effects of institutional pressures on emergent green supply chain practices and performance. **International Journal of Production Research.** 45(18/19), 4333-4355.

บทความวิชาการ

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

CONSTRUCTIVISM APPROACH IN MATHEMATICS TEACHING

ปรียา บุญญสิริ

Preeya Boonyasiri

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

Email: preeyabr@gmail.com

Received: 2018-11-27

Revised: 2019-04-20

Accepted: 2019-05-22

บทคัดย่อ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แต่การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ครูส่วนใหญ่จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยการบอก ซึ่งทำให้นักเรียนเรียนโดยการจำมากกว่าการคิดและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ อีกทั้งนักเรียนจำนวนมากไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์ ดังนั้นครูต้องเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนรู้จากการจำมาเป็นการให้คิด แก้ปัญหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เป็นแนวคิดที่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกิจกรรมทางสังคม โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ คือ ขั้นสร้างสถานการณ์ให้เกิดความสงสัย ขั้นวางแผน ขั้นสืบค้นความรู้ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และขั้นสรุปความรู้ จนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการร่วมมือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านการเรียนรู้และทักษะทาง การคิดคำนวณ

ซึ่งเป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ครูต้องคำนึงวัยและความสามารถของนักเรียนด้วย เมื่อนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จะทำให้มีความเข้าใจแนวคิดคณิตศาสตร์อย่างชัดเจนและมีความสุข

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ABSTRACT:

Mathematics is an important subject that help develop human mind to think reasonably and systematically. Mathematical thinking framework can thoroughly analyze problems and their contexts, offering good plan as well as forecasting for solving everyday problems. Furthermore, Mathematics is a vital tool to do great Science as well as many other disciplines. Hence, Mathematics can help improve quality living and promotes happy co-working experience. Nonetheless, teaching Mathematics in school has not yet been so effective in which class presentation is mainly applied in the teaching, inducing rote learning instead of promoting critical and analytical thinking skills in Mathematics. To make the matter worse, most students tend to be weary in Math class. Teachers must demote the rote learning way of teaching and seriously adopt analytical thinking while promoting students' self-exploration to find knowledge. Constructivism is a way that can encourage students to perform self-study in the attempt to construct their knowledge based on social experience. The Constructivist Learning stages are questioning themselves to the situation created, problem solving planning, investigation, reflection their knowledge, knowledge sharing, drawing conclusion of what they have learned. The Constructivist Learning helps learning practice especially developing various skills needed in 21st century, such as analytical thinking and problem solving, creation, collaboration skill, communication, information technology, learning skill and calculation skill. Although constructivism fosters systematic thinking, teachers must be aware of the underlying variation of ages and learning skills. When the students are ready to construct their own understanding in Mathematics, they will be happy and understand the true purpose of Mathematics.

Keywords: Teaching Mathematics, Constructivism

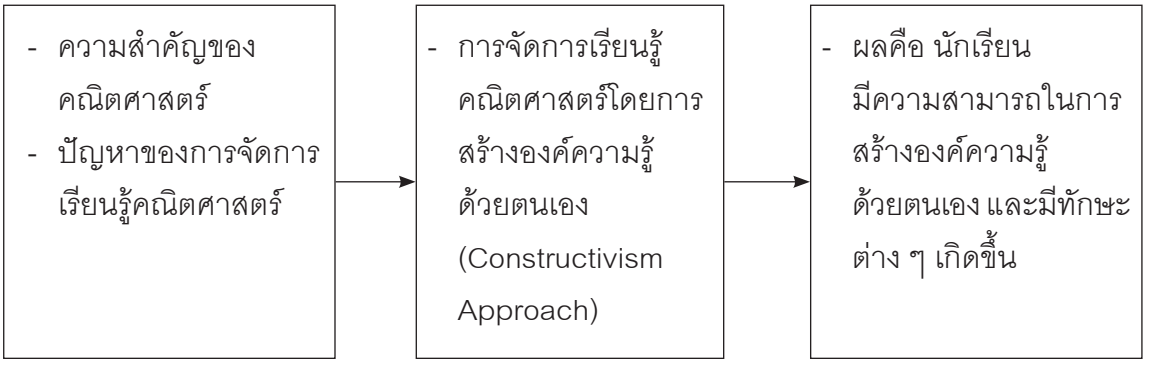
บทนำ

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นการบอก บรรยาย อธิบาย ยกตัวอย่าง ทำแบบฝึกหัด ทำการบ้าน ฝึกฝนมาก ๆ โดยที่ครูคิดว่าจะทำให้นักเรียนเข้าใจและสอบได้ นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่มักคิดว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก น่ากลัว เครียด ทำโจทย์ปัญหาไม่ได้ โดยเฉพาะโจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนซึ่งนักเรียนคิดว่าต้องเป็นคนเก่งเท่านั้นที่เข้าถึงคณิตศาสตร์ได้ จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากเรียน อีกทั้งผู้ปกครองไม่สามารถสอนลูกได้ และนิยมให้ลูกเรียนพิเศษ โดยการจ้างครูมาสอนการบ้านลูกตอนเย็นหลังเลิกเรียน เพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการทำการบ้าน และลดความเครียดให้กับลูก นอกจากนี้มีนักเรียนเป็นจำนวนมากนิยมไปเรียนกวดวิชาในวิชาคณิตศาสตร์เพื่อช่วยให้เข้าใจบทเรียนมากขึ้น เวลาส่วนใหญ่ของนักเรียนจึงอยู่กับการเรียนพิเศษ แทนที่จะใช้เวลาในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เล่นกีฬาออกกำลังกาย เล่นดนตรีและพักผ่อน เป็นต้น สำหรับนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์เก่งจะรู้สึกสนุกในการเรียน และสามารถทำโจทย์คณิตศาสตร์ที่ยากและท้าทายได้ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ยังไม่สามารถทำให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงบทเรียนได้

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะทำให้นักเรียนรักคณิตศาสตร์ อยากเรียน มีความสุข สนุกในการเรียนและเห็นว่าวิชานี้เป็นวิชาที่ไม่ยากอย่างที่กล่าวกัน โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และเอื้อให้นักเรียนเข้าถึงบทเรียน ให้นักเรียนได้ทำการทดลองและสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ นอกจากครูจะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจแนวคิดคณิตศาสตร์แล้ว ครูยังต้องจัดบรรยากาศในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน อีกทั้งครูควรชี้ให้นักเรียนตระหนักในความสำคัญของคณิตศาสตร์ เข้าใจปัญหาและแนวคิดในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ด้วย แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนานักเรียนให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ผู้เขียนจึงขอนำเสนอแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งตัวอย่างการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อจะได้แนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

กรอบในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้นักเรียนมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้นักเรียนมีความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยเฉพาะ ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่นักเรียนจะมีความรู้และทักษะดังกล่าวได้ จำเป็นต้องให้นักเรียนตระหนักในความสำคัญของคณิตศาสตร์ อีกทั้งครูต้องมองเห็นปัญหาของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ปัญหาของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

ภาพที่ 1 กรอบในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้นักเรียนมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

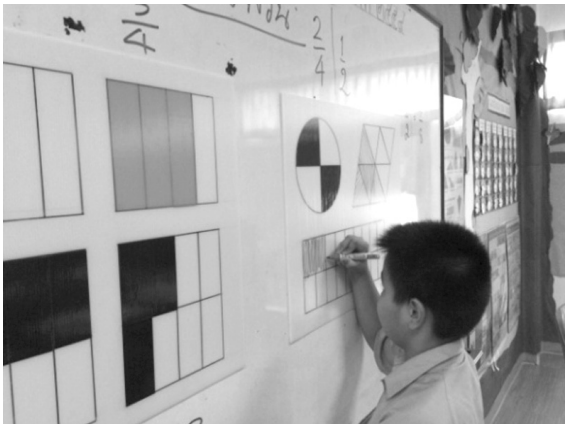
ความสำคัญของคณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนามนุษย์ กล่าวคือคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาคนให้คิดเป็น คิดอย่างมีเหตุผล มีระบบขั้นตอนในการคิด สามารถแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอื่น ๆ เช่น เป็นคนช่างสังเกต มีความละเอียดถี่ถ้วนแม่นยำ มีสมาธิและสามารถแก้ปัญหาได้ จะเห็นว่าเราต้องใช้ความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันเกือบตลอดเวลา คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education, 2017) กล่าวว่าคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการ ศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็น ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์

เมื่อคณิตศาสตร์มีความสำคัญดังกล่าวจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเห็นว่าตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ (Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education, 2017) การจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นสิ่งดีที่จะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพียงพอที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิต คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ใฝ่หาความรู้ และสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามในการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ครูเป็นผู้มีบทบาท

สำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมตามศักยภาพของนักเรียน อีกทั้งให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์

ภาพที่ 2 การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการคิดการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

ปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของไทยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขมาเป็นระยะ ๆ แต่ก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ นักเรียนยังไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์เท่าที่ควร จะเห็นได้จากผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งพบว่าคะแนนสอบ O-NET ในวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศในปีการศึกษา 2559 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 40.47 (National Institute of Educational Testing Service, 2017) ถือว่าอยู่ในระดับต่ำ แสดงว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์เป็นอย่างมาก จากประสบการณ์ในการเป็นครูคณิตศาสตร์มาประมาณ 10 ปี พบว่าปัญหาของนักเรียนในการเรียนคณิตศาสตร์มีดังนี้

1. นักเรียนไม่เข้าใจแนวคิดคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานในการเรียนระดับที่สูงกว่า

2. นักเรียนไม่สามารถคิดคำนวณได้ ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการที่นักเรียนมีพื้นฐานที่ไม่ดี

3. นักเรียนบกพร่องในการอ่านและทำความเข้าใจ โจทย์ปัญหา

4. นักเรียนขาดทักษะในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหา ไม่สามารถตอบได้ว่าแต่ละส่วนของโจทย์ปัญหา หมายถึงอะไร ต้องหาคำตอบด้วยวิธีใด

5. นักเรียนขาดระบบในการคิดและขั้นตอนในการทำงาน ทำให้ไม่สามารถแสดงวิธีทำอย่างเป็นขั้นตอนได้

6. นักเรียนขาดความรอบคอบในการคิดคำนวณ และไม่ชอบเขียนอธิบาย

7. นักเรียนขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียน

นอกจากนี้ สมวงษ์ แปลงประสพโชค สุกัญญา ยีกา และ อเนก จันทรจรูญ (Plangprasopchok, Yeeka, & Chancharoon, 2008) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์กรณีศึกษา: ความคิดเห็นของครูคณิตศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เข้ารับการอบรมโครงงานคณิตศาสตร์พบว่า ครู ร้อยละ 86 เห็นว่าปัญหาในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เกิดจากนักเรียนมีพื้นฐานคณิตศาสตร์ไม่ดี ครูร้อยละ 84 เห็นว่านักเรียนไม่สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้ ครู ร้อยละ 83 เห็นว่านักเรียนไม่ชอบคิดและไม่ชอบทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ครู ร้อยละ 78 เห็นว่านักเรียนไม่ชอบคิดคำนวณ ครู ร้อยละ 72 เห็นว่านักเรียนสับสนจำสูตรไม่ได้ ครู ร้อยละ 62 เห็นว่านักเรียนไม่สนใจเรียน

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเป็นการด่วน ทั้งนักเรียนและครูผู้จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เพื่อจะได้สามารถแก้ปัญหาการจัดการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ทันท่วงที และเตรียมนักเรียนเผชิญสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างสง่างามและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์เกิดจากสาเหตุหลายประการ นักเรียน ผู้ปกครองและครูบางคนส่วนใหญ่คิดว่าการอธิบายแนวคิดคณิตศาสตร์อย่างชัดเจนเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดี แต่ความจริงแล้วการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นเพียงครูเป็นผู้บอกที่ดีมากกว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้โดยการบอกก็คือ นักเรียนไม่ได้รับการท้าทายให้คิดและค้นพบความรู้ (Ozarka, 2016) นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่ทำแบบฝึกหัดที่เป็นโจทย์ปัญหาก็จริง แต่เป็นโจทย์ปัญหาแบบเดียวกัน เพียงแต่เปลี่ยนตัวเลขเท่านั้น ซึ่งสิ่งนี้ไม่ได้ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน ยังคงมีลักษณะเป็นการจัดการเรียนรู้โดยการจำโจทย์เท่านั้น ไม่ได้ฝึกการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง ครูควรให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้านการค้นพบแนวคิดร่วมกันกับเพื่อน ๆ เรียนรู้จากความผิดพลาด มีการถกเถียงหาคำตอบ และมีความพยายามในการแก้ปัญหาอย่างสมบูรณ์ ครูต้องเข้าใจด้วยว่า การคำนวณไม่ใช่สิ่งสำคัญอย่างมากต่อการเรียนคณิตศาสตร์ แต่สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นคือ การให้นักเรียนแก้ปัญหาและค้นพบแนวคิดด้วยตนเอง (Ozarka, 2016) ครูคณิตศาสตร์มักเน้นเนื้อหามากกว่าวิธีการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนเรียนรู้โดยการจำมากกว่าการคิด ครูจึงต้องปรับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ใหม่โดยทำความเข้าใจเสียก่อนว่า หัวใจของคณิตศาสตร์คือ ความเข้าใจแนวคิดในเชิงลึกและแนวคิดต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อที่จะได้สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาอื่น ๆ ได้ ครูควรให้นักเรียนเชื่อมโยงแนวคิดเดิมให้เข้ากับแนวคิดใหม่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ แทนที่จะจัดการเรียนรู้โดยการบอกก็เปลี่ยนมาใช้วิธีจัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (Ozarka, 2016)

จากปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหา เริ่มตั้งแต่ครูผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีอำนาจเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ทั้งหลาย ทำให้ได้ข้อสรุปถึงจุดเน้นที่สำคัญเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรคณิตศาสตร์ (Yaowiwat, 2013) ดังนี้

1. การจัดหลักสูตรควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดปัญญามากที่สุด ให้นักเรียนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหามีทั้งความรู้และมีทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพียงพอเหมาะสม

2. นักเรียนควรมีโอกาสได้เรียนรู้การใช้คณิตศาสตร์ในชีวิตจริง ได้นำความรู้กระบวนการความคิดทางคณิตศาสตร์ที่มีไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมถึงสามารถนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหาได้

3. นักเรียนควรมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์

นอกจากนี้ วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์ (Ruechaipanit, 2017) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 โดยครูควรลดความสำคัญของ “การคำนวณ” ที่สร้างความกังวลให้กับนักเรียน เพราะเมื่อนักเรียนคำนวณไม่ได้ เขาจะรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถเรียนคณิตศาสตร์ได้ เมื่อจำสูตรไม่ได้ ท่องสูตรคูณไม่ได้ นักเรียนจะรู้สึกท้อแท้ ครูควรให้นักเรียนรู้ว่า “คณิตศาสตร์เป็นกระบวนการ” ที่จะช่วยให้มีการคิดอย่างมีเหตุผล และนักเรียนควรเรียนรู้เรื่องสัญลักษณ์เข้าใจความหมายของตัวเลขและแผนภูมิต่าง ๆ ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ยุคใหม่จะเน้นให้นักเรียนรู้จักและใช้คณิตศาสตร์เบื้องต้น โดยยังไม่เน้นการคำนวณ ในช่วงแรกอาจให้นักเรียนใช้เครื่องคำนวณ เพื่อหาคำตอบได้ง่ายและเร็วกว่า ทำให้ไม่น่าเบื่อ เมื่อนักเรียนเข้าใจและสนใจคณิตศาสตร์แล้ว การคำนวณก็จะตามมา นอกจากนี้สิ่งที่ควรเน้นในคณิตศาสตร์คือ เรื่อง ”การฝึกให้นักเรียนใช้คณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริง” ครูยุคใหม่ควรนำเรื่องรอบตัวนักเรียนมาเป็นโจทย์ให้นักเรียนคิดและหาทางใช้คณิตศาสตร์เพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ เหมือนฝัน เยาว์วิวัฒน์ (Yaowiwat, 2013) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาว่าเป็นพื้นฐานของการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา จึงควรจัดหลักสูตรให้นักเรียนได้เรียนรู้แนวคิดหลักทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นให้นักเรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มากกว่าการท่องจำ โดยปรับลดเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้นักเรียนมีเวลาที่จะพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาหลักที่สำคัญต่าง ๆ ได้มีโอกาสที่จะคิดได้พัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

นอกจากการปรับแก้ไขแนวคิดในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 แล้ว บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้

และจำเป็นต้องปรับแก้ไขด้วยเช่นกัน โดยครูควรเปลี่ยนบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้เป็นบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา เพื่อให้นักเรียนมีความสุขและสนุกในการเรียน จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พบว่าบรรยากาศของการเรียนคณิตศาสตร์ ควรเป็นบรรยากาศแบบสบาย ๆ และใช้วิธีจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีสื่อการเรียนรู้ประกอบการทำกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเกิดแนวคิดในเรื่องนั้น ๆ ครูควรจัดเวลาให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดในชั่วโมงเรียน เพราะจะทำให้ครูได้สังเกต เห็นว่านักเรียนเข้าใจบทเรียนหรือไม่ และสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้ทันท่วงที สำหรับนักเรียนที่เรียนเก่งควรได้รับการส่งเสริมโดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำโจทย์เพิ่มเติมตามความสนใจ ซึ่งทำให้บรรยากาศในการเรียนคณิตศาสตร์เป็นบรรยากาศที่สนุกสนานและไม่เครียด นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันหรือส่งเสริมกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งนักเรียนที่เป็นผู้สอนหรือแนะนำเพื่อนยังได้ประสบการณ์ในการถ่ายทอดหรืออธิบายความรู้ให้แก่เพื่อนๆ อีกด้วย นับเป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์นั้น ควรให้นักเรียนมีความอยากเรียนรู้ในสิ่งนั้น ๆ โดยจัดบรรยากาศที่ไม่ตึงเครียดและไม่น่าเบื่อ มีกิจกรรมหลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่มีความหมายจนเกิดแนวคิด ในการจัดการเรียนรู้นั้นครูต้องคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมีหลายทฤษฎี แต่จะขอเน้นทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งควรทราบเกี่ยวกับแนวคิด ลักษณะการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ บทบาทของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และบทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

แนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

แนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนี้ Amineh & Asl (2015) กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการสังเคราะห์ทฤษฎีหลายทฤษฎี โดยมีการผสมผสานทั้งแนวคิดแบบพฤติกรรมนิยมและกระบวนการทางปัญญา และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเป็นกระบวนการของการสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ของผู้เรียนนอกจากนี้ ทิศนา แขมณี (Khaemmni, 2011) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนว Constructivism จัดเป็นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยม (cognitive psychology) มีรากฐานมาจากผลงานของ Ausubel และ Piaget โดยมีประเด็นสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ตาม Constructivism คือ ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์

ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม โดยใช้กระบวนการทางปัญญาของตน

2. การเรียนรู้ตามแนว Constructivism คือ โครงสร้างทางปัญญา เป็นผลของความพยายามทางความคิด ผู้เรียนสร้างเสริมความรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วยตนเอง ผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้โดยจัดสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น

ลักษณะการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ทิศนา แขมณี (Khaemmni, 2011) กล่าวถึง ลักษณะการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนว Constructivism เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำคัญของความรู้เดิม

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ ผู้เรียนจะเป็นผู้ออกไปสังเกตสิ่งที่ตนอยากรู้ มาร่วมกันอภิปรายสรุปผลการค้นพบ แล้วนำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารวิชาการ หรือแหล่งความรู้ที่หาได้ เพื่อตรวจความรู้ที่ได้มา และเพิ่มเติมเป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป

3. การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง จนค้นพบความรู้และรู้จักสิ่งที่ค้นพบ เรียนรู้วิเคราะห์ต่อจนรู้จริงว่า ลึก ๆ แล้วสิ่งนั้นคืออะไร มีความสำคัญมากน้อยเพียงไร และศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งลงไป จนถึงรู้แจ้ง

บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้

ทิศนา แขมณี (Khaemmni, 2011) กล่าวว่า ผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญญา

2. มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่นแนะนำ ถามให้คิด หรือสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ช่วยให้ผู้เรียนคิดค้นต่อ ๆ ไป ให้ทำงานเป็นกลุ่ม

4. ประเมินความคิดรวบยอดของผู้เรียน ตรวจสอบความคิดและทักษะการคิดต่าง ๆ การปฏิบัติการแก้ปัญหาและพัฒนาให้เคารพความคิดและเหตุผลของผู้อื่น

บทบาทของผู้เรียนในการเรียนด้วยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้

ในการเรียนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นั้น ทิศนา แขมณี (Khaemmni, 2011) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติและสร้างความรู้ไปพร้อม ๆ กัน ด้วยตัวของเขาเอง บทบาทที่คาดหวังจากผู้เรียน คือ

1. มีความยินดีร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสมัครใจ

2. เรียนรู้ได้เอง รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ด้วยตนเอง

3. ตัดสินปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

4. มีความรู้สึกและความคิดเป็นของตนเอง

5. วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้

6. ให้ความช่วยเหลือกันและกัน รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองทำอยู่และที่ได้รับมอบหมาย

7. นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้นั้น

การนำทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับนักเรียนโดยเน้นนักเรียนให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับวัตถุหรือเหตุการณ์ด้วยตัวของนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์และการตีความหมายจากประสบการณ์ ในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้นี้ ครูสามารถนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ดังนี้ (Jakkam, 2016)

1. การสร้างองค์รู้ความรู้ที่ได้ของนักเรียนจะมาจากประสบการณ์ การลงมือกระทำ การเผชิญหน้ากับปัญหา ดังนั้นหากการสร้างการเรียนรู้จึงมีประโยชน์และสำคัญมาก เพื่อที่จะให้นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์หรือปัญหาที่ได้ลงมือกระทำจริง ๆ

2. การแปลความหมาย จากการจัดกิจกรรมการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนแล้วผลที่ได้จะทำให้นักเรียนมีการแปลความหมายหรือตีความหมาย มีการแสดงความคิดเห็น เกิดกระบวนการคิดและจะเกิดองค์ความรู้ตามมา

3. การลงมือกระทำ จากแนวคิดของทฤษฎีนี้ การสร้างองค์ความรู้ให้กับนักเรียนต้องให้นักเรียนเผชิญหน้ากับปัญหาสถานการณ์จริง ลงมือปฏิบัติจริง จะทำให้เกิดความคุ้นชินกับปัญหา

4. ครูอาจให้นักเรียนทำงานกลุ่มโดยที่ครูจะคอยเป็นที่ปรึกษาหรือคอยแนะนำนักเรียนเมื่อนักเรียนมีปัญหา ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนภายในกลุ่มอีกด้วย

5. มีการเรียนรู้จากสื่อที่เป็นของจริงสัมผัสได้ สามารถบูรณาการกับความรู้ที่ตนเองมีให้เกิดประโยชน์

ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองนั้น เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเองได้ ไม่ได้ยากอย่างที่คิด ถ้าพิจารณาตัวอย่างแบบย่อ ๆ ของการสร้างองค์ความรู้ต่อไปนี้ จะช่วยทำให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

ตัวอย่างของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นในส่วนที่เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรื่อง ความหมายของ ห.ร.ม. ดังนี้

1) ครูแจกรูปสามเหลี่ยม 9 รูป และรูปสี่เหลี่ยม 12 รูป ให้นักเรียนจัดกลุ่มรูปสามเหลี่ยมและรูปสี่เหลี่ยมเป็นกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน โดยไม่ให้รูปทั้งสองแบบปนกัน ให้ได้มากที่สุด จะได้กลุ่มละเท่าไร

2) ให้นักเรียนลองจัดกลุ่มรูปสามเหลี่ยม และรูปสี่เหลี่ยม ออกเป็นกลุ่มตามที่โจทย์กำหนด

3) ครูให้นักเรียนลองจัดกลุ่มรูปสามเหลี่ยมและรูปสี่เหลี่ยมโดยไม่ให้รูปสามเหลี่ยมและรูปสี่เหลี่ยมปนกันและให้นักเรียนบอกผลของการลองจัดกลุ่มรูปสามเหลี่ยมและรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งนักเรียนอาจให้คำตอบเกี่ยวกับการลองจัดกลุ่มโดยลองจัดเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 รูป หลังจากนั้นลองจัดเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 รูปตามลำดับ

4) ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนว่าการจัดกลุ่มแบบใดที่จะทำให้ได้รูปสามเหลี่ยมกับรูปสี่เหลี่ยม กลุ่มละเท่า ๆ กัน โดยไม่ให้รูปสามเหลี่ยมปนกับรูปสี่เหลี่ยม และนักเรียนได้ข้อสรุปอะไร

5) ให้นักเรียนสรุปผลของการจัดกลุ่มรูปสามเหลี่ยมและรูปสี่เหลี่ยมโดยไม่ให้รูปทั้งสองแบบปนกันซึ่งสามารถสรุปได้ว่า “ในการจัดกลุ่มรูปสามเหลี่ยม 9 รูป รูปสี่เหลี่ยม 12 รูปเป็นกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กันโดยไม่ให้รูปสามเหลี่ยมและรูปสี่เหลี่ยมปนกัน ให้ได้มากที่สุด พบว่า จัดได้กลุ่มละ 3 รูป โดยจำนวน 3 ไปหารรูปสามเหลี่ยม 9 รูป ได้ลงตัว และไปหารรูปสี่เหลี่ยม 12 รูป ได้ลงตัว

การจัดการเรียนรู้แบบนี้นักเรียนจะสามารถสรุปแนวคิดเรื่อง ห.ร.ม.ได้ด้วยตนเอง จากนั้นครูควรเพิ่มโจทย์อีกหลาย ๆ ตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดที่ชัดเจนมากขึ้น จะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนสามารถทำได้และนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

เมื่อได้แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้แล้ว ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้กระบวนการเรียนรู้ครบทุกขั้นตอน จากการสังเคราะห์แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ (Amineh, & Asl, 2015, Boonyasiri, 2012, & Khaemmni, 2011) ผู้เขียนได้นำมาจัดเป็นขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน โดยแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างการจัดการเรียนรู้เรื่อง “พื้นที่สี่เหลี่ยม” 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างสถานการณ์ให้เกิดความสงสัย: ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนเกิดความสนใจ สงสัย และตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์นั้น ๆ ในการสร้างสถานการณ์ดังกล่าว ครูให้นักเรียนดูภาพห้องต่าง ๆ เช่น ห้องนั่งเล่นหลาย ๆ แบบ และกำหนดให้นักเรียนออกแบบตกแต่งห้อง และคำนวณวัสดุที่ใช้ในการทาสีผนังห้องและปูพื้นกระเบื้อง จากนั้นให้นักเรียนตั้งคำถามที่อยากรู้เกี่ยวกับการออกแบบตกแต่งห้อง นักเรียนอาจตั้งคำถามดังนี้

- ผนังห้องแต่ละด้าน มีความกว้าง ความยาว เท่าไร ใช้สีอะไร กี่กระป๋อง

- พื้นห้องมีความกว้าง ความยาว เท่าไร ใช้กระเบื้องชนิดใด ขนาดเท่าไร

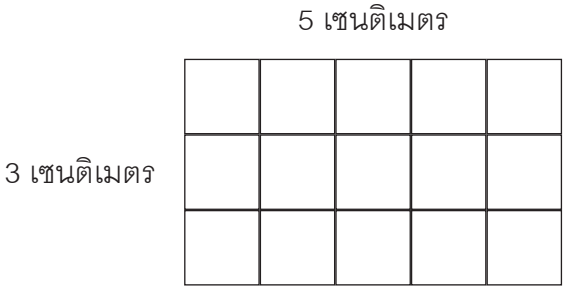
- จะมีวิธีคำนวณผนังห้อง พื้นห้อง และจำนวนกระเบื้องได้อย่างไร

ในขั้นนี้ครูอภิปรายร่วมกับนักเรียนจากคำถามที่นักเรียนอยากรู้ ว่าจะนำมาจัดหัวข้อที่จะศึกษาได้อย่างไร จากนั้นให้นักเรียนเสนอหัวข้อที่จะศึกษาเพื่อนำไปตอบคำถาม เช่น การหาพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสและสี่เหลี่ยมผืนผ้าทำได้อย่างไร เป็นต้น

2. ขั้นวางแผน: ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกันในการศึกษาวิธีการหาพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสและพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยศึกษาจากกิจกรรมต่าง ๆ ในเอกสารเพื่อนำไปใช้ในการคำนวณหาพื้นที่ผนังห้องที่ใช้ในการทาสีและพื้นที่พื้นห้องที่ใช้ในการปูกระเบื้อง รวมทั้งการคำนวณจำนวนกระเบื้องที่ใช้ในการปูพื้นห้อง

3. ขั้นสืบค้นความรู้: นักเรียนสืบค้นความรู้เรื่องการหาพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสและพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยศึกษาจากกิจกรรมที่ครูจัดให้หรือสืบค้นด้วยตนเอง จนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตัวอย่าง เช่น การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการหาสูตร พื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสและพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า อาจทำได้ดังนี้

ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนสืบค้นความรู้ทีละขั้น ๆ ในเรื่องการหาพื้นที่ของสี่เหลี่ยมมุมฉาก โดยการตีตารางแล้วนับจำนวนตารางที่ได้ จากนั้นให้นักเรียนตีตารางที่มีด้านทั้ง 4 ด้านยาวด้านละ 1 เซนติเมตร มีขนาด 1 ตารางเซนติเมตรในรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากที่กำหนดให้ แล้วนับจำนวนรูปสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ในตารางเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปว่า สี่เหลี่ยมมุมฉากรูปนี้มีพื้นที่เท่าไร (คำตอบคือ มีรูปสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ 15 รูป มีพื้นที่ 15 ตารางเซนติเมตร) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การหาพื้นที่รูปสี่เหลี่ยมมุมฉากจากการนับจำนวนตาราง

ต่อจากนั้นให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เพื่อนำไปสู่การหาสูตรพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าและพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสโดยพิจารณาจากรูปสี่เหลี่ยมเดิมที่มีด้านกว้าง 3 เซนติเมตร และด้านยาว 5 เซนติเมตร แล้วให้นักเรียนลองเขียนความสัมพันธ์ของด้านของสี่เหลี่ยมมุมฉากกับพื้นที่สี่เหลี่ยมมุมฉากซึ่งสรุปได้ดังนี้

“รูปสี่เหลี่ยมมุมฉากมีความกว้าง 3 เซนติเมตร และความยาว 5 เซนติเมตร ถ้าพิจารณาจากตาราง จะได้รูปสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ที่มีด้านเท่ากันจำนวน 15 รูป แต่ละรูปมีพื้นที่ 1 ตารางเซนติเมตร รวมทั้งหมด รูปสี่เหลี่ยมมุมฉากรูปใหญ่จะมีพื้นที่ 15 ตารางเซนติเมตร” นำมาเขียนหาความสัมพันธ์ได้คือ 3 x 5 = 15 และสามารถเขียนความ สัมพันธ์เป็นสูตรได้คือ

พื้นที่สี่เหลี่ยมมุมฉาก = กว้าง x ยาว

เมื่อนักเรียนสรุปสูตรพื้นที่สี่เหลี่ยมมุมฉากได้แล้ว ครูโยงไปสู่พื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าและพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสได้ นักเรียนจะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสูตรการหาพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า และพื้นที่สี่เหลี่ยมจัตุรัสได้ด้วยตนเอง โดยครูคอยกระตุ้นให้คิด ให้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล ต่อจากนั้นจึงให้ทำโจทย์ปัญหาจนเกิดความชำนาญ แล้วจึงนำความรู้ไปใช้ในการคำนวณหาพื้นที่ผนังห้องที่ใช้ในการทาสีและพื้นที่พื้นห้องที่ใช้ในการปูกระเบื้อง รวมทั้งการคำนวณจำนวนกระเบื้องที่ใช้ในการปูพื้นห้อง

4. ขั้นสะท้อนความคิด: ให้นักเรียนแสดงความรู้และความคิดที่ได้จากการสืบค้น สรุปสิ่งที่เรียนรู้และเชื่อมโยงแนวคิดที่เรียนรู้เข้าด้วยกัน โดยครูช่วยปรับแก้ไขและเพิ่มเติมเสริมให้เข้าใจชัดเจนขึ้น

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์: ให้นักเรียนนำเสนอผลการสืบค้นความรู้ให้แก่นักเรียนคนอื่น ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

6. ขั้นสรุปความรู้: ให้นักเรียนสรุปความรู้และแนวคิดทั้งหมดที่ได้เรียนรู้มาโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การบันทึกข้อสรุปด้วยการเขียนบรรยาย การเขียนแผนผังความคิด การเขียนแผนภาพ หรือการทำแบบฝึกหัด เป็นต้น

จากการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมีการใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปสู่ข้อสรุป ส่วนใหญ่นักเรียนสามารถสรุปความรู้ได้ แต่กรณีนักเรียนที่เรียนช้า ครูต้องเสริมกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งครูมักเสริมในตอนที่ให้นักเรียนทั้งชั้นทำแบบฝึกหัดแล้ว โดยต้องมีสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มขึ้นและมีคำอธิบายแต่ละขั้นตอนให้ละเอียดมากขึ้น นักเรียนจึงจะเข้าใจและทำแบบฝึกหัดได้ กรณีแบบฝึกหัดก็เช่นกัน สำหรับนักเรียนที่เรียนรู้ช้า ครูจะให้ทำเฉพาะบางข้อให้ครบตามตัวชี้วัดเป็นอย่างต่ำ ไม่จำเป็นต้องทำโจทย์ทุกข้อเท่าเพื่อนทั้งห้อง แต่ถ้านักเรียนที่เรียนช้าอยากทำโจทย์เพิ่มขึ้นก็สามารถทำได้

ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเกิดทักษะต่าง ๆ ในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะนี้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นสร้างสถานการณ์ให้เกิดความสงสัย ขั้นวางแผน ขั้นสืบค้นความรู้ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขั้นสรุปความรู้ กล่าวคือ ในขั้นสร้างสถานการณ์ให้เกิดความสงสัย นักเรียนจะต้องใช้ความคิดและตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ครูสร้าง เมื่อนักเรียนแต่ละคนนำคำถามที่ตั้งมาอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม เพื่อพิจารณา วิเคราะห์ และประเมินความเหมาะสมของคำถามและตัดสินใจเลือกคำถามที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นคำถามของกลุ่มย่อย ในการนำไปพิจารณาและกลั่นกรองเลือกคำถามของห้องอีกขั้นหนึ่งซึ่งเป็นคำถามที่จะให้นักเรียนในห้องได้นำไปทำการสืบค้นความรู้ต่อไป สำหรับคำถามขั้นอื่น ๆ นักเรียนต้องใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องที่ศึกษา

2. ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะนี้เกิดขึ้นในขั้นวางแผนและขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กล่าวคือ ในขั้นวางแผน นักเรียนจะต้องคิดออกแบบกิจกรรมที่จะศึกษารวมทั้งวิธีการที่จะศึกษาเพื่อหาคำตอบของปัญหา ส่วนขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นักเรียนจะต้องออกแบบรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการสืบค้นให้ได้แนวคิดที่ครบถ้วน กระชับ กะทัดรัด สวยงามและดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง

3. ทักษะการร่วมมือ ทักษะนี้เกิดขึ้นจากการทำงานกลุ่มในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีการปรึกษาหารือ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการพึ่งพาและเกื้อกูลกัน มีการใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเพื่อให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงาน ที่สำคัญคือมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

4. ทักษะการสื่อสาร ทักษะนี้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ในการใช้คำพูดและภาษาท่าทางอย่างเหมาะสม สามารถเป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี และควบคุมอารมณ์ในการฟังได้ดี แสดงความสนใจและให้เกียรติผู้ที่พูดด้วย ที่สำคัญคือ สามารถสื่อสารข้อมูล องค์ความรู้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

5. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะนี้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนที่มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสืบค้น นับตั้งแต่ ขั้นสร้างสถานการณ์ให้เกิดความสงสัย ขั้นวางแผน ขั้นสืบค้นความรู้ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จนถึงขั้นสรุปความรู้

6. ทักษะด้านการเรียนรู้ ทักษะนี้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ นับตั้งแต่ ขั้นสร้างสถานการณ์ให้เกิดความ

สงสัย ขั้นวางแผน ขั้นสืบค้นความรู้ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จนถึงขั้นสรุปความรู้

7. ทักษะทางการคิดคำนวณ ทักษะนี้เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มีการบวก ลบ คูณ หาร และการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่กำหนดเกี่ยวกับแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว

ดังนั้นจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสร้างองค์ความรู้นี้ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเกิดทักษะที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการร่วมมือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านการเรียนรู้และทักษะทางการคิดคำนวณ ซึ่งเป็นทักษะในศตวรรษที่ 21

2. นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้มีความเข้าใจแนวคิดคณิตศาสตร์อย่างชัดเจนและยั่งยืน

3. การทำงานกลุ่ม ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกัน มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. ถ้าครูผู้สอนสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนกล้าแสดงกล้าคิด กล้าทำ และทำให้เกิดการเรียนรู้รวมทั้งมีความสุขและสนุกในการเรียน

บทสรุป

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ให้คิดเป็น คิดอย่างมีเหตุผล มีระเบียบขั้นตอนในการคิด สามารถแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอื่น ๆ เช่น เป็นคนช่างสังเกต มีความละเอียดถี่ถ้วน แม่นยำ มีสมาธิและสามารถแก้ปัญหาได้จะเห็นว่าเราต้องใช้ความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นประจำในชีวิตประจำวัน แต่การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ อีกทั้งนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์เท่าที่ควร แนวทางในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้นักเรียนมีความเข้าใจในแนวคิดอย่างถ่องแท้ โดยไม่ใช่การจำเนื้อหาแนวทางหนึ่งก็คือ การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งหลายคนอาจคิดว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ยากและไม่เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์ แต่ความจริงแล้วเป็นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้ โดยครูจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ คือ ขั้นสร้างสถานการณ์ให้เกิดความสงสัย ขั้นวางแผน ขั้นสืบค้นความรู้ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ

ขั้นสรุปความรู้ เมื่อนักเรียนสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองได้แล้ว ครูต้องชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาสาระที่เรียนนั้นสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไรบ้าง จะทำให้นักเรียนเห็นว่าการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์นั้นมีความหมายและไม่ไร้ประโยชน์ แต่สิ่งสำคัญคือ การที่ครูจะให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้นั้น ครูต้องจัดกิจกรรมและไม่ปล่อยให้นักเรียนศึกษาเองตามลำพัง โดยเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษา ยังจะต้องได้รับการชี้แนะจากครู ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนคิด เชื่อมโยงข้อมูลแต่ละส่วนจนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้การช่วยเหลือของครูจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความสามารถและความพร้อมของนักเรียน ถ้าเป็นนักเรียนเก่ง ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยครูช่วยแนะนำเล็กน้อย แต่ถ้าเป็นนักเรียนทั่วไปหรือเรียนช้า ครูต้องเพิ่มคำถามและแนวทางในการคิดและเชื่อมโยงข้อมูลให้มากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ อย่างไรก็ตามไม่ว่านักเรียนจะมีความสามารถระดับใดก็ตาม ในที่สุดก็สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจแนวคิดในเชิงลึกและเกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

REFERENCES

Amineh, R. & Asl, H. (2015). Review of Constructivism and Social Constructivism. **Journal of Social Sciences, Literature and Languages.** 1(1), 9.

Boonyasiri, Preeya. (2012). **How to teach Students to Love Science. Teaching Strategies for Elementary School.** Bangkok: Aksorn Samphan Press (1987) Co.,Ltd.

Jakkam, F. (2016). **Theories of Learning and Teaching Mathematics.** Retrieved March 10, 2018, from https://prezi.com/lktsq_tpyakg/presentation/

Khaemmni, T. (2011). **Knowledge Construction of Teaching: Knowledge for Managing Process of Teaching efficiently.** Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)

National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2017). **Announcement of Ordinary National Education Test of Grade 6 Students in Academic Year 2016.** Retrieved March 10, 2018, www.niets.or.th (in Thai)

Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2017). **Indicators and Learning Area of Mathematics (Revised Edition A.D.2017) on the Basic Core Curriculum B.E.2551 (A.D.2008).** Bangkok: Printing Agricultural Co-operative Federation of Thailand. (in Thai)

Ozarka, C. (2016). **Teaching Mathematics in the 21st Century: Changing the Focus from Calculations to Critical Thinking.** Retrieved March 30, 2018, from https:// blog. learningbird.com

Plangprasopchok, S., Yeeka, S. & Chancharoon, A. (2008). **The Opinion of the Mathematics Teachers, from the North East of Thailand, attending the Mathematics Project Course.** Retrieved March, 8, 2018, from noykang. Blogspot. com/ 2008/ 02/ blog-post.html. (in Thai)

Ruechaipanit, W. (2017). **Teaching Mathematics in the 21St Century.** Retrieved March 8, 2018, from https://blog.eduzones.com (in Thai)

Yaowiwat, M. (2013). Mathematics Curriculum Development (Primary Grades) The Better magazine. **Ipst magazine.** 41(180), 19. (in Thai)

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

Academic Journal Phranakhon Rajabhat University (Humanities and Social Sciences)

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นวารสารราย 6 เดือนเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในลักษณะนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) นิพนธ์ปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

● ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1. รับต้นฉบับจากผู้สนใจตีพิมพ์บทความผ่านระบบ ThaiJo (https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/login)

2. กองบรรณาธิการตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องและคุณภาพของบทความต้นฉบับ

3. กองบรรณาธิการเตรียมต้นฉบับจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความ ทั้งนี้ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) และผู้แต่ง (Author) จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่าน ความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่าน หรือสองในสามท่าน

ทั้งนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความมีดังนี้

- Accept Submission = รับตีพิมพ์บทความโดยไม่ต้องแก้ไข
- Revisions Required = แก้ไขบทความโดยให้บรรณาธิการพิจารณาอีกครั้ง
- Resubmit for Review = ผู้แต่งต้องแก้ไขบทความส่งกลับมาให้ผู้ประเมินบทความตรวจสอบอีกครั้ง
- Resubmit Elsewhere = ปฏิเสธรับตีพิมพ์บทความ กรณีที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขอบเขตของวารสาร และการเตรียมบทความ ทั้งนี้ ให้ผู้แต่งส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารอื่น
- Decline Submission = ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ
- See Comments = พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ

4. กองบรรณาธิการส่งต้นฉบับที่ปรับแก้ไขแล้วพร้อมสรุปผลการประเมินคุณภาพต้นฉบับและจัดส่งผู้แต่งเพื่อปรับแก้ไข พร้อมให้ชี้แจงการปรับแก้ไขกลับมายังกองบรรณาธิการ

5. กองบรรณาธิการตรวจสอบการปรับแก้ไขความถูกต้อง และรูปแบบการเขียนต้นฉบับ

6. บรรณาธิการตอบรับการตีพิมพ์และเผยแพร่ต้นฉบับดังกล่าวผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/) จากนั้นจะออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความอย่างเป็นทางการจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครอีกครั้ง

7. กองบรรณาธิการรวบรวมต้นฉบับและตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนจัดส่งโรงพิมพ์เพื่อจัดทำวารสารฉบับร่าง

8. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้องของวารสารฉบับร่างจากโรงพิมพ์อีกครั้ง จากนั้นจึงส่งตีพิมพ์และเผยแพร่

9. กองบรรณาธิการเผยแพร่วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครผ่านระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง (https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/) และจัดส่งวารสารฉบับตีพิมพ์ให้กับผู้ประเมินบทความผู้แต่ง และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

● หลักเกณฑ์ในการส่งบทความของวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ

2. เนื้อหาในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่นโดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่งเท่านั้น)

3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความ วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครจะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ประเมินบทความเท่านั้น

5. กรณีมีข้อเสนอแนะจากผู้ประเมินบทความ ผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าว มายังกองบรรณาธิการ

● คำแนะนำการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการได้กำหนดรูปแบบการเตรียมบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ดังนี้

บทความต้องพิมพ์ในกระดาษขนาด A4 โดยตั้งค่าหน้ากระดาษ ซ้าย 1 นิ้ว ขวา 1 นิ้ว บน 1 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว (1 นิ้ว = 2.5 ซม.)

บทความภาษาไทยต้องพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบอักษร Cordia New บทความภาษาไทยที่มีศัพท์เทคนิคหรือ ศัพท์เฉพาะ ให้ใช้คำทับศัพท์ และ/หรือ ศัพท์บัญญัติ พร้อมวงเล็บคำศัพท์ภาษาอังกฤษนั้น

สำหรับการอ้างอิงเอกสารต้องมีรูปแบบเดียวกันทั้งบทความ ทั้งนี้ ให้ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมที่หัวข้อ **รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง**

เอกสารต้องมีรูปแบบเดียวกันทั้งบทความ ทั้งนี้ บทความประเภทต่าง ๆ ในวารสารเล่มนี้มีจำนวนหน้าต่อหนึ่งบทความแตกต่างกันโดยประมาณ ดังนี้

1. บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ 15 หน้า ต่อบทความ
2. บทความวิจัย (Research article) ประมาณ 15 หน้า ต่อบทความ
3. บทความปริทรรศน์ (Review article) ประมาณ 8 หน้า ต่อบทความ
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประมาณ 5 หน้า ต่อบทวิจารณ์

ให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว โดยทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ และมีส่วนประกอบดังนี้

บทความทางวิชาการ (Academic Article)	**บทความวิจัย** (Research Article)	**บทความปริทรรศน์** (Review Article)	**บทวิจารณ์หนังสือ** (Book Review)
1. บทนำ 2. กรอบในการวิเคราะห์ 3. เนื้อหา 4. สรุป 5. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (ถ้ามี) 4. ขอบเขตของการวิจัย 5. สมมติฐาน (ถ้ามี) 6. กรอบแนวคิดของการวิจัย 7. ระเบียบวิธีวิจัย 8. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย 8.1 สรุปผลการวิจัย 8.2 อภิปรายผลการวิจัย 9. ข้อเสนอแนะ 10. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. บทสรุป 3. เอกสารอ้างอิง	บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณูปการของหนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม

กรณีตีพิมพ์บทความเป็นภาษาอังกฤษต้องเรียงลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

Academic Article	Research Article	Review Article	Research Article
1. Introduction 2. Framework Analysis 3. Content 4. Conclusion 5. References	1. Introduction 2. Research Objectives 3. Expected Benefits (If any) 4. Research Scope 5. Hypothesis (If any) 6. Conceptual Framework 7. Methodology 8. Research Results and Discussion 8.1 Research Results 8.2 Discussion 9. Suggestions and Recommendations 10. References	1. Introduction 2. Conclusion 3. References	The critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

ชื่อเรื่อง : ควรกะทัดรัด ไม่ยาวจนเกินไป ถ้าบทความเป็นภาษาไทย ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

ชื่อผู้แต่ง : ชื่อเต็ม-นามสกุลเต็ม ของผู้แต่งครบทุกคน ทั้งบทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ชื่อผู้แต่งภาษาไทย ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิด ตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

ชื่อผู้แต่งภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

ข้อความระวังในการจัดเตรียมบทความ

(1) ชื่อผู้แต่ง ไม่ใส่ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ตำแหน่งทหาร สถานภาพทางการศึกษา หรือ คำนำหน้าชื่อ หรือท้ายชื่อ เช่น นาย, นาง, นางสาว, ผศ.ดร., PhD, ร.ต.ต., พ.ต.ท.

(2) ไม่ควรระบุสถานภาพผู้แต่ง เช่น นักศึกษาปริญญาเอก, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ผู้อำนวยการ..., คณบดีคณะ...., พยาบาลวิชาชีพ

หน่วยงานที่ทำวิจัย : ผู้แต่งหลักต้องใส่ที่อยู่โดยละเอียด ประกอบด้วย หน่วยงานระดับต้น หน่วยงานหลัก จังหวัด ประเทศ และ E-mail Address ที่สามารถติดต่อได้ ให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) กำหนดเป็นตัวยก กำกับท้ายนามสกุลของผู้แต่งหลัก

หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัยภาษาไทย ใช้คำว่า “หน่วยงานผู้แต่ง” ขนาด 12 ชนิด ตัวธรรมดา ตำแหน่ง กึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่ง ให้ใส่ตัวเลขยก (1) กำกับท้ายนามสกุลและด้านหน้าหน่วยงานหรือสังกัด ตัวอย่างเช่น หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย editor_academic @pnru.ac.th

หน่วยงานหรือสังกัดที่ทำวิจัยภาษาอังกฤษ ใช่คำว่า “Affiliation” ขนาด 12 ชนิด ตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่ง

ตัวอย่างเช่น Affiliation: Department of Communication Arts, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

บทคัดย่อ : บทคัดย่อภาษาไทย และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ต้องมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ

บทคัดย่อภาษาไทย

หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้ที่อยู่/หน่วยงานสังกัดของผู้เขียน

เนื้อหาบทคัดย่อไทย 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษ ด้านซ้าย ใต้ที่อยู่/หน่วยงาน สังกัดของผู้เขียน

เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

***__กรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษไม่ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย__**

คำสำคัญ : ต้องมีมีคำสำคัญอย่างน้อย 3 ถึง 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

คำสำคัญภาษาไทย

หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย

เนื้อหาภาษาไทยขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วยการเคาะ 1 ครั้ง
<u>คำสำคัญภาษาอังกฤษ</u>
หัวข้อคำสำคัญภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
เนื้อหาภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วย Comma (,)

เนื้อหา : เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์
บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน
หัวข้อเรื่อง ภาษาไทยและอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษ ด้านซ้ายหัวข้อย่อย ภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งให้ Tab 0.75 เซนติเมตรจากอักษรตัวแรกของหัวข้อเรื่อง

รูปภาพ : ขึ้นหน้าใหม่ ให้มี 1 รูป ต่อ 1 หน้า และแยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFFs, หรือ JPEGs ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ เพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพและกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพและกราฟ

ตาราง : กรุณาขึ้นหน้าใหม่ให้มี 1 ตาราง ต่อ 1 หน้า หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านปัจจัยแรงดึงดูด

ปัจจัยต่าง ๆ	Factor Loading	Commulative Varience (%)	Communalities
ปัจจัยที่ 1 : สถาปัตยกรรม และความสำคัญของวัด		25.530	
เป็นวัดที่มีความสวยงาม	0.830		0.689
มีสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์	0.799		0.642
มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	0.675		0.491
มีความโดดเด่นแตกต่างจากวัดอื่น ๆ	0.451		0.346

เอกสารอ้างอิง: หัวข้อรายการอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา รายการอ้างอิง ขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชื่อผู้แต่งชิดขอบซ้าย หากยาวเกิน 1 บรรทัดให้ Tab 0.75 เซนติเมตร
การอ้างอิงเอกสารให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association)

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การอ้างอิงเอกสารให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) **หากรายการอ้างอิงเป็นหนังสือหรือบทความภาษาไทยที่มีบทแปลเป็นภาษาอังกฤษกำกับอยู่ก่อนแล้ว ให้ใส่ บทแปลภาษาอังกฤษนั้นก่อน ตามด้วยรายการอ้างอิงภาษาไทยเดิม โดยวงเล็บท้ายรายการว่า in Thai)** สำหรับ รายการอ้างอิงภาษาไทยที่ไม่ได้มีบทแปลภาษาอังกฤษไว้ก่อนให้ยึดตามประกาศราชบัณฑิตยสถานเรื่อง หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง ทั้งนี้ ให้จัดเรียงลำดับตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษก่อน-หลัง

ยกตัวอย่างเช่น

Liochanmongkhon, N, Saengbunthai, S. & Kengwinit, T. (1994). **KhumeuTuekthaeo**. Bangkok: Rongphimaksonkanphim.

หลักเกณฑ์การอ้างอิงในเนื้อหา

กรณีการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้ใส่ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย: กาญจนา แก้วเทพ พิมพ์เป็น
กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2011)
ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ: Arthur Asa Berger พิมพ์เป็น Berger (2011)
หากการอ้างอิงมิได้กล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้ก่อนให้ใส่นามสกุลและปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น
ผู้แต่งคนไทย
การทำวิจัยให้เสร็จ...(Kaewthep, 2011)
ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ
Research means … (Berger, 2011)

ทั้งนี้ **กรณีที่ผู้แต่งเป็นคนไทย ให้ใส่ชื่อสกุลที่ผู้แต่งใช้จริงเป็นภาษาอังกฤษ หากไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคนดังกล่าวเคยเขียนชื่อสกุลเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน อนุโลมให้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานได้**

<u>หลักเกณฑ์การอ้างอิงท้ายบทความ</u>

ในการลงรายชื่อผู้แต่งคำนำหน้าชื่อตามปกติให้ตัดออก ได้แก่ นาย นาง นางสาว ตำแหน่งทางวิชาการ บรรดาศักดิ์ยศทางตำรวจ ยศทางทหาร และตำแหน่งนักบวช ยกเว้นผู้แต่งที่มีฐานันดรศักดิ์นำหน้าชื่อให้คงไว้ตามปกติ โดยไม่ตัดทิ้งหรือย้ายที่

<u>ผู้แต่ง 1 คน</u>

ให้ลงชื่อสกุล และใช้เครื่องหมาย Comma (,) คั่นชื่อสกุลตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้น โดยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น

กาญจนา แก้วเทพ พิมพ์เป็น Kaewthep, K.

กรณีเป็นผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ: ให้ลงชื่อสกุล และใช้เครื่องหมาย Comma (,) คั่นชื่อสกุล ตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้นและชื่อกลาง และใช้เครื่องหมาย Full stop (.) ตามหลังอักษรย่อทั้ง 2 ตัวเช่น Christina F. Kreps ลงว่า Kreps, C.F.

<u>ผู้แต่งไม่เกิน 6 คน</u>

ให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน โดยใช้คำว่า “&” ก่อนชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย ให้ลงชื่อทั้งหมด ระหว่างชื่อให้คั่นด้วย “&” แล้ว Comma (,) กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น Kaewthep, K., Gunpai, K. & Sthapitanonda, P.

ผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ลงชื่อผู้แต่งทุกคน โดยใช้คำว่า “&” ก่อนชื่อผู้แต่งคนสุดท้าย ให้ลงชื่อทั้งหมด ระหว่างชื่อให้คั่นด้วย “&” แล้ว Comma (,) เช่น Edson, G. & Dean, D.

<u>ผู้แต่ง 6 คนขึ้นไป</u>

ให้ลงชื่อผู้แต่งเฉพาะคนแรก และต่อด้วยคำว่า “& et al.”

กรณีเป็นผู้แต่งคนไทยให้ลงท้ายรายการอ้างอิงด้วยวงเล็บว่า (in Thai) เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย ให้ใช้คำว่า “และคณะ” เช่น ปาริชาต สถาปิตานนท์ และคณะ.

กรณีผู้แต่งเป็นคนไทย ให้แปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย เช่น

Sthapitanonda, P. et al.

Bailyn, B. et al.

ผู้แต่งเป็นสถาบัน ให้เขียนกลับคำนำหน้า เช่น มหาดไทย, กระทรวง. กรมการปกครอง.

โดยอย่างน้อยต้องอ้างถึงระดับกรม และอ้างหน่วยงานระดับสูงก่อน

1. อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//(ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).//**ชื่อหนังสือ**.//ครั้งที่พิมพ์.(ถ้ามี)//เมืองที่พิมพ์/: //สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

Liochanmongkhon, Naruemit, Saenbunthai, Suphap & Kengwinit, Thawon. (2527). **Khumue Tuekthaeo**. Bangkok: Rongphim Nam-aksonkanphim. (in Thai)

Davis, C.V. (1980). **Handbook of Applied Hydraulics**. 3rd Edition. New York: McGraw – Hill.

Gunpai, K. (2008). **Psychology of communication**. Bangkok: Faculty of Communication Arts, ChulalongkornUniveristy. (in Thai)

2. อ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//(ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//**ชื่อวารสาร**.//ปีที่(ฉบับที่),//เลขหน้า-เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

Ozaki, M., Adachi, Y., Iwahori, Y. & Ishii, N. (1998). Application of Fuzzy Theory to Writer Recognition of Chinese Characters. **International Journal of Modeling and Simulation**. 18(2), 112-116.

Korbkeeratipong, K. & Taiphapoon, T. (2016). Branded Content Marketing Communication in reality television program. **PNRU Research Journal Humanities and Social Sciences**. 11(2), 1-11. (in Thai)

3. อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//(ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).//**ชื่อวิทยานิพนธ์**.//ชื่อปริญญา (เต็ม)//หน่วยงาน

ตัวอย่าง :

Roonkaseam, Nitta. (2006). **Communication and Practices of Representation Through the Museums as Texts in Thailand**. Ph.D. Program in Communication Arts. Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn Univeristy. (in Thai)

Choomchuay, S. (1993). **Algorthm and Architecture for Reed-Solomon Decoding**. Ph.D. Thesis, Imperial College, University of London, UK.

4. อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ : ผู้แต่ง.//(ปี พ.ศ.ที่พิมพ์).//**ชื่อเรื่อง**.//สืบค้นเมื่อ//,//สืบค้นจาก

ตัวอย่าง :

Wongmaneeroj, A. (2542). **History of Soil Fertility Studies**. Retrieved June 7, 2016, from http://web.sut.ac.th/farm/farm/index.php/th/2012-06-03-05-02-12/68-2012-06-22-09-24-9

Noam, E.M. (1994). **Telecommunication Policy Issue for the Next Century**. Retrieved June 7, 2006, fromgopher://198.80.36...//global/telcom.txt

Chuastapanasiri, T. (2009). **Advertising Literacy**. Retrieved March 2, 2012, from http://resource.thaihealth.or.th/system/files/documents/ruuethaathanokhsnaaaefng1.pdf (in Thai)

5. อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

รูปแบบ : ผู้ให้สัมภาษณ์.//ตำแหน่ง (ถ้ามี).//สัมภาษณ์,//วันที่/เดือน/ปี.

ตัวอย่าง :

Sthapitanonda, Parichart. Dean, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University. Interviewed on March 2, 2016. (in Thai)

Smith, Mary john. Interview onJanuary 31, 2008.

Saengdoungkhae, Jarernnate. Lecturer, Hatyai University. Interview on August 20, 2010. (in Thai)

● การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้แต่งต้องส่งบทความผ่านทางระบบออนไลน์เท่านั้น โดยการสมัครสมาชิก (Register) **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครในระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลาง** (https://www.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/user/register) เพื่อขอรับ Username และ Password แล้วคลิกที่ปุ่ม Log In เพื่อเข้าสู่ระบบ **ในกรณีที่เป็นสมาชิกของวารสารแล้ว กรุณาเข้าสู่ระบบ log in และดำเนินการส่งบทความโดยดูตัวอย่างการส่งบทความได้ที่ ขั้นตอนการ** SUBMISSION

หมายเหตุ:

1. กองบรรณาธิการฯ ขอสงวนสิทธิ์ ในการแก้ไขข้อความบางส่วนโดยไม่กระทบต่อเนื้อหาหลักของบทความ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2. บทความในวารสารฉบับนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่งเท่านั้น

ตัวอย่าง

ชื่อเรื่องภาษาไทย (Cordia New ขนาด 18 pt. ตัวหนา)
English Title (Cordia New 18 pt. bold)

กัญณภัทร นิธิศวราภากุล[1*] นาตยา ปิลันธนานนท์[2] และนพวรรณ ฉิมลอยลาภ[3]
(Cordia New ขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)
Kannaphat Nithitwaraphakun[1*], Nataya Pilanthananond[2] and Nopphawan Chimroylarp[3]
(Cordia New ขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)

หลักสูตรศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย[1*, 2, 3]
(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)
Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok, Thailand[1*, 2, 3]
(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

k_kannaphat@hotmail.com[1*]
(Cordia New ขนาด 12 pt. ตัวธรรมดา)

บทคัดย่อ (Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวหนา)
เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย (**Cordia New** ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

คำสำคัญ: คำสำคัญ (1) คำสำคัญ (2) คำสำคัญ (3)

ABSTRACT (ขนาด 12 pt. ตัวหนา)
เนื้อหาบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Cordia New 16 pt. Normal)

Keywords: Keyword (1), Keyword (2), Keyword (3)

บทนำ (Cordia New **ขนาด 16 pt. ตัวหนา**)
(**Cordia New** ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Cordia New **ขนาด** 16 pt. **ตัวหนา**)

(Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (Cordia New **ขนาด** 16 pt. **ตัวหนา**)

(Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ขอบเขตของการวิจัย (Cordia New **ขนาด** 16 pt. **ตัวหนา**)

(Cordia New ขนาด 16pt. ตัวธรรมดา)

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Cordia New **ขนาด** 16 pt. **ตัวหนา**)

(Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

ระเบียบวิธีวิจัย (Cordia New **ขนาด** 16 pt. **ตัวหนา**)

(Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย (Cordia New **ขนาด** 16 pt. **ตัวหนา**)

(Cordia New ขนาด 16pt. ตัวธรรมดา)

ข้อเสนอแนะ (Cordia New 16 pt. **ตัวหนา**)

(Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา)

REFERENCES (Cordia New 16 pt. bold)

(Cordia New 16 pt. normal)

หมายเหตุ: กรณีอ้างอิงในเนื้อหาภาษาอังกฤษใช้รูปแบบอักษร Cordia New ขนาด 16 pt. ตัวธรรมดา

จริยธรรมในการตีพิมพ์

Publication Ethics

มาตรฐานทางจริยธรรมของวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หน้าที่และความรับผิดชอบของบรรณาธิการ

บรรณาธิการควรจะต้องรับผิดชอบต่อทุกสิ่งที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ในความรับผิดชอบของตน กล่าวคือ :

- ดำเนินการให้ตรงตามความประสงค์ของผู้อ่านและผู้นิพนธ์
- ปรับปรุงวารสารอย่างสม่ำเสมอ
- รับรองคุณภาพของงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์
- สนับสนุนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
- คงไว้ซึ่งความถูกต้องของผลงานทางวิชาการ
- ปกป้องมาตรฐานของทรัพย์สินทางปัญญาจากความต้องการทางธุรกิจ
- เต็มใจที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดการตีพิมพ์ การทำให้เกิดความกระจ่าง การถอด-ถอนบทความ และการขออภัย หากจำเป็น

หน้าที่ของบรรณาธิการต่อผู้อ่าน

- ควรแจ้งให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับผู้ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยและบทบาทของผู้ให้ทุนวิจัยในการทำวิจัยนั้น ๆ

หน้าที่ของบรรณาธิการต่อผู้นิพนธ์

- บรรณาธิการควรดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้มั่นใจในคุณภาพของบทความที่ตีพิมพ์เพื่อรับรองคุณภาพของงานวิจัยที่ตีพิมพ์ และตระหนักว่าวารสาร และแต่ละส่วนของวารสาร มีวัตถุประสงค์และมาตรฐานที่ต่างกัน
- การตัดสินใจของบรรณาธิการต่อการยอมรับหรือปฏิเสธบทความวิจัยเพื่อการตีพิมพ์ควรขึ้นอยู่กับความสำคัญ ความใหม่ และความชัดเจนของบทความวิจัย ตลอดจนความเกี่ยวข้องกับขอบเขตของวารสาร
- ควรมีการชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบประเมินบทความ (peer review) นอกจากนี้บรรณาธิการควรมีความพร้อมในการชี้แจงความเบี่ยงเบนต่าง ๆ จากกระบวนการตรวจสอบที่ได้ระบุไว้
- วารสารควรมีช่องทางให้ผู้นิพนธ์อุทธรณ์ได้หากผู้นิพนธ์มีความคิดเห็นแตกต่างจากการตัดสินใจของบรรณาธิการ

- บรรณาธิการควรจัดพิมพ์คำแนะนำแก่ผู้นิพนธ์ในทุกประเด็นที่บรรณาธิการคาดหวังในทุกเรื่องที่ผู้นิพนธ์ควรรับทราบ และควรมีการปรับปรุงคำแนะนำให้ทันสมัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งควรมีการอ้างอิงหรือการเชื่อมโยงกับระเบียบดังกล่าวนี้ด้วย
- บรรณาธิการไม่ควรเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการตอบรับบทความที่ถูกปฏิเสธการติพิมพ์ไปแล้ว ยกเว้นมีปัญหาร้ายแรงเกิดขึ้นในระหว่างการส่งบทความมารับการพิจารณา
- บรรณาธิการใหม่ไม่กลับคำตัดสินใจมาตีพิมพ์บทความที่บรรณาธิการคนก่อนตอบปฏิเสธไปแล้ว ยกเว้นมีการพิสูจน์ถึงปัญหาร้ายแรงที่เกิดขึ้น

หน้าที่ของบรรณาธิการต่อผู้ประเมินบทความ

- บรรณาธิการควรจัดพิมพ์คำแนะนำแก่ผู้ประเมินบทความในทุกประเด็นที่บรรณาธิการคาดหวัง และควรมีการปรับปรุงคำแนะนำให้ทันสมัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งควรมีการอ้างอิงหรือการเชื่อมโยงกับระเบียบดังกล่าวนี้ด้วย
- บรรณาธิการควรมีระบบที่ปกป้องข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมินบทความ ยกเว้นวารสารนั้นมีการประเมินบทความแบบเปิดที่ได้แจ้งให้ผู้นิพนธ์และผู้ประเมินรับทราบล่วงหน้าแล้ว

กระบวนการพิจารณาประเมินบทความ

- บรรณาธิการควรมีระบบที่ทำให้มั่นใจได้ว่าบทความที่ส่งเข้ามายังวารสาร จะได้รับการปกปิดเป็นความลับในระหว่างขั้นตอนการพิจารณาประเมิน

การร้องเรียน

- บรรณาธิการควรดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในผังการทำงานที่กำหนดโดยคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์
- บรรณาธิการควรมีการตอบกลับคำร้องเรียนในทันที และควรแสดงให้ผู้ร้องเรียนมั่นใจได้ว่าสามารถร้องเรียนได้อีกหากยังไม่พอใจ ซึ่งกลไกดังกล่าวนี้ควรปรากฏชัดเจนในวารสาร และควรรวมข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการส่งเรื่องที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขไปให้คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์

การสนับสนุนการอภิปราย

- ควรมีการเปิดเผยคำวิจารณ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร ยกเว้นบรรณาธิการจะมีเหตุผลอื่นที่ดีเพียงพอในการไม่เปิดเผยคำวิจารณ์นั้น
- ควรเปิดโอกาสให้ผู้นิพนธ์บทความที่มีคนอื่นวิจารณ์ให้สามารถชี้แจงตอบกลับได้ นอกจากนี้การศึกษาวิจัยที่มีผลขัดแย้งกับบทความวิจัยที่ลงตีพิมพ์ไปแล้ว ก็ควรได้รับโอกาสนี้เช่นกัน

- การศึกษาวิจัยที่มีการรายงานผลการวิจัยในด้านลบก็ควรรวมไว้ในบทความด้วย ไม่ควรตัดส่วนนี้ออกไป

สนับสนุนความถูกต้องทางวิชาการ

- บรรณาธิการควรทำให้เกิดความมั่นใจว่ารายละเอียดทุกส่วนในบทความวิจัยที่มีการตีพิมพ์ในวารสาร ต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมสากลที่ได้รับการยอมรับ
- บรรณาธิการควรหาหลักฐานเพื่อให้มั่นใจว่างานวิจัยทุกชิ้นที่จะตีพิมพ์นั้นได้รับการอนุมัติและเห็นชอบโดยคณะบุคคลที่มีอำนาจ (เช่น คณะกรรมการทางจริยธรรมด้านงานวิจัย คณะกรรมการพิจารณาบทความวิจัยของสถาบัน เป็นต้น) อย่างไรก็ตาม บรรณาธิการควรระลึกไว้เสมอว่าการพิจารณาอนุมัตินั้นไม่ได้เป็นการรับประกันว่างานวิจัยนั้นถูกต้องตามหลักจริยธรรมเสมอไป

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

- บรรณาธิการควรปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นความลับ (เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างคนไข้และแพทย์ เป็นต้น) ดังนั้นบรรณาธิการจึงต้องมีหนังสือยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากคนไข้ หากชื่อ หรือ รูปของคนไข้ปรากฏในรายงานหรือบทความ อย่างไรก็ตามบรรณาธิการสามารถตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องมีเอกสารยินยอมหากบทความนั้นมีความสำคัญต่อสุขภาพของคนทั่วไป (หรือมีความสำคัญในบางเรื่อง) หรือมีความยากลำบากในการได้มาซึ่งเอกสารยินยอม และบุคคลผู้นั้นไม่คัดค้านต่อการตีพิมพ์เผยแพร่ (จักต้องมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขสามประการดังกล่าว)

การติดตามความประพฤติมิชอบ

- บรรณาธิการมีหน้าที่ติดตามความประพฤติมิชอบในกรณีเกิดข้อสงสัย ซึ่งรวมถึงบทความวิจัย ทั้งได้รับการตีพิมพ์และยังไม่ได้รับการตีพิมพ์
- บรรณาธิการไม่ควรปฏิเสธบทความวิจัยที่อาจจะมีประเด็นมิชอบในทันทีทันใด บรรณาธิการมีหน้าที่ต้องติดตามบทความวิจัยที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบเพื่อหาข้อเท็จจริง
- บรรณาธิการควรแสวงหาคำตอบจากบุคคลผู้ถูกกล่าวหาก่อน แต่หากยังไม่พอใจต่อคำตอบที่ได้รับให้สอบถามหัวหน้าหรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ซึ่งในบางครั้งอาจเป็นหน่วยงานที่ออกกฎระเบียบ) เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง
- บรรณาธิการควรดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในผังการทำงานของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์มีเมื่อความจำเป็นต้องใช้

- บรรณาธิการควรพยายามทำให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องด้วยหลักเหตุและผล แต่หากไม่ได้ดำเนินการดังกล่าว บรรณาธิการควรขวนขวายหาทางแก้ไขปัญหาซึ่งถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก แต่ก็เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญ

การรับรองความถูกต้องของผลงานทางวิชาการ

- เมื่อมีการรับรู้ว่ามีความไม่ถูกต้องเกิดขึ้นกับบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ไปแล้ว รวมถึงมีประโยคที่นำไปสู่ความเข้าใจผิด หรือเป็นรายงานที่บิดเบือนข้อเท็จจริง บรรณาธิการต้องแก้ไขทันทีและด้วยความชัดเจน
- หากปรากฏการประพฤติทุจริตภายหลังการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความชัดเจนที่จะสามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้ผู้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่น ๆ ทราบด้วย

ความสัมพันธ์กับเจ้าของวารสารและสำนักพิมพ์

- ความสัมพันธ์ของบรรณาธิการต่อสำนักพิมพ์และเจ้าของวารสารมักมีความซับซ้อน อย่างไรก็ตามควรมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นอิสระของบรรณาธิการ และแม้ว่าสภาพความเป็นจริงทางเศรษฐกิจและการเมืองของวารสารจะเป็นเช่นไร บรรณาธิการควรพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการรับบทความเพื่อตีพิมพ์โดยยึดคุณภาพและความเหมาะสมกับผู้อ่านมากกว่าผลตอบแทนทางการเงินหรือการเมือง

ประเด็นพิจารณาที่เกี่ยวข้องในเชิงพาณิชย์

- บรรณาธิการควรประกาศนโยบายในด้านการโฆษณาที่เน้นเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของวารสาร และในการตีพิมพ์ส่วนเสริมหรือเพิ่มเติมใด ๆ ของวารสาร
- บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์การโฆษณาที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด และต้องยินดีที่จะตีพิมพ์คำวิจารณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ให้ยึดถือเกณฑ์เดียวกันกับการพิจารณาส่วนต่าง ๆ ของวารสาร
- ในการนำบทความเดิมมาพิมพ์ใหม่นั้น ต้องให้คงลักษณะเดิมทุกประการยกเว้นหากจะมีการเพิ่มเติมส่วนที่แก้ไขผล

ประโยชน์ทับซ้อน

- บรรณาธิการควรมีระบบในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน (การขัดกันด้านผลประโยชน์) ของบรรณาธิการเองรวมทั้งของเจ้าหน้าที่วารสาร ผู้นิพนธ์ ผู้ประเมินบทความ และสมาชิกกองบรรณาธิการ

กระบวนการจัดการกับข้อร้องเรียนที่มีต่อบรรณาธิการที่มีการส่งมาให้คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์

- ข้อร้องเรียนของ ผู้นิพนธ์ ผู้อ่าน ผู้ประเมิน บรรณาธิการหรือสำนักพิมพ์วารสาร อาจมีการส่งมาให้คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ พิจารณา อย่างไรก็ตาม ข้อร้องเรียนต่าง ๆ จะส่งมาได้ต่อเมื่อ บรรณาธิการ/วารสารที่เป็นปัญหาเป็นสมาชิกของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์
- ในการร้องเรียนบรรณาธิการวารสารนั้น ต้องร้องเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรไปที่บรรณาธิการโดยตรงก่อนในขั้นตอนแรกควรทำการร้องเรียนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรต่อบรรณาธิการวารสารโดยตรงหากข้อร้องเรียนไม่ได้รับการแก้ไขเป็นที่น่าพอใจ ก็สามารถยื่นข้อร้องเรียนนั้นต่อคณะกรรมการต้นสังกัดของบรรณาธิการหรือผู้ตรวจการหน่วยงานใด ๆ (ถ้ามี)
- ข้อร้องเรียนที่ผ่านขั้นตอนการร้องเรียนต่อวารสารเท่านั้นจึงจะสามารถส่งต่อมาที่คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ได้ ทั้งนี้ให้แนบเอกสารที่เกี่ยวข้องทุกอย่างมาด้วย
- คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์จะรับข้อร้องเรียนภายใน 6 เดือน หลังจากวารสารได้พิจารณาข้อร้องเรียนเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์อาจพิจารณานอกระยะเวลาดังกล่าวนี้เป็นกรณีพิเศษได้
- คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์จะไม่พิจารณาการร้องเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาของการตัดสินตีพิมพ์บทความของบรรณาธิการ (แต่จะพิจารณากระบวนการ) หรือข้อวิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาในบทบรรณาธิการ
- คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์จะไม่พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าการเผยแพร่เอกสารมาตรฐานทางจริยธรรมนี้

เมื่อการร้องเรียนมีการส่งต่อมาที่คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์:

- ผู้ร้องเรียนยื่นข้อร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการ
- เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ตรวจสอบเพื่อยืนยันข้อร้องเรียนตามประเด็นต่อไปนี้ :

1. เป็นข้อร้องเรียนต่อสมาชิกในคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์
2. เป็นข้อร้องเรียนที่อยู่ในขอบเขตการทำงานของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์
3. เป็นข้อร้องเรียนที่ไม่ได้รับการแก้ไขภายหลังส่งให้วารสารพิจารณาตามกระบวนการ
4. เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ (วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548)

5. ผู้ร้องเรียนต้องส่งเอกสารหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการร้องเรียนต่อวารสาร ที่วารสารรับทราบข้อร้องเรียนนั้น เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประธานของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์

6. ประธานของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ทำการแจ้งให้บรรณาธิการของวารสารทราบถึงข้อร้องเรียนที่ส่งต่อมายังคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์

สถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น :

บรรณาธิการไม่ให้ความร่วมมือ ในกรณีนี้ประธานของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์จะทำการแจ้งให้ผู้ร้องเรียนและเจ้าของวารสารรับทราบ

บรรณาธิการตอบข้อร้องเรียนโดยมีประเด็นดังนี้:

1. ประธานของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์และตัวแทน 1 คน ซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกในสภาคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ ร่วมกันพิจารณาตัดสินว่าวารสารได้จัดการข้อร้องเรียนจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว และได้แจ้งข้อมูลต่อผู้ร้องเรียนและบรรณาธิการ

2. ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์และตัวแทน 1 คน ซึ่งได้รับการเสนอชื่อโดยสมาชิกในสภาคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ ร่วมกันตัดสินว่ามีความจำเป็นที่ต้องตรวจสอบเพิ่มเติม และได้แจ้งข้อมูลต่อผู้ร้องเรียนและบรรณาธิการวารสาร และทำรายงานการดำเนินการดังกล่าวเสนอไปยังคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องของสภาคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์

3. คณะอนุกรรมการที่พิจารณาตัดสินข้อร้องเรียนควรประกอบไปด้วย ประธาน 1 ท่าน และสมาชิกของสภาคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์จำนวน 3 ท่านเป็นอย่างน้อย ซึ่งสมาชิกจำนวน 2 ท่านต้องไม่ใช่บรรณาธิการ และไม่มีสมาชิกของคณะอนุกรรมการท่านใดที่เป็นสมาชิกของสำนักพิมพ์ (หรือต้นสังกัด) เดียวกัน กับบรรณาธิการผู้ถูกร้องเรียน

4. หากประธานดำรงตำแหน่งอยู่ในสำนักพิมพ์ (หรือต้นสังกัด) เดียวกันกับบรรณาธิการผู้ถูกร้องเรียน ประธานจะทำการแต่งตั้งรองประธานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาดูแลเอกสารต่าง ๆ แทน

5. เมื่อข้อร้องเรียนส่งมาถึงคณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการอาจจะดำเนินการต่อไปนี้

6. เพิกถอนต่อข้อร้องเรียน และแจ้งเหตุผลต่อผู้ร้องเรียนและบรรณาธิการ

7. ลงความเห็นว่าเป็นการฝ่าฝืนระเบียบที่กำหนด

เมื่อคณะอนุกรรมการลงความเห็นว่าเป็นการฝ่าฝืนระเบียบที่กำหนด ให้ทำรายงานเสนอต่อสภาคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์โดยอธิบายถึงลักษณะของการฝ่าฝืนและให้คำแนะนำว่าจะดำเนินการอย่างไร

สภาคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ทำการพิจารณารายงานดังกล่าว ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนข้อแนะนำได้ หลังจากนั้นจะทำการแจ้งให้ผู้ร้องเรียน บรรณาธิการ และเจ้าของสำนักพิมพ์ (วารสาร) รับทราบถึงข้อแนะนำ สุดท้ายซึ่งอาจมีดังนี้:

1. ให้บรรณาธิการทำการขอโทษต่อผู้ร้องเรียนตามข้อร้องเรียนที่ได้รับ
2. ให้บรรณาธิการทำการลงข้อความที่ได้รับจากคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ในวารสารของตน
3. ให้วารสารทำการปรับปรุงกระบวนการดำเนินการของวารสาร
4. ให้บรรณาธิการลาออกจากสมาชิกภาพของคณะกรรมการจริยธรรม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือ
5. ให้บรรณาธิการดำเนินการใด ๆ ตามที่คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมต่อกรณีดังกล่าว

ขั้นตอนการอุทธรณ์

➤ ผู้ร้องเรียนสามารถอุทธรณ์ต่อข้อแนะนำของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ได้ โดยสามารถร้องขอรายละเอียดของผู้ที่ต้องติดต่อได้ที่คณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์

ปรับปรุงจาก http://www.publicationethics.org/files/2008%20Code%20of%20Conduct.pdf

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY